3/2010

3 2010

Bulletin advokacie

Pomozte Haiti! • Náčrtek možného modelu budoucí správy soudnictví • Několik poznámek k českému antidiskriminačnímu právu • Menší úvaha stran § 68a obchodního zákoníku • Interpretace pravděpodobnostních závěrů písmoznaleckého zkoumání • Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2009 •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Představujeme advokátní taláry:

tradiční tmavomodrá barva, moderní design a lehký prodyšný materiál (více na str. 4 – 6)

XVIII. KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY
Pozvánka a program na str. 12.

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře IMPAX, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: **bulletin@cak.cz**
www.cak.cz

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohlávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulík, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu: ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1, e-mail: **dvorakova@cak.cz**
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč, zvýhodněné roční předplatné 850 Kč kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma. S reklamacemi při problémech s distribucí se obracejte na pí Dvořákovou, e-mail **dvorakova@cak.cz**, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura IMPAX, spol. s. r. o. Objednávky inzerce zasílejte na adresu **agency@impax.cz**, případně volejte na tel. 606 404 953 nebo na 241 483 141. Media kit a další informace naleznete na internetových stránkách www.impax.cz.
Celé znění každého čísla vychází též na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním také na internetu a v právních informačních systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 19. 3. 2010 v nákladu 13 500 výtisků.

Obálka a grafická úprava:
Impax, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:
Jan Kolman

Tisk: PBtisk s. r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Antonín Mokrý: **Jenom taláry to nevyřeší, ale...** 3

Aktuality

Seznamte se, prosím: nové advokátní taláry Iva Chaloupková 4
Náčrt možného modelu budoucí správy soudnictví Tomáš Lichovník ... 7
Pomozte Haiti s rekonstrukcí soudnictví 10
Stáže u Soudního dvora EU v Lucemburku! 11
Nabídka studijní cesty do Štrasburku 11
Pozvánka na XVIII. Karlovarské právnické dny 12
Pozvánka na konferenci „Národní pro bono fórum“ 14
Pozvánka na česko-rakouský seminář v Českých Budějovicích 14

z právní teorie a praxe

Články

Shrnutí 18
Několik poznámek k českému antidiskriminačnímu právu Michal Čermák, Jana Kvasnicová 19
Menší úvaha stran § 68a obchodního zákoníku Bořivoj Líbal, Radek Malenovský 23
Apendix insolvenčního zákona – povinnost věřitelů platit do majetkové podstaty v závislosti na výsledku přezkumu přihlášek Daniel Ševčík 28
Významná novela zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona Zuzana Valoušková 32
Vypořádání podílového spoluvlastnictví soudem rozdělením budovy na jednotky v kontextu judikatury Nejvyššího soudu Martin Machač 35
Interpretace pravděpodobnostních závěrů písmoznaleckého zkoumání Jiří Straka, Jan Zimmer, Jan Chmelík 37

Z judikatury

Taláry advokátů 42
Propadná lhůta pro rozhodnutí o vazbě 43
Z judikatury ESD 44

Z odborné literatury

Alena Macková, Bohumír Štědroň: **Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem** (Tomáš Pohl) 47
Renata Vesecká, Jakub Chromý: **Kriminalita, veřejnost a média: Problémy, o nichž se příliš (ne)mluví** (Pavel Kožín) 47
Milana Hrušáková (ed.): **Pocta Petru Hlavsovi. Sborník příspěvků z konference** (Jana Křiváčková) 48
Stanislav Balík a kol.: **Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku** (Ladislav Vojáček) 49
Ladislav Moc, Ladislav Zoufalý (ed.): **In memoriam prof. Zdeněk Sláma** (Pavel Blanický) 53
Bulletin slovenskej advokácie přináší... 53

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Na mediální seanci 56

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 57
K pojištění advokátů – výluka odpovědnosti za škodu způsobenou při aplikaci směnečného práva Ladislav Krym 59
Z jednání představenstva ČAK icha 60

Z Evropy

Lobbing advokátů v EU Markéta Tošnerová 61
Studijní cesta k Soudnímu dvoru Evropských společenství Jan Syka ... 63

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2009 Jan Lata 66
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK 74
Pozvání na semináře Jednoty českých právníků v prvním pololetí 2010 76
Pozvánka na konferenci „Mediace v občanských a obchodních sporech“ 77
Jak bylo na stáži v Paříži Martina Kačerová, Lucie Jirásková 78
Advokátní stáž v Paříži 2010 79
Diskuse s novináři počtvrté: tématem byl trestní zákoník Ivana Cihlářová 80
3. zimní justiční hry Red 81

Z právnické společnosti

Za JUDr. Zdeňkem Pikartem Petr Poledník, Jindřich Skácel 82

Nakonec

Vzpomínky na „citlivého cynika“ Petr Hajn 83
Kresba Lubomíra Lichého 84
Víte, že... Stanislav Balík 84

Inhaltsverzeichnis 85
Zusammenfassung/Summary 86
Table of Contents 87

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu **bulletin@cak.cz**.

Texty:
Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proloženě, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:
Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:
Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu.
K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků. Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte
- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případné akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Jenom taláry to nevyřeší, ale...

Novela zákona o advokacii zakotvila povinnost advokáta používat stavovský oděv v trestním řízení před soudem, v řízení před Nejvyšším soudem, Nejvyšším správním soudem a Ústavním soudem. Bylo by farizejské předstírat, že minulé představenstvo Komory stálo před tímto legislativním krokem jako pouhý nezúčastněný přihlížející. Ano, představenstvo, včetně bývalého předsedy, podpořilo tento legislativní záměr, dokonce jej iniciovalo, vědomo si zajisté toho, že mezi advokáty samotnými existují velmi rozporné názory na tuto otázku, od stanovisek zcela odmítavých až po ty, které v zavedení nošení talárů nacházejí hlubší než jen ryze formální smysl.

V zemích českých, kam se jen rozhlédneme, je stále mnoho toho, co je zapotřebí kultivovat. Od chování politiků, přes novinářskou etiku, poctivost podnikání, úroveň vzdělávání až například po skladbu obchodů na historické pražské „královské cestě“. Nenajde se pravděpodobně žádný advokát, který by byl bezvýhradně spokojen s českou kulturou právní, včetně kvality legislativy, konzistentnosti judikatury, činnosti soudů a ostatních složek justice. Nežijeme v Ráji. To však ještě neznamená, že bychom se vždy neměli pokoušet měnit svět k lepšímu – kultivovat jej podle toho, jak cítíme, že je správné. Je jistě na místě otázka, co se změní k lepšímu znovuzavedením stavovského oděvu, zvláště když je zde bezpočet důležitějších problémů ve fungování české spravedlnosti, které by bylo na místě řešit. Úvahy představenstva nejlépe vyjádřil JUDr. Jiří Všetečka ve svém úvodníku pro Bulletin č. 1-2/2008. Prosím, vraťte se k němu! Lépe bych důvody, proč dát talárům ZELENOU, formulovat nedokázal.

Takže, jaký je současný stav? Poptávkové řízení na ztvárnění designu talárů proběhlo, podoba talárů je navržena a výsledkem je talár, který je, alespoň dle mého mínění, vkusný, decentní a současně praktický. Bude následovat další kolo – výběrové řízení na výrobce – takže talárů se už brzy dočkáme. Je však třeba doladit řadu dalších kroků, na něž bylo upozorňováno ve stavovské diskusi, včetně toho, jak řešit převlékání do talárů na soudech, zapůjčení talárů pro advokáty-zapomnětlivce nebo jakým způsobem si advokáti taláry objednají a nechají přizpůsobit své správné míře. Taláry budou „unisex“ a na dobrovolnících bylo odzkoušeno, že vypadají „sexy“ nejen na ženách, ale i na mužích. Záměrem též je, aby i tělnatější nebo vzrostlejší kolegové mohli objednat taláry odpovídající jejich postavě. Výběrová komise bude pochopitelně hlídat navrhovanou cenu, aby byla pro advokáty co nejvíce přátelská.

Mohu-li uvést svůj osobní názor, jsem rád, že stavovský oděv advokáta se opět vrací do kotliny české a moravské, když už zdomácněl na Slovensku, kde jej advokáti dokonce platí eurem. Doufám, že někteří z nás v něm dokonce vycestují, ať už k Evropskému soudu pro lidská práva či k Evropskému soudnímu dvoru nebo třeba jen na slavnostní setkávání s advokáty a soudci z jiných zemí.

V loňském roce jsem se zúčastnil otevření soudního roku v Londýně a každá z delegací evropských advokátních komor přišla, jak je zvykem, do westminsterské katedrály oděna do svého stavovského oděvu. Britští kolegové, mnohdy tolik kritizovaní pro archaičnost a pompéznost svých oděvů, budili nepřehlédnutelný dojem vzájemné úcty ke svému postavení. Advokát a soudce se bavili vřele a bez zábran, nejen jako kolegové, ale jako přátelé, vědomi si nepochybně toho, že oblékají podobný šat. Protože poněkud znám britské soudy, ale nejen ty, dobře vím, že chování zmiňovaných dvou stavů v rámci soudního procesu vždy odpovídá principům vzájemné úcty, vážnosti, důstojnosti, ale i kolegiality. Jsem přesvědčen, že nejde jen o vnější zdání, tedy jen o formu, ale o hlubší obsah.

Bez talárů nebo s taláry, máme stále co dohánět, máme stále co kultivovat, i když naprosto souhlasím s argumentem, že „jenom taláry to nevyřeší“.

.

JUDr. ANTONÍN MOKRÝ,
místopředseda ČAK

DESIGN HOTOV, VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ NA VÝROBCE BĚŽÍ.

Seznamte se, prosím:

ADVOKÁTNÍ TALÁRY

Vážené čtenářky a vážení čtenáři,

poprvé vám dnes Bulletin advokacie představuje podobu advokátních talárů, jak ji v poptávkovém řízení vybrala komise ČAK vedená expředsedou Komory JUDr. Vladimírem Jiroutskem a následně ji na svém jednání 9. února 2010 odsouhlasilo i představenstvo ČAK.

O znovuzavedení stavovského advokátního oděvu proběhla v roce 2007 rozsáhlá vnitrostavovská diskuse na stránkách Bulletinu advokacie i na webových stránkách ČAK. Následně se návrh na užívání advokátních talárů objevil i v návrhu novely zákona o advokacii z dílny ministerstva spravedlnosti a úspěšně prošel legislativním procesem. Schválená novela tohoto zákona přímo uložila advokátům povinnost oblékat stavovský oděv v trestním řízení před soudem, v řízení před Nejvyšším soudem ČR, Nejvyšším správním soudem ČR a Ústavním soudem ČR.

Vzor stavovského oděvu advokáta bude stanoven podle zmocnění § 17a odst. 2 zákona o advokacii stavovským předpisem. Platnost stavovského předpisu bude stanovena i s ohledem na výrobní možnosti vítěze výběrového řízení na výrobce a s ohledem na to, aby advokáti měli dostatek času si taláry obstarat. Důraz při hodnocení uchazečů ve výběrovém řízení bude kladen nejen na kvalitu ušití talárů a konečnou cenu pro advokáty, ale též na kompletní servis, čímž se myslí zejména široká paleta velikostí až po nadměrné, varianty se zkrácenými i prodlouženými rukávy, možnost ušití taláru i na zakázku, jednoduchý systém objednávání, placení a předávání talárů, snadná reklamace, průběžné doobjednávání talárů a další.

Sledujte News ČAK, webové stránky ČAK a Bulletin advokacie. Předpokládáme, že nejpozději v červnu zveřejníme systém objednávek a možností, jak si taláry objednat, i všechny další podrobnosti včetně ceny talárů.

V poptávkovém řízení bylo osloveno celkem 10 subjektů, které měly předložit své návrhy. Do druhého kola tohoto řízení komise vybrala dva postupující, z nichž **společnost Blažek Praha, a. s. představila vítězný návrh.** Tento vzor, který si v celkovém pohledu i v detailech můžete prohlédnout na otištěných fotografiích, je v současné době už Českou advokátní komorou vlastněn a nyní zadáván k registraci chráněného průmyslového vzoru.

Jak bude talár vypadat?

- Advokátní talár bude univerzální pro muže a ženy.
- Jeho základní barvou je tmavomodrá (matná i lesklá), v kombinaci s blankytně modrou strukturovanou textilií na zdobném proužku u stojáčku a na kravatkách.
- Na taláru se kombinuje látka základní (čistá vlna nebo tzv. nanotextilie) v matu a lesku se sametem.
- Vnitřní strana stojáčku u krku je vypracována z materiálu, který je méně náchylný na zašpinění.
- Ramenní a rukávové zpracování – tzv. košilový rukáv – bude dovolovat nosit pod talár sako, ale zrovna tak ho půjde obléct i bez saka na košili či halenku.
- Ohrnovací sametová manžeta u rukávu dovolí přizpůsobit délku rukávu individuálně.
- Zhruba do poloviny délky zad je talár vypodšívkován, tedy „klouže“, aby bylo možné ho pohodlně obléct.
- Rozparky v zadním dílu taláru a na bocích umožní pohodlnější pohyb při chůzi a větší pohodlí při sezení.
- Na obou předních dílech jsou umístěny pseudokapsy neboli průhmaty kapes spodního oděvu, které umožňují přes talár sáhnout do kapsy u saka či kalhot pro mobil, doklady, kapesník...
- Talár se bude zapínat kovovým dvoucestným zipem, který i po zapnutí umožní porozepnutí taláru odspodu, a tudíž velmi pohodlné sezení, zapínání na zip je ještě jištěno tzv. zajišťovací légou s několika knoflíky pro provizorní zapnutí v případě poškození zipu.

Pokračování na další straně. >>

>> Taláry budou vyráběny ve dvou provedeních:

Luxusnější verze

Talár bude ušitý z čisté střižní vlny, což je materiál prodyšný, nepříliš mačkavý, velmi jemný, splývající s mírným leskem. Jeho nevýhodou ale je, že ho nelze prát v pračce, musí se nechat chemicky čistit. Též je nutné ho po použití nechat vyvěsit a není vhodné ho balit pro převoz do velmi malých balíčků. Proto se pro něj hodí i přenosný obal – taška o velikosti cca větší diplomatky, do níž je možné tento talár uložit i s ramínkem. Tato taška (viz obr. 1 a 2) bude mít i zpevněnou kapsu na spisy. Cenově se talár bude kvůli kvalitě použitého materiálu pohybovat výše než verze druhá.

1

2

Verze pro denní použití

Vzhledově bude tento talár naprosto shodný s luxusnější variantou. Rozdíl poznáte jen na omak. Bude totiž ušitý z tzv. nanotextilie, což je materiál lehký, prodyšný, splývavý, vysoce odolný proti špíně a tekutinám, nemačkavý, jen trošku drsnější struktury oproti čisté vlně. Jeho další výhodou je ale fakt, že ho lze jednoduše vyprat v běžné automatické pračce. Díky nemačkavosti snese sbalení i do příruční tašky velikosti cca papíru A4. I tento talár je ale vhodné následně nechávat tzv. vyvěsit. Příruční taška (viz obr. 3) má popruh pro nošení přes rameno, bude ale vhodná i pro uložení do větší aktovky typu diplomatky.

Přesná cena taláru bude známa až po skončení výběrového řízení na výrobce, avšak podle předpokladů se bude pohybovat v řádu několika tisíc korun.

• • •

V době, kdy teprve probíhalo poptávkové řízení na podobu talárů, se obrátil na Ústavní soud ČR olomoucký advokát I. Š. s návrhem na zrušení příslušného ustanovení zákona o advokacii, kterým se povinnost oblékat advokátní stavovský oděv zavádí.

Ústavní soud však jeho návrh na zrušení § 17a zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, svým usnesením ze dne 6. 1. 2010 odmítl, neboť jej nepodala oprávněná osoba.

Ústavní soud v usnesení mimo jiné rovněž uvedl, že „…znovuzavedení práva advokátů nosit při úkonech, které to svým významem odůvodňují, talár, souvisí i s hodnotami skrytějšími a svým významem pouhý vnější efekt daleko přesahujícími.“

Celé usnesení ÚS přináší BA v rubrice Z judikatury na str. 42-43.

3

✤ IVA CHALOUPKOVÁ
✤ Foto JAN KOLMAN

Náčrt možného modelu budoucí správy soudnictví

Soudcovská unie ČR jako reprezentant velké části soudcovského stavu v České republice předkládá kolegům-advokátům k debatě návrh možného modelu budoucí správy soudnictví, neboť je přesvědčena, že stav justice a její dobré fungování není advokátům lhostejné.

Návrh reaguje na skutečnost, že **dosavadní model správy soudnictví se vyčerpal**. V evropském kontextu je již téměř ojedinělý a byl zejména v posledních deseti letech předmětem kritiky různých výzkumů, studií i mezinárodních dokumentů. Negativně se k současnému modelu správy soudnictví vyjádřil opakovaně i Ústavní soud, a to v nálezech ze dne 18. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 7/02, a ze dne 11. 7. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 18/06.[1]

Po četných diskusích akcelerovaných zejména v období projednávání a po přijetí „sankční" novely zákona o soudech a soudcích (č. 314/2008 Sb.) došlo v závěru roku 2008 mezi předsedy vyšších soudů a tehdejším ministrem spravedlnosti Jiřím Pospíšilem k dohodě o vytvoření **pracovní skupiny reprezentující soudnictví**, která přichystá materiál transformace dosavadního uspořádání státní správy soudů do modelu, v němž bude mít významný podíl sama soudní moc, a soudci sami převezmou díl odpovědnosti za fungování soudního systému.

Pracovní skupina zahrnovala oba nejvyšší soudy (Iva Brožová, Josef Baxa), Kolegium předsedů krajských soudů (Věra Mišacká, Jan Sváček) a Soudcovskou unii (Tomáš Lichovník, Tomáš Mottl a Libor Vávra). Při své práci se opírala o odbornou podporu oddělení dokumentace a analytiky Nejvyššího správního soudu. Při své práci vyšla z rešerše a analýzy nazvané „Hledání optimálního modelu (samo)správy soudnictví", položila si otázky týkající se potřebnosti reformy správy soudů v České republice v konfrontaci se současným stavem a zpracovala na ně vlastní odpovědi. Teprve poté přistoupila k formulování možného budoucího modelu.

Pracovní metodou pro zpracování tohoto návrhu byla analýza kompetencí vykonávaných podle současných právních předpisů orgány správy soudnictví (tedy zejména ministerstvem spravedlnosti, předsedy soudů a soudcovskými radami) a rozdělení tohoto celku *„správy soudní moci"* jednak na *„správu soudnictví"*, která by v budoucnu měla být převzata orgány moci soudní (Nejvyšší radou soudnictví, předsedy soudů a jejich poradními orgány), a jednak na *„státní správu soudů"*, kterou by nadále měla vykonávat exekutiva (ministerstvo spravedlnosti a správní útvary jednotlivých soudů). Některé z kompetencí vykonávaných dosud exekutivou by měly být přitom převzaty orgány moci soudní zcela, jiné by měly být v menší či větší míře sdíleny (v podobě navrhování, vyjadřování se či projednávání před přijetím důležitých rozhodnutí).

Inspirací pro návrh byl mj. neschválený vládní návrh zákona o soudech z roku 2000, připravený ministrem spravedlnosti Otakarem Motejlem.[2] Tento návrh institucionálně zohledňuje existenci v mezidobí vzniklého Nejvyššího správního soudu a jeho ekvivalentní postavení k Nejvyššímu soudu. Nijak nemění současnou soustavu soudů. Návrh reflektuje i další iniciativy snažící se o reformu justice a rovněž i různé zahraniční modely.[3]

V porovnání se současným stavem **návrh oslabuje postavení Ministerstva spravedlnosti ČR** (tomu se až na výjimky odnímá kompetence v personální oblasti a dohled nad činností soudů a soudců ve formě vyřizování stížností). Logicky se tato posledně uvedená agenda přenáší na **nově vznikající reprezentaci soudní moci**, neboť věcně úzce souvisí s kompetencemi personálními a kárnými. Předsedové soudů jsou odbřemeněni od většiny své dosavadní správní agendy (zejména v oblasti hospodářské, materiální a finanční), kterou by měly zcela převzít správní útvary ministerstva spravedlnosti zřízené u jednotlivých soudů. Tato změna se navrhuje jednak z důvodu odborné nepřipravenosti soudních funkcionářů pro řádný výkon těchto činností a odpovědnosti za ně, zejména však proto, aby předsedové soudů mohli vedle své primární soudcovské funkce využít vlastní odbornou erudici a autoritu v oblasti organizace a řízení výkonu soudnictví na jednotlivých soudech, kde jsou nenahraditelní.

Je třeba zdůraznit, že jde o výchozí pozici, na níž pracovní skupina dosáhla shody. Nejde o úplnou a vyčerpávající inventuru všech činností v oblasti správy soudnictví, nýbrž o náčrt možného budoucího uspořádání.

1 *„Zároveň Ústavní soud dodává, že současný stav, kdy ústředním orgánem státní správy soudů je Ministerstvo spravedlnosti a soudní moc sama nemá vlastní reprezentativní orgán na jeho úrovni (kterýžto orgán by mohl být orgánem povolaným převzít úlohu ministerstva ve věcech personálních včetně dohledu nad odbornou úrovní soudcovského sboru, případně i v dalších oblastech řízení a výkonu správy soudnictví), podle názoru Ústavního soudu dostatečně nevylučuje případné možnosti nepřímého ovlivňování soudní moci mocí výkonnou (např. prostřednictvím přidělování rozpočtových prostředků a kontrolou jejich využívání).*" Tuto pasáž Ústavní soud zopakoval v obou uvedených nálezech.

2 Sněmovní tisk 539, volební období 1998-2002.

3 Podrobně popsané v dokumentu zpracovaném oddělením dokumentace a analytiky Nejvyššího správního soudu nazvaném „Hledání optimálního modelu (samo)správy soudnictví v České republice".

1. Institucionální zajištění

1. 1. Nejvyšší rada soudnictví (NRS)

Nejvyšší rada soudnictví by měla být složena jak z volených zástupců soudců a předsedů nejvyšších soudů, tak i z členů volených mocí zákonodárnou a z členů jmenovaných mocí výkonnou. Členové NRS – volení soudci budou tomuto orgánu zajišťovat legitimitu v očích soudců, členové volení mocí zákonodárnou budou zajišťovat demokratickou legitimitu tohoto orgánu a virilní členství předsedů nejvyšších soudů bude výrazem zvláštního postavení těchto institucí v soustavě soudů. Dva členové jmenovaní exekutivou pak odrážejí roli prezidenta (jmenovací pravomoci), resp. vlády (odpovědnost ministerstva spravedlnosti za státní správu soudů) ve vztahu k moci soudní.

1. 1. 1. **Nejvyšší rada soudnictví bude mít 11 členů.** Z toho 5 členů (a jejich náhradníci) bude voleno soudci bez rozlišení stupně soudu. Dva členové budou virilní (předseda Nejvyššího soudu, předseda Nejvyššího správního soudu). Dva členové a jejich náhradníci budou voleni Parlamentem ČR (po jednom členu a jeho náhradníku bude volit Poslanecká sněmovna a Senát). Jeden člen NRS (a jeho náhradník) pak bude jmenován vládou a jeden člen NRS (a jeho náhradník) bude jmenován prezidentem republiky.

1. 1. 2. Nejvyšší radě soudnictví bude předsedat **předseda zvolený NRS z jejího středu**. Předseda Nejvyššího soudu a předseda Nejvyššího správního soudu budou z titulu své funkce místopředsedy NRS. Pokud NRS zvolí svým předsedou předsedu Nejvyššího soudu nebo Nejvyššího správního soudu, zvolí dále druhého místopředsedu NRS z řad členů NRS, kteří nejsou předsedy Nejvyššího nebo Nejvyššího správního soudu.

1. 1. 3. **Ministr spravedlnosti bude mít právo kdykoli se účastnit jednání NRS.** Udělí se mu slovo, kdykoli o to požádá. Má právo vyžádat si od NRS stanoviska k jednotlivým otázkám.

1. 1. 4. V případě zániku funkce voleného nebo jmenovaného člena rady nastoupí na zbytek funkčního období na jeho místo náhradník.

1. 1. 5. Funkční období volených a jmenovaných členů rady je **sedm let** (tato délka funkčního období zaručuje velkou personální stabilitu, koresponduje s funkčním obdobím předsedů okresních, krajských a vrchních soudů a zároveň se nekryje s funkčním obdobím ústavních orgánů). Po skončení funkčního období volených a jmenovaných členů rady **není možné jejich opětovné zvolení nebo jmenování do funkce.**

1. 1. 6. Nejvyšší rada soudnictví má za účelem řádného výkonu své působnosti k dispozici přiměřený administrativní aparát řízený tajemníkem Nejvyšší rady soudnictví, jehož jmenuje Nejvyšší rada soudnictví.

1. 2. Ministerstvo spravedlnosti

Tento orgán zůstane po stránce institucionální beze změn.

1. 3. Předsedové soudů

Tento orgán zůstane po stránce institucionální beze změn.

1. 4. Soudcovské rady jednotlivých soudů

Tento orgán zůstane po stránce institucionální beze změn. Bylo by však vhodné zvážit přejmenování těchto orgánů např. na poradní orgán předsedy soudu, a to z důvodu možného vyvolání mylného dojmu, že se jedná o orgán soudcovské samosprávy na úrovni jednotlivých soudů, popř. o „pobočku“ Nejvyšší rady soudnictví.

2. Kompetence jednotlivých orgánů zajišťujících správu soudnictví

2. 1. Nejvyšší rada soudnictví

Personální:

2. 1. 1. Stanoví způsob výběru kandidátů na funkci soudce na základě **transparentního výběrového řízení** otevřeného všem zájemcům, kteří splňují zákonem předepsané podmínky a zajišťuje průběh těchto výběrových řízení,

2. 1. 2. navrhuje prezidentu republiky kandidáty na jmenování do funkce soudce,

2. 1. 3. rozhoduje o přidělení soudce k výkonu funkce k určitému soudu, o přeložení a dočasném přidělení soudce,

2. 1. 4. navrhuje prezidentu republiky kandidáty z řad soudců na jmenování do funkce předsedů a místopředsedů Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu,

2. 1. 5. jmenuje předsedy krajských a vrchních soudů, předsedy okresních soudů jmenuje se souhlasem předsedy přímo nadřízeného krajského soudu,

2. 1. 6. po vyjádření ministerstva stanoví pro každý soud počty soudců tak, aby každému bylo zajištěno právo na spravedlivý proces, a vyjadřuje se k počtu odborných a dalších zaměstnanců jednotlivých soudů,

2. 1. 7. zajišťuje ve spolupráci s Nejvyšším soudem, Nejvyšším správním soudem a Justiční akademií justiční zkoušky asistentů soudců a justičních čekatelů.

Disciplinární:

2. 1. 8. Sleduje dodržování soudcovské etiky,

2. 1. 9. dohlíží na výkon pravomoci předsedů soudů podle bodu 2. 3. 3.,

2. 1. 10. provádí **prověrky soudních spisů a prověrky úrovně soudního jednání,**

2. 1. 11. **vyřizuje stížnosti** fyzických a právnických osob na postup soudů a podání, jejichž obsahem je nesouhlas s vyřízením stížnosti předsedou soudu,

2. 1. 12. **pověří některého svého člena vykonáváním funkce kárného žalobce;** ten pak bude oprávněn podávat návrhy na zahájení řízení ve věcech soudců vůči kterémukoli soudci a vůči kterémukoli předsedovi a místopředsedovi soudu (při zachování organizačního a procesního rámce kárného řízení ve věcech soudců zakotveného zákonem č. 314/2008 Sb.),

2. 1. 13. člen NRS pověřený NRS může rovněž vstoupit do kteréhokoli kárného řízení ve věci soudce, předsedy nebo místopředsedy soudu vedeného na návrh jiného kárného žalobce, a to jak na straně kárného žalobce, tak na straně kárně obviněného.

Ilustrační foto Jakub Stadler

Jiné:

2. 1. 14. Je připomínkovým místem dle legislativních pravidel vlády, pokud se věcný záměr nebo návrh právního předpisu týkají soudnictví, procesních pravidel, kterými se soudy řídí nebo ochrany základních práv a svobod,

2. 1. 15. přijímá opatření v rozsahu své působnosti nebo navrhuje jiným orgánům přijetí opatření v jejich působnosti, je-li ohrožena nebo narušena nezávislost a nestrannost výkonu funkce soudce nebo nezávislé a nestranné rozhodování v soudním řízení,

2. 1. 16. podává ministerstvu návrhy a doporučení ve věcech náležejících do jeho působnosti,

2. 1. 17. **vyjadřuje se k návrhu rozpočtu soudnictví, který je samostatnou rozpočtovou kapitolou státního rozpočtu,** v níž rozpočet Nejvyšší rady soudnictví, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu tvoří samostatné podkapitoly; bez souhlasného vyjádření NRS nemůže být návrh rozpočtu soudnictví předložen správcem rozpočtové kapitoly soudnictví, kterým je ministerstvo spravedlnosti, ministerstvu financí podle příslušných předpisů upravujících přípravu státního rozpočtu (§ 8 zákona č. 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla),

2. 1. 18. stanovuje ve spolupráci s Justiční akademií **obsahovou náplň dalšího odborného vzdělávání soudců, asistentů soudců, justičních čekatelů a dalších pracovníků soudů**.

2. 2. Ministerstvo spravedlnosti

Vykonává státní správu soudů přímo nebo prostřednictvím správních útvarů soudů, zejména:

2. 2. 1. Vyjadřuje se ke stanovení počtu soudců u jednotlivých soudů Nejvyšší radou soudnictví a stanoví po vyjádření Nejvyšší rady soudnictví počty odborných a dalších zaměstnanců soudů,

2. 2. 2. zajišťuje chod soudů po stránce hospodářské, materiální a finanční,

2. 2. 3. organizuje, řídí a kontroluje výkon státní správy soudů prováděný správními útvary soudů,

2. 2. 4. podílí se prostřednictvím Justiční akademie na vzdělávání asistentů soudců a justičních čekatelů, na dalším vzdělávání soudců v rozsahu stanoveném Nejvyšší radou soudnictví a odborné přípravě dalších pracovníků soudů,

2. 2. 5. účastní se svým zástupcem výběrového řízení na kandidáty na funkci soudce,

2. 2. 6. sleduje chod práce soudních kanceláří,

2. 2. 7. rozhoduje o odvolání proti rozhodnutím správ-

ních útvarů soudů o odmítnutí žádosti o poskytnutí informací podle zvláštního zákona,

2. 2. 8. usměrňuje a řídí využívání informačních technologií,

2. 2. 9. organizuje zajištění bezpečnosti soudů,

2. 2. 10. sleduje a vyhodnocuje stav soudních agend na základě výkazů a justiční statistiky, a to pro účely organizační, personální a legislativní.

2. 3. Předsedové soudů

2. 3. 1. Jmenují ředitele správního útvaru soudu, který plní úkoly vyplývající z práva hospodaření s majetkem státu a s rozpočtovými prostředky a zajišťuje chod soudu po stránce finanční a hospodářské,

2. 3. 2. organizují rozdělení prací u soudu zejména tím, že stanovují po vyjádření soudcovské rady rozvrh práce soudu a jeho změny,

2. 3. 3. dohlíží na činnost soudu tím, že sledují a hodnotí postup soudu v řízení z hlediska řádného výkonu soudnictví a přijímá opatření k nápravě zjištěných nedostatků; za tímto účelem provádí prověrky soudních spisů a prověrky úrovně soudního jednání, vyřizují stížnosti a vykonávají kompetenci kárných žalobců,

2. 3. 4. jmenují místopředsedy svého soudu, jmenují soudce přidělené u svého soudu předsedy senátu,

2. 3. 5. podávají vyjádření Nejvyšší radě soudnictví, požádá-li o to v rámci výkonu své působnosti,

2. 3. 6. informují příslušný správní útvar soudu o potřebách k zajištění řádného výkonu soudnictví a podávají mu návrhy a doporučení.

2. 4. Soudcovské rady

Soudcovská rada (resp. poradní orgán předsedy soudu) se podílí na správě soudnictví tím, že poskytuje předsedovi soudu součinnost:

2. 4. 1. při přípravě rozvrhu práce soudu tím, že projednává návrh rozvrhu práce a vyjadřuje se k němu, vyjadřuje se ke kandidátům na jmenování místopředsedů daného soudu,

2. 4. 2. na jeho žádost i při výkonu jeho další působnosti,

2. 4. 3. vyjadřuje se k záměru Nejvyšší rady soudnictví rozhodnout o přidělení/přeložení/dočasném přidělení soudce k danému soudu.

3. Právní úprava

Navrhovaný model **je třeba zakotvit v Ústavě České republiky**, žádoucí je především ústavní zakotvení Nejvyšší rady soudnictví, a to z důvodu autority a stability tohoto orgánu. Podrobná právní úprava by měla být obsažena v samostatném zákoně. Dále bude třeba změnit další předpisy, zejména zákony č. 6/2002 Sb., č. 7/2002 Sb. a zákon. č. 150/2002 Sb. (v části organizační).

✤ JUDr. TOMÁŠ LICHOVNÍK, prezident Soudcovské unie ČR,
předseda Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou

Pomozte Haiti s rekonstrukcí soudnictví

International Bar Association (IBA), jíž je ČAK členem, se obrací na členské komory i jednotlivé advokáty **s výzvou k finanční podpoře HAITI na pomoc s rekonstrukcí haitského soudnictví,** a to v souvislosti s ničivou katastrofou – silným zemětřesením, které se na Haiti odehrálo.
Finanční dary lze zasílat Charitativnímu trustu při Institutu pro lidská práva IBA (IBA Human Rights Institute Charitable Trust), což je charitativní organizace zřízená v roce 2005 podle práva Spojeného království (zde byly shromažďovány např. i příspěvky na pomoc oblastem postiženým tsunami). Finanční dary lze poskytnout on-line platbou přes internet (kartou), prostřednictvím šeku nebo zaslat bankovním převodem.

Platba bankovním převodem:
IBA HRI Charitable Trust **BIC/Swift Code:** NWBKGB2L
IBAN: GB05NWBK 56000320712146

Platba šekem:
Haiti Appeal, Accounts Dept, International Bar Association, 1 Stephen Street, London W1T 1AT, United Kingdom.

Platba on-line přes internet (kartou):
O platbě on-line přes internet (kartou) naleznete další informace v aktualitách na webových stránkách České advokátní komory:
http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=3228.

Stáže u Soudního dvora EU v Lucemburku!

Odbor mezinárodních vztahů ČAK informuje zájemce (např. končící koncipienty, mladé advokáty) o možnosti **neplacených stáží u Soudního dvora EU – Tribunálu v Lucemburku**.

Stáž v délce I až 6 měsíců se uskutečňuje **na vlastní náklady stážisty**. Od uchazeče se očekává výborná znalost francouzštiny, ukončené vysokoškolské právnické vzdělání a zájem o právo EU. Žádost o stáž lze zaslat prof. Ireně Pelikánové, soudkyni Tribunálu, na adresu: **irena.pelikanova@curia.europa.eu** (životopis a motivační dopis ve francouzštině). V případě přijetí stážisty do kabinetu české soudkyně pomůžeme vyřešit praktické stránky pobytu.

Související dotazy lze adresovat odboru mezinárodních vztahů ČAK, k rukám JUDr. Jany Wurstové, na: **wurstova@cak.cz**.

Nabídka studijní cesty do Štrasburku k Evropskému soudu pro lidská práva

Určeno pro: Advokáty, kapacita je 20 míst. **Podmínkou účasti je aktivní znalost angličtiny.**

Kdy: **6. – 9. června 2010** s tím, že 6. 6. (neděle) je den cesty. Pobyt lze dle přání a možností účastníků individuálně prodloužit.

Kam: Štrasburk – návštěva Evropského soudu pro lidská práva (ESLP), účast na veřejném jednání ESLP, beseda o činnosti ESLP a jeho judikatuře s právními experty ESLP, návštěva Rady Evropy. Program pobytu se v současné době připravuje, do konce března ho naleznete na webu ČAK.

Finance: Veškeré výdaje spojené s touto studijní cestou si hradí účastníci sami, ČAK na pobyt finančně nepřispívá.

Doprava: Dopravu do Štrasburku a zpět si zajišťují účastníci individuálně, hromadná přeprava nebude zajištěna.

Ubytování: Několik pokojů je rezervováno v hotelu v blízkosti ESLP, účastníkům poskytneme tipy i na další vhodné hotely.

Přihlášky: Formulář přihlášky, jakož i podrobnější informace k pobytu budou do konce března k dispozici **na webu ČAK v sekci Mezinárodní vztahy/Stáže, stipendia, studijní pobyty.** Vyplněnou přihlášku poté, prosím, zašlete e-mailem na odbor mezinárodních vztahů k rukám paní Lenky Vobořilové (**voborilova@cak.cz**), nejlépe do konce dubna 2010. Případné dotazy spojené s touto studijní cestou vám ráda zodpoví i paní JUDr. Jana Wurstová, a to telefonicky (tel. 221 729 031 nebo mobil 602 123 937). Přihlášky budou akceptovány podle pořadí, v jakém dojdou, přednost přitom bude při větším zájmu dána těm, kdo se doposud obdobné studijní cesty do Štrasburku nezúčastnili.

Uzávěrka přihlášek bude 30. dubna 2010.

XVIII. KONFERENCE
KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

17. 6. 2010 – 18. 6. 2010 HOTEL THERMAL KARLOVY VARY

PROGRAM

ČTVRTEK 17. 6. 2010

- **Přeshraniční insolvence** – *Dr. Guido Stephan,* soudce Darmstadt
- **Trestněprávní odpovědnost manažerů** – *Dr. Eberhard Kempf,* advokát, Frankfurt nad Mohanem
- **Právo a povinnosti státního zástupce k využití opravných prostředků, meze zásahů nadřízeného státního zástupce** – *JUDr. František Púry*, předseda senátu NS ČR, PF UK Praha
- **Ručení auditorů** – *Dr. Hans Petr Huber,* advokát Berlín, General Councel – KPMG
- **Ručení bank vůči investorům** – *prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen* – advokát Kolín nad Rýnem, prezident společnosti KJT
- **Odpovědnost insolvenčního správce a odpovědnost státu za dohledací činnost insolvenčního soudu** – *JUDr. Zdeněk Krčmář,* předseda senátu NS ČR
- **Právní reakce na finanční krizi (Kopírování ekonomického dilematu mezi Skyllou regulace a Charybdou laissez faire a nebo vlastní prostor úvahy)** – *prof. JUDr. Pavel Holländer,* soudce ÚS ČR
- **K odpovědnosti státu a k možnosti uplatňování jeho regresních nároků** – *JUDr. Petr Vojtek,* předseda senátu NS ČR
- **K otázkám převodu věcných práv** – *Mgr. Ing. Petr Baudyš*

V průběhu konference budou na slavnostní recepci předány ceny společnosti Karlovarské právnické dny (Prestižní cena, Autorská cena, Pocta judikátu).

Účastnické poplatky 8900 Kč/320 euro.
Přihlášky a více informací na www.kjt.cz.

PÁTEK 18. 6. 2010

- **Záměry EK a ÚOHS v oblasti soutěže** – *JUDr. Robert Neruda, Ph.D.,* místopředseda ÚOHS
- **Trestněprávní aspekty jednání v oblasti hospodářské soutěže** – *prof. Dr. Pavel Šámal,* předseda senátu NS ČR, PF UK
- **Postavení správce konkurzní podstaty a jeho zodpovědnosti** – doc. JUDr. Milan Ďurica, Ph.D., Bratislava
- **Morální aspekty práva a jejich právní interpretace** – *prof. JUDr. Irena Pelikánová,* předsedkyně senátu ESD, Lucemburk
- **Inspirace ze starých textů a hodnotový přístup k zákonu** – *prof. JUDr. Karel Eliáš,* PF ZČU Plzeň
- **Péče řádného hospodáře a odpovědnost za její porušení** – *prof. JUDr. Jan Dědič,* VŠE Praha
- **Vztah občanského soudního řádu a exekučního řádu při jednání exekutora – posílení pravomoci i odpovědnosti exekutora** – *JUDr. Miroslava Jirmanová,* NS ČR
- **Novela zákona o konkurzu** – *prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.,* Ústav státu a práva Bratislava
- workshop 1: **Formulace a prosazování nároků z průtahů při insolvenčním řízení**
- worshop 2: **Aktuální vývoj v oblasti volného pohybu zboží v EU** – *JUDr. P. Škvařilová*, ESD

Změna programu vyhrazena.
Časové uspořádání bude dále upřesňováno.
Moderace: JUDr. Vladimír Zoufalý, advokát Praha, viceprezident společnosti KJT

Partnerem konference je Česká advokátní komora.

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

PRO VÁŠ ÚSPĚCH…

TOP® OFFICE

ZNAČKOVÝ NÁBYTEK

S naší společností ušetříte svůj čas,
o všechno se postaráme...

Brno / IBC Příkop 8, 602 00, CZ, tel. 545 176 221
Praha / Smíchov Gate Plzeňská 16, 150 00, CZ, tel. 283 893 346
Ostrava / The Orchard Hornopolní 40, 702 00, CZ, tel. 596 639 070

www.top-office.cz

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

PRESTIŽNÍ BRITSKÝ PRÁVNICKÝ PROGRAM LLM

Unikátně zaměřený na
České obchodní právo v kontextu práva EU.
Jen na **BIBS**, v češtině, britský titul.
Právě zahajuje v **Praze a Brně**!
Registrujte se na bezplatné prezentace
na **www.bibs.cz**

Brno International Business School®

POSKYTUJEME SKUTEČNĚ PROFESIONÁLNÍ PŘEKLADATELSKÉ SLUŽBY V OBLASTI PRÁVA A EKONOMIE

TLUMOČENÍ
PŘEKLADY
PRÁVO
EKONOMIE

DŮVĚŘUJÍ NÁM PŘEDNÍ ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE – VIZ NAŠE REFERENCE NA **WWW.ORANGETREE.CZ.**

„NA ORANGE TREE SI CENÍME SKUTEČNÉ ODBORNOSTI PŘEKLADŮ."
PAVEL KVÍČALA, PARTNER, NORTON ROSE

ORANGE TREE®

ORANGE TREE, s.r.o. překladatelská agentura
TEL **+420 224 815 856** | MOBIL **+420 739 034 651** | **office@orangetree.cz**
Křižíkova 1/332 Praha 8, 186 00 Česká republika | www.orangetree.cz

Public Interest Lawyers Association (PILA) ve spolupráci s **Českou advokátní komorou** si vás dovolují pozvat na konferenci

Národní pro bono fórum

středa 28. dubna 2010, 13:00 – 18:00 hodin

konferenční sál Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy
Karmelitská 7, Praha

Rámcový program:
Vstupní příspěvek – Lord Andrew Phillips
Tradice pro bono v českých zemích – Stanislav Balík
Pro bono v ČR dnes, pohled poskytovatelů – Česká advokátní komora, zástupce advokátních kanceláří
Pro bono v ČR dnes, pohled uživatelů – Vítězslav Dohnal (PILA), Fokus Praha
Zahraniční inspirace – Dominique Attias (Pařížská advokátní komora), Atanas Politov (PILI Budapest)
Možnosti rozvoje pro bono (panelová diskuse) – ČAK, Vítězslav Dohnal (PILA), AK
Raut – úvodní slovo Mgr. Štěpána Holuba, Pro bono advokáta roku 2009
Konference bude simultánně tlumočena.

Bližší informace o akci poskytne Mgr. Vítězslav Dohnal, e-mail: **vdohnal@pilaw.cz**, tel.: **776 834 534**. Přihlašovat se můžete e-mailem na adrese **seminare@pilaw.cz**.

Nad konferencí převzal záštitu předseda Ústavního soudu ČR JUDr. Pavel Rychetský.

Akce se koná díky podpoře Trustu pro občanskou společnost ve střední východní Evropě.

Akci podporuje Česká advokátní komora.

Simultánní tlumočení sponzorsky zajišťuje JURISTRANS, s. r. o.

GAUDIU, o. s. a Der President des Oberlandesgerichtes Linz
zvou v rámci europrojektu

Evropské právo civilního procesu v aplikační praxi českých a rakouských soudů

na dvoudenní seminář na téma:

1. den – **Evropské právo soukromé – Řím I., Řím II.**
2. den – **Vypořádání dědictví s přeshraničním (česko-rakouským, rakousko-českým) prvkem**

Kdy: ve dnech **15. - 16. 4. 2010** **Kde:** **České Budějovice, Grandhotel Zvon** (www.hotel-zvon.cz)
Dvoudenní seminář je určen pro české a rakouské soudce, české a rakouské advokáty, české a rakouské notáře. Semináře jsou vždy simultánně (kabinově) tlumočeny do NJ a ČJ.

Přednášející: exkluzivní lektoři z české a rakouské strany, např.:
- dvorní rada Nejvyššího soudního dvora ve Vídni, honorární profesor **Dr. Matthias Neumayer**
- **JUDr. Pavel Simon,** soudce okresního soudu v Chebu, lektor justiční akademie ČR pro oblast evropského civilního procesu, bývalý poradce Ministerstva spravedlnosti ČR pro Předsednictví ČR v EU, předsedající pracovní skupině Rady pro zprávu o aplikaci nařízení Brusel I.
- **JUDr. Petr Šuk,** soudce Nejvyššího soudu České republiky
- **JUDr. Jiří Svoboda,** notář v Praze, předseda legislativní komise prezidia Notářské komory České republiky
- **Mag. Roland Luger LL.M.,** notář v Freistadtu, Rakouská republika

Účastnický poplatek: 8700 Kč (330 eur) zahrnuje účast na dvoudenním semináři, 2x rautový oběd, večeře, 1x nocleh v Grandhotelu Zvon, Náměstí Přemysla Otakara II. 127/28, 370 01 České Budějovice, seminární materiály.
Uzávěrka přihlášek je 8. dubna 2010. Počet účastníků je omezen!
Přihlášky, prosím, zasílejte na adresu: **GAUDIU o. s., Náměstí Přemysla Otakara II. 32, 370 01 České Budějovice**
Program semináře, jakož i formulář přihlášky naleznete na webu GAUDIU o. s., **www.gaudiu.eu**. V případě jakýchkoliv nejasností a dotazů je možno volat na č. mobilu 602 129 607, projektový manažer JUDr. Jiří Švihla, advokát v Českých Budějovicích.

Projekt je podporován Českou advokátní komorou, která je současně spoluorganizátorem, a Evropskou unií a Evropskou komisí.
Asociační partneři: Krajský soud v Českých Budějovicích a Landesgericht Linz

AUTOFINANCE CONSUMER

AutoFinance Consumer s. r. o. nabízí vozidla, financování, pojištění

VOZIDLA

- **mimořádně nízké pořizovací ceny**
- **široký výběr značek** (Škoda, VW, Audi, BMW, Mercedes, Renault, Hyundai, Kia, Volvo, Peugeot, Citroën, Ford, Honda, Opel, Toyota, Mazda, Seat, Alfa Romeo atd.)
- velký výběr vozů dle vašeho požadavku
- vozy nové, předváděcí, referentské, ojeté
- vozy prověřené, nehavarované, doložený původ, servisní kniha, nezatížené finančními závazky
- kvalifikované poradenství v oblasti výběru vozu

FINANCOVÁNÍ

- **mimořádně výhodný úvěr a leasing** (speciální produkt pouze pro vás)
- možnost výběru finanční společnosti
- **nízké úročení**
- financování od 0 % akontace
- splátky 12 – 84 měsíců
- **uzavření smlouvy bez polatků**
- výhodné možnosti předčasného ukončení smlouvy
- poradenství v oblasti financování

POJIŠTĚNÍ

- výběr pojišťovací společnosti
- **výhodné podmínky**
- **maximální možné slevy**
- možnost využití vašich bonusových slev
- poradenství v oblasti pojištění

www.autoconsumer.cz
tel: 725 704 829

AutoFinance Consumer, s. r. o., Podnikatelská 565, 190 11, Praha 9 – Běchovice
Tel./fax: +420 274 023 144, info@autoconsumer.cz, www.autoconsumer.cz

VYLÍČENÍ SKUTKOVÝCH OKOLNOSTÍ:

4% ROČNÍ VÝNOS
TÝDENNÍ POBYT V TATRÁCH

Stručněji už to vylíčit ani nelze. Aktuálně si díky naší službě Clear Deal můžete vybrat mezi ročním bankovním vkladem s výnosem 4 % p.a., dvouletým s výnosem 4,5 % p.a. nebo pětiletým s výnosem 5 % p.a.

A jako bonus zdarma vám nabídneme týdenní pobyt v Tatrách pro dva. Snad jen dodatečně můžeme předložit důkazní návrhy. Podle listinných důkazů se jedná o bankovní termínovaný vklad s nejvyšším výnosem na trhu. A podle výpovědí svědků si pobyt v Tatrách užijete.

Jsme privátní bankou s nejvyšší mírou individuálního přístupu ke klientům a obchodům. Už dvanáctým rokem realizujeme společné zisky. Díky náročnosti klientů jsme motivováni k nadprůměrným výnosům. A díky výjimečnosti našich výnosů jsou klienti motivováni k tomu, aby nám svěřili své finance.

Pro více informací o službě Clear Deal nás kontaktujte na telefonní lince 800 707 606, www.cleardeal.cz nebo konzultujte se svým nezávislým finančním poradcem.

z právní teorie a praxe

ČLÁNKY

Několik poznámek k českému antidiskriminačnímu právu... 19
Menší úvaha stran § 68a obchodního zákoníku 23
Apendix insolvenčního zákona – povinnost věřitelů platit do majetkové podstaty v závislosti na výsledku přezkumu přihlášek 28
Významná novela zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona 32
Vypořádání podílového spoluvlastnictví soudem rozdělením budovy na jednotky v kontextu judikatury Nejvyššího soudu 35
Interpretace pravděpodobnostních závěrů písmoznaleckého zkoumání 37

Z JUDIKATURY ..... 42 – 46

Z ODBORNÉ LITERATURY ..... 47 – 54

SHRNUTÍ

Michal Čermák, Jana Kvasnicová: Několik poznámek k českému antidiskriminačnímu právu

Článek se zabývá praktickými aspekty dopadu antidiskriminačního zákona do právní praxe; je vymezen pojem diskriminace, jeho pozitivní zakotvení v právním řádu, vztah k evropskému právu. Pozornost je věnována vztahu antidiskriminačního zákona a ustanovení občanského zákoníku týkajících se ochrany osobnosti. Dalšími z praktických otázek, jimiž se článek zabývá, je věcná příslušnost soudů v diskriminačních sporech, nová působnost a pravomoc veřejného ochránce práv v právu na rovné zacházení. Závěrečná část textu je věnována analýze současného právního stavu, týkajícího se přehazování důkazního břemene v diskriminačních sporech, a dále možnostem jeho užití jak v civilním, tak správním soudnictví.

Bořivoj Líbal, Radek Malenovský: Menší úvaha stran § 68a obchodního zákoníku

Tento příspěvek se zabývá otázkou, zda je nezbytné pro soudní prohlášení neplatnosti společnosti, aby nedostatek, který má být důvodem prohlášení neplatnosti společnosti (tj. nedostatek uvedený v § 68a odst. 2 ObchZ), trval v době soudního rozhodování o neplatnosti. A dále, zda i po odstranění takového nedostatku soud může společnost prohlásit za neplatnou, tj. jestli je takový nedostatek vůbec odstranitelný. Komentáře k ObchZ se této otázce vůbec nevěnují, nebo sice vyslovují názor na danou problematiku, ale v podstatě nepředkládají jeho zdůvodnění, neargumentují. Autoři po podrobné argumentaci dospívají k názoru, že pro soudní prohlášení neplatnosti společnosti je nezbytné, aby nedostatek, jenž má být důvodem prohlášení neplatnosti společnosti, v době rozhodování soudu trval.

Daniel Ševčík: Apendix insolvenčního zákona – povinnost věřitelů platit do majetkové podstaty v závislosti na výsledku přezkumu přihlášek

Autor rozebírá ustanovení § 178 a § 179 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Podle prvního z nich, § 178, se k pohledávce věřitele, jehož pohledávka byla po přezkumu zjištěna tak, že její skutečná výše činí méně než 50 % přihlášené částky (tj. pokud ji insolvenční správce popře více než z poloviny a dotyčný věřitel incidenční žalobu nepodá nebo v řízení nebude úspěšný), nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna, přičemž věřiteli, který takovou pohledávku přihlásil, insolvenční soud uloží, aby ve prospěch majetkové podstaty zaplatil částku, o kterou přihlášená pohledávka převýšila rozsah, ve kterém byla zjištěna. Druhé ustanovení, § 179, pak stanovuje analogickou úpravu pro věřitele zajištěné. Podle názoru autora jde o plnění, pro které neexistuje žádný hmotněprávní titul a je protiústavní. Navrhuje proto je buď legislativně zrušit, či předložit věc v konkrétní kauze Ústavnímu soudu.

Zuzana Valoušková: Významná novela zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona

Příspěvek přináší přehled nejdůležitějších změn, které přinesla novela zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona účinná od 1. ledna 2010 pro praxi, zejména z pohledu dodavatelů ucházejících se o veřejné zakázky: zavedení trestu zákazu plnění veřejných zakázek, posílení přezkumu rozhodnutí zadavatelů a zákaz plnění již uzavřených smluv v určitých případech nejzávažnějších porušení principů zadávání veřejných zakázek. Dále se zabývá také otázkou (ne)platnosti smlouvy, která byla uzavřena přes porušení zákona o veřejných zakázkách.

Martin Machač: Vypořádání podílového spoluvlastnictví soudem rozdělením budovy na jednotky v kontextu judikatury Nejvyššího soudu

Článek je zaměřen na problematiku zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví bytového domu rozhodnutím soudu podle ustanovení § 142 ObčZ, se zaměřením na jeden z možných způsobů vypořádání, a to rozdělení bytového domu (budovy) na jednotky podle ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 72/1994 Sb. Na zmíněný způsob vypořádání podílového spoluvlastnictví k budově se zaměřuje zejména v kontextu vývoje judikatury Nejvyššího soudu České republiky, která se k možnosti rozdělení na jednotky vyjadřuje.

Jiří Straka, Jan Zimmer, Jan Chmelík: Interpretace pravděpodobnostních závěrů písmoznaleckého zkoumání

Autoři v obecném úvodu nejdříve analyzují rozdíly mezi kvantitativní a kvalitativní pravděpodobností, aby se dále věnovali různým druhům pravděpodobnostních závěrů v písmoznalectví, jež patří k pravděpodobnostním závěrům kvalitativním, a způsobu jejich interpretace.

Několik poznámek k českému antidiskriminačnímu právu

Mgr. MICHAL ČERMÁK, Mgr. JANA KVASNICOVÁ

Zásada zákazu diskriminace nebo taktéž právo nebýt diskriminován je standardním právem obsaženým v dokumentech kodifikujících lidská práva.[1] Někdy tento pojem není ani výslovně zmíněn, ale pracuje se s tzv. všeobecnou zásadou rovnosti.[2]

Evropské právo

Ustanovení týkající se zákazu diskriminace je možno najít jak v primárním právu,[3] tak v právu sekundárním[4] i judikatuře Evropského soudního dvora. Základním ustanovením zakotvujícím rovnost na základě pohlaví se stal čl. 141 Smlouvy o založení Evropského společenství (nyní čl. 157 Smlouvy o fungování Evropské unie), který mj. stanoví, že *„každý členský stát zajistí uplatnění zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci“.*[5] Čl. 141 Smlouvy má tzv. přímý účinek.[6] Amsterodamskou novelizací[7] byl do Smlouvy vložen nový čl. 13 (nyní čl. 19). Tento článek je zmocňovacím ustanovením k přijímání opatření k potírání diskriminace i z některých jiných důvodů, než je pohlaví. Toto ustanovení konkrétně stanoví, že *„Rada může zvláštním legislativním postupem a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu jednomyslně přijmout vhodná opatření k boji proti diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.“*

Před rokem 2000 komunitární právo vyžadovalo rovné zacházení s osobami pouze ve vztahu ke genderu a státní příslušnosti. Směrnice Rady 76/207/EHS[8] o rovnosti pohlaví v zaměstnání byla následně novelizována směrnicí 2002/73/ES.[9] První antidiskriminační směrnice, která byla přijata v návaznosti na čl. 13 Smlouvy, zakazovala diskriminaci založenou pouze na rase nebo etnickém původu,[10] měla zabránit diskriminaci na poli pracovního práva a částečně v oblasti sociální politiky. „Rámcová směrnice“[11] byla ambicióznější a usilovala o zákaz diskriminace na základě několika důvodů: náboženství nebo víry, sexuální orientace, zdravotního postižení a věku. Směrnice Rady 2000/43/ES (tzv. rasová směrnice) a 2000/78/ES definovaly přímou a nepřímou diskriminaci a zahrnuly obtěžování jako jednu z forem diskriminace. Poskytly členským státům určitou výslovnou míru uvážení pro pozitivní akci a zavázaly je k zavedení účinných opatření, stejně jako angažování v sociálním dialogu a dialogu s nevládními činiteli za účelem prohloubení rovného zacházení v praxi. Směrnice Rady 2000/43/ES taktéž zavázala členské státy k vytvoření přinejmenším jedné instituce pro podporu rovnosti. Zatím poslední z řady směrnice je Směrnice Rady 2004/113/ES.[12]

Před rokem 2000 Evropský soudní dvůr (ESD) ve své rozhodovací praxi taktéž rozvinul princip zajištění účinných prostředků nápravy, uznal diskriminaci z důvodu

1 Např. čl. 7 Všeobecné deklarace lidských práv, čl. 4 odst. 1a čl. 24 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, čl. 10 odst. 3 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (vyhláška č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech), Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (vyhláška ministerstva zahraničních věcí č. 95/1974 Sb., o Mezinárodní úmluvě o odstranění všech forem rasové diskriminace), Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (vyhláška ministra zahraničních věcí č. 62/1987 Sb., o Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen), čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 21 Listiny základních práv Evropské unie – v tomto případě se nejedná o formálně závazný dokument, ale přesto jde o významnou kodifikaci lidských práv.

2 Např. čl. 1 a čl. 3 ústavního zákona č. 23/1991 Sb., Listina základních práv a svobod.

3 Smlouvě o založení Evropských společenství, nyní (po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost) Smlouva o fungování Evropské unie.

4 Směrnicích ES.

5 Tento článek byl do Smlouvy vložen kvůli obavám Francie před sociálním dumpingem. Francie totiž má ve svém právním řádu zakotvenou zásadu rovného odměňování mezi muži a ženami.

6 Teorie přímého účinku byla vyvinuta judikaturou Soudního dvora, a zahrnuje právo dovolávat se přímo příslušného ustanovení komunitárního práva.

7 Vstoupila v platnost dne 1. 5. 1999.

8 Směrnice Rady 76/207/EHS ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky.

9 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/73/ES ze dne 23. září 2002, kterou se mění směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky.

10 Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

11 Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.

12 Směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování.

těhotenství jako diskriminaci z důvodu pohlaví, umožnil užití pozitivních opatření.[13] Současně došlo i k zavedení metody „gender mainstreaming" do Smlouvy o založení Evropského společenství (čl. 3 odst. 2).[14]

Skutečnost, že směrnice Rady typicky upravují pouze diskriminaci v určité oblasti (např. zaměstnání, přístup ke zboží a službám), případně diskriminaci na základě specifického důvodu (např. rasa, etnicita, pohlaví) vede k roztříštěnosti evropského antidiskriminačního práva.[15]

Antidiskriminační zákon

Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon, dále také ADZ), je sice v českém právním řádu normou novou, účinnou od 1. září 2009, ale nepředstavuje zavádění nových, dříve neznámých institutů. Jeho účelem je především sjednocení definic a stanovení obecného právního rámce pro boj s diskriminací.

Již před vstupem do Evropské unie měla Česká republika povinnost sbližovat své vnitrostátní právo s právem Evropských společenství. Tato povinnost vyplývala z čl. 69 Asociační dohody.[16] Proto je zákaz diskriminace upraven včetně definování, co je diskriminace, i v dalších právních předpisech.

Vztah k zvláštním zákonům upravujícím zákaz diskriminace

Antidiskriminační zákon má ve vztahu k ostatním zákonům zapovídajícím diskriminaci povahu právního předpisu obecného. Další předpisy jsou proto k antidiskriminačnímu zákonu předpisy zvláštními (lex specialis). V případě rozporu mezi předpisem obecným a zvláštním se proto použije úprava ve zvláštním předpise.[17]

Vztah žalob na ochranu osobnosti a žalob pro diskriminaci

Jak ve věcech diskriminačních žalob (žalob podle antidiskriminačního zákona), tak ve věcech ochrany osobnosti mohou postižené fyzické osoby uplatnit stejný žalobní petit obsahující negatorní, odstraňovací nebo satisfakční nárok.

Ustanovení § 10 antidiskriminačního zákona[18] představuje bezpochyby svou povahou lex specialis k ust. § 13 občanského zákoníku. Diskriminovaný tedy nemá možnost volby, zda postupovat podle ust. § 13 občanského zákoníku nebo podle ust. § 10 antidiskriminačního zákona. **Pokud se jedná o diskriminaci dle ustanovení antidiskriminačního zákona, je přirozeně nutné postupovat podle ust. § 10 antidiskriminačního zákona, přičemž je irelevantní, že formulačně jsou jmenovaná ustanovení v podstatě duplicitní.**

Pokud se jedná o nerovné zacházení mimo působnost antidiskriminačního zákona, nelze postupovat podle antidiskriminačního zákona, ale podle ust. § 13 občanského zákoníku (např. vzájemné nadávky s rasistickým podtextem mezi spolužáky na středním odborném učilišti[19]). **Podle zásady iura novit curia je však na soudu, aby posoudil, zda je jádrem sporu nerovné zacházení ve smyslu antidiskriminačního zákona, nebo ochrana osobnosti podle občanského zákoníku.** V případě, že jde o nerovné zacházení dle antidiskriminačního zákona, je vyloučeno, aby soud rozhodoval dle zbytkové úpravy ochrany osobnosti v občanském zákoníku.[20]

Věcná příslušnost soudů v diskriminačních sporech[21]

Právo na rovné zacházení je zpravidla součástí konkrétního právního vztahu (např. pracovněprávního). V okamžiku porušení práva na rovné zacházení vzniká sekundární, nárokový právní vztah. Jak již bylo vysvětleno výše, nároky vzniklé z porušení práva na rovné zacházení nelze zaměňovat ani podřazovat pod nároky vyplývající z obecné ochrany osobnosti dle ust. § 13 občanského zákoníku. Zcela praktický dopad mají uvedené skutečnosti, tedy rozdílnost nároků vzniklých z obecné ochrany osobnosti a z porušení práva na rovné zacházení, na věcnou, a potažmo i místní, příslušnost soudu, k němuž má být žaloba pro diskriminaci podána (srov. dále). Dále je třeba vzít v potaz skutečnost, že právo na rovné zacházení protíná jak civilní, tak správní soudnictví.

V diskriminačních sporech u civilních soudů se jak pro určení, zda bylo právo na rovné zacházení porušeno či nikoliv, tak pro nároky vyplývající z ustanove-

13 Tzv. „postitive action"; případy C-450/93 Eckard Kalanke vs. Freie und Hansestadt Bremen [1995] ECR I-3051; C-409/95 Helmut Marschall vs. Land Nordrhein-Westphalen [1997] ECR I-6363; C-158/97 Georg Badeck et al. [2000] ECR I-1875; C-407/98 Katarina Abrahamsson and Leif Anderson vs. Elisabet Fogelqvist [2000] I-5539; C-476/99 Lommers vs. Ministerie Landbouw [2002] I-2891.

14 Gender mainstreaming je metodou, která podřizuje veškeré rozhodování požadavku, aby konečný výsledek napomohl vyrovnat příležitosti žen a mužů.

15 Zároveň nepokrývají všechny oblasti a diskriminační důvody. O to se snaží nová směrnice o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci 2008/0140 (CNS) – tzv. „velká horizontální směrnice".

16 Evropská dohoda zakládající přidružení mezi Českou republikou na jedné straně a Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně druhé, publikovaná ve Sbírce zákonů pod č. 7/1995 Sb.

17 Např. zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

18 § 10 (1) Dojde-li k porušení práv a povinností vyplývajících z práva na rovné zacházení nebo k diskriminaci, má ten, kdo byl tímto jednáním dotčen, právo se u soudu zejména domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění. (2) Pokud by se nejevilo postačujícím zjednání nápravy podle odstavce 1, zejména proto, že byla v důsledku diskriminace ve značné míře snížena dobrá pověst nebo důstojnost osoby nebo její vážnost ve společnosti, má též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. (3) Výši náhrady podle odstavce 2 určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.

19 K uvedenému srov.: Kühn, Z.: Vztah OZ a antidiskriminačního zákona, Jiné právo, [citováno 15. 12. 2009] dostupný z: http://jinepravo.blogspot.com/2009/11/vztah-oz-antidiskriminacniho-zakona.html.

20 Není tedy možné ztotožnit se s názorem JUDr. Ladislava Jouzy vyjádřeném v článku nazvaném Nový antidiskriminační zákon otištěném v čísle 11/2009 Bulletinu advokacie.

21 K následující kapitole srov. stanovisko veřejného ochránce práv k některým procesním aspektům antidiskriminačního zákona, zejm. věcné příslušnosti soudů dostupné z www.ochrance.cz.

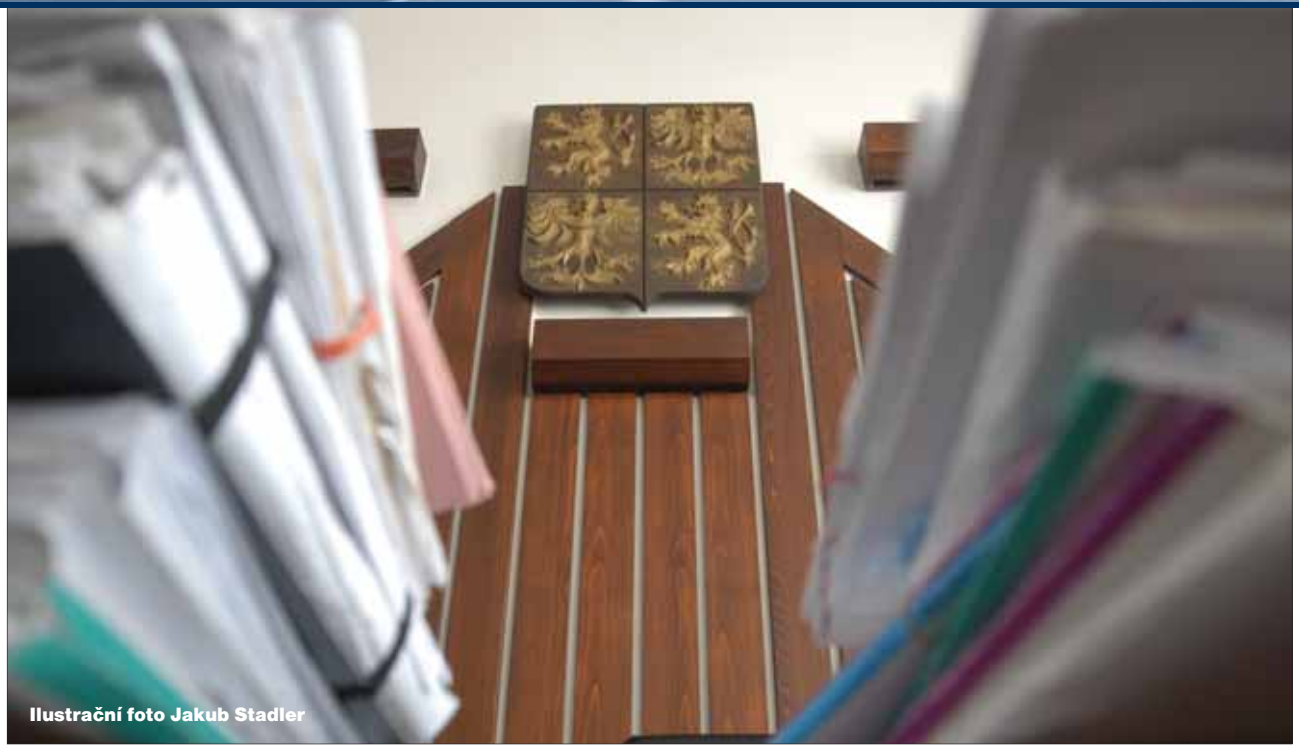
Ilustrační foto Jakub Stadler

ní § 10 antidiskriminačního zákona, uplatní obecné pravidlo věcné příslušnosti soudů dle ust. § 9 odst. 1 občanského soudního řádu. Dochází tedy k situaci, v níž patrně navzdory většinovému očekávání právnické veřejnosti, a také navzdory mylné zmínce o věcné příslušnosti soudů v důvodové zprávě k antidiskriminačnímu zákonu,[22] **budou rozhodovat diskriminační spory v prvním stupni okresní, nikoliv krajské soudy.** Až do vejití antidiskriminačního zákona v účinnost byl pro posuzování nároků vzniklých z diskriminačních sporů používán institut ochrany osobnosti, kterou se v prvním stupni zabývaly krajské soudy. Lze si představit, že diskriminační spory budou u soudců okresních soudů nepříliš vítanou novinkou. Pro namítanou diskriminaci v rámci pracovněprávních vztahů byly však i před nabytím účinnosti antidiskriminačního zákona příslušné soudy okresní. **Pro okresní soudy tedy bude novinkou pouze rozhodování o nárocích vzniklých z porušení práva na rovné zacházení dle ust. § 10 antidiskriminačního zákona.**

Nejčastějšími případy žalob pro diskriminaci u civilních soudů jak v tuzemsku, tak v ostatních státech EU, jsou pochopitelně **žaloby pro diskriminaci v pracovněprávních vztazích, následované s poměrně velkým odstupem žalobami pro diskriminaci v oblastech poskytování zboží a služeb.** Jak již bylo zmíněno výše, právo na rovné zacházení samo (bez nároků z něho vzniklých) je třeba vnímat jako obsah konkrétního právního vztahu. Bude-li tedy namítána diskriminace v právních vztazích vznikajících v oblasti práva na zaměstnání, přístupu k zaměstnání, přístupu k povolání, v rámci pracovních poměrů a jiných druhů závislé činnosti [včetně odměňování – ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) antidiskriminačního zákona a některé další skutečnosti uvedené v písm. b) a c) antidiskriminačního zákona], půjde o věci pracovní. K projednání těchto věcí proto budou věcně příslušné okresní soudy, jež budou obsazeny senátem [ustanovení § 36a odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu], složeného z předsedy a dvou přísedících (ustanovení § 35 odst. 2 zákona o soudech a soudcích).[23]

Velmi problematickou se jeví aplikace antidiskriminačního zákona ve věcech služebních poměrů příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků z povolání. Jak zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, tak zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, obsahují ve svých ustanoveních (ust. § 77 v prvém případě a ust. § 2 ve druhém případě) v podstatě duplicitní formulace obsažené i v antidiskriminačním zákoně. Tento stav má praktický dopad na určení věcné příslušnosti soudů. Zde platí, že **primární právní vztah, tj. ten, ve kterém soud rozhoduje o porušení či neporušení práva na rovné zacházení ve věcech služebních poměrů, bude zpravidla[24] řešen ve správním soudnictví,[25] tedy v prvním stupni u krajských soudů, zatímco nároky vzniklé z porušení práva na rovné zacházení[26] uplatní žalobce následně u soudu okresního.** Zákon o služebních poměrech příslušníků bezpečnostních sborů přitom obsahuje vlastní regulaci nároků vzniklých z porušení práva na rovné zacházení, a to v ustanovení § 77 odst. 9, zákon o vojácích z povolání naproti tomu obdobné ustanovení neobsahuje. Proto se podpůrně použije úprava nároků v ust. § 10 antidiskriminačního zákona.

22 In důvodová zpráva k antidiskriminačnímu zákonu: „...Zvýšené náklady je možné očekávat i u krajských soudů, které bude antidiskriminační spory řešit jako první instance..."

23 K tomu srov. stanovisko veřejného ochránce práv k některým procesním aspektům antidiskriminačního zákona, zejm. věcné příslušnosti soudů dostupné z www.ochrance.cz.

24 Rozbor situací, kdy tomu tak nebude, přesahuje hranice obsahového zadání tohoto článku.

25 Z judikatury NSS plyne, že věci tzv. služebních poměrů se projednávají ve správním soudnictví. K tomu viz např.: 415/2004 Sb. NSS.

26 Tj. negatorní, odstraňovací nebo satisfakční nárok.

Působnost a pravomoc veřejného ochránce práv ve věcech diskriminace[27]

Od 1. prosince loňského roku se ochránce stal tuzemským tělesem pro rovné zacházení (tzv. equality body), a tím získal novou pravomoc a působnost. Nejdůležitějším prvkem nové pravomoci a působnosti veřejného ochránce práv v diskriminačních věcech se pro advokátskou obec bude zřejmě jevit **metodická pomoc ochránce obětem diskriminace při podávání návrhů na zahájení řízení z důvodů diskriminace**, zakotvená v ustanovení § 21b písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv. V rámci hlubší metodické pomoci oběti diskriminace musí ochránce nejprve pojmout alespoň elementární podezření, že se stěžovatel či klient stal obětí diskriminace. Z dosavadní zkušenosti ochránce plyne, že pouze menšinová část stížností, v nichž je namítána diskriminace, splňuje skutečně právem vymezené znaky diskriminace. Tento jev je však zcela běžný i v ostatních tělesech pro rovné zacházení v celé EU.[28] Ochránce se v poskytování metodické pomoci striktně řídí zásadou *audiatur et altera pars;* tzn., že zaopatří klienta kvalifikovanou písemnou právní analýzou situace (závěrečnou zprávou), v níž se klient považuje za oběť diskriminace, a případně mu napomůže ve vhodném zajištění důkazních prostředků. Analýzu může klient použít dle své vůle v dalším postupu ve věci. V rámci poskytování metodické pomoci ochránce klienta zejména poučí o možnostech dalšího postupu. **Ochránce není oprávněn k zastupování klienta před soudy, ani nést náklady řízení. Pro advokátskou obec bude patrně zajímavá i informace, že veřejný ochránce práv započal spolupracovat ve věcech pomoci obětem diskriminace s Českou advokátní komorou.**

Dokazování

Aplikace zákazu diskriminace obsahuje esenciální problém spočívající ve skutečnosti, že **žalobce má jen velmi limitovanou možnost dokázat porušení zákazu diskriminace,** a tím méně pak pohnutky diskriminujícího, a tedy důvod diskriminace. Navíc k diskriminaci dochází ve vztazích, které se vyznačují značnou nerovností.[29] Více důkazních prostředků se nachází na straně potenciálně diskriminující než diskriminované. Proto Nejvyšší soud USA již v 70. letech judikoval, že stačí prokázat pouze tzv. diskriminaci na první pohled.[30]

Úprava Evropské unie pracuje s principem, podle kterého se důkazní břemeno přesunuje jen co se týče skutečností, k nimž nemůže mít žalobce rozumný přístup, ani jimi nemůže rozumně disponovat. **Pokud tedy stěžovatel předloží skutečnosti nasvědčující tomu, že došlo k přímé nebo nepřímé diskriminaci, musí být důkazní břemeno přesunuto a žalovaný musí prokázat, že nedošlo k porušení zásady rovného zacházení.[31]**

V českém právu je přesun důkazního břemene zakotven v ustanovení § 133a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též o. s. ř.). Jak judikoval i Ústavní soud,[32] přesun důkazního břemene neznamená odsouzení žalované strany k jisté prohře,[33] ale jen požadavek, aby žalovaná strana rozumnými a přesvědčivými argumenty vysvětlila nediskriminační povahu svého rozhodnutí. *„Požadavek, aby strana žalující musela prokazovat, že byla diskriminována právě a výlučně pro svůj rasový (etnický) původ, a nikoli z důvodu jiného, je zcela zjevně nesplnitelný, neboť prokázat motivaci (pohnutku) žalované strany je z povahy věci vyloučeno."*[34] Nejedná se tedy o presumpci viny.[35] **Jak česká právní úprava, tak i úprava evropská tedy pracuje se sdíleným důkazním břemenem, protože skutečný přesun důkazního břemene by se jevil jako nespravedlivý a vedl by k neproporcionálním následkům na straně domněle diskriminující osoby.**

Ve sporech o diskriminaci se tedy uplatní jiný princip dokazování než v ostatních soukromoprávních sporech. Obecně platí, že žalobce musí prokázat svá tvrzení. Ve sporech o diskriminaci by však žalobce (tj. poškozený diskriminací) byl v nevýhodné pozici, protože není možné, aby prokazoval, že šlo skutečně o diskriminaci založenou na konkrétním zakázaném důvodu (tj. rasa, pohlaví, věk atd.). Ustanovení § 133a občanského soudního řádu upravuje přenos důkazního břemene. **Důkazní břemeno je tedy sdílené, nedochází k jeho obrácení. Nestačí, aby osoba, která se domnívá, že byla diskriminována, diskriminaci pouze tvrdila, ale musí toto tvrzení do jisté míry i dokázat.** Žalobce – potenciální oběť diskriminace, musí především prokázat, že se s ní zacházelo méně příznivě než s jinou osobou ve srovnatelné situaci na základě diskriminačního důvodu, tj. i důkazní prostředky předložené žalobcem musí nasvědčovat skutečnosti, že k rozdílnému zacházení došlo z jednoho ze zakázaných důvodů.[36] Ohledně tvrzeného diskriminačního důvodu však žalobce povinnost důkazní nemá. Pokud žalobce toto břemeno tvrzení i břemeno důkazní unese, důkazní břemeno přechází na žalovaného. **Žalovaný pak musí tvrdit a dokázat, že k diskriminaci nedošlo, a že jednání, které vedlo k tvrzené diskriminaci, mělo legitimní odůvodnění a cíl a dosahování tohoto cíle se dělo přiměřenými prostředky (test legitimity a proporcionality).** Pokud by žalovaný důkazní břemeno unesl, nemohl by soud konstatovat diskriminaci.

---

27 Působnosti a pravomoci ochránce ve věcech diskriminace se věnoval stručně ve svém článku nazvaném Nový antidiskriminační zákon otištěném v čísle 11/2009 Bulletinu advokacie Ladislav Jouza. Autoři, coby zaměstnanci oddělení rovného zacházení Kanceláře veřejného ochránce práv, si dovolují informace uvedené JUDr. Ladislavem Jouzou doplnit následující krátkou statí.

28 Ochránce připravil pro stěžovatele namítající diskriminaci informační leták dostupný z www.ochrance.cz.

29 Jako např. vztah zaměstnanec, zaměstnavatel.

30 Tzv. prima facie. McDonnell Souhlas Corporation vs. Green, 411 U.S. 792 (1973), na s. 807. Srov. také St. Mary's Honor Center vs. Nicka, 509 U.S. 502 (1993).

31 Viz též Palmer, F.: Re-dressing the Balance of Power in Discirimination Cases: The Shift in the Burden of Proof. European Anti-Discrimination Law Review, 2006, č. 4, s. 23-29.

32 Nález pléna Ústavního soudu České republiky ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 37/04, publikován pod č. 419/2006 Sb.; Méně zdařilou interpretaci nabízí rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2009, sp. zn. 21 Cdo 246/2008.

33 Jak bylo dříve kritizováno s poukazem na zakotvení presumpce viny tímto způsobem.

34 Nález ÚS ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 37/04, publikováno též jako 419/2006 Sb.

35 Jak uvádí např. Benda, M., Mach, P. in Čurdová, A., Holman, R., Macek, M., Benda, M., Froněk, M., Mach, P., Loužek, M.: Antidiskriminační zákon, pomoc slabším, nebo převrácení práva? Centrum pro ekonomiku a politiku, Praha 2006, s. 36-37, 46.

Rozsah věcí, v nichž přechází důkazní břemeno na žalovaného, se však v celé šíři nepřekrývá s úpravou obsaženou v antidiskriminačním zákoně. Antidiskriminační zákon zapovídá diskriminaci z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry a světového názoru ve všech oblastech vymezených v ustanovení § 1 odst. 1 antidiskriminačního zákona. Podle ustanovení § 133a se však **důkazní břemeno přenáší z těchto důvodů (s výjimkou národnosti) pouze v oblasti pracovní nebo jiné závislé činnosti, povolání, podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, členství v organizacích zaměstnanců nebo zaměstnavatelů a členství a činnosti v profesních komorách** [tj. písm. a) až e) ustanovení § 1 odst. 1 antidiskriminačního zákona]; na základě rasového nebo etnického původu dochází k přenosu důkazního břemene při poskytování zdravotní a sociální péče, v přístupu ke vzdělání a odborné přípravě, přístupu k veřejným zakázkám, přístupu k bydlení, členství v zájmových sdruženích a při prodeji zboží v obchodě nebo poskytování služeb [písm. h) až j) ustanovení § 1 odst. 1 antidiskriminačního zákona doplněné o členství v zájmových sdruženích, přístup k veřejným zakázkám a oblast sociální péče, která představuje výseč oblasti pod písm. f)]; na základě pohlaví se důkazní břemeno přenáší v oblasti přístupu ke zboží a službám [písm. j) ustanovení § 1 odst. 1 antidiskriminačního zákona].

Dle ustanovení § 64 s. ř. s. se použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení prvé a třetí části občanského soudního řádu, tedy i § 133a o. s. ř. **Problematická však může být skutečnost, že správní řád sám neobsahuje ustanovení o přehození důkazního břemene.** Při přímé, vertikální aplikaci práva EU,[37] konkrétně ustanovení čl. 9 odst. 5 směrnice Rady č. 2004/113, čl. 8 odst. 5 směrnice Rady č. 2000/43 a čl. 4 odst. 3 směrnice Rady č. 97/80/ES, lze dojít k závěru, že členské státy nemají povinnost přijmout do svých právních řádů ustanovení o dělení důkazního břemene, jsou-li řízení před soudy či příslušnými orgány ovládány zásadou vyšetřovací. Je-li správní řízení ovládáno zásadou vyšetřovací, je věcí správního orgánu, jaké prostředky k uspokojení důkazní situace použije. Postup při šetření věci, který je fakticky totožný s institutem děleného důkazního břemene a povede ke zjištění skutkového stavu věci, by měl proto správní orgán použít.[38] Lze však při znalosti reálií pochybovat o skutečnosti, že se správní orgány budou uvedeným postupem řídit.

✤ První autor je vedoucím oddělení rovného zacházení Kanceláře veřejného ochránce práv, druhá autorka je jeho zástupkyní.

36 K tomu srov. Kühn, Z.: Dveře pro přenos důkazního břemene podle § 133a až příliš otevřené, Jiné právo, 11. 2. 2009, [citováno 20. 12. 2009], dostupné z: http://jinepravo.blogspot.com/2009/12/dvere-pro-prenos-dukazniho-bremene.html.

37 Které je vzhledem ke správnímu orgánu možné dle rozsudku ESD: 103/88 Fratelli Constanzo SpA (1989) ECR-I-8055.

38 Např. ve správním rozhodování ve věci služebních poměrů.

Menší úvaha stran § 68a obchodního zákoníku

Mgr. BOŘIVOJ LÍBAL, JUDr. RADEK MALENOVSKÝ

I. Úvod

V rámci právních prověrek společností (tzv. due diligence) vyjde nezřídka najevo, že **společenská smlouva nebo zakladatelská smlouva či zakladatelská listina** (dále též jako „zakladatelský dokument"), na základě kterého byla společnost do obchodního rejstříku zapsána, **neobsahuje zákonem požadované náležitosti či není vyhotovena v zákonem předepsané formě.**

Jde tedy o situaci, kdy příslušný rejstříkový soud, který měl podle § 200da občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.") v řízení o povolení zápisu společnosti do obchodního rejstříku zkoumat, zdali zakladatelský dokument má předepsanou formu a zákonem požadované náležitosti, pochybil, a přestože zakladatelský dokument neměl všechny zákonem požadované náležitosti či předepsanou formu, vydal rozhodnutí o povolení prvozápisu společnosti do obchodního rejstříku, čímž došlo k situaci, kdy neplatný zakladatelský dokument [v případě nedostatku formy podle § 40 odst. 1 občanského zákoníku (dále jen „ObčZ") a v případě absence náležitostí podle § 39 ObčZ], dal vzniknout právnické osobě.

Na výše uvedený problém dopadá ustanovení **§ 68a obchodního zákoníku** (dále jen „ObchZ"), který ve svém prvním odstavci **stanoví, že rozhodnutí, jímž se povolil zápis společnosti do obchodního rejstříku, nelze po vzniku společnosti zrušit,** a nelze se také domáhat určení,

že takto zapsaná společnost nevznikla. Toto ustanovení tedy představuje určitou formu konvalidace takto vadného zakladatelského dokumentu. Jde o jakousi fikci vzniku společnosti.[1] Normotvůrce na tomto místě umožnil, aby rejstříkový soud na základě svého chybného rozhodnutí dal vzniknout neplatně založené společnosti a vyloučil možnost následného zpochybnění tohoto závadného rozhodnutí s níže uvedenou výjimkou.

Druhý odstavec § 68a ObchZ totiž prolamuje uvedenou zásadu nenapadnutelnosti existence již vzniklé společnosti. Na základě tohoto ustanovení může soud v taxativně uvedených případech prohlásit společnost za neplatnou. Jde o důsledky vad založení společnosti, tedy o nedostatky, které vznikají ještě předtím, než společnost jako právnická osoba vznikne; jestliže společnost řádně vznikla a později nastaly nedostatky, jež by jinak způsobily neplatnost, bude to důvodem zrušení společnosti podle § 68 ObchZ nebo jiného ustanovení o zrušení podobně.[2] **Ustanovení § 68a odst. 2 ObchZ tedy přináší zvláštní koncept neplatnosti v podobě speciální kategorie *„neplatnost společnosti“*, kdy soud, a to i bez návrhu, může prohlásit společnost za neplatnou svým usnesením. Tímto pravomocným usnesením vstupuje společnost současně i do likvidace.** Neplatnost se tak zde váže (na rozdíl od neplatnosti právních úkonů) na soudní rozhodnutí, a toliko pouze tímto rozhodnutím nastává neplatnost společnosti. Jde o koncepci, kdy se neprohlašuje neplatnost založení (zakladatelského dokumentu) či vzniku (zápis do rejstříku), ale neplatnost společnosti jako takové, již vzniklé a fungující. **Postupuje se zde tedy, jako by společnost existovala** (probíhá likvidace a nikoli vypořádání z důvodů bezdůvodného obohacení, jak by to bylo v případě, kdyby se rozhodnutím napadal zakladatelský dokument pro jeho neplatnost a následnou neexistenci společnosti), a to až do závěrečného výmazu z obchodního rejstříku, v němž je společnost zapsána.

V praxi často vyvstává otázka týkající se možnosti zhojení výše uvedených nedostatků, které nastaly v době samotného zakládání a vzniku společnosti.

Tento příspěvek se bude zabývat otázkou, **zda je nezbytné pro soudní prohlášení neplatnosti společnosti, aby nedostatek, jenž má být důvodem prohlášení neplatnosti společnosti** (tj. nedostatek uvedený v § 68a odst. 2 ObchZ, dále též jako „předmětné ustanovení“), **trval v době soudního rozhodování o neplatnosti**. Tedy **zda i po odstranění takového nedostatku soud může společnost prohlásit za neplatnou**, tj. **jestli je takový nedostatek vůbec odstranitelný**. Komentář k ObchZ od Becka i od P. Rabana se této otázce vůbec nevěnuje.[3] Komentář od Dědiče a kol.[4] a I. Pelikánové[5] sice již vyslovuje názor na danou problematiku, ale v podstatě nepředkládá jeho zdůvodnění, neargumentuje. Již proto (tj. pro absenci argumentace) je žádoucí tuto problematiku argumentačně podložit.

II. Požadavek restriktivního posuzování ustanovení o výjimce

Důvody neplatnosti společnosti jsou výjimka z pravidla, podle kterého dochází okamžikem inkorporace společnosti ke zhojení vad vzniklých při jejím zakládání.

Z konstrukce „obecné pravidlo – výjimka“ vyplývá požadavek restriktivního posuzování ustanovení o výjimce, výjimku lze aplikovat jen v mimořádných případech.[6] Tedy splnění podmínek pro prohlášení neplatnosti je nezbytné posuzovat restriktivně. To dovodila rovněž judikatura Evropského soudního dvora.[7] Jak uvádí doktrína, neplatnost společnosti podléhá restriktivnímu režimu, který někteří autoři srovnávají s úpravou neplatnosti manželství.[8]

Imperativem restriktivního posuzování ustanovení o výjimce (tj. § 68 odst. 2 Obchz) dovodíme normu, že **je nezbytné pro soudní prohlášení neplatnosti společnosti, aby nedostatek trval v době soudního rozhodování o neplatnosti** (dále též jako „**daná norma**“). Daná norma totiž umožňuje vyslovení neplatnosti v méně případech (vzhledem k možnému zhojení nedostatků) než norma opačná (tj., že není pro soudní prohlášení neplatnosti společnosti třeba, aby nedostatek trval v době soudního rozhodování o neplatnosti, ale stačí, že kdykoli předtím tento nedostatek vznikl – dále též jako „**opačná norma**“).

III. Imperativ výkladu a aplikace vnitrostátního práva ve světle smyslu a účelu směrnice

Jak uvádí důvodová zpráva k předmětnému ustanovení (resp. k celému § 68a ObchZ), ustanovení § 68a ObchZ uvádí právní úpravu vad při zakládání společnosti a jejích důsledků na trvání společnosti do souladu s požadavky První směrnice Rady v oblasti společností č. 68/151/EHS z 9. 3. 1968 (dále jen jako „První směrnice“). *„Vady při zakládání společnosti způsobují podle První směrnice neplatnost společnosti s důsledky tam uvedenými. Členské státy se nesmějí od požadavků První směrnice upravující neplatnost společnosti odchýlit.“*[9]

Není třeba blíže vysvětlovat, že interpretující vnitrostátní soud je povinen postupovat v mezích možnosti ve světle účelu směrnice tak, aby dosáhl výsledku zamýšleného směrnicí. To ostatně plyne i z judikatury Evropského soudního dvora.[10]

Teleologie První směrnice je postavena na ochraně zájmů třetích osob (které vstoupily do právních vztahů se

1 Srov. Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku, 2. díl, § 56-104e, 3. přepracované a doplněné vydání, Aspi, Praha 2004, str. 261.

2 Srov. Pelikánová, I. op. cit. sub 1, str. 259.

3 Raban, P.: Obchodní zákoník, 3. doplněné vydání, EUROUNION Praha, s. r. o., Praha 2003, str. 159-160. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kolektiv: Obchodní zákoník, 12. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 276-278.

4 Srov. Dědič, J. a kol.: Obchodní zákoník, Komentář, Díl 1., § 1-§ 92e, Polygon, Praha 2002, str. 578.

5 Srov. Pelikánová, I. op. cit. sub 1, str. 268.

6 Srov. metodologicky obdobně kupř. v judikatuře Ústavního soudu, např. unesení II. ÚS 143/04 či IV. ÚS 581/06.

7 Srov. rozsudek Marleasing SA proti La Comercial International de Alimentacion SA, ze dne 13. 11. 1990, věc C-106/89, 61989J0106.

8 Srov. Pelikánová, I. op. cit. sub 1, str. 260 (na tomto místě autorka cituje publikaci Buton, Y.: Droit des affaires, díl 1. Droit commercial général et Sociétés, 7. vydání, Paris, Economia, s. 153).

9 Srov. důvodovou zprávu k zákonu č. 370/2000 Sb.

10 Srov. např. rozsudek Marleasing SA proti La Comercial International de Alimentacion SA, ze dne 13. 11. 1990, věc C-106/89, 61989J0106.

společností) a společníků, jejich právní jistoty, a na omezení důvodů neplatnosti společnosti v co největší míře.[11]

Z nalezené teleologie První směrnice plyne **daná norma**, neboť ve srovnání s **opačnou normou** realizuje ochranu zájmů třetích osob a společníků a jejich právní jistoty ve větší míře.

Byť totiž dle § 68a odst. 4 ObchZ platí, že právní vztahy, do nichž neplatná společnost vstoupila, nejsou neplatností společnosti dotčeny (a že povinnost společníků splatit nesplacené vklady trvá, pokud to vyžaduje zájem věřitelů na splnění závazků neplatné společnosti), ke dni právní moci rozhodnutí soudu o neplatnosti společnosti vstupuje společnost do likvidace.[12] Z toho plyne, že třetí osoby v postavení věřitelů neplatné společnosti sice mohou přihlásit své pohledávky, nicméně společnost v likvidaci nemusí mít dostatek majetku, z něhož by byly pohledávky třetích osob uspokojitelné v plné míře. **V zájmu třetích osob tudíž je, aby společnost nebyla prohlášena za neplatnou, ale aby mohla dále fungovat, a tak příp. v budoucnu splácet své dluhy v plné míře.**

K tomu se dále přidává, že třetí osoby mohou do právních vztahů se společností vstupovat pravidelně delší dobu (tj. ustáleně), a byly by tak nuceny – proti své vůli – si v důsledku likvidace společnosti hledat nového smluvního partnera *pro futuro.*

Netřeba dále blíže zdůvodňovat, že zájmu společníků bude více odpovídat daná norma, která neznačí nezbytně vstup společnosti do likvidace v důsledku existence nedostatků (uvedených v předmětném ustanovení) při založení a vzniku společnosti. Zájmu společníků naopak více svědčí možnost odstranit dodatečně nedostatky a vyhnout se tak likvidaci společnosti.

Prohlášení neplatnosti společnosti ve smyslu předmětného ustanovení představuje průlom do stability pravomocného rozhodnutí rejstříkového soudu, a tím zásah do postulátu právní jistoty, který se promítá v rovině ústavní v čl. 1 odst. 1 Ústavy (jakožto jedna z náležitostí naplňující pojem „právní stát").[13] Právní jistota společníků a třetích osob tak bude dotčena v menší míře při **dané normě** (ve srovnání s **opačnou normou**), neboť by k průlomu do stability pravomocného rozhodnutí rejstříkového soudu, tj. k prohlášení neplatnosti společnosti, docházelo v méně případech.

IV. Smyslem potrestat společnost (společníky)?

Zřejmě sice nelze *a priori* vyloučit, že by **opačná norma** mohla mít nějaké své *ratio*. Smyslem by hypoteticky mohlo být udělit trest společnosti (společníkům) tím, že jejich společnost bude prohlášena za neplatnou (a v důsledku toho proběhne i její likvidace), i kdyby do doby vydání předmětného rozhodnutí předmětným nedostatkem společnost již neoplývala. Účelem takového trestu by byla nejen represe, ale především prevence (individuální i generální), tj. *pro futuro* zabránit nežádoucímu, protizákonnému stavu fungování společnosti s nedostatky uvedenými v § 68a odst. 2 ObchZ. Jinými slovy, šlo by o úsilí o dosažení panství práva (dále též jako „veřejný zájem").

Nicméně, uvedený hypotetický smysl zkoumaného ustanovení se příčí účelu První směrnice. Pokud by smyslem První směrnice mělo být potrestat společnost (resp. společníky), První směrnice by to uvedla. Nebo, řečeno z poněkud jiného úhlu, První premisa by stěží mohla rozumně vytyčovat, že je přijímána na ochranu (mj.) zájmů společníků, jejich právní jistoty; obojí totiž stojí ve vzájemném protikladu.

Nadto netřeba blíže vysvětlovat, že se pohybujeme v obchodním právu, tj. není vykládáno ustanovení trestního práva (či správního práva „trestního"), s nímž je pojmově spojena funkce trestat (obviněné ze spáchání trestného činu či přestupku).

I kdyby ale mohl být veřejný zájem brán v úvahu, nevedl by dle našeho názoru k dané normě.

Jak bylo shora uvedeno, **prohlášení neplatnosti společnosti ve smyslu předmětného ustanovení představuje průlom do stability pravomocného rozhodnutí rejstříkového soudu, a tím zásah do postulátu právní jistoty.** K zásahu do ústavních hodnot (tedy i do právní jistoty) může dojít v případě jejich kolize. **V dané problematice jde o kolizi právní jistoty s veřejným zájmem**. Je proto třeba poměřování ve vzájemné kolizi stojících ústavních hodnot.

Ostatně obdobně metodologicky usuzoval Ústavní soud v nálezu **sp. zn. Pl. ÚS 15/01**, v němž deklaroval, že soustava přezkumných instancí je výsledkem poměřování na straně jedné úsilí o dosažení panství práva, na straně druhé efektivity rozhodování a právní jistoty. Z pohledu tohoto kritéria je pak třeba posuzovat zavedení opravných prostředků (především mimořádných), čili prodlužování řízení a prolomení principu nezměnitelnosti rozhodnutí.

Vzájemné poměřování ve vzájemné kolizi stojících ústavních hodnot spočívá v následujících kritériích. Prvním je **kritérium vhodnosti**, tj. odpověď na otázku, zdali institut, omezující určitou ústavní hodnotu, umožňuje dosáhnout sledovaný cíl (ochranu jiné ústavní hodnoty). Druhým kritériem poměřování je **kritérium potřebnosti**, spočívající v porovnávání legislativního prostředku, omezujícího ústavní hodnotu, s jinými opatřeními, umožňujícími dosáhnout stejného cíle, avšak nedotýkajícími se ústavní hodnoty. Třetím kritériem je **porovnání závažnosti obou v kolizi stojících ústavních hodnot**.[14]

Z pohledu naznačených kautel principu proporcionality potrestání společnosti (resp. společníků) ve shora předestřeném hypotetickém smyslu, prolamující právní jistotu, neobstojí. Jakkoli sleduje jako svůj cíl ochranu

11 Srov. již text První směrnice hned na začátku: *„První směrnice rady ze dne 9. března 1968 o koordinaci ochranných opatření, která jsou* ***na ochranu zájmů společníků a třetích osob*** *vyžadována v členských státech od společností...".* Dále srov. např. následující text První směrnice: *„...je* ***za účelem zajištění právní jistoty ve vztazích mezi společností a třetími osobami a stejně tak mezi společníky*** *nezbytné omezit případy neplatnosti..."* Srov. též obdobně Pelikánová, I.: str. 264 *(„Cílem úpravy přece je omezit důvody neplatnosti.").*

12 Srov. § 68a odst. 3 ObchZ.

13 Srov. metodologicky např. in Malenovský, R.: Výklad ust. § 265b odst. 1 písm. g) ve většinové rozhodovací praxi Nejvyššího soudu pohledem ústavně zaručených základních práv a svobod, Trestněprávní revue, č. 2/2007, str. 47.

14 Srov. metodologicky obdobně např. nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/94.

veřejného zájmu (princip panství práva), nesplňuje již podmínku potřebnosti, tj. podmínku, spočívající v porovnání legislativního prostředku, zasahujícího do ústavní hodnoty, s jinými opatřeními, umožňujícími dosáhnout stejného cíle, avšak nedotýkajícími se ústavní hodnoty. Je totiž vytvořen právní mechanismus, jenž umožňuje (*pro futuro*) efektivně uplatnit veřejný zájem (princip panství práva), zároveň ale dostát požadavkům plynoucím z právní jistoty – preventivní kontrola, která splývá s řízením o zápis do obchodního rejstříku.[15]

Vyjádřeno konkrétněji (kupříkladu) stran individuální prevence, stát v podobě rejstříkového soudu by napříště mohl (resp. musel) v rámci preventivní kontroly příp. dalších společností týchž společníků postupovat s maximální obezřetností (s ohledem na předchozí nedostatek dle § 68a odst. 2 ObchZ v jejich společnosti). Zrušení společnosti jako nástroj prevence tudíž není nezbytně nutné.

Nehledě na to, že z pohledu naznačených kautel principu proporcionality by potrestání společnosti (resp. společníků) ve shora nastíněném hypotetickém smyslu neobstálo ani z hlediska porovnání závažnosti obou v kolizi stojících ústavních hodnot.

A to již proto, že zásah do právní jistoty by mohl být (až) extrémní. **Zákonem totiž není explicitně vyřešeno časově omezené zpochybnění existence společnosti,** a samotná I. Pelikánová uvádí, že je otázkou, zda je vůbec možné promlčecí lhůtu interpretačně dovodit. I kdyby se výkladem zdařilo dovodit promlčecí lhůtu, I. Pelikánová navrhuje obecnou lhůtu stran práva ze závazkového vztahu (§ 387 odst. 2, § 391 ObchZ).[16] Avšak dle § 397 ObchZ platí, že nestanoví-li zákon pro jednotlivá práva jinak, činí promlčecí doba čtyři roky; to je vskutku extrémně dlouhá doba pro zásah do stability pravomocného rozhodnutí (rejstříkového soudu).

Pro srovnání (a toliko příkladmo) můžeme poukázat v této souvislosti na lhůtu pro podání dovolání v trestním i civilním řízení v délce pouhých dvou měsíců (od doručení pravomocného rozhodnutí). V případě řízení o jiném mimořádném opravném prostředku, tj. stížnosti pro porušení zákona, dokonce není možné zrušit pravomocné rozhodnutí v neprospěch odsouzeného. K tomu se přidává, že dle § 67 odst. 1 písm. d) trestního zákona zaniká trestnost činu *„u ostatních trestných činů"* uplynutím tří let. Nepoměr s trestním řízením by vynikl ještě *a fortiori* s ohledem na to, že není třeba bližšího vysvětlení, že veřejný zájem na spravedlivém potrestání pachatele trestného činu, a tím princip panství práva, bude výrazně významnější než na potrestání společnosti (společníků) ve smyslu prohlášení neplatnosti společnosti. To platí o to více vzhledem k situaci, kdy by již nedostatek uváděný v § 68a odst. 2 ObchZ byl odstraněn, nedotýkal by se dříve vzniklých právních vztahů (ve smyslu § 68a odst. 4 věta prvá ObchZ, což je instrument na ochranu třetích osob), a *pro futuro l*ze efektivně zabránit fungování společnosti s nedostatky uváděnými v § 68a odst. 2 ObchZ. Přichází zde proto úvaha *a fortiori* ve vztahu k jiným komponentům právního řádu.

K tomu se přidává, že sice neplatí, že by nežádoucí, protizákonný stav fungování společnosti s nedostatky uvedenými v § 68a odst. 2 ObchZ byl způsoben bez jakéhokoli přičinění společnosti (společníků), jež by jí (jim) bylo možno klást oprávněně k tíži; soud totiž nerozhoduje o zápisu společnosti do obchodního rejstříku bez návrhu. Na druhou stranu nelze současně nevnímat, že v případě konkrétní společnosti se na protizákonném stavu fungování společnosti s nedostatky uvedenými v § 68a odst. 2 ObchZ podílel také stát (skrze nesprávné rozhodnutí soudu o zápisu společnosti do obchodního rejstříku), což patrně činí (též) společnost (společníky) hodné vyšší ochrany (ve srovnání se situací, kdy by se na vytvoření protizákonného stavu stát nepodílel). Platí teze, že rozhodovací praxe orgánů veřejné moci (zvláště pak soudů) a v nich obsažená interpretace tvoří v materiálním smyslu součást příslušné právní normy, od níž se odvíjí ochrana důvěry adresátů právních norem v právo. Jinými slovy, důvěra adresátů právních norem v právo, tj. jejich dobrá víra, že postupují po právu, je ovlivňována nejen legislativní činností státu (tvorbou práva), ale též činností státních orgánů aplikujících právo, neboť teprve interpretace a aplikace právních předpisů vytváří ve veřejnosti vědomí toho, co je a co není právem. Stabilitu práva, právní jistotu jednotlivce a v konečném důsledku též míru důvěry občanů v právo a v instituce právního státu jako takové proto ovlivňuje i to, jakým způsobem orgány aplikující právo, tedy především soudy, jejichž základním úkolem je poskytovat ochranu právům (čl. 90 Ústavy ČR), přistupují k výkladu právních norem.[17] **Tedy, od okamžiku pravomocného rozhodnutí soudu o zápisu společnosti do rejstříku lze presumovat důvěru společnosti (společníků) o postupu po právu.[18]**

Ostatně výrazná ingerence státu je i důvodem pro připuštění nabytí od nevlastníka podle § 486 ObčZ. Lze sice namítat, že podle § 486 ObčZ je podmíněna dobrou vírou, přičemž v případě nedostatků dle § 68a odst. 2 ObchZ je dáno předchozí přičinění (zavinění) společnosti (společníků), které lze oprávněně klást k její (jejich) tíži. Na druhou stranu však platí shora citovaná teze, že dobrá víra adresátů právních norem, že postupují po právu, je ovlivňována též činností státních orgánů aplikujících právo (v daném případě rejstříkového soudu).

15 Předmětné ustanovení předpokládá, že řízení bude probíhat až po zápise společnosti do obchodního rejstříku, tedy po provedení preventivní kontroly (srov. Pelikánová, I., op. cit. sub str. 263). Výjimkou by snad mohla být situace podvodného zápisu společnosti do obchodního rejstříku např. tak, že by určitá osoba získala neoprávněně přístup k obchodnímu rejstříku a zapsala do něho určitou společnost bez rozhodnutí soudu (srov. Dědič, J. a kol. op. cit. sub 4, str. 573; takové případy jsou ale velmi nepravděpodobné – srov. Pelikánová, I. op. cit. sub 1 str. 264).

16 Srov. Pelikánová, I. op. cit. sub 1, str. 268.

17 Srov. obdobně judikaturu Ústavního soudu, např. nález sp. zn. I. ÚS 566/07. Ostatně na takovém významu judikatury soudů je vystavěna i dosavadní judikatura Evropského soudu pro lidská práva, která považuje za zákon v materiálním smyslu právě i judikaturu soudů (srov. rozhodnutí Kruslin proti Francii ze dne 24. 4. 1990, Mueller a další proti Švýcarsku ze dne 24. 5. 1988, Markt Intern Verlag GmbH a Klaus Beermann proti SRN ze dne 20. 11. 1989 a další).

18 Samozřejmě může být prokázán opak, tj. nelze vyloučit případy, kdy by společníci – s ohledem na určité okolnosti (kupř. s ohledem na předchozí vlastní praxi) – museli vědět, že nepostupují po právu, tj. by prostě využili omylu rejstříkového soudu, který by nedostatky předvídané § 68a odst. 2 ObchZ nezaregistroval.

Ilustrační foto Jakub Stadler

Z takového pohledu by se dobrá víra mohla presumovat k pravomocnému rozhodnutí soudu o zápisu společnosti do obchodního rejstříku.

Konečně, řečeno poněkud jinak, zavedení opravných prostředků (mimořádných), čili prodlužování řízení a prolomení principu nezměnitelnosti rozhodnutí, která již nabyla právní moci, je adekvátní toliko v případě důvodů výjimečných.[19] Za takový výjimečný důvod nelze pak – vzhledem k uvedeným aspektům – označit uvažovaný veřejný zájem.

V. Teleologie odstranit protizákonný stav *pro futuro*

Jsme tak naopak názoru, že smyslem zkoumané regulace je *pro futuro* odstranit nežádoucí, protizákonný stav fungování společnosti s nedostatky uvedenými v § 68a odst. 2 ObchZ. Pokud bude v době rozhodování o neplatnosti předmětný nedostatek absentovat, soud již nemůže společnost prohlásit za neplatnou. Smysl rozhodnutí o neplatnosti by totiž již odpadl.

VI. Argument axiomou racionálního zákonodárce[20]

Jde o argument, jenž vychází z maximy vnitřní bezrozpornosti a konzistentnosti právního řádu. Je založen na tom, že u zákonodárce lze předpokládat, co do výsledku jeho činnosti, tedy zákona, systematický a koherentní celek, a rovněž v relaci k jeho normativnímu okolí, tedy lze vycházet z právního řádu jako vnitřně bezrozporného a souladného celku, který tvoří co do obsahu materiální jednotu. Právní řád, založený na principech jednoty, racionality a vnitřní obsahové bezrozpornosti, s sebou nutně přináší imperativ stejného náhledu na srovnatelné právní instituty, byť upravené v rozdílných právních předpisech či dokonce odvětvích. Každé ustanovení právního předpisu je nutno chápat v kontextu s jinými ustanoveními příslušného právního předpisu a v souvislostech celého právního systému; nelze jej proto zkoumat, vyložit, poznat izolovaně.[21]

Dle § 68 odst. 7 ObchZ platí, že *„V případech, kdy tento zákon umožňuje zrušení společnosti rozhodnutím soudu, stanoví soud před rozhodnutím o zrušení společnosti lhůtu k odstranění důvodu, pro který bylo zrušení navrženo, jestliže je jeho odstranění možné."* Z povinnosti soudu vyzvat společnost k odstranění nedostatku před jejím event. zrušením pak logicky plyne norma obdobná dané normě – tj. nedostatek (jenž má být důvodem zrušení společnosti) lze odstranit. V opačném případě by soudní výzva ztrácela rozumný smysl (arg. *reductionis ad absurdum*).

Současně platí, že zrušení společnosti má obdobný důsledek jako prohlášení neplatnosti společnosti – tj. její likvidaci.[22] Argumentem vnitřní bezrozpornosti a konzistentnosti právního řádu tudíž dovodíme nutnost (analogicky) vztáhnout normu zakotvenou § 68 odst. 7 ObchZ i na případ prohlášení neplatnosti společnosti; tedy platí daná norma.

To platí tím spíše s ohledem na to, že společnost může být zrušena (též) z důvodů [srov. § 68 odst. 6 písm. c) ObchZ], které mohou vést k prohlášení společnosti za

19 Srov. metodologicky obdobně např. nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 15/01.

20 Tento argument je používán v soudní praxi – srov. např. nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 41/02, I. ÚS 643/03 a Pl. ÚS 72/06, usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 551/06, rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 81/2004, sp. zn. 1 Afs 86/2004 a sp. zn. 5 Afs 138/2004, stanovisko sociálně-správního kolegia Nejvyššího správního soudu in Vacek, P.: Judikatura Nejvyššího správního soudu: interpretace práva. Soudní rozhledy, 2005, č. 7, s. 245-248, aj. Tento argument je ale používán i v odborné literatuře – srov. např. Malenovský, R.: K problematice jmenování druhého místopředsedy Nejvyššího soudu, in sborník textů In dubio pro libertate, Úvahy nad ústavními hodnotami a právem, Pocta Elišce Wagnerové u příležitosti životního jubilea, Masarykova univerzita, Brno, str. 135 a násl.; Malenovský, R.: K žalobě na splnění závazku náležejícího do SJM, sjednaného jen s jedním z manželů, Právní rozhledy, č. 20/2008, s. 747 a násl.

21 Srov. např. Malenovský, R.: Může prezident republiky odmítnout (odložit) ratifikaci mezinárodní smlouvy?, Právní rozhledy, č. 22/2009.

22 Srov. § 68 odst. 6 a § 68a odst. 3 ObchZ.

neplatnou, tj. rozdíl mezi obojím by spočíval jen v okamžiku vzniku předmětného nedostatku (forma), nikoli stran vlastního nedostatku (obsah). To platí o to více, když přirozeně jsou myslitelné případy, že doba fungování společnosti s předmětným nedostatkem by mohla být delší právě u společnosti, u níž nedostatek vznikl až po zápisu do obchodního rejstříku (a na níž tak dopadá explicitně obligatorní výzva k odstranění dle § 68 odst. 7 ObchZ), než u společnosti, u níž byl nedostatek přítomen již od počátku (neboť by se na předmětný nedostatek přišlo kupř. bezprostředně po zápisu do obchodního rejstříku). Z toho rovněž plyne eliminace hypotetického smyslu prohlášení neplatnosti v podobě potrestání společnosti (společníků). Bylo-li by úmyslem prohlášení neplatnosti potrestání společnosti (společníků), musel by tento smysl platit obdobně ve vztahu ke zrušení společnosti. Neplatí-li, nelze než dedukovat nenaplnění předpokládané premisy.

VII. Závěr

Vezmou-li se uvedené argumenty ve vzájemném působení do úvahy, jsme názoru, že lze opodstatněně upřednostnit danou normu. **Tedy je nezbytné pro soudní prohlášení neplatnosti společnosti, aby nedostatek, jenž má být důvodem prohlášení neplatnosti společnosti, v době rozhodování soudu trval.** Tedy po odstranění takového nedostatku (ať již na podkladě výzvy soudu či z vlastní iniciativy) soud není oprávněn společnost prohlásit za neplatnou. Na případ prohlášení neplatnosti se tak vztahuje – analogicky dle § 68 odst. 7 ObchZ – povinnost soudu před rozhodnutím o prohlášení společnosti za neplatnou určit lhůtu k odstranění důvodu, pro který společnost měla být zrušena. Právě z důvodu, že na posuzovanou otázku dopadá § 68 odst. 7 ObchZ, patrně nepovažoval zákonodárce za nezbytné provést transkripci tohoto ustanovení do systematicky hned navazujícího § 68a ObchZ (které je ve své podstatě přílepkem k § 68 ObchZ).

K tomu lze dodat, že uvedená argumentace dopadá svým obsahem (smyslem a účelem) na celý § 68a odst. 2 ObchZ (tedy na všechna jeho písmena). Komentář od Dědiče a kol. uvádí, že lze odstranit pouze nedostatky uvedené sub písm. b) až e),[23] ale už neuvádí na podporu svého názoru konkrétní argumentaci.[24] Dovolujeme si souhlasit s (patrně) nepřímo vysloveným názorem I. Pelikánové, že lze odstranit nedostatky uvedené ve všech písmenech § 68a odst. 2 ObchZ.

✤ První autor je advokátním koncipientem v Praze, druhý autor je asistentem soudce Ústavního soudu.

23 Dědič, J. a kol., op. cit. sub 4, str. 578.

24 Dodejme, že pokud by argumentace na podporu hypotetického závěru, že nelze odstranit nedostatek uvedený sub písm. a) a f), byla formální, musela by sledovat materiální účel. Právo totiž není účelem samotným o sobě. Jinými slovy, formální v právu musí sledovat materiální účel, aby nešlo o formalismus.

Apendix insolvenčního zákona
– povinnost věřitelů platit do majetkové podstaty v závislosti na výsledku přezkumu přihlášek

JUDr. DANIEL ŠEVČÍK, Ph.D.

1. Obecné trendy zákona o úpadku z pohledu věřitelů

S prvními dny většiny kalendářních měsíců obdařuje náš zákonodárce adresáty právních norem účinností jejich novel. Činí tak zhusta, dlouhodobě a je-li oním měsícem leden, pak bezvýjimečně. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon, dále jen „IZ"), je rovněž důkazem této legislativní hojnosti, neboť za dvouleté období od nabytí účinnosti byl sám několikrát novelizován.

Nové pojetí úpadku v našem právním řádu si klade za cíl mimo jiné **posílit práva věřitelů** a dát jim k dispozici instrumenty, jimiž se mohou na průběhu a výsledku konkrétní věci podílet výrazněji a s vyšším efektem než podle právní úpravy předchozí. To je evidentní nejen z jednotlivých ustanovení IZ (např. zásad v § 5), ale rovněž z důvodové zprávy k jeho návrhu. Principiálně lze takový trend přivítat, zdali půjde v jednotlivých případech o instrument skutečně aplikovaný či šťastně konstruovaný, ukáže zajisté praxe a judikatura. Možnost odvolat či dokonce určit osobu insolvenčního správce, otevřená schůzi věřitelů ustanovením § 29 IZ, v tomto kontextu výrazně vyčnívá, neboť jde o dvousečnou zbraň a zcela nové pojetí – k tomu však budiž zdůrazněno, že odvaha sluší i zákonodárci. Požadavek na odpovídající zvýšenou míru věřitelské odpovědnos-

ti na straně druhé se pak jeví jako logický i legitimní a rovněž našel odraz v textu IZ (např. v § 58 odst. 1, § 147).

Ustanovení § 178 a § 179 IZ však tato kritéria již opouštějí a jdou daleko za jejich hranici. Podle dikce prvého z nich **se k pohledávce věřitele, jehož pohledávka byla po přezkumu zjištěna tak, že její skutečná výše činí méně než 50 % přihlášené částky** (tj. pokud ji insolvenční správce popře více než z poloviny a dotyčný věřitel incidenční žalobu nepodá nebo v řízení nebude úspěšný), **nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna, přičemž věřiteli, který takovou pohledávku přihlásil, insolvenční soud uloží, aby ve prospěch majetkové podstaty zaplatil částku, o kterou přihlášená pohledávka převýšila rozsah, ve kterém byla zjištěna.**

Druhé z nich stanovuje analogickou úpravu pro věřitele zajištěné, kdy při popření ve zmíněném rozsahu a procesní situaci, či má-li věřitel právo na uspokojení ze zajištění v pořadí horším, než je uvedeno v přihlášce (tj. popře-li správce pořadí pohledávky a dotyčný věřitel incidenční žalobu nepodá nebo v řízení nebude úspěšný), k právu na její uspokojení ze zajištění se nepřihlíží a dotyčnému věřiteli soud uloží, aby ve prospěch zajištěných věřitelů, kteří přihlásili pohledávku se zajištěním ke stejnému majetku, zaplatil částku, o kterou hodnota zajištění uvedená v přihlášce převýšila hodnotu zjištěného zajištění.

Benefiční § 180 IZ však zakazuje uložit zmíněné platební povinnosti věřiteli, který práva s takto popřenou pohledávkou nevykonával. Navazující § 181 a § 182 IZ se pak dále zabývají některými důsledky podání přihlášky u pohledávek ve shora popsaných situacích na základě plné moci či dojde-li k jejich zpětvzetí.

Takto konstruovaná úprava je principiálně velmi tvrdá. Z textu je na první pohled patrno, že zákonodárce hodlal zabránit nedůvodným či diskriminačním přihláškám a z toho pramenícímu nekalému počínaní věřitelů či údajných věřitelů.[1] Pohled druhý však ukazuje, že zákonodárce (což je v tomto kontextu neadresný eufemismus pro předkladatele návrhu zákona) nezvážil ani její souvislosti, natož pak důsledky. Bližší důvody k takové reglementaci pak nenabízí ani důvodová zpráva k návrhu IZ, což je bohužel dlouhodobý trend úrovně zpracování doprovodných dokumentů při zákonodárném procesu. Dlužno předeslat, že úpravu tak, jak je obsažena v § 178 až § 182 IZ, po České republice žádný komunitární předpis nevyžadoval, tedy ani Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení.

Vybočuje v tomto směru i z historické právní kontinuity, neboť v našich zemích je pro posouzení oprávněnosti, výše či pořadí nároků (konkurzních) věřitelů tradičně rozhodné jejich postavení na jisto, bez ohledu na procentuální či jiný poměr výsledku vůči původní podobě nároku. Rezultát k tomu předepsané procedury je pak pro osud konkrétní pohledávky směrodatný, aniž by byl dotčený věřitel sankcionován ztrátou přihlášky či povinován k platbám tak, jak vyplývá z inkriminovaných ustanovení IZ.[2]

2. Dobré úmysly na cestě do pekla

Hlubší zamyšlení nad důsledky popisované právní úpravy, při vší snaze porozumět motivaci zákonodárce a kvitovat ji jako prevenci nežádoucích věřitelských pletich v insolvenčních řízeních, bohužel vede k zažitému bonmotu, uvozenému nadpisem. Vytvořil nejen řadu interpretačních problémů, ale především past pro soudy i samotné věřitele.

IZ nikde nestanoví, co se rozumí pod pojmem nevykonávání práv spojených s nezjištěnou pohledávkou ve smyslu jeho § 180 a ponechává obsahové naplnění této, z pohledu věřitelské jistoty a legitimního požadavku na předvídatelnost soudních rozhodnutí, zásadní formulace, na budoucí judikatuře. Zde již nejde o pouhý alibismus, ale o nedbalou legislativní práci, což se promítá i do textace ostatních zmíněných ustanovení.

Dikce § 179 nehovoří o složení částky *ve prospěch majetkové podstaty* (na rozdíl od § 178 IZ, ačkoli princip je totožný), ale *ve prospěch zajištěných věřitelů* a vytváří dojem, že peníze pro ostatní zajištěné věřitele budou deponovány mimo ni. Nabízí se pak otázka kdo, kde a z jakého titulu by měl takto složené prostředky opatrovat či vyplácet.[3] Není přitom dán žádný zákonný důvod, ani systémový požadavek z pohledu finančních toků v rámci insolvenčního řízení, aby se i v tomto případě neskládala částka určená pro zajištěné věřitele do majetkové podstaty. Z pohledu IZ by se jednalo o majetek jiných osob než dlužníka s oporou v zákoně a vymezený takto v jeho § 205 odst. 4. Zákonodárce se pak již vůbec nezabýval situací, která se z textu § 179 IZ nabízí, a to tím, co nastane v případě, že jiní zajištění věřitelé než ten, jehož pohledávka zůstala nezjištěna, v dané věci nefigurují. Pak by zde nebyl subjekt, v jehož prospěch by mělo být plněno a soud by takovou platební povinnost uložit nemohl.[4]

Věřitelé v dosud zahájených insolvenčních řízeních proto zhusta volí pasivní taktiku do doby, než proběhne přezkum jejich pohledávek a snaží se tak preventivně

1 Shodně i komentářová literatura, např. Kozák, J., Budín, P., Dadam, A., Pachl, L.: Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. ASPI, a. s., Praha 2008, str. 230, 231.

2 Blíže viz § 103, § 124 až 138 zákona č. 1/1869 ř. z., řád konkursní, § 110 až 112 císařského nařízení č. 337/1914 ř. z., jímž se zavádí řád konkursní, řád vyrovnávací a řád odpůrčí, § 112 zákona č. 64/1931 Sb. z. a n., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí, z těchto tradic vzešlá obdobná úprava přezkoumávání pohledávek v konkursu a jeho důsledků dle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, je všeobecně známa.

3 Úvahy směrem k soudu lze opřít buďto o řízení o úschovách dle § 185a a násl. zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (což problematizuje odst. 2 cit. ust., neboť tam uvedené požadavky nebudou v daném případě splněny), anebo o přijetí do úschovy v rámci jiné činnosti soudu dle § 352 cit. zák. Tato úvaha se mi však jeví spíše akademická, neboť za situace, kdy ve věci funguje insolvenční správce, který spravuje majetkovou podstatu, je nejvhodnějším a z hlediska logiky zákona nejpřiléhavějším řešením i zde deponování správcem v rámci majetkové podstaty dlužníka.

4 Zákonodárce přistupuje poněkud liknavě také k jazykovému vyjadřování svých záměrů, kdy nejen v § 178, ale i v § 294 odst. 1 IZ ukládá povinnosti „ve prospěch majetkové podstaty", čímž vytváří iluzi, že majetková podstata je nadána určitou právní kvalitou jako subjekt, což je nonsens, neboť majetková podstata právní subjektivitu nemá a z pohledu práva se nemůže reálně nic dít v její prospěch. Pokud se cokoli platí s takovýmto efektem, jde o plnění „do majetkové podstaty". S ohledem na v textu výše vzpomenuté zásadní nedostatky zákona je ale tento bod spíše marginálií pro úplnost.

plnit hypotézu § 180 IZ o nevykonávání práv. Je to přístup sice logický, ale zcela proti duchu a důvodům přijetí IZ, který má pozici věřitelů a jejich aktivitu naopak posilovat a dávat jim k tomu příležitosti zákonem dříve nenabízené. Nadto se ze strany soudů ani komentátorů nové úpravy dosud zcela neustálil výklad v tom smyslu, jaká minimální míra aktivity je již výkonem práv spojených s přihláškou (typicky diskutována je např. pouhá účast na schůzi věřitelů, kdy registrací již dotyčný věřitel zasáhne do kvór ostatních přítomných věřitelů), což vede k tomu, že věřitelé sedí v jednacích síních na prvních schůzích věřitelů jako veřejnost (neboť první přezkumné jednání se zpravidla uskutečňuje až po ní, byť vzápětí – viz provázanost lhůt v § 136 odst. 3 s § 137 odst. 1, 2 IZ) a trvá až do doby, než jsou jejich pohledávky přezkoumány. Mezitím však může být svolána první schůze po prvním přezkumu (jen některých pohledávek) a dotyčný věřitel tak přijde o možnost ovlivnit odvolání či ustanovení osoby správce postupem dle § 29 IZ.

Represivní konstrukce § 178 až 182 IZ tak především směřuje proti zásadám, na nichž má tento předpis spočívat.

Věřitel, jehož přihláška dosud přezkoumána nebyla, ať již z důvodu množství přihlášek či odstraňování jejích vad, chce-li mít jistotu, že na něm nebude moci být uplatňován postup úhrad dle § 178 či 179 IZ, se tak ocitá v procesní pasti až do doby, než je na jisto postaveno, zda a v jaké výši či pořadí mu pohledávka svědčí (tj. typicky až do jejího přezkumu), v níž mu obezřetnost velí a text zákona napovídá být pasivní, jak je to jen možné.

Nelehkou úlohu má ovšem i soud, jemuž uložení platebních povinností dle právě zmíněných ustanovení není dáno k úvaze (např. dle chování konkrétního věřitele a okolností dané věci, ani kupř. až do výše rozdílu zjištěné a přihlášené částky či zajištění), ale uložit je musí. Skutečnost, že v řadě případů tak soudy nečiní s argumentem zdravého rozumu, lze sice vnímat kladně tím, že striktní právní pozitivismus v České republice ještě zcela nezkonzumoval účel práva (což je blízké i autorovi tohoto příspěvku), ale z pohledu dikce zákona jde o přístup soudu nesprávný.[5]

Snad není nemístným idealismem přesvědčení, že toto není stav, který by chtěl zákonodárce vyvolat, nýbrž „pouze“ neschopnost uvážit věci v souvislostech a důsledcích – otázkou je, která poloha je z pohledu daňového poplatníka pro futuro menším zlem.

3. Pohled procesní

Pokud po přezkoumání přihlášky i jejích příloh, konfrontaci s účetnictvím dlužníka či dalším šetření postupem podle § 188 odst. 1 posl. věty IZ dojde správce k závěru, že pohledávka či její zajištění svědčí věřiteli v nižší než 50% hodnotě či horším pořadí, než uvedl v přihlášce, ale v určité na jisto postavené výši či kvalitě zajištění, pak není dán žádný rozumný důvod k tomu, aby se k takovým pohledávkám či zajištěním nepřihlíželo vůbec – jde o jakousi pseudofikci, kdy je sice (případně i po výsledku incidenčního sporu) nesporné, že věřitel určité nároky včas přihlášené a doložené za dlužníkem má, nicméně tyto jsou zákonem ignorovány a nemohou být v dané věci uspokojeny.

Represivní konstrukce § 178 až 182 IZ tak především směřuje proti zásadám, na nichž má tento předpis spočívat.

Ilustrační foto

5 Krajský soud v Ostravě v usnesení pod č. j. KSOS 13 INS 93/2008 – B70 výrokem věřiteli neuložil povinnost dle § 178 IZ s argumentem, že pouhá jeho účast na schůzi věřitelů nebrání účinkům liberačního § 180 IZ. Odvolání insolvenčního správce proti tomuto rozhodnutí Vrchní soud v Olomouci usnesením pod č. j. 3 VSOL 46/2009 – B – 81 odmítl pro nedostatek aktivní legitimace na straně správce k podání odvolání a v odůvodnění uzavřel, že nejde o rozhodnutí, které se práv a povinností odvolatele přímo dotýká, přičemž pokud by předmětná platební povinnost rozhodnutím prvostupňového soudu uložena byla, mohl by proti němu podat odvolání ten věřitel, o kterého se jedná.

Vůči dotyčnému věřiteli, k jehož pohledávce či právu na uspokojení ze zajištění se nepřihlíží nikoli v nezjištěném rozsahu, ale vůbec, a nadto má ještě ostatním věřitelům něco platit bez ohledu na to, zda by jim skutečně ex lege dlužil, rozhodně není právní úprava spravedlivá, čímž je negováno minimálně ustanovení § 5 písm. a) IZ. **Jde o plnění, pro které nenajdeme žádný hmotněprávní titul** (není to náhrada škody, smluvní pokuta, příslušenství pohledávky, ani poplatek či pokuta tak, jak je pojímá správní právo), proti takové platbě neexistuje protiplnění, nelze ji moderovat a vybočuje i z teoretických mezí právní doktríny do oblasti soudem uložené sankce sui generis.

Budiž zdůrazněno, že ve srovnání s věřitelem, jehož pohledávka rovněž nebyla v celé výši zjištěna, ale zůstala sporná z poloviny či menší části, má věřitel v režimu § 178 a 179 IZ dramaticky horší pozici, než by odpovídalo jejich zásadně stejnému postavení s rovnými možnostmi [srov. § 5 písm. b) IZ] a poměrům, v nichž byly jejich pohledávky zjištěny. Rovnost věřitelů je však garantována v § 18 odst. 1 zák. č. 99/1963, občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“), ve vazbě na § 7 odst. 1 IZ, neboť i věřitelé jsou dle jeho § 14 odst. 1 účastníci insolvenčního řízení. Nemají přitom na výběr, jakou cestu zvolí k uspokojení svých pohledávek za dlužníkem, je-li insolvenční řízení zahájeno, neboť § 109 odst. 1 písm. a) IZ preferuje podání přihlášky a vylučuje podání žaloby pro pohledávky, které lze přihlásit.

Koncepčně tak režim § 178 a 182 IZ vyznívá jako trest pro věřitele, který přihlásil více, či v lepším pořadí, než mu náleží. Takový přístup nemá s požadavky spravedlivé a rychlé ochrany práv účastníků, zakotvenými v § 1 a § 6 OSŘ nic společného.

4. Pohled ústavní

Základní ústavní kautely, které na pozici věřitele mají či mohou mít ve vztahu k inkriminovaným ustanovením IZ přímý dopad, jsou deklarace České republiky právním státem (čl. 1 Ústavy ČR, zák. č. 1/1993 Sb. – dále jen „Ústava“), rovnost před zákonem (čl. 1 Listiny základních práv a svobod, zák. č. 2/1993 Sb. – dále jen „LZPS“), zákaz újmy na právech pro uplatňování základních práv a svobod (čl. 3 odst. 3 LZPS) a požadavek zachovávání základních práv a svobod při ukládání povinností zákony (čl. 4 odst. 1 LZPS). Mezi taková základní práva patří nejen právo na spravedlivý proces zakotvené v čl. 36 odst. 1 LZPS (jehož je rovnost účastníků pojmovým znakem, garantovaným jednotlivými procesními předpisy, včetně OSŘ), ale rovněž právo vlastnické, u něhož jsou v čl. 11 odst. 1 LZPS zaručeny stejný zákonný obsah i ochrana, což platí i v případě uplatnění pohledávky jako existujícího nároku prostřednictvím soudní moci.

Tyto požadavky předpisů s právní silou vyšší než má IZ je třeba zachovávat a promítat i do konkrétní situace věřitele, který postupem předepsaným mu zákonem uplatní svoje vlastnické právo k pohledávce (nároku do ní vtěleného) za dlužníkem přihláškou v insolvenčním řízení. Poté, co je zákonnou procedurou na jisto postaveno, že mu vlastnické právo sice svědčí, ale v rozsahu méně než poloviny toho, co uplatnil (či v horší právní kvalitě), není v daném insolvenčním řízení poskytnuta vlastnickému právu takového věřitele (nároku v oprávněné části) ochrana žádná a nadto mu vzniká platební povinnost vůči ostatním účastníkům řízení, aniž by jim na základě předchozích právních vztahů cokoli dlužil.

Taková konstrukce a postup v řízení zcela popírá tradiční hodnoty vyjádřené ve vyjmenovaných ustanoveních Ústavy i LZPS a jimi chráněné. Nelze proto dojít k jinému závěru, než že dikce § 178 až 182 IZ a postup v nich upravený jsou protiústavní.

5. Závěr

Český zákonodárce, aniž by to po něm vyžadovaly komunitární předpisy, mezinárodní závazky, jiné tlaky vnější či vnitřní, stvořil popisovanou úpravou instrument bez opory v právní historii, který nevykazuje žádnou kontinuitu ani obdobu s jinými právními oblastmi. Již vytváří a nadále bude přinášet především problémy interpretační i aplikační. Odporuje nejen zdravému rozumu, ale především ústavnímu pořádku. Z pohledu konzumentů právních norem pak vykazuje dva zásadní nedostatky: je nelogický a nespravedlivý.[6]

Při absenci provázanosti s jinými ustanoveními IZ tak působí úprava obsažená v jeho § 178 až 182 dojmem slepého střeva, neboť rovněž tak může představovat značné riziko, aniž by přinášela tomu odpovídající užitek, přičemž její extrakce se na fungování zákona ani řádném průběhu insolvenčních řízení nijak negativně neprojeví.

Možnosti nápravy jsou nasnadě. **Nedojde-li ke zrušení inkriminovaných ustanovení v rámci legislativního procesu, což je zásadně řešení nejvhodnější, pak se nabízí předložit věc v konkrétní kauze Ústavnímu soudu** (byť i účelově a jen z důvodů, aby se shora naznačenými okruhy otázek jako k tomu povolaná autorita zabýval) postupem soudu dle § 109 odst. 1 písm. c) OSŘ s kasačním návrhem.[7]

Nic na světě není dokonalé, neexistuje ani dokonalý právní předpis. Může-li mít shora komentovaná úprava přece jen nějaký pozitivní efekt, pak je to poznatek, že tyto postuláty v praxi stále platí.

✤ Autor, advokát v Brně, je prezidentem Asociace insolvenčních správců, členem odborné sekce ČAK pro insolvenční právo a členem zkušební komise ministerstva spravedlnosti pro ústní zkoušky insolvenčních správců.

6 Fakt, že těmito handicapy netrpí v rámci právního řádu osamocen, ho ovšem nečiní o nic lepším.

7 Takto přerušené řízení o uložení platebních povinností ve smyslu § 178 či § 179 IZ by bylo třeba v této souvislosti chápat jako řízení samostatné vedle kmenového řízení insolvenčního, jež přerušit dle § 84 odst. 1 IZ nelze.

Významná novela zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona

Mgr. ZUZANA VALOUŠKOVÁ

1. ledna 2010 nabyla účinnosti novela zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona, jejímž cílem byla zejména transpozice změn evropských přezkumných směrnic[1] do českého práva, zvýšení transparentnosti při zadávání veřejných zakázek a posílení účinnosti přezkumného řízení.

Tento příspěvek přináší přehled nejdůležitějších změn, které tato novela přináší pro praxi, zejména z pohledu dodavatelů ucházejících se o veřejné zakázky.

Trest zákazu plnění veřejných zakázek

V souvislosti s novelou je mediálně nejvíce diskutováno zavedení trestu zákazu plnění veřejných zakázek a rejstříku osob se zákazem plnění veřejných zakázek. **Tento trest** (vedle pokuty ve výši až 10 milionů Kč) dodavatelům – právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám – **hrozí, jestliže pro prokázání kvalifikace předloží informace nebo doklady, které neodpovídají skutečnosti, pokud tyto nepravdivé údaje měly nebo alespoň mohly mít vliv na posouzení kvalifikace dodavatele** (ať už v zadávacím řízení, nebo při zápisu do seznamu kvalifikovaných dodavatelů nebo při zápisu změny do tohoto seznamu nebo při získání certifikátu osvědčujícího splnění kvalifikačních předpokladů).

Pravomoc ukládat tento trest náleží Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže („Úřad“) a **trest je ukládán vždy v délce tří let,** Úřad tedy ve správním řízení nemá diskreční pravomoc, pokud jde o délku trestu. Rejstřík potrestaných osob vede na základě pravomocného rozhodnutí Úřadu Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a je dálkově přístupný na **http://www.isvz.cz.**

Smysl tohoto institutu je zřejmý – znemožnění další účasti na plnění veřejných zakázek dodavatelům, kteří se dopustili podvodného jednání. Jelikož však trest dopadá jen na podvody při prokazování kvalifikace, a nikoli i na jiná závažná protiprávní jednání v zadávacím řízení, zejména na tzv. „bid rigging“ (na rozdíl od některých zemí v regionu), bude dosah tohoto opatření spíše jen omezený.

Vzhledem k tomu, že skutková podstata tohoto deliktu je stanovena objektivně (zavinění při jeho spáchání nehraje roli), někteří dodavatelé se obávají nepřiměřeného trestu za pouhé pochybení bez podvodného úmyslu. V takových případech bude dodavatel muset prokázat, že vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení povinnosti zabránil. Bude na aplikační praxi Úřadu, aby dokázala tyto případy odlišovat a aby stanovila vodítka, pokud jde o výklad pojmu „vynaložení veškerého úsilí“.

Posílení přezkumu rozhodnutí zadavatelů

Novela (v návaznosti na evropskou směrnici) dává dodavatelům do rukou nové nástroje, kterými se mohou domáhat přezkumu postupu zadavatelů veřejných zakázek.

Především **se rozšiřuje okruh subjektů oprávněných podat námitky proti rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky:** toto rozhodnutí musí být doručeno všem dotčeným zájemcům, resp. uchazečům. **Dotčenými uchazeči[2] jsou všichni, kteří nebyli ze zadávacího řízení s konečnou platností vyloučeni.** Zákon za vyloučení „s konečnou platností“ považuje vyloučení, které bylo uchazeči oznámeno a ten proti němu nepodal námitky, nebo návrh na přezkoumání Úřadem, nebo bylo řízení o takovém návrhu zastaveno. Zde je třeba upozornit na nesprávnou transpozici směrnice 2007/66/ES: směrnice vyžaduje, aby za vyloučení s konečnou platností bylo považováno pouze vyloučení, které bylo přezkoumáno nezávislým orgánem, a pokud tento orgán není soudního charakteru, požaduje, aby jeho členové byli do funkce ustanovováni (resp. odvoláváni) za stejných podmínek jako soudci a aby alespoň prezident (vedoucí) tohoto orgánu měl stejnou kvalifikaci jako soudci.[3] Vyloučení by tedy nemělo být považováno za konečné již na základě rozhodnutí Úřadu, dokud běží řízení o žalobě u správního

1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/66/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS, pokud jde o zvýšení účinnosti přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek a uzavírání koncesních smluv.

2 Uchazečem se dle ust. § 17 písm. j) ZVZ rozumí dodavatel, který podal nabídku v zadávacím řízení.

3 Článek 2 odst. 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/66/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS, pokud jde o zvýšení účinnosti přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek a uzavírání koncesních smluv.

4 Zájemcem se dle ust. § 17 písm. n) ZVZ rozumí dodavatel, který podal ve stanovené době žádost o účast v užším řízení, v jednacím řízení s uveřejněním nebo v soutěžním dialogu, nebo dodavatel, který byl zadavatelem vyzván k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění, k podání předběžné nabídky v dynamickém nákupním systému, k podání nabídky ve zjednodušeném podlimitním řízení, k podání nabídky v řízení na základě rámcové smlouvy, nebo k potvrzení zájmu o účast v případě zadávacího řízení zahájeného uveřejněním pravidelného předběžného oznámení.

soudu. Pokud jde o dodavatele, které zákon označuje za zájemce,[4] považují se za dotčené rozhodnutím o výběru nejvhodnější nabídky ti, kterým veřejný zadavatel nedoručil oznámení o jejich vyloučení před odesláním oznámení o rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky.

I přes nedostatek v transpozici pojmu „vyloučení s konečnou platností" posiluje toto ustanovení oproti současnému stavu postavení dodavatelů v zadávacím řízení a mělo by zabránit situaci, kdy mohl být dodavatel ze zadávacího řízení zadavatelem vyloučen, a dříve, než Úřad dokončil přezkum oprávněnosti vyloučení dodavatele, bylo již rozhodnuto o výběru nejvhodnější nabídky, aniž by se o tom dotčení dodavatelé vůbec dozvěděli a mohli zabránit uzavření smlouvy s takto vybraným konkurentem. K takovému postupu ze strany zadavatelů v praxi docházelo, přestože byl ve zřejmém rozporu s požadavkem evropských směrnic na skutečně účinné přezkumné řízení.

Novela dále zavádí speciální lhůtu, v níž je možné podat námitky proti zadávacím podmínkám – zatímco doposud bylo námitky třeba podat v obecné patnáctidenní lhůtě od okamžiku, kdy se dodavatel o domnělém porušení zákona dověděl, což byl v praxi často obtížně určitelný (nebo alespoň obtížně prokazatelný) okamžik, **nově zákon stanoví, že námitky proti zadávacím podmínkám lze podat v pětidenní lhůtě počínající dnem, kdy je naposledy možné podat nabídku.**

Zákaz plnění již uzavřených smluv a neplatnost smluv

Zásadní změnou, kterou novela v návaznosti na novelizaci evropských přezkumných směrnic přináší, je institut zákazu plnění již uzavřené smlouvy. **Zákon tedy nyní ve vymezených případech nejzávažnějších porušení principů zadávání veřejných zakázek dotčeným dodavatelům umožňuje podat návrh na přezkum úkonů zadavatele i po uzavření realizační smlouvy.** Cílem této úpravy je zabránit praxi, kdy zadavatelé ve sporných případech záměrně co nejrychleji uzavírali smlouvy ve snaze vyloučit tak jakýkoli další přezkum svého postupu.

Jedná se tedy o postih zadavatelů, kteří by vůbec neoznámili předepsaným způsobem zahájení zadávacího řízení, nebo by se vyhýbali přezkumu svých rozhodnutí (uzavřením smlouvy bez dodržení lhůt pro podání námitek, resp. pro podání návrhu na přezkoumání úkonů zadavatele Úřadem a ochranné lhůty 45 dní, nebo porušením předběžného opatření, přičemž by tím byl nebo mohl být podstatně ovlivněn výběr nejvhodnější nabídky).

Vzhledem k tvrdým dopadům rozhodnutí o zákazu plnění již uzavřené smlouvy dává zákon zadavateli možnost předejít riziku této sankce a dodatečně uveřejnit oznámení o záměru uzavřít smlouvu v situaci, kdy neoznámil zahájení zadávacího řízení, avšak posléze si není jist, zda nebyl povinen tak učinit.

Úřad není oprávněn uložit toto nápravné opatření z vlastní iniciativy, ale pouze na návrh. Lhůta pro podání návrhu je šest měsíců od okamžiku uzavření smlouvy, avšak v případě, kdy zadavatel zveřejnil oznámení o záměru uzavřít smlouvu, je lhůta 30 dní od takového zveřejnění. Na rozdíl od ostatních návrhů na přezkoumání úkonů zadavatele se v tomto případě nepodávají nejprve námitky zadavateli.

Výjimečně Úřad ani přes závažná porušení zákona v zadávacím řízení zákaz plnění smlouvy nenařídí, pokud jsou dány důvody zvláštního zřetele hodné, spojené s veřejným zájmem, které vyžadují plnění smlouvy. Zákon (stejně jako směrnice) výslovně uvádí, že ekonomické zájmy přímo spojené se zakázkou takovými důvody nejsou. Bude na Úřadu, aby v návaznosti na relevantní evropská rozhodnutí vytvořil konzistentní judikaturu, kterou tento pojem naplní. Vzhledem k tomu, že se jedná o výjimku z pravidla, bude na místě výklad spíše restriktivní. Z formulace, že Úřad návrh zamítne, pokud zadavatel prokáže naplnění důvodů zvláštního zřetele hodných, lze dovozovat, že důkazní břemeno bude ležet na straně zadavatele.

Novela se zároveň pokouší vyjasnit otázku platnosti, resp. neplatnosti smlouvy, která byla uzavřena přes porušení zákona o veřejných zakázkách, a stanoví, že rozhodne-li Úřad o zákazu plnění smlouvy, je smlouva neplatná. Z důvodové zprávy a výkladem *a contrario* vyplývá, že pokud Úřad o zákazu plnění smlouvy nerozhodl, má být smlouva považována za platnou. Zároveň však toto ustanovení stanoví, že jím nemá být dotčena neplatnost smlouvy z jiných důvodů (tedy z obecných důvodů neplatnosti právních úkonů). Ustanovení zákona o veřejných zakázkách je v poměru speciality k obecnému ustanovení § 39 občanského zákoníku, a pokud tedy Úřad nerozhodl o zákazu jejího plnění, je smlouva platná, bez ohledu na závažnost porušení zákona o veřejných zakázkách.

Směrnice ponechává účinky neplatnosti smluv (zda jsou neplatné od počátku či s účinky *ex nunc*) **na členských státech.** Novela o této otázce výslovně nic neuvádí a výkladem je možno dospět k oběma řešením: obecně se v českém právu pracuje s neplatností s účinky *ex tunc* a vrácení bezdůvodného obohacení, na druhou stranu formulace ust. § 121 odst. 2 zákona, kde se stanoví, že byl-li uložen zákaz plnění smlouvy, přihlédne se při výměře pokuty rovněž k tomu, v jakém rozsahu bylo již ze smlouvy plněno, nasvědčuje v souvislosti s ustanovením čl. 2d odst. 2 směrnice spíše tomu, že zákonodárce měl na mysli neplatnost smlouvy s účinky *ex nunc*. Otázkou je, jaké důsledky bude mít tato koncepce v praxi, například pokud by plnění ze smlouvy nebylo dělitelné, nebo pokud by většina již byla realizována.

Zrušení některých nadbytečných formalit

Novela mění ustanovení § 59 odst. 4 zákona o veřejných zakázkách, které působilo v praxi potíže, jelikož dávalo zadavatelům možnost požadovat objasnění předložených informací a dokladů nebo předložení dodatečných informací a dokladů, avšak vylučova-

lo takový postup v případech, kdy splnění příslušné části kvalifikace „nebylo vůbec prokázáno“. Novela tuto výjimku vypouští a **ponechává zadavatelům možnost vždy si dodatečné informace nebo doklady vyžádat a předejít tak vyloučení nabídky, byť výhodné, kvůli formálním pochybením.** Tuto změnu je třeba považovat za pozitivní, neboť v praxi působila dosavadní formulace obtíže a v určitých případech byla zadavateli zneužívána s cílem vyloučit některé uchazeče. Vhodné je i stanovení nikoli povinnosti, ale pouze možnosti takového postupu, neboť zadavatel je v každém případě povinen postupovat v souladu se základními zásadami zadávání veřejných zakázek, tj. transparentně a nediskriminačně, což by mělo být spolehlivým vodítkem pro postup v případech formálních nedostatků. Naopak, zakotvení povinnosti zadavatelů žádat v případě neúplnosti předložených informací a dokladů vždy o jejich doplnění by mohlo vést ke zbytečným průtahům v řízení a ke zneužívání ze strany dodavatelů k podávání neúplných nabídek, resp. žádostí o účast.

Novela dále **vypouští povinnost uchazečů předložit zároveň s nabídkou prohlášení o závazku uchazeče být vázán celým obsahem nabídky po dobu běhu zadávací lhůty,** jehož absence byla neadekvátně sankcionována vyřazením nabídky, přestože takové prohlášení bylo nadbytečné, když takový závazek uchazečů vyplývá již z provázanosti ustanovení zákona o veřejných zakázkách s obecnými ustanoveními občanského zákoníku o uzavírání smluv, resp. z ustanovení § 285 odst. 1 obchodního zákoníku o obchodní veřejné soutěži.

Související změny koncesního zákona

Novela vkládá do koncesního zákona ustanovení o **zásadách postupu zadavatele – tedy zásadu transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace, jejichž výslovné zakotvení v koncesním řízení doposud chybělo.**

Dále byla na koncesní řízení zákonným odkazem rozšířena aplikace zákona o veřejných zakázkách, pokud jde o vyřízení námitek a zákaz uzavření koncesní smlouvy. Do koncesního zákona byla také vložena procesní ustanovení o řízení o přezkoumání úkonů zadavatele a nápravných opatřeních. **Úřadu je svěřen dohled nad dodržováním koncesního zákona, včetně možnosti uložit předběžné opatření a tříletý trest zákazu plnění koncesní smlouvy,** což je analogicky s úpravou veřejných zakázek zapisováno do veřejného rejstříku osob se zákazem plnění koncesních smluv. Je ovšem poněkud zarážející, že se zde jedná o jiný rejstřík než dle zákona o veřejných zakázkách, a tedy osoba, která se dostala na „černou listinu“ za podvod v koncesním řízení, nebude vyloučena z plnění koncesních smluv a naopak.

Závěrem

Popsané změny zákona o veřejných zakázkách by měly přispět ke zvýšení transparentnosti při zadávání veřejných zakázek, jelikož zlepšují možnosti obrany dodavatelů proti netransparentním či diskriminačním postupům zadavatelů a odstraňují některé zbytečné formální požadavky a nejasnosti dosavadní úpravy. Významná je především nová pravomoc Úřadu uložit zákaz plnění již uzavřené smlouvy v případě nejzávažnějších porušení zákona. Dodavatele by naopak k dodržování zákona mělo motivovat zavedení tříletého trestu zákazu plnění veřejných zakázek za podvody při prokazování splnění kvalifikace. Ke zvýšení transparence zadávacích řízení má přispět i výslovná možnost oznámit nabídkovou cenu při otevírání obálek.

Za nedostatek novely lze naopak považovat neprovázanost trestu zákazu plnění veřejných zakázek se skutkovou podstatou kartelu při účasti v zadávacím řízení dle zákona o ochraně hospodářské soutěže a neprovázanost obou „černých listin“ subjektů, které se dopustily podvodu v zadávacím řízení a v koncesním řízení. Nadále také chybí podrobnější úprava sčítání kvalifikace v případě podání společné nabídky více dodavateli, které je v praxi posuzováno nejednotně, což nepřispívá k právní jistotě dodavatelů.

Lze uzavřít, že přijetím novely byla splněna povinnost transponovat do 20. 12. 2009 směrnici 66/2007/ES, která novelizovala dosavadní evropské přezkumné směrnice (s výjimkou nedostatečné ochrany dodavatelů, pokud jde o konečnou platnost jejich vyloučení, aniž by takové rozhodnutí bylo přezkoumáno soudem). Jelikož je sporný osud vládního návrhu novely zákona o veřejných zakázkách, který šel teď v březnu teprve do třetího čtení v Poslanecké sněmovně (tisk 833), lze v příštím roce očekávat další novelizaci zákona, kde budou řešeny i další, v této novele opomenuté otázky.

✤ Autorka je advokátkou v Praze.

Ilustrační foto

Vypořádání podílového spoluvlastnictví soudem rozdělením budovy na jednotky v kontextu judikatury Nejvyššího soudu

Mgr. MARTIN MACHAČ

Úvodem

Vztahy mezi spoluvlastníky jsou v mnoha případech značně komplikované, což leckdy platí i o soudních sporech, které ze vztahů jednotlivých spoluvlastníků mohou vyplývat. Tento článek je zaměřen na problematiku zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví bytového domu rozhodnutím soudu podle ustanovení § 142 ObčZ, se zaměřením na jeden z možných způsobů vypořádání, a to *rozdělení bytového domu (budovy) na jednotky* podle ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů) – dále jen „ZoVB".

Podle ustanovení § 5 odst. 2 ZoVB totiž *vlastnictví jednotky může vzniknout* rovněž na základě dohody spoluvlastníků budovy nebo rozhodnutí soudu o vypořádání společného jmění manželů. Je-li předmětem vypořádání podílové spoluvlastnictví budovy, může vlastnictví jednotek vzniknout jen po předchozím vypořádání podílového spoluvlastnictví budovy tak, že velikost spoluvlastnických podílů budovy rovná se velikosti spoluvlastnických podílů na společných částech domu stanovených § 8 odst. 2 ZoVB.

V návaznosti na nástin právní úpravy vypořádání podílového spoluvlastnictví a stručný úvod do problematiky se v příspěvku zaměřím na možný postup soudu stran způsobů vypořádání a v této souvislosti na možnost vypořádání rozdělením bytového domu na jednotky. Na zmíněný způsob vypořádání spoluvlastnictví k budově se zaměřuji zejména v souvislosti s judikaturou Nejvyššího soudu České republiky, která se k možnosti rozdělení na jednotky vyjadřuje.

Judikatura není stran možnosti vypořádání rozdělením budovy na jednotky podle aktuální komentářové literatury[1] zcela ustálená, což dokládá i tento článek, když prezentuje její vývoj.

Možné způsoby vypořádání podílového spoluvlastnictví

V řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví podle ustanovení § 142 ObčZ soud v případě, že mezi spoluvlastníky nedojde k dohodě, spoluvlastnictví na návrh některého spoluvlastníka zruší a provede jeho vypořádání. Při rozhodování však není vázán návrhem na způsob vypořádání a může rozhodnout, že zrušené spoluvlastnictví bude vypořádáno i jiným způsobem, než byl navržen. Občanský zákoník tak de facto upravuje speciální způsob likvidace podílového spoluvlastnictví.

Možné způsoby vypořádání pak vyplývají z ustanovení § 142 odst. 1 ObčZ a s účinností od 1. 7. 2000 i z ustanovení § 5 odst. 2 ZoVB, který předvídá právě rozdělení bytového domu na jednotky (tato forma reálného rozdělení byla do právního řádu začleněna zákonem č. 103/2000 Sb.).

V souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu i komentářovou literaturou můžeme konstatovat, že ustanovení § 142 odst. 1 ObčZ uvádí nejen *jednotlivé možné způsoby* vypořádání podílového spoluvlastnictví, ale též **závazné pořadí**, které soud při rozhodování musí respektovat. Je tak taxativním způsobem stanoveno pořadí způsobů vypořádání podílového spoluvlastnictví v této posloupnosti:

1. reálné rozdělení věci;
2. přikázání věci jednomu nebo více spoluvlastníkům za náhradu;
3. prodej věci a rozdělení výtěžku mezi spoluvlastníky.

Význam uvedeného zákonem předvídaného pořadí tkví především v tom, že v zákonem uvedené posloupnosti způsobů vypořádání je soud povinen postupovat a nemůže libovolně upřednostňovat jednotlivé uvedené způsoby (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 2568/2003[2]).

Reálné rozdělení „základním způsobem" či „rozdělení na jednotky"

Pokud se jedná o prve zmíněnou možnost vypořádání podílového spoluvlastnictví k budově – rozdělení věci, musí být takové rozdělení „dobře možné". K naplnění té-

1 Srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník I. § 1-459. Komentář. 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2008.

2 Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 2568/2003 ze dne 21. 10. 2004.

to premisy dochází za předpokladu, že je rozdělení nejen fakticky možné a technicky proveditelné, ale nadto též funkčně opodstatněné.

Zaměříme-li se na rozdělení bytového domu (budovy), soud by měl nejprve zkoumat možnost reálného rozdělení „základním způsobem" – tedy její rozdělení tak, aby rozdělením vznikly dva samostatné objekty (dvě od sebe oddělené nemovitosti), jejichž existence bude v souladu se stavebními předpisy (viz R 108/1967). Dlužno podotknout, že do úvahy v tomto případě nepřichází dělení horizontální (dělení podle poschodí a jejich částí), ale pouze dělení vertikální, pokud stavebními úpravami vzniknou nové věci (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 425/2007[3]).

K závěru o tom, zda je budovu možno reálně rozdělit, dospívá soud obvykle na základě znaleckého posudku a je k němu zapotřebí vyhotovení oddělovacího geometrického plánu (srov. 22 Cdo 2631/2005[4]). **V případě, že však závěry znaleckého posudku hovoří v neprospěch možnosti vertikálního reálného rozdělení (typicky pro neúměrné náklady na jeho stavebně-technické provedení), měl by se soud v souladu se zákonnou posloupností možných způsobů vypořádání zabývat možností rozdělení bytového domu (budovy) na jednotky** ve smyslu ustanovení § 2 písm. h) ZoVB, a to ještě předtím, než by zvažoval možnost dalšího ze zákonem předvídaných způsobů – přikázání věci jednomu nebo více spoluvlastníkům za náhradu. Rozdělení na jednotky je totiž další formou reálného rozdělení.

Možnosti rozdělení a judikatura Nejvyššího soudu

V případě, že závěry znaleckého posudku předvídají možnost budovu rozdělit na bytové jednotky ve výlučném vlastnictví jednotlivých účastníků sporu, nezbývá soudu, obdobně jako v případě základního způsobu rozdělení, než posoudit, zda je takové řešení dobře možné. V souvislosti s posuzováním možnosti rozdělení budovy na jednotky je na místě poukázat na rozhodnutí Nejvyššího soudu **sp. zn. 22 Cdo 559/2004**.[5] Z odůvodnění tohoto rozsudku se podává, že rozdělení bytového domu v podílovém spoluvlastnictví na jednotky nepřichází do úvahy vždy, kdy je takové řešení technicky či právně možné. Konstatuje se, že při posuzování otázky, zda je rozdělení dobře možné, nelze vycházet jen z technického či právního hlediska, ale je třeba přihlédnout i k jiným okolnostem – zejména k možnosti (vhodnosti) dalšího soužití účastníků v jednom domě. Přihlédnutí k uvedenému faktoru Nejvyšší soud odůvodňuje tak, že *„zatímco reálným rozdělením budovy základním způsobem, to je stavebním rozdělením na obvykle dvě zcela samostatné části – dvě budovy, jsou účastníci od sebe odděleni, rozdělením budovy na jednotky se na podmínkách soužití účastníků, resp. na dosavadních poměrech v užívání domu, zpravidla nic neměním a určitý rozsah podílového spoluvlastnictví se v případě daného řešení zachovává."* Uzavírá pak, že soud přistoupí ***„k rozdělení domu na jednotky ve smyslu zákona o vlastnictví bytů jen v případě, kdy vztahy mezi účastníky při užívání domu jsou po delší dobu nekonfliktní a jejich neshody nevyžadují rozhodování soudu podle § 139 ObčZ"***. Byť má citovaný právní názor nesporně svoji logiku, má ve svém důsledku velmi značný dopad na rozhodovací praxi soudů, které pak k předmětnému rozdělení na jednotky přistupují jen zřídka.

Osobně jsem se setkal s případem, v němž soud řešil vypořádání spoluvlastnictví k bytovému domu a který ve stručnosti nastíním. V uvedené kauze ze závěrů znaleckého posudku vyplynulo, že reálné rozdělení na dva samostatné objekty (tzv. „základním" způsobem) – není možné, přičemž znalec konstatoval *možnost* rozdělení budovy na jednotky podle ZoVB. Soud pak v průběhu řízení tuto možnost posuzoval, nicméně ji zavrhl a rozhodl o přikázání věci dvěma spoluvlastníkům za náhradu. V odůvodnění rozsudku pak konstatoval prokázané dlouhodobě konfliktní vztahy účastníků a odvolávaje se na zmíněný judikát Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 559/2004 uvedl, že tento způsob vypořádání podílového spoluvlastnictví soud posuzuje i z hlediska dalšího možného soužití účastníků v jednom domě, a proto může přistoupit k takovému rozdělení jen v případě, kdy vztahy mezi účastníky jsou po delší dobu nekonfliktní a jejich neshody nevyžadují rozhodování soudu podle § 139 ObčZ.

V souvislosti s nastíněnou kauzou považuji za vhodné zdůraznit již v úvodu uvedenou skutečnost, že *judikatura k předmětné problematice rozdělení budovy na jednotky se teprve formuje a nelze ji tak považovat za ustálenou*.[6] Tuto skutečnost bych rád demonstroval uvedením aktuálnějšího judikátu – rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. **22 Cdo 3242/2007**,[7] který dle mého názoru staví výše prezentované úvahy o možnosti rozdělení bytového domu na jednotky do poněkud jiného světla a náhled na tuto problematiku koriguje.

V závěru odůvodnění citovaného rozsudku Nejvyšší soud velmi příléhavě konstatuje, že **„…samotná okolnost, že účastníci vedou soudní spor, je zpravidla důkazem toho, že vztahy mezi nimi nejsou optimální; kdyby to však mělo vyloučit možnost rozdělení domu na jednotky, nebylo by takové rozdělení možné prakticky v žádném soudním řízení, které již svou povahou je řešením konfliktu účastníků."**

Domnívám se, že právě tuto skutečnost by soud při posuzování možnosti rozdělení budovy na jednotky měl akcentovat. Pokud se totiž spoluvlastníci nejsou schopni o vypořádání spoluvlastnictví mezi sebou dohodnout a obrací se v této věci ve sporném řízení na soud, je nutně dána jistá míra jejich nedobrých či konfliktních vztahů a je zjevné, že je jen mizivé procento případů, kdy

3 Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 425/2007 ze dne 28. 2. 2007.

4 Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 2631/2005 ze dne 6. 12. 2005.

5 Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 559/2004 ze dne 22. 4. 2004.

6 Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník I. § 1-459. Komentář. 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2008, s. 809.

7 Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 3242/2007 ze dne 18. 9. 2007.

soudy řeší vypořádání spoluvlastnictví spoluvlastníků, jejichž vztahy jsou **dlouhodobě nekonfliktní,** když soudní řešení dlouhodobě nekonfliktních vztahů je ve své podstatě absurdním jevem.

To, že vztahy spoluvlastníků v nastíněném případu nebyly dobré, nelze zastírat. Domnívám se však, že není ideální – i vzhledem k právnímu názoru uvedenému v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 3242/2007 – možnost rozdělení budovy na jednotky zavrhovat právě toliko s odkazem na konfliktní vztahy účastníků.

Pokud by při posuzování možností vypořádání podílového spoluvlastnictví soud postupoval vždy v intencích názoru vyjádřeného v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 559/2004 – tedy k vypořádání rozdělením bytového domu na jednotky přistoupil pouze za předpokladu dlouhodobě nekonfliktních vztahů spoluvlastníků, nebylo by, jak ostatně Nejvyšší soud konstatuje ve svém pozdějším rozhodnutí, prakticky v žádném případě při vypořádání spoluvlastnictví k rozdělení domu na jednotky možné přistoupit. Již sama skutečnost, že je vypořádání podílového spoluvlastnictví řešeno soudní cestou, svědčí o konfliktních vztazích mezi podílovými spoluvlastníky.

✤ Autor je advokátním koncipientem v Brně.

Interpretace pravděpodobnostních závěrů písmoznaleckého zkoumání

JUDr. JIŘÍ STRAKA, Mgr. JAN ZIMMER, doc. JUDr. JAN CHMELÍK, Ph.D.

Vedle nerozhodných a kategorických závěrů znaleckých posudků používají znalci také pravděpodobnostní závěry. **Protože praxe používání pravděpodobnostních závěrů není ustálená a dochází navíc k jejich mylným interpretacím, pokusíme se tuto problematiku blíže analyzovat.**

Každá z metod použitých při znaleckém zkoumání a konstrukce závěrů ve znaleckém posudku má svoji validitu a přesnost závislou na mnoha vlivech – nedokonalosti přístrojů, pomůcek, některých metodách zjednodušení matematického modelu oproti reálnému ději, na subjektu vyhodnocovatele, přesnosti získaných vstupních informací a veličin apod. To jsou také faktory, které do značné míry ovlivňují výsledky znalecké činnosti, které se mohou transformovat do tzv. pravděpodobnostních závěrů znaleckého zkoumání.

Pravděpodobnost je možné vnímat ze dvou základních hledisek, jako **pravděpodobnost kvantitativní nebo kvalitativní.** Kvantitativní pravděpodobnost můžeme také označit jako numerickou, matematickou, grafickou. Již ze samotného označení je patrné, že půjde o pravděpodobnost získanou měřením, vážením nebo jinými kvantifikujícími metodami, kdy výsledná veličina je zpravidla vyjádřením průměru naměřených hodnot. K tomuto účelu slouží i tzv. matice zkoumání, využívané zpravidla v technických oborech zkoumání, jako je např. soudní inženýrství.

Na druhé straně kvalitativní pravděpodobnost je typická pro obory znalecké činnosti, ve kterých závěry nelze získat matematickými postupy, protože jsou do značné míry ovlivněny právě kvalitou sporného a srovnávacího materiálu. **Kvalitativní závěry jsou typické např. pro písmoznalecké expertizy,** o kterých bude pojednáno v další části příspěvku.

Kvantitativní pravděpodobnost, typická pro soudní inženýrství (např. zkoumání příčin vzniku dopravních nehod a řada dalších technických oborů) **vychází mimo jiné z rozdílů mezi tzv. pravou hodnotou a hodnotou naměřenou, která může být a zpravidla také je zatížena určitou chybovostí z různých příčin. Chybovost má řadu označení, nejčastěji je však hodnocena jako:**[1]

- ***omyly***, vznikající nepozorností, nesprávnou manipulací, selháním přístroje; vylučují se opakovaným zkoumáním;
- ***hrubé chyby***, které jsou větší než mez přesnosti metody zkoumání, přitom však nejde o omyly (např. použití nevhodných kreslicích pomůcek při grafickém vyhodnocení);
- ***systematické chyby***, soustavně ovlivňující výsledek; jsou nebezpečné tím, že opakovaným zkoumáním, stejnými postupy, jejich přítomnost neodhalíme, můžeme je odhalit pouze použitím jiných metod nebo postupů;
- ***náhodné chyby***, kterými je zatíženo každé zkoumání, i když zbavené všech druhů předchozích. Jejich

1 Bradáč, A., a kol.: Soudní inženýrství, CERM, Brno 1997, str. 245.

četnost se v jednotlivých případech neřídí žádným zákonem, jsou vzájemně nezávislé a vznikají náhodnou kombinací většího počtu velmi malých elementárních chyb, které mohou být kladné nebo záporné.

Nejpravděpodobnější hodnotou měřené veličiny, pokud není známa, je **aritmetický průměr naměřených hodnot,** které však nelze použít ve všech znaleckých oborech. Ve znaleckých oborech, pro které je typické měření určitých veličin, je pro charakteristiku přesnosti měření nejčastěji používaná tzv. střední chyba δ. Z teorie pravděpodobnosti a matematické statistiky je známo, že u náhodného rozdělení v intervalu kolem střední hodnoty platí:[2]

± 1 δ je 68,27 % všech měřených hodnot
± 2 δ 95,45 %
± 2,5 δ 98,76 %
± 3 δ 99,73 %

Za obvyklý interval spolehlivosti (tzv. technická jistota u znaleckých technických oborů) je bráno $\bar{x}$ ± 2,5 δ, což reprezentuje pravděpodobnost 98,76 %.

Naznačili jsme, že jistota a objektivita závěrů znaleckého posudku je závislá na řadě faktorů, z nichž za nejdůležitější lze považovat úplnost vstupních podmínek a informací pro analýzu a jejich validitu.

I za splnění všech podmínek je potřebné mít na paměti, že neexistuje přesně vyjádřená hranice mezi pravděpodobností a jistotou. I v případech, kdy proces znaleckého zkoumání je zcela algoritmizován a vyjádřen matematicky, má taková hranice podmíněnou, relativní hodnotu, která se může se zdokonalováním metod měnit a zpřesňovat.

Pravděpodobnost je často nevyhnutelným stupněm poznání. Jakékoliv poznání, zvláště vědecké, nelze vždy redukovat na jednoduchou alternativu podle schématu „buď ano, nebo ne“, nýbrž často připouští různá částečná řešení, což platí i pro znaleckou činnost. To uvádíme z toho důvodu, aby si každý uvědomil, že **nelze nutit znalce k tomu, aby činil pouze kategoricky potvrzující nebo negující závěr, jestliže nachází částečné řešení otázky. I takové pravděpodobné závěry mají svou důkazní informaci a hodnotu.**

Je běžné, že segmenty pravděpodobnosti jsou určovány a spojovány znalcem. Právně logické závěry jsou však vyvozovány orgánem činným v trestním řízení. Jestliže však výklad faktů potřebuje speciální znalosti, může o nich učinit závěr pouze znalec. Tento závěr je však relevantní jen do té míry, dokud k vyslovení konečného závěru nejsou zapotřebí odborné znalosti. V tom případě formulaci závěru provádí znalec sám a vyslovuje jej, byť v pravděpodobnostní verzi, ve znaleckém posudku. Znalec svůj závěr však musí vždy zformulovat tak, aby vysvětlil, do jaké míry je možno zdůvodnit odpověď na položenou otázku.

U technických oborů znalecké činnosti platí, že pravděpodobnost, že nastane určitý děj, nebo že při daném rozptylu vstupních hodnot se hodnoty výsledku výpočtu budou pohybovat v určitém rozmezí, je možno stanovit na základě zákonů matematické teorie pravděpodobnosti. Výpočty provedené v celém rozmezí hodnot, jak je obvyklé např. při analýze dopravních nehod, jsou často brány tak, jako by v celém tomto rozmezí měly stanovené hodnoty stejnou pravděpodobnost. Výpočty k mezním pravděpodobným hodnotám mají svůj značný význam v trestním řízení, zejména z pohledu posuzování jednání pachatele podle zásady „in dubio pro reo“ – v pochybnostech ve prospěch.

Ve skutečnosti je však podstatně vyšší pravděpodobnost u hodnot, které se blíží průměru (střední hodnotě), a naopak podstatně menší je pravděpodobnost u hodnot, jež jsou od průměru vzdálenější. **U tzv. normálního rozdělení pravděpodobnosti je grafickým vyjádřením této skutečnosti Gaussova křivka.**

Normální rozdělení pravděpodobnosti
v závislosti na směrodatné odchylce ***s***

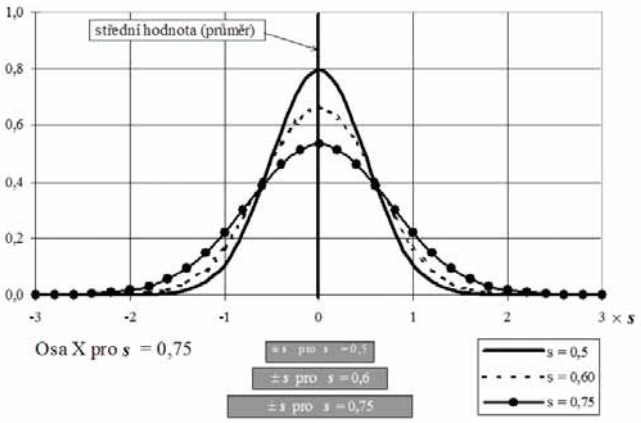

Pravděpodobnost výskytu hodnoty v závislosti na její odchylce od průměru (střední hodnoty) při normálním rozdělení pravděpodobnosti.

Z právního hlediska lze pravděpodobnost rozdělit do následujících stupňů:[3]

0 %	Nemožnost, aby děj nastal.
do 50 %	Možnost, že děj nastal.
50 – 60 %	Pravděpodobnost, že děj nastal.
60 – 70 %	Převažující pravděpodobnost, že děj nastal.
70 – 85 %	Velká (vysoká) pravděpodobnost, že děj nastal.
85 – 97(99) %	Velmi vysoká pravděpodobnost, že děj nastal.
97(99) % a více	Pravděpodobnost hraničící s jistotou.
100 %	Jistota, že děj nastal.

2 Tamtéž.

3 Chmelík, J.: Problematika požadavků orgánů činných v trestním řízení na znaleckou expertizu ve vztahu k možnostem soudních znalců. Disertační práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství, Ústav soudního inženýrství, Brno 2001.

K vyslovení viny jsou rozhodné poslední dva stupně, neboť pravděpodobnost nižší než 97 % je posuzována jako pochybnost o zavinění a zpravidla nastupuje zásada „in dubio pro reo“.

Vzájemná závislost právního a matematického vyjádření je patrná z následujícího grafu.

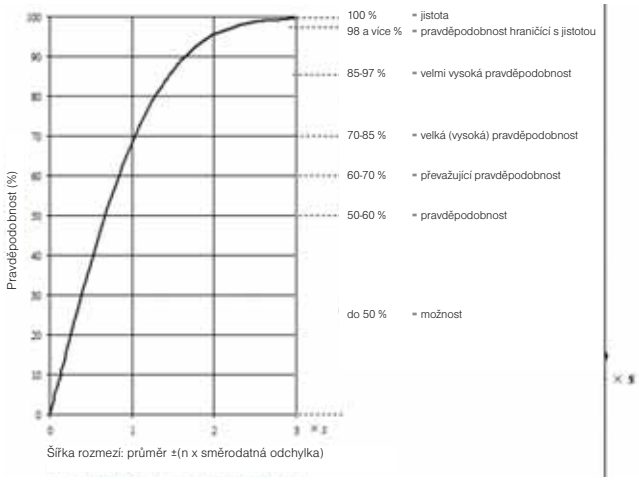

Závislost procenta pravděpodobnosti na velikosti rozmezí od průměrné hodnoty u normálního rozdělení pravděpodobnosti (v násobcích směrodatné odchylky).

Z provedeného výkladu je zřejmé, že **kvantitativní pravděpodobnost vyjádřená matematicky, graficky apod., vychází z kvantifikovaných dat, které jsou zkoumány, porovnávány. To ovšem zásadně neplatí pro znalecké specializace, jejichž znalecké zkoumání je založeno na zkoumání a hodnocení kvalitativních informací, které nelze změřit, zvážit, zasadit do aritmetického nebo grafického modelu a zprůměrovat. V těchto znaleckých oborech (odvětvích) má pravděpodobnost zcela jinou podstatu a je také jinak v závěrech znalců hodnocena, byť obecné teze k pravděpodobnostním závěrům, např. z trestněprávního hlediska, jsou platné.**

Používané pravděpodobnostní závěry v písmoznalectví

Nejdříve je nutné rekapitulovat, jaké závěry jsou v písmoznalectví používány. **Pro rozhodování o identitě pisatele se používá celá škála závěrů. Od nerozhodného závěru, kdy není možné na základě předložených materiálů rozhodnout ani v rovině pravděpodobnosti,[4] po závěr kategorický,** kdy lze zkoumáním identitu pisatele sporného podpisu nebo textu jednoznačně prokázat nebo vyloučit. V nezanedbatelném množství (35 %[5]) případů však okolnosti zkoumání neumožňují stanovit kategorický závěr, ale znaky zjištěné zkoumáním mají zároveň hodnotu, při které by jí stanovení nerozhodného závěru neodpovídalo – a to hlavně ve srovnání s jinými případy, kdy znaky opravdu nejsou k dispozici, nebo jsou skutečně ve vzájemně nerozhodnutelné váze. V takových případech se (nejen) v písmoznalectví používají **pravděpodobnostní závěry**, které představují stupeň dokazatelnosti nálezu.

V České republice je v písmoznaleckém zkoumání nejrozšířenější[6] používání **tří stupňů pravděpodobnosti:**

- vysoká pravděpodobnost;
- střední pravděpodobnost;
- nízká pravděpodobnost.

K používání této stupnice se dospělo vývojem oboru a jeho metod a také zkušenostmi s tisíci posudků, které byly zpracovány v historii oddělení grafických expertiz Kriminalistického ústavu Praha, kde se zkoumání ručního písma provádělo, a až do nedávné minulosti to bylo jediné pracoviště, ve kterém se také tento obor vědecky rozvíjel. V současnosti, kdy jsou expertizní pracoviště Policie ČR jedinými školiteli nových písmoznalců, jsou tito uchazeči zaučováni právě v používání tří stupňů pravděpodobnostních závěrů.

Někteří znalci, např. Hanyková[7] nebo Valeška, Blažek,[8] doporučují používání škály závěrů jen s jedním stupněm pravděpodobnosti (tj. kategorický závěr – pravděpodobný závěr – nelze rozhodnout). Je však nutné uvést, že Valeška a Blažek také byli pracovníky Kriminalistického ústavu Praha, kteří se vývojem pravděpodobnostních závěrů zabývali, a také oni tři stupně pravděpodobnosti používali. Na uvedený článek Hanykové reagovali Straka a Musilová,[9] kteří používání různých stupňů pravděpodobnostních závěrů statisticky zpracovali a uvedli důvody jejich využití. K použití pouze jednoho stupně pravděpodobnosti uvádějí, že „s nediferencovanou pravděpodobností a celkovou tříčlennou stupnicí závěrů posudků (kategorické, pravděpodobnostní a „neprůkazné“), které Hanyková doporučuje, nelze vystačit. **Tato stupnice je příliš zredukovaná a nevystihuje dostatečně hodnotu zjištěných znaků zejména u složitějších případů s množstvím zkoumaných sporných objektů.“**

Nelze argumentovat tím, že je pro adresáta znaleckého posudku, soudce apod., rozdíl mezi střední a nízkou pravděpodobností nesrozumitelný. Znalecký posudek je důkaz jako každý jiný, tedy např. i výpověď svědka. Je jen stěží možné si představit, že by osoby, které se obtížně vyjadřují, nemohly být jako svědci vyslýchány, protože by jim soudce nebo policista nemuseli rozumět. A když si v takových případech soudci a policisté dokáží poradit, nemůže pro ně být problém nechat si od znalce vysvětlit, proč použil ten který stupeň pravděpodobnosti závěru zkoumání. A je-li znalec schopen kvalitně argumentovat a dokazovat, je obava, že by mu soudce nebo policista

4 Důvody mohou být dva: buď předložené materiály neposkytují potřebné množství znaků, nebo jsou zjištěné znaky svědčící pro různé varianty vzniku sporného objektu ve vzájemné rovnováze.

5 Straka, J., Musilová, V.: K problematice pravděpodobnostních závěrů, Československá kriminalistika, č. 4/91.

6 Vycházíme z toho, že expertů znaleckých pracovišť Policie ČR a znalců – fyzických osob, kteří tři stupně pravděpodobnosti používají, je v celkovém součtu osob zpracovávajících písmoznalecké posudky (podle zákona o znalcích a tlumočnících) většina, a že nakonec i ti, kteří diskutují na téma používání jiného počtu stupňů, v praxi tyto tři stupně sami užívají – alespoň pokud je nám z jejich posudků známo.

7 Hanyková, J.: Závěry znaleckých posudků při expertize ručního písma. Československá kriminalistika, č. 3-4/90.

8 Blažek, P., Valeška, J.: Expertiza ručního písma, Kriminalistický ústav VB, 1984.

9 Straka, J., Musilová, V.: K problematice pravděpodobnostních závěrů, Československá kriminalistika, č. 4/91.

nemuseli rozumět, lichá. Písmoznalec totiž nutně musí pracovat tak, aby závěr zkoumání odpovídal zjištěným skutečnostem. A při dnešních technických možnostech lze přitom lépe než v minulosti o stupni pravděpodobnosti soudce apod. přesvědčit kvalitní obrazovou dokumentací. Je však otázkou, zda stírání stupňů pravděpodobnosti není snahou právě kolegů, kteří již v potřebné míře s posledními možnostmi dokumentační techniky pracovat neumějí a provést přesvědčivý důkaz více stupňů pravděpodobnosti pro ně proto může být složitější.

S dělením pravděpodobnosti v písmoznalecké praxi se setkáváme i v zahraničí. Např. v Německu je Spolkovým úřadem vyšetřování (něm. Bundeskriminalamt) doporučováno dělení pravděpodobnosti u závěrů písmoznaleckých posudků na čtyři stupně.[10] Pokud pomineme nejpřesnější (u nás kategorický) a nerozhodný závěr, zbývá škála: velmi vysoká pravděpodobnost, vysoká pravděpodobnost, pravděpodobnost, nízká pravděpodobnost.

Význam dělení pravděpodobnostních závěrů

Používání více stupňů pravděpodobnostních závěrů vychází především z proměnlivosti údajů, které do zkoumání vstupují. Na straně sporných objektů je proměnlivá jejich zpracovatelnost a na straně srovnávacích materiálů pak to, do jaké míry vyhovují požadavkům zkoumání. Zpracovatelnost sporných objektů je ovlivněna jejich rozsahem, mírou individualizace (tj. stabilního odklonu od normy) a spontánností. Kvalita srovnávacího materiálu je dána tím, jakou měrou vyhovuje potřebám srovnání se sporným objektem – jestli mu odpovídá druhem, rozsahem, časovou vazbou apod. Tato vstupní data jsou proměnlivá nejen mezi jednotlivými případy, ale mohou se měnit i v průběhu zkoumání jednoho objektu. Na této proměnlivosti je možné využití více stupňů pravděpodobnostních závěrů nejlépe demonstrovat.

Stanovme pro příklad, že je vypracován znalecký posudek se závěrem, že osoba XY je pravděpodobně pisatelem sporného podpisu a jedná se tedy pravděpodobně o pravý podpis. Ve stanovení přesnějšího závěru znalci brání na jedné straně obtížná zpracovatelnost sporného podpisu a na straně druhé nižší kvalita srovnávacího materiálu, např. absence srovnávacích podpisů vyhotovených na papír s hrubou strukturou, na kterém je napsaný sporný podpis, a který podle znalcova názoru může mít vliv na projev jistoty psacího tahu. Takový srovnávací materiál je zajištěn zkouškou psaní podpisů osoby XY. Znalec jeho zkoumáním dojde k potvrzení hypotézy, že hrubost struktury papíru skutečně zanechává v podpisech stejné znaky, jaké jsou obsaženy ve sporném podpisu. Tím se rozšíří okruh znaků svědčících pro variantu pravého podpisu. Je zřejmé, že síla důkazu o pravosti sporného podpisu se zvýšila. Protože je však sporný podpis obtížně zpracovatelným projevem, není komplex zjištěných znaků dostačující ke kategorickému prokázání jeho pravosti. Na základě silnějšího důkazu získaného dodatečným zvýšením kvality srovnávacího materiálu však znalec může závěr zpřesnit a stanovit jej v rovině vysoké pravděpodobnosti – síla důkazu se tedy evidentně změnila.

K interpretaci pravděpodobnostních závěrů

Pokud bychom se měli pokusit tento druh závěrů definovat, pak bychom uvedli, že **pravděpodobnostní závěr je nenumerické vyjádření míry dokazatelnosti, zda osoba je nebo není pisatelem sporného objektu.** Je tedy nutné jednak chápat, že se nejedná o matematické vyjádření pravděpodobnosti, a také, že jde o závěr stanovený na základě porovnání sporného objektu se srovnávacím materiálem jedné konkrétní osoby.

Že se jedná o kvalitativní hodnotu a ne o matematickou pravděpodobnost má význam především takový, že **s ní nelze provádět matematické operace a nelze ji tedy chápat jako veličinu nabývající hodnoty v intervalu 0 – 1, jako je tomu u pravděpodobnosti matematické.** Pokud bychom u matematické pravděpodobnosti v případě možné existence dvou jevů (nastane buď jev A nebo jev B) přiřadili jevu A pravděpodobnost 0,75, měl by jev B pravděpodobnost 0,25 [tj. $p(B) = 1 - p(A)$[11]]. Takovou distribuci pravděpodobnosti si lze nejlépe představit na pytli se 100 kuličkami, z nichž 75 je bílých a 25 černých. Toto pojetí pravděpodobnosti v písmoznalectví je mylné. I když ke snahám o záměnu v písmoznalectví používané pravděpodobnosti s matematickou pravděpodobností dochází, je nutné je odmítnout. Nejčastěji se můžeme setkat se zavádějící interpretací, podle které lze při stanovení závěru v rovině pravděpodobnosti určitou míru pravděpodobnosti přisoudit na základě matematické úvahy i opačnému závěru, nebo, že jej alespoň nelze vyloučit. V takovém pojetí by však pravděpodobnostní závěry neměly žádný význam, a to i v případě jednoho stupně pravděpodobnosti, což je zřejmé, že není pravda. U těchto pokusů o mylnou a často i účelovou interpretaci závěru zkoumání je nutné maximálně zdůraznit, že **písmoznalec může stanovit závěr pouze na základě zjištěných znaků. Závěry, které nelze zjištěnými znaky prokázat, znalci nepřísluší činit.**

Pokud je tedy ke zkoumání předložen srovnávací materiál jedné konkrétní osoby XY, může se znalec vyjádřit pouze k otázce, zda lze prokázat, že osoba XY je nebo není pisatelem sporného objektu. Zda přichází v úvahu jako pisatelé i jiné osoby, může znalec posoudit teprve po předložení srovnávacích materiálů těchto osob. Jiný postup by přesahoval možnosti písmoznaleckého dokazování a byl by maximálně neobjektivní. Pokud snahy o takovou interpretaci pravděpodobnostních závěrů ze strany některých znalců existují, mají podle nás dva možné důvody. Buď si takoví znalci chtějí vytvořit prostor pro téměř ztrátu odpovědnosti za svoji práci, nebo tím vytváří prostor pro možný účelový výklad.

Pro první případ lze uvést příklad, kdy znalec stanoví kladný závěr v rovině pravděpodobnosti, tedy že je sporný podpis pravděpodobně pravý. Následným doplněním materiálů nebo revizí více dalších znalců či jinak se ale pro-

10 Köller, N., Nissen, K., Rieß, M. & Sadorf, E.: Probabilistische Schlussfolderungen in Schriftgutachten, Luchterhand, Munchen (2004).

11 p(A) je pravděpodobnost, že nastane jev A.

káže, že je podpis padělek. Uvedený znalec může argumentovat tak, že vlastně jeho závěr mylný nebyl, neboť pouze kladnou rovinou pravděpodobnosti i on chtěl naznačit, že to mohl napsat i někdo jiný. Z toho plyne, že se vlastně u mnoha zkoumání (odhadem kolem 50 %[12]) absolutně zříká odpovědnosti za závěr, který stanovil.

Druhým případem je vytváření prostoru pro účelový výklad, je-li o něj znalec požádán a přináší-li mu slávu nebo zisk. Jde o to, že pokud bude osoba s pravděpodobností označena jako pisatel nějaké listiny či podpisu, jehož napsání zakládá skutkovou podstatu trestného činu, může se dostat do značných problémů. Najde-li se ale odborník, tedy v tomto případě znalec, který je ochoten stanovit, že závěr v rovině pravděpodobnosti vlastně nic neznamená, protože připouští, že to může být i jinak, pak je zjevně po starostech. Jaká je cena toho, když se osoba páchající trestný čin dokáže vyhnout trestu odnětí svobody, ani nechceme spekulovat, jakož ani nechceme spekulovat, jakou cenu je za to taková osoba ochotna zaplatit uvedenému znalci.

Kromě toho jsme zatím nezaznamenali případ, kdy by písmoznalec (ať už jakékoliv kvality nebo zkušenosti) argumentoval tím, že může pravděpodobnost stanovit percentuálně a že k tomuto vyjádření je schopen dospět pomocí matematických funkcí. Potom je ale protismyslné, když se závěr, ke kterému není možné dospět pomocí matematiky, matematicky vysvětluje.

Závěr

Na téma **nemožnosti vyjádřit percentuálně písmoznaleckou pravděpodobnost** již bylo napsáno mnohé a stejně je tomu i s názory na počet stupňů, které by se měly v pravděpodobnostních závěrech používat včetně jejich formulací. Kromě snahy o znovuotevření diskuse o pravděpodobnostních závěrech a jejich interpretaci a rekapitulace poznaného bylo účelem tohoto článku poukázat na některé snahy z nematematicky stanoveného závěru matematicky odvozovat další eventuality bez toho, že by tomu předcházelo zkoumání konkrétního písemného materiálu, což považujeme za nelogický a oboru škodlivý trend a naší snahou na něj bylo upozornit.

✤ Prvý autor, soudní znalec v oboru písmoznalectví, pracoval v letech 1975 až 2007 jako expert na oddělení grafických expertiz Kriminalistického ústavu Praha, od r. 2009 je soudním znalcem Ústavu kriminalistiky a forenzních disciplín Vysoké školy Karlovy Vary, o. p. s.

✤ Druhý autor působí od září 2009 jako znalec Kriminalistického ústavu Policie ČR Praha a zároveň v Ústavu kriminalistiky a forenzních disciplín Vysoké školy Karlovy Vary, o. p. s.

✤ Třetí autor má téměř čtyřicetiletou praxi jako policejní vyšetřovatel, 10 let působí jako vysokoškolský učitel trestního práva a kriminalistiky. Od 1. 1. 2008 je ředitelem Ústavu kriminalistiky a forenzních disciplín Vysoké školy Karlovy Vary, o. p. s.

12 Straka, J., Musilová, V.: K problematice pravděpodobnostních závěrů, Československá kriminalistika, č. 4/91.

4353*

prodaných ready-made společností

Za 10 let našeho působení na trhu jsme založili a prodali více než 4350 ready-made společností. Dobře víme, že založení společnosti je časově a administrativně náročný proces. U nás pro své klienty získáte novou společnost okamžitě, s profesionálním přístupem, kompletní a bezchybnou dokumentací. Obraťte se na nás. Ušetříte čas sobě i svým klientům.

V naší nabídce máme vždy minimálně 80 společností připravených k prodeji se sídlem v Praze, Brně, Ostravě, Plzni, Pardubicích nebo v Bratislavě. Naše společnosti nemají žádné závazky ani pohledávky a jsou připravené k okamžitému převodu.

SPOLEČNOSTI ONLINE
firmy na klíč do 24 hodin

www.spolecnostionline.cz

e-mail: office@spolecnostionline.cz
zelená linka: 800 333 456

* ke dni 15. 2. 2010

(Právní služby pro naše klienty v případě potřeby zajišťují advokátní kanceláře.)

Taláry advokátů

Znovuzavedení taláru advokátů vyjadřuje návrat k dlouholeté tradici přerušené v roce 1948. Talár advokátů může přispět mimo jiné i ke zvýšení reprezentativnosti procesu i k uvědomění si důležitosti role advokáta a jeho úlohy v procesu. Znovuzavedení práva advokátů nosit talár souvisí i s hodnotami skrytějšími a svým významem vnější efekt daleko přesahujícími.

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 6. 1. 2010, sp. zn. IV ÚS 2457/2009

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Miloslava Výborného, soudkyně Vlasty Formánkové a soudkyně Michaely Židlické o návrhu Mgr. I. Š., advokáta, zastoupeného Mgr. Richardem Frommerem, advokátem advokátní kanceláře se sídlem v Olomouci, Ostružnická 6, na zrušení ustanovení § 17a zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, takto:

Návrh se odmítá.

Odůvodnění:

I.

Podáním označeným ústavní stížnost se navrhovatel s poukazem na porušení jeho ústavně zaručeného práva na rovnost v právech a povinnostech dle čl. 1 Listiny základních práv a svobod a na porušení principu zákazu diskriminace dle čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod domáhal zrušení ustanovení § 17a zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii, v platném znění (dále jen „zákon o advokacii“).

Navrhovatel vyjadřuje přesvědčení, že povinnost nosit stavovský oděv, to jest jakousi uniformu, se ukládá pouze jedné profesi podnikatelů bez jakéhokoli logického zdůvodnění. Ačkoli se dá akceptovat používání služebních oděvů u zaměstnanců státu, to jest příslušníků ozbrojených složek, státních zástupců a dalších, neexistuje v právním řádu České republiky žádná obdoba takto uložené povinnosti jiným podnikatelům, například povinnost lékařů používat při ošetřování pacientů bílý plášť. Advokáti v tomto směru nejsou nadáni žádnými pravomocemi, které by odůvodňovaly zavedení takové povinnosti. Pro navrhovatele je navíc těžko akceptovatelné, že stanovením tohoto druhu povinnosti pouze jedné úzké skupině osob tyto fakticky nutí, aby náklady na tyto pracovní pomůcky nesly ze svého. Podle navrhovatele se jedná o absurditu (jako by stát nutil například kominíky k povinnému nošení černých čepic při čištění komínů). Pro úplnost stěžovatel dodává, že ani jiným členům profesí zastupujících účastníky před soudy, například daňovým poradcům, patentovým zástupcům či notářům, zákonodárce obdobnou povinnost neukládá. Demokratická společnost je podle navrhovatele založena na rovném přístupu k právům a povinnostem a žádná skupina osob nesmí být bezdůvodně diskriminována. Postup zákonodárce zavedením „uniforem“ pro advokáty takovýmto bezdůvodným zásahem podle mínění navrhovatele je a připomíná povinnou uniformitu komunistické společnosti.

II.

Z podání navrhovatele, ač bylo označeno jako ústavní stížnost, je zřejmé, že se jím domáhá zrušení označeného ustanovení zákona.

Dříve, než se Ústavní soud může zabývat věcným posouzením návrhu, je povinen zkoumat, zda jsou splněny podmínky stanovené zákonem č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), pro návrh na zrušení zákonného ustanovení.

Podle ustanovení § 64 odst. 1 zákona o Ústavním soudu jsou oprávněni podat návrh na zrušení zákona nebo jeho jednotlivých ustanovení jen osoby v tomto ustanovení uvedené. Podle ustanovení § 64 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu je oprávněn podat návrh na zrušení zákona také ten, kdo podal ústavní stížnost za podmínek uvedených v ustanovení § 74 zákona.

Ústavní stížnost podle ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu je oprávněna podat fyzická nebo právnická osoba, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem. Podle ustanovení § 74 citovaného zákona může fyzická nebo právnická osoba spolu s ústavní stížností podat návrh na zrušení zákona nebo jiného právního předpisu, anebo jejich jednotlivých ustanovení, jejichž uplatněním nastala skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti, jestliže podle tvrzení stěžovatele jsou v rozporu s ústavním zákonem, popřípadě se zákonem, jedná-li se o jiný právní předpis.

V projednávané věci se stěžovatel obrátil na Ústavní soud přímo s návrhem na zrušení ustanovení zákona, aniž by byly splněny podmínky stanovené v ustanovení § 64 odst. 1 písm. e) a v ustanovení § 74 zákona o Ústavním soudu.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem Ústavnímu soudu nezbylo, než projednávaný návrh na zrušení ustanovení zákona podle ustanovení § 43 odst. 1 písm. c) a podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. b) zákona o Ústavním soudu, jako **návrh podaný osobou zjevně neoprávněnou, odmítnout.**

III.

Nad rozsah vlastního posouzení projednávaného návrhu považuje Ústavní soud za vhodné učinit několik poznámek k obsahu námitek navrhovatele a napadeného ustanovení § 17a zákona o advokacii.

Ústavnímu soudu je známo, že advokacie po změně politické a společenské situace v roce 1989 usilovala a usiluje o návrat k dlouhodobé tradici advokátního stavu, přetržené událostmi roku 1948.

Jako součást tohoto návratu lze nepochybně vnímat i opětovné zavedení taláru neboli úředního roucha advokátů, který byli advokáti oprávněni užívat právě do roku 1948.

Ostatně i stavovská diskuse zaznamenala, že všechny principy, jimiž je advokát při výkonu své profese povinen se řídit, mohou být v jeho mysli zhmotněny mimo jiné do podoby taláru, který je svého druhu uniformou či dresem. Maje pak tuto uniformu či dres na sobě, každý její nositel spíše pocítí význam okamžiku, pro který si talár oblékl, a své úlohy při něm, jakož i cti profese, k níž přísluší a kterou reprezentuje. Tím spíše se pak své role chopí s plným nasazením a bude ji vykonávat skutečně tak, jak to podle svého nejlepšího vědomí pokládá za prospěšné.

V tomto smyslu je pak snad talár nošený advokátem ještě významnější pro uvědomění si role advokáta a důležitosti jeho úlohy pro správnost úkonu, o který jde, ostatními osobami, které se úkonu účastní.

Opětovné zavedení taláru advokátů může být též správným krokem pro zvýšení reprezentativnosti procesu, kterou tento pozbyl zejména tzv. „zlidověním“ soudnictví, v jehož rámci byl mimo jiné talár advokátům odňat.

Tradice advokacie jako svobodného právnického povolání a respekt k příslušníkům advokátního stavu nejsou, neboť takovými z povahy věci být nemohou, výslovně upravenými principy advokacie, jako například nezávislost či nadřazenost zájmů klienta nad zájmy advokáta, avšak i ve srovnání s těmito principy představují nezanedbatelné hodnoty.

Lze tedy shrnout, že znovuzavedení práva advokátů nosit při úkonech, které to svým významem odůvodňují, talár, souvisí i s hodnotami skrytějšími a svým významem pouhý vnější efekt daleko přesahujícími.

✤ Právní věta redakce.

Propadná lhůta pro rozhodnutí o vazbě

Lhůta pěti dnů stanovená v § 71 odst. 3 tr. řádu je lhůtou propadnou. Státní zástupce musí rozhodnout i v případě, že v této lhůtě byla podána obžaloba.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2009, č. j. 4 To 536/2009

Odůvodnění:

Napadeným usnesením rozhodl soud I. stupně podle § 71 odst. 5 tr. řádu o ponechání obžalovaného ve vazbě. Takto soud I. stupně rozhodl v zákonné třicetidenní lhůtě poté, co dne 19. 11. 2009 podal městský státní zástupce v Brně k soudu obžalobu na R. L. pro trestné činy krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zákona dílem dokonaný a dílem nedokonaný ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zákona a další trestnou činnost majetkového charakteru.

Obžalovaný byl vzat do vazby usnesením Městského soudu v Brně ze dne 17. 8. 2009, sp. zn. 17 Nt 3634/2009, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 10. 9. 2009, sp. zn. 9 To 448/2009, z důvodů uvedených v § 67 písm. a), c) tr. řádu. Vazba obžalovaného se započítá od jeho zadržení dne 15. 8. 2009.

Proti usnesení včas podal stížnost obžalovaný. V podané stížnosti především poukazuje na pochybení státního zástupce Městského státního zastupitelství v Brně, který podal obžaloby, aniž předtím rozhodl ve smyslu § 71 odst. 3 tr. řádu o prodloužení vazby. Obžalovaný namítá, že došlo k nesprávné aplikaci ustanovení § 71 odst. 3 tr. řádu, když poté, co doba trvání vazby dosáhla v přípravném řízení tři měsíce, ve lhůtě pěti pracovních dní nerozhodl státní zástupce o tom, zda se obviněný ponechává ve vazbě, nebo zda se propustí na svobodu. Obžalovaný proto dovozuje, že bez ohledu na existenci či neexistenci vazebních důvodů je protiprávně držen ve vazbě, a proto navrhuje, aby stížnostní soud toto pochybení odstranil a rozhodl o jeho propuštění z vazby.

Z podnětu podané stížnosti přezkoumal stížnostní soud napadené usnesení i správnost postupu řízení, které mu předcházelo, a podanou stížnost shledal důvodnou. Stížnostní soud se plně ztotožnil s námitkami podané stížnosti, spočívajícími v tom, že při správné aplikaci ustanovení § 71 odst. 3 tr. řádu musí státní zástupce po uplynutí tříměsíční lhůty trvání vazby v přípravném řízení rozhodnout do pěti pracovních dnů, zda se obviněný ponechává ve vazbě, nebo zda se propustí na svobodu. Lhůta pěti dnů stanovená v § 71 odst. 3 tr. řádu je lhůtou propadnou. Stížnostní soud zastává stanovisko, že rozhodnout se musí o prodloužení vazby vždy, a to i pokud je v této lhůtě podána obžaloba. Z žádného ustanovení trestního řádu nelze dovodit, že by podání obžaloby nahrazovalo povinnost státního zástupce rozhodnout o prodloužení vazby podle § 71 odst. 3 tr. řádu. Protože o prodloužení vazby nebylo státním zástupcem rozhodnuto, měl být obžalovaný z vazby propuštěn, neboť, jak bylo již shora uvedeno, lhůta pěti pracovních dnů, stanovená v § 71 odst. 3 tr. řádu, je lhůtou propadnou. Stížnostní soud se nemohl při přezkumu omezit na přezkum pouze napadeného usnesení a na řízení, které mu bezprostředně předcházelo, protože nemůže svá rozhodnutí stavět na nezákonném postupu, ke kterému došlo v předchozích stadiích trestního řízení. Bez ohledu na to, zda u obžalovaného existují důvody vazby dle § 67 písm. a), c) tr. řádu, či jejich existence dána není, mělo být rozhodnuto o propuštění obžalovaného z vazby na svobodu. Napadené usnesení bylo proto ze shora uvedených důvodů zrušeno a stížnostní soud rozhodl tak, že obžalovaný se propouští z vazby na svobodu.

✤ Rozhodnutí zaslal JUDr. PETR NOVÁK, advokát v Brně.

✤ Právní věta redakce.

Z judikatury ESD

První řízení vedené před Soudem prvního stupně Evropských společenství (nyní Tribunál) v českém jazyce ... a co tomu předcházelo

I. Relevantní veřejnost v případě ochranné známky zapsané pro stavební výrobky jsou profesionální odborníci; i pokud by předmětné výrobky nakupoval kutil – stavebník neprofesionál, musí být úroveň jeho znalostí a informovanosti značná, blížící se znalostem profesionálního odborníka. V takovém případě i určitá podobnost některých prvků ochranných známek nevyvolává nebezpečí záměny.

II. Nesprávný postup správního úřadu spočívající v tom, že odůvodnění jeho – jinak správného – rozhodnutí není zcela přesvědčivé, je důvodem pro to, aby byla správnímu úřadu uložena povinnost nést část nákladů následného soudního řízení.

Rozhodnutí Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 13. října 2009 ve věci T-146/08, Deutsche Rocwool Mineralwol v. OHIM – Redrock Construction (REDROCK).

Česká společnost Redrock Construction, s. r. o., zabývající se výrobou speciálních stavebních hmot, podala u Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (ochranné známky a průmyslové vzory), – dále jen „OHIM" – dne 28. května 2004 přihlášku obrazové ochranné známky Společenství REDROCK[1] pro různé výrobky a služby náležející do tříd 1, 2, 17, 19, 36 a 37 ve smyslu Niceské dohody.[2] Přihláška byla podána v českém jazyce, jako druhý jazyk přihlášky byla zvolena angličtina.[3] Přihlašovaná ochranná známka Společenství byla následně zveřejněna ve Věstníku ochranných známek Společenství č. 17/2005 dne 25. dubna 2005.

Dne 12. července 2005 podala německá společnost DEUTSCHE ROCKWOOL MINERALWOLL GMBH & CO. OHG námitky proti zápisu přihlašované známky s argumentací založenou na skutečnosti, že je majitelem starší slovní ochranné známky „Rock".[4] Námitky (vyhotovené v anglickém jazyce, jako druhém jazyce přihlášky) byly založeny na čl. 8 odst. 1 písm. b) Nařízení Rady Evropských společenství č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993, o ochranné známce Společenství (dále jen „Nařízení"), tedy na argumentu nebezpečí záměny starší zapsané národní známky a přihlašované známky, a směřovaly proti části výrobků a služeb uvedeným v přihlášce přihlašované ochranné známky, kromě služeb ve třídě 36.

Dne 27. února 2007 námitkové oddělení OHIM z převážné části vyhovělo podaným námitkám,[5] zamítlo přihlášku přihlašované ochranné známky pro výrobky a služby náležející do všech tříd ve smyslu Niceské dohody, s výjimkou třídy 36, a uložilo přihlašovateli Redrock Construction, s. r. o. zaplatit předkladateli námitek náhradu nákladů řízení. V odůvodnění námitkové oddělení OHIM v podstatě uvedlo, že dotčené výrobky a služby jsou totožné nebo podobné, že existuje vzhledová i fonetická podobnost mezi dotčenými označeními a že u relevantní veřejnosti existuje nebezpečí záměny ve smyslu čl. 8 odst. 1 písm. b) Nařízení.

Přihlašovatel Redrock Construction, s. r. o., podal 2. dubna 2007 proti rozhodnutí námitkového oddělení OHIM odvolání, v němž napadenému rozhodnutí vytýkal nesprávné právní posouzení věci v otázce rozlišovací způsobilosti označení „Rock" ve vztahu k jeho vnímání relevantní veřejností a v otázce podobnosti dotčených označení. Odvolací senát[6] OHIM rozhodnutím ze dne 18. února 2008 podanému odvolání v celém rozsahu vyhověl, napadené rozhodnutí námitkového oddělení OHIM zrušil, námitky zamítl a přihlašovateli ochranné známky přiznal náhradu nákladů řízení. Odvolací senát své rozhodnutí založil na tom, že dotčená označení jsou rozdílná a že je tudíž vyloučena pravděpodobnost záměny na straně veřejnosti ve smyslu ustanovení čl. 8 odst. 1 písm. b) Nařízení, neboť není dán jeden z jejích základních předpokladů, tj. shodnost či podobnost přihlašovaného označení se starší ochrannou známkou.

Společnost DEUTSCHE ROCKWOOL MINERALWOLL GMBH & CO. OHG podala dne 17. dubna 2008 žalobu k Soudu prvního stupně Evropských společenství (dnes označovanému jako Tribunál),[7] jehož pravomoc k přezkumu rozhodnutí OHIM je založena čl. 63 Nařízení. Svojí podstatou se jedná o výkon správního soudnictví, kdy žalovaným je OHIM jako správní orgán, v jehož pravomoci je registrace ochranných známek Společenství; přihlašovatel Redrock Construction, s. r. o., měl v tomto řízení postavení vedlejšího účastníka. Žaloba byla podána v německém jazyce a žalobce ji založil na zopakování své argumentace uvedené již v námitkách, tedy že jeho starší známka a přihlašovaná známka jsou zaměnitelné a že existuje pravděpodobnost záměny obou označení u relevantní veřejnosti.

Soud prvního stupně Evropských společenství vyrozuměním ze dne 23. dubna 2008 informoval přihlašovatele, že rozhodnutí odvolacího senátu OHIM bylo napadeno žalobou a současně jej vyzval, aby se ve smyslu čl. 131 (3) Jednacího řádu vyjádřil k volbě jazyka učiněné žalob-

1 Řízení o zápisu bylo vedeno pod č. 3 866 365.

2 Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek ze dne 15. června 1957, ve znění změn a doplňků.

3 Dle čl. 115 odst. 3 Nařízení je nutno zvolit jako druhý jazyk některý z následujících jazyků: angličtina, němčina, španělština, italština a francouzština, když přihlašovatel volbou současně souhlasí s možným použitím zvoleného jazyka pro námitkové řízení, zrušovací řízení nebo řízení o neplatnosti.

4 Známka „Rock" je zapsána v německém (národním) rejstříku ochranných známek pod DE 302 29 274 pro nejrůznější výrobky a služby náležející do tříd 1, 17, 19, 37 a 42 ve smyslu Niceské dohody.

5 Rozhodnutí OHIM č. j. B 873 028.

6 Čtvrtý odvolací senát OHIM, rozhodnutí vydáno pod č. j. R 506/2007-4.

7 Od 1. prosince 2009 došlo v důsledku nového institucionálního rámce Evropské unie v souvislosti se vstupem v platnost Lisabonské smlouvy k přejmenování soudní soustavy Unie, která se skládá ze tří soudů: Soudního dvora, Tribunálu a Soudu pro veřejnou službu.

cem. Jazyk, v němž je žaloba sepsána, je jednacím jazykem, pokud žádný další účastník řízení proti tomu nepodá námitku.

Přihlašovatel jako vedlejší účastník podal námitku proti volbě jednacího jazyka učiněné žalobcem, tj. proti německému jazyku. S ohledem na skutečnost, že mezi žalobcem a vedlejším účastníkem nedošlo k dohodě o jednacím jazyku, namítl vedlejší účastník, že jednacím jazykem má být čeština, neboť přihláška k zápisu ochranné známky Společenství byla podána v českém jazyce.[8]

Žalobce v reakci na podanou námitku navrhl, aby jednacím jazykem byla angličtina, neboť anglický jazyk byl jako druhý jazyk zvolen v přihlášce ochranné známky Společenství (a současně jazykem, v němž bylo vedeno celé námitkové řízení a odvolací řízení u OHIM). Vedlejší účastník setrval na své námitce, odmítl, že by byly dány předpoklady pro určení angličtiny jako jazyka jednacího a zopakoval argumentaci pro to, aby žaloba byla projednána v češtině, tj. v jazyce, v němž byla podána přihláška k zápisu ochranné známky Společenství. Předseda senátu následně žádost žalobce o určení německého jazyka jako jazyka jednacího zamítl. Vedlejší účastník byl o tomto procesním postupu, stejně jako o skutečnosti, že dle čl. 131 (3) odst. 2 Jednacího řádu je jednacím jazykem čeština, informován vyrozuměním Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 30. června 2008.

Soud prvního stupně Evropských společenství dne 30. června 2008 přihlašovatele jako vedlejšího účastníka vyzval, aby se ve lhůtě dvou měsíců vyjádřil k ověřenému stejnopisu žaloby, jež mu byla zaslána společně s výzvou.

Vedlejší účastník svoji obranu proti žalobě založil na následujících argumentech:

Relevantní veřejnost jsou v projednávaném případě profesionálové

Vedlejší účastník vyslovil názor, že cílová veřejnost při vnímání ochranných známek projevuje obzvlášť velkou pozornost. Naopak žalobce tvrdí, že jde o produkty masové výroby užívané osobami bez náležitého vyškolení, které věnují jejich výběru průměrnou až nepatrnou pozornost. Vedlejší účastník naopak zaujímá názor, že průměrným spotřebitelem příslušné skupiny zboží je nutno rozumět spotřebitele přiměřeně dobře informovaného, všímavého a obezřetného s tím, že úroveň pozornosti se u různých kategorií výrobků a služeb mění. Výrobky a služby, pro které je ochranná známka žalobce zapsána, nelze považovat za běžné spotřební zboží, tedy zboží denní spotřeby. Stavební materiály představují výrobky, jejichž použití vyžaduje jistou míru profesní zručnosti, šikovnosti a odborných znalostí. Nelze proto předpokládat, že by průměrný spotřebitel byl schopen provádět betonářské, izolační, natěračské a obchodní činnosti, při nichž se citované stavební výrobky a materiály používají. Jedná se o stavební materiál užívaný profesionály; i pokud by však předmětné výrobky nakupoval kutil – stavebník neprofesionál, musí být úroveň jeho znalostí a informovanosti značná, blížící se znalostem profesionálního odborníka. Obvykle jsou ostatně předmětné materiály nakupovány dle specifikace uvedené v projektové dokumentaci s ohledem na jejich konkrétní technické parametry, tj. výběr výrobku je proveden pečlivě, a to nikoliv až při samotném nákupu, ale v předstihu. Průměrný spotřebitel věnuje v tomto konkrétním případě výběru výrobků v době jejich nákupu, a tedy i vnímání označení výrobků, zvláště vysokou pozornost.

Označení „ROCK“ má slabou rozlišovací způsobilost

Vedlejší účastník tvrdil, že výraz „Rock“ není ve vztahu k výrobkům a službám, pro které je ochranná známka žalobce zapsána, výrazem fantazijním. Je třeba zdůraznit, že výraz „Rock“ je průměrným spotřebitelem v Německu vnímán – vezmeme-li v úvahu seznam výrobků a služeb, pro které je ochranná známka žalobce zapsána – jako výraz veskrze popisný. Relevantní spotřebitel v Německu výraz „Rock“ neužívá ve svém významu v jeho mateřštině jako „sukně“, avšak přímo ve vztahu s označeným stavebním materiálem a stavebními pracemi jej používá ve významu „skála“ či „kámen“, tj. základní prvek celého průmyslového odvětví.

Sám žalobce používá mezinárodní názvosloví při pojmenování stavebních výrobků, např. ve spojení „Mineralwool“ či „Rockwool“, ačkoliv pro ně v němčině existují vlastní výrazy „Mineralwolle“ či „Steinwolle“. Vedlejší účastník vyslovil názor, že by žalobce tyto výrazy nepoužil, pokud by jim relevantní spotřebitel na německém trhu nerozuměl, či by je dokonce chápal v jiném, žalobcem nechtěném významu. Výraz „Rock“ tak není výrazem fantazijním a ve spojení s výrobky a službami, pro které je ochranná známka žalobce zapsána, jde o výraz popisný s omezenou rozlišovací způsobilostí.

Označení REDROCK a ochranná známka „Rock“ nejsou zaměnitelné

Žalobce své závěry o podobnosti obou označení stavěl na argumentu, že prvek „Rock“ je dominantní. Vedlejší účastník takové tvrzení odmítl s tím, že existence nebezpečí záměny na straně veřejnosti musí být posuzována globálně se všemi relevantními skutečnostmi týkajícími se předmětné věci. Vnímání průměrného spotřebitele výrobků nebo služeb hraje rozhodující úlohu u globálního posouzení nebezpečí záměny. Průměrný spotřebitel obvykle vnímá ochrannou známku jako celek a nevěnuje se zkoumání různých detailů. Pro účely globálního posouzení je za průměrného spotřebitele považován, jak uvedeno podrobně shora, dobře informovaný, přiměřeně pozorný a obezřetný spotřebitel.

8 Článek 131 (3) Jednacího řádu.

Ochranná známka žalobce a přihlašovaná známka představují dva odlišné druhy, a to slovní, resp. kombinovanou ochrannou známku. Dále je to zejména začátek označení, který přitahuje zrakovou pozornost a na který se relevantní veřejnost zaměří. Zkušenost praxe ukázala, že prvky umístěné na počátku ochranných známek mají větší význam, poněvadž tyto prvky obecně upoutávají pozornost veřejnosti. Přítomnost prvku „RED" na začátku přihlašované známky umožňuje, aby jej relevantní veřejnost okamžitě vnímala, čímž tak odsunuje prvek „Rock" ve vizuální paměti dotčených osob do pozadí. Zrakovou pozornost veřejnosti k přední části označení bude směřovat též grafická část označení, odlišnost v typu písma, větší velikost a grafický prvek písmene „E". Slovo „RED" je tak nutno považovat za dominantní prvek přihlašované známky.

Srovnání je nutno provést tak, že obě dotčené ochranné známky budou posuzovány každá ve svém celku. Žalobce nijak neprokázal, že relevantní německá veřejnost zcela slovní a grafický prvek „RED" opomine. Podobnost existující mezi tímto slovním prvkem vyjádřeným v angličtině a jeho německým ekvivalentem je naopak takové povahy, že usnadňuje jeho zapamatování a jeho vyjádření dotčenými osobami, neboť je prvním prvkem tvořícím přihlašovanou známku, který je spatřen.

Vedlejší účastník dále zdůraznil rozdílnou vizuální podobu (ochranná známka žalobce se skládá pouze ze čtyř písmen, naproti tomu přihlašovaná ochranná známka je složeninou sestávající ze sedmi písmen), a také to, že neexistuje podobnost ani z hlediska fonetického (odlišná délka a počet slabik, odlišnost první slabiky, odlišný zvykový rytmus). Dle názoru vedlejšího účastníka si obě známky nejsou podobné z žádného z hledisek, tj. z hlediska vizuálního, fonetického a konceptuálního. S ohledem na výše uvedené pak pravděpodobnost záměny na straně veřejnosti neexistuje.

Poté, co byla podána žaloba a vyjádření (jak ze strany žalovaného OHIM, tak ze strany vedlejšího účastníka), Soud prvního stupně Evropských společenství konstatoval sdělením ze dne 21. října 2008, že nebyla předložena žádná žádost o předložení repliky ve smyslu čl. 135 odst. 2 Jednacího řádu. Jednací řád umožňuje doplnění žaloby a vyjádření k žalobě replikou a duplikou pouze v případě, že to předseda senátu na základě žádosti účastníků, obsahující odůvodnění předložené ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení vyjádření k žalobě nebo repliky, považuje za nezbytné a takové doplnění povolí, aby umožnil dotyčnému účastníkovi řízení hájit svůj názor. Žádný z účastníků netrval na ústním projednání věci a soud proto rozhodl, že bude rozhodnuto v souladu s čl. 135a Jednacího řádu bez ústní části řízení. Rozsudek se však, shodně jako v českém právním řádu, vyhlašuje vždy veřejně.

Soud prvního stupně Evropských společenství rozhodl ve věci dne 13. října 2009 tak, že se žaloba zamítá, a přiznal vedlejšímu účastníkovi právo na náhradu nákladů řízení. Rozhodnutí ohledně nákladů řízení je samo o sobě mimořádně zajímavé, neboť soud rozhodl tak, že ¾ nákladů řízení je povinen vedlejšímu účastníkovi nahradit žalobce, zbývající ¼ pak OHIM.

Soud se ve svém odůvodnění převážně ztotožnil s argumentací uvedenou shora, svědčící pro to, že neexistuje nebezpečí záměny mezi oběma známkami. Soud vyslovil, že některé prvky z vzhledového, fonetického i pojmového hlediska sice podobné jsou, nicméně stupeň této podobnosti je natolik nízký, že při celkovém posouzení s ohledem též na ostatní hlediska (tj. zejména vysokou úroveň pozornosti relevantní veřejnosti při nákupu dotčených výrobků, jakož i nízkou rozlišovací způsobilost prvku „rock") nelze dospět k závěru o nebezpečí existence záměny. Protože však odvolací senát OHIM vyslovil kategorický závěr o tom, že obě označení nejsou podobná, zatímco dle názoru soudu jistá míra podobnosti – jež sice nezakládá nebezpečí záměny – je dána, mohlo toto, dle názoru soudu nesprávné posouzení, vést žalobce k podání žaloby. Soud proto uložil žalobci uhradit pouze ¾ nákladů řízení a zbývající ¼ uložil uhradit OHIM, neboť OHIM částečně pochybil při odůvodnění svého rozhodnutí (aniž by toto pochybení jakkoliv ovlivnilo výrok rozhodnutí).

Není potřeba zdůrazňovat, že nedostatek odůvodnění v rozhodnutí, na kterém soud založil „odpovědnost" správního úřadu za vzniklou škodu tvořenou náklady řízení, je přístup, o kterém se českému advokátovi ani nezdá. K tomu jen doplňuji, že podrobné písemné odůvodnění rozhodnutí (čítající 17 stran textu) bylo k dispozici již v den vyhlášení rozsudku, a účastníkům faxem zasláno téhož dne, kdy byl rozsudek vynesen. Čtenář pak správně tuší, že úroveň jazyka použitého v odůvodnění rozhodnutí je bezchybná, a to bez ohledu na fakt, že se jednalo o historicky první případ řízení vedeného před Soudem prvního stupně Evropských společenství v českém jazyce.

✤ Zpracoval a právní věty vytvořil Mgr. DAVID KROFTA, který ve sporu zastupoval společnost Redrock Construction.

Alena Maçková, Bohumír Štědroň:

Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů s komentářem

Wolters Kluwer ČR, Praha 2009, 518 stran, cena 575 Kč.

Uvedená publikace jako jedna z prvních mapuje důsledky postupné elektronizace činnosti soudů a státní správy, zejména postupné zavádění datových schránek, které mají být v budoucnu převažující formou doručování.

Východiskem je zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění zákona č. 190/2009 Sb. Publikace obsahuje podrobný přehled v podstatě veškeré právní úpravy, kterou se zákon provádí, a dále i předpisy související, jako jsou zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a změně některých dalších zákonů, zákon č. 492/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Jednotlivé zákony jsou analyzovány zejména ve vazbě na stěžejní téma publikace. Za velmi cennou pokládám zejména část publikace, která obsahuje vybraná stanoviska Úřadu pro ochranu osobních údajů, a to například ve vztahu k oprávněním orgánů Policie ČR, propojování osobních údajů s marketingovou databází, problematiky zdravotní dokumentace, poskytování osobních údajů o zaměstnancích a další okruhy, v praxi často diskutované a v souvislosti s postupnou elektronizací čím dále více aktuální.

Publikace obsahuje i velmi podrobný a srozumitelný návod, jak s datovou schránkou pracovat, což rozšiřuje cílovou skupinu čtenářů, kterým práce s datovými schránkami není v praxi zcela zřejmá, tedy nejde jen o určení právnické obce jako vybrané cílové skupiny.

V závěrečné kapitole je obsažen i přehled legislativy EU týkající se e-governmentu.

Publikace autorů, z nichž jeden je pedagogem na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a druhý mimo jiné soudním znalcem a externím poradcem Ministerstva spravedlnosti ČR pro projekt e-justice je příkladem spojení teorie s praxí, kdy výsledkem je zejména praktická a erudovaná souhrnná informace na téma, o němž se veřejně diskutuje, a kde platí známá zásada, že právo přeje připraveným. Uvedenou zásadu tato publikace naplňuje a je dobrou pomůckou nejen pro právníky, ale i pro neprávní veřejnost, které se elektronizace dotýká a bude dotýkat stále intenzivněji.

✤ JUDr. TOMÁŠ POHL

Renata Vesecká, Jakub Chromý:

Kriminalita, veřejnost a média: Problémy, o nichž se příliš (ne)mluví

Linde Praha, a. s., Praha 2009, 124 stran, 250 Kč.

Kniha autorské dvojice JUDr. Renata Vesecká a JUDr. Jakub Chromý pojednává, jak již samotný název napovídá, o vztahu veřejnosti, médií a kriminality, tedy o problematice navýsost aktuální. Okolnosti ovlivňující vnímání kriminality veřejností, role médií při formování postoje veřejnosti k probíhajícímu trestnímu řízení, vliv médií na kriminalitu, to jsou jen jedny z mnoha otázek, které se s nastoleným tématem pojí a na které se představovaná publikace pokouší nalézt odpověď. Autorem předmluvy je známý advokát JUDr. Tomáš Sokol.

Kniha je strukturována do tří volně navazujících okruhů, nahlížejících na zkoumanou problematiku z odlišných úhlů pohledu.

Úvodní část knihy, nazvaná *Fenomén kriminality v médiích,* přibližuje kriminalitu jako masový sociální jev, přičemž autoři zkoumají postoj médií a veřejnosti ke kriminalitě a seznamují čtenáře s důvody, proč je kriminalita v médiích prezentována takovým způsobem, jakým prezentována je. Autoři se dále snaží nalézt odpověď na otázku utváření postojů veřejnosti ke kriminalitě a k práci orgánů trestní justice, přičemž jedna z dílčích kapitol této části knihy seznamuje čtenáře také s českým a zahraničním výzkumem, který byl proveden v oblasti vlivu masových médií, zejména televize, na utváření postojů zkoumaného vzorku populace k páchané trestné činnosti. Na základě tohoto výkladu pak autoři seznamují čtenáře s realizací zásady veřejnosti v trestním řízení a s limity realizace této zásady v českém právním prostředí. Závěrečná kapitola této části pak přibližuje základní principy podávání informací z trestního řízení médiím, přičemž východiskem je autorům Doporučení (2003) č. 13 o poskytování informací vztahujících se k trestnímu řízení, zpracované na půdě Rady Evropy.

Druhá část knihy pod titulkem *Právnická profese na počátku třetího tisíciletí* přibližuje čtenáři specifika právnické profese jako celku, přičemž pozornost je věnována zejména faktorům ovlivňujícím výběr uchazečů jednotlivých profesí, a to jak ze strany uchazečů samotných, tak ze strany instituce, která tyto uchazeče vybírá. Prostor je věnován nezbytným kvalifikačním předpokladům pro výkon právnických profesí se zaměřením na profesi státního zástupce a soudce i zhodnocení stávajícího stavu přístupu k těmto profesím ve srovnání s lety

nedávno minulými. Cenný přínos představuje přiblížení pohledu laické veřejnosti na jednotlivé právnické profese prostřednictvím indexu důvěry, výzkumů zabývajících se společenským statusem jednotlivých právnických profesí a vlivu médií na utváření obrazu právnických profesí. Kniha přináší také stručný přehled zájmu

uchazečů o jednotlivé právnické profese a shrnutí osobnostních předpokladů, které musejí uchazeči v jednotlivých profesích splňovat. Tato část knihy by neměla uniknout pozornosti obzvláště těch mladších kolegů, kteří se teprve rozhodují, které právnické profesi se hodlají v budoucnu věnovat, neboť publikace v kompaktní formě přináší základní penzum informací vztahujících se zejména k profesi státního zástupce a soudce.

Závěrečná část knihy pojednává o vztahu mezi veřejností a kontrolou kriminality. Autoři se v této části zaměřili především na přiblížení problematiky poskytnutí pomoci v nouzi, přičemž čtenáři objasňují zejména příčiny prosociálního chování veřejnosti, experimenty vysvětlující chování jednotlivce v emergenčních situacích, vybrané teorie a pojmy vztahující se ke zkoumané problematice (např. efekt přihlížejících, teorie rozptýlení odpovědnosti či teorie sociální výměny). Na základě těchto poznatků pak autoři dále zkoumají trestněprávní pojetí poskytnutí pomoci s důrazem na rozbor praktických souvislostí trestného činu neposkytnutí pomoci. V závěrečné kapitole této části a zároveň i knihy samotné pak autoři seznamují čtenáře s faktory ovlivňujícími oznamování trestných činů poškozenými, kdy na příkladu trestného činu krádeže přibližují vliv osoby pachatele, osoby poškozeného, odcizené věci, činnosti orgánů činných v trestním řízení a trestního postihu na oznámení či neoznámení trestného činu poškozeným.

Recenzovaná kniha přináší nevšední pohled na vzájemný vztah médií, kriminality a veřejnosti, tedy problematiku navýsost aktuální a zajímavou. Vzhledem k profesi autorů, kdy JUDr. Renata Vesecká je nejvyšší státní zástupkyní a JUDr. Jakub Chromý pak asistentem nejvyšší státní zástupkyně, představuje tato publikace cenný „vnitřní“ pohled z pozice státního zastupitelství, navíc podpořený bohatou praktickou zkušeností autorů s aplikací zkoumané problematiky. Minimálně prvá část knihy tak představuje do určité míry protipól k mnohem častěji publikovanému „žurnalistickému“ pohledu na otázky realizace zásady veřejnosti v trestním řízení či (ne)poskytování informací o aktuálních trestních kauzách. Přečtení této knihy tak lze doporučit nejenom čtenářům z řad právníků, nýbrž také širší veřejnosti, speciálně pak žurnalistům věnujícím se oblasti kriminality. Recenzovaná kniha s ohledem na počet stran a množství vznesených otázek představuje určitý úvod do zkoumané problematiky, nelze tedy než doufat, že autoři budou svoji pozornost tomuto atraktivnímu tématu věnovat i nadále.

✤ Mgr. et Mgr. PAVEL KOŽÍN

Milana Hrušáková (ed.):

Pocta Petru Hlavsovi. Sborník příspěvků z konference

Iuridicum Olomoucense, o. p. s., Olomouc 2009, 320 stran.

V prosinci roku 2009 byl vydán sborník z konference pořádané dne 13. 3. 2009 Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci při příležitosti 70. narozenin jednoho z nejvýznamnějších současných českých procesualistů, doc. JUDr. Petra Hlavsy, CSc., který na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci působí již řadu let.

Sama konference byla nejen slavnostním setkáním osob, s nimiž je docent Hlavsa spjat jak profesním, tak i přátelským poutem, ale zároveň i vědeckou konferencí, která přinesla mnoho zásadních postřehů zejména v oblasti problematiky aplikace právních předpisů, a to nejen na poli práva civilního procesu.

Sborník z této konference obsahuje 29 příspěvků, které jsou různého tematického zaměření. Příspěvky jsou řazeny abecedně dle příjmení autora. Autorský kolektiv tvoří jak zástupci z řad vědecké sféry, tak i advokáti a soudci.

Vedle několika pojednání spíše vědeckého charakteru zde nalézáme v převážné míře příspěvky zaměřené na současnou právní praxi, jejichž společným rysem je především posouzení současných aplikačních problémů práva, a dále hodnocení již realizovaných či připravovaných novelizací právních předpisů. Proto je vhodné tuto publikaci doporučit nejen právníkům působícím na poli vědeckém, ale rovněž reprezentantům advokacie a dalších právnických povolání.

Z předestřených příspěvků lze odkázat například na stať s názvem *Posuzování přiměřenosti zadostiučinění za nemajetkovou újmu* od prof. JUDr. Iva Telce, CSc. z Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, který se v ní soustřeďuje na otázky odčinění nemajetkové újmy a určování výše peněžitého zadostiučinění, s jejichž řešením jsou v praxi nemalé obtíže. Autor při hledání metodického návodu k řešení daných otázek využívá modelu spojení dvou metodologických postupů, a to objektivistické a fenomenologické hermeneutiky. Na základě tohoto návodu pak koncipuje test přiměřenosti zadostiučinění za nemajetkovou újmu, jehož vzor je součástí příspěvku.

Neméně zajímavým je příspěvek prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc. z Právnické fakulty Univerzity Karlovy a Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, v němž autor obsáhl svůj *kritický pohled na nový trestní zákoník,* jehož účinnost nastala ke dni 1. ledna 2010. Zabývá se zejména zásadními novinkami v rámci trestního práva hmotného, především pak změnou koncepce pojetí trestného činu, zpřísněním trestního postihu pachatelů trestných činů i zavedením nových druhů trestů. Autor kritizuje nevhodnost postupu zákonodárce, který sice přijal novou úpravu trestního práva hmotného, ale ponechal původní

úpravu trestního práva procesního, což bude způsobovat mnohé v příspěvku uvedené problémy v trestněprávní praxi.

Nad současnými kontroverzními souvislostmi spojenými s *druhou domněnkou otcovství,* upravenou zákonem o rodině, se ve svém příspěvku zamýšlí doc. JUDr. Senta Radvanová, CSc. z Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Na druhou domněnku otcovství, podle níž je určeno otcovství souhlasným prohlášením rodičů, autorka nahlíží jako na právní institut umožňující jednoduchý postup zabezpečující určení otcovství u dětí narozených z nesezdaných soužití muže a ženy, který zcela koresponduje se současnou společenskou realitou vytváření rodinných vztahů. Zároveň však autorka upozorňuje na vedlejší aspekty této úpravy, kterými jsou případné komplikace s případným popřením takto určeného otcovství, možné obcházení formálního zprostředkování osvojení a s tím spojené nebezpečí faktického obchodování s dětmi.

Pozornost si zaslouží taktéž pojednání Mgr. Kláry Bartoníčkové z Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, která se zabývá *právní úpravou ochrany před domácím násilím.* Autorka výstižně analyzuje nejen právní úpravu ochrany před domácím násilím v rovině práva správního, včetně změn, ke kterým došlo v poslední době, ale zejména se soustřeďuje na novelizovanou úpravu předběžného opatření dle § 76b o. s. ř. Zde autorka vytyčuje zásadní nedostatky této právní úpravy, které budou v praxi jistě působit nemalé komplikace, a zamýšlí se nad možnými východisky a řešením některých z těchto problémů. Naopak kladně je autorkou hodnocen posun ve vyvážení ochrany práv ohrožené osoby a vlastnických práv osoby omezené ve svých právech předběžným opatřením.

Uvedené statě jsou pouze úzkým výběrem ze všech příspěvků obsažených ve sborníku, v němž lze nalézt mnoho dalších podnětných informací z oblasti práva civilního procesu, jako je dokazování v civilním soudním řízení, nová úprava koncentrace řízení, nové řízení o navrácení dítěte, elektronizace justice, evropský platební rozkaz, rozhodčí řízení a dále řadu pojednání například z trestního práva, evropského práva, obchodního práva, občanského práva i historie práva.

Poctu doc. JUDr. Petru Hlavsovi, CSc. tvoří příspěvky autorů patřících k současným nejvýznamnějším osobnostem právní vědy a praxe i zástupců nové generace právníků, které pojednávají jak o otázkách veskrze vědeckých, tak i o problémech současné právní praxe. Lze ji hodnotit jako přínosnou a inspirativní publikaci pro veškerou právnickou veřejnost.

✤ JUDr. JANA KŘIVÁČKOVÁ

Balík, Stanislav a kol.:

Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku

Česká advokátní komora a Národní galerie Praha, Praha 2009, 271 stran, 1190 Kč.

Když jsem nedávno pro náš fakultní Časopis pro právní vědu a praxi posuzoval sborník *Ekonomicko-filosofické myšlení v tradici brněnské právní školy (K odkazu Václava Chytila a Vladimíra Vybrala)*, konstatoval jsem, že jsem již ve věku, kdy se člověku tak často nestává, aby něco absolvoval poprvé – pokud si ovšem odmyslí nepříjemné zdravotní prohlídky. Mé konstatování se tehdy vztahovalo k tomu, že zmíněný sborník brněnská právnická fakulta vydala pouze v elektronické podobě. S *Dějinami advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* ovšem zažívám premiéru znovu: tak bohatě a vkusně graficky vyvedenou knihu jsem ještě neposuzoval. Autoři za to nesporně vděčí nejen štědrosti České advokátní komory a vstřícnosti Národní galerie v Praze, ale zejména editorům Jiřímu Pokornému a Ivanu Hartmanovi, který zároveň působil jako odpovědný redaktor (k editorům patří i Stanislav Balík, ale ten by jako autor musel vděčit sám sobě), historiku Vítu Vlnasovi, spolupracujícímu při výběru obrazové dokumentace, a tvůrci grafické úpravy Tomáši Coufalovi.

Zásluhou všech vyjmenovaných je publikace vyhotovena na kvalitním papíře a s grafickou invencí a opatřena množstvím obrazových doplňků. Najdeme v ní především portréty významných advokátů a dalších osobností, které s historií advokacie nějak souvisejí, výtvarně zachycené dobové výjevy spojené se soudnictvím a výkonem advokacie, fotokopie právních předpisů a dalších zajímavých dokumentů nebo fotografie dokumentující novější historii advokacie. Díky pečlivému výběru obrazových příloh je kniha nejen *„bohatě a vkusně graficky vyvedená“*, jak jsem

výše napsal, ale její vizuální stránka má i nezanedbatelnou informativní hodnotu a umocňuje působení vlastního textu.

Nemohl jsem si odpustit, abych začal právě upozorněním na výtvarnou stránku recenzované publikace, protože ta nejdříve zaujme každého, kdo tuto knihu dostane do ruky. Ovšem úkolem právního historika, navíc v odborném právnickém časopise, je pochopitelně především něco jiného: přiblížit čtenářům obsah recenzovaného díla a případně je kriticky posoudit. Z toho pohledu musím především vyzvednout samotný fakt, že podobná publikace vznikla. Jak dokládá i pohled do seznamu použité literatury, komplexněji pojaté pohledy na historii české a československé advokacie se hledají jen obtížně (snad J. Kober a E. Tarabrin). Autoři tedy zaplnili „díru na trhu", a to se vždy cení.

Práci, čítající téměř tři stovky stran, tvoří vedle obrazových příloh a úvodu dvě vzájemně propojené textové části. V první autoři chronologicky sledovali vývoj advokacie na území České republiky od nejstarších dob až po současnost a pro její vnitřní členění zvolili kombinaci dvou kritérií: vývoje státu a zásadních změn v právní úpravě advokacie. Druhá část sestává z krátkých textů o některých stránkách fungování advokacie, jimiž je chronologický výklad prokládán. Obě části vytvářejí zajímavou symbiózu, do níž stojí za to se začíst.

V úvodu se jeho autoři zamýšlejí nad významem dějin advokacie. Osvětlují také původ označení advokát a advokacie a pozastavují se u některých typických rysů jejího vývoje. Charakterizují přitom přechod od materiálního k formálnímu pojetí advokacie a v návaznosti na tuto změnu připomínají regulaci počtu advokátů (numerus clausus) a pokoutnictví. Zdůrazňují význam advokátní samosprávy a konečně upozorňují též na častou angažovanost advokátů v politice.

Nelehký úkol měla autorka kapitoly o počátcích advokacie na našem území, protože počátků se můžeme dopátrat jen stěží. Prostě, hic sunt leones, jak se psávalo ve starých mapách, a zatímco z map jsme lvy postupně vyhnali, ve starší historii zůstanou. Logicky se proto její pozornost soustředila především na období 13. až 16. století a na zmínky o advokátech (řečnících) v právních památkách z oblasti kanonického, zemského, městského a horního práva. Pokud jde o výklady o nejstarší době, nejsem si jist, zda *„dobrými lidmi"*, o nichž se v souvislosti s knížetem Břetislavem a jeho vystupováním před *„císařským soudem"* podle autorky zmiňuje Dalimil, nebyli spíše než advokáti, jak to prezentuje autorka, tzv. spolupřísežníci, tj. osoby, které ve středověkém důkazním řízení dosvědčovaly dobrou pověst procesní strany. (Když jsem si svou domněnku chtěl ověřit, nahlédl jsem do vydání Dalimilovy kroniky

z roku 1977, které ze staročeského originálu přeložila Marie Krčmová, text přebásnila Hana Vrbová a poznámky napsala právě autorka této části recenzované práce. Vzhledem k tomu, že v recenzované práci nejsou klasické odkazy, si nejsem jist, zda jsem inkriminované místo přes veškerou snahu správně identifikoval, ale v souvislostech, které autorka uvádí, se v kronice píše o *„svědcích"*, což mě v pochybnostech jen utvrdilo.) K citovanému výroku univerzitního mistra etc. Paška z Vratu, že *„práva městská mají voskový nos"*, chci jen podotknut, že ve středověku zřejmě šlo o oblíbenou charakteristiku. Už Kosmas ve zmínce o právotvorné činnosti franckého krále Pipina (správně ovšem má být Ludvíka Pobožného) psal, že *„ti, kdo spravují práva, nespravují se právy, protože právo ... má nos z vosku a král má ruku železnou a dlouhou, aby ji mohl vztahovat, kam mu libo"*. Když se projevím jako hnidopich, mohu ještě upozornit, že pozorného a pedantického čtenáře bude trochu rušit téměř doslovné opakování krátké pasáže o úloze advokáta v jednání před soudem na stranách 23 a 25, poněkud nepřesné označení Všehrdovy právní knihy *O práviech, súdiech a dskách země české knihy devatery* za *„poslední soupis šlechtického práva"* na straně 32 (neboť *„soupisem"* šlechtického práva jistě byly i jeho pozdější kodifikace), psaní názvu horního zákoníku Václava II. s malým „r" a velkým „M" (*„Ius regale Montanorum"*) na straně 37 a násl., a také zcela utajený zdroj textu citovaného na konci prvního a na začátku druhého odstavce na straně 43.

Letopočet 1615, jímž končí předchozí kapitola a začíná přiměřeně krátká kapitola o krátkém období let 1615 až 1627, zřejmě v prvé chvíli málokomu napoví, proč právě na něj padla volba. Nevztahuje se totiž k mezníkům ve vývoji českého státu, ale představuje – alespoň de iure – zásadní předěl ve vývoji advokátského stavu. V tomto roce byl totiž usnesením generálního sněmu vydán právní předpis, který lze označit, když budu citovat autora, za *„první systematický ‚advokátní řád' na našem území"* (s. 50). Definoval funkci advokátů (*„prokurátorův"*) na zemském soudě a jmenovitě vypočítával osoby, které byly k výkonu této funkce oprávněny, tedy pro jednání před zemským soudem zavedl numerus clausus. Právní historik, který se věnuje spíše moderní historii, jen znejistí, když bez bližšího osvětlení na jedné straně čte o usnesení *„generálního sněmu"*, jak vesměs označujeme společné jednání zástupců stavů všech zemí Koruny české, a pak o tom, že usnesení se vztahovalo na *„království"*, tedy jen na Čechy. A když se v něm opět ozve hnidopich, připomene, že archaické *„snešení"* dnes nemusíme soustavně opakovat, ale můžeme je bez rozpaků nahradit usnesením.

Oproti kratičkému období let 1615-1627 následující kapitola zahrnuje daleko delší časový úsek. Je také vnitřně rozčleněna na dva dílčí úseky, když předělem mezi nimi je vydání obecného soudního řádu Josefa II. v roce 1781. V její první části dominuje rozbor příslušných ustanovení českého Obnoveného zřízení zemského. Neznalý ovšem může už z poněkud nepovedené formulace druhého odstavce nabýt dojmu, že české a moravské zemské zřízení bylo jedním a tímtéž textem, jen nadvakrát vydaným, ale právníka to jistě nezmate. Autor možná také mohl pro laiky více zdůraznit, že jeho výklady se týkají řízení před českým zemským soudem, zatímco v jiných oblastech raně novověkého práva, resp. před jinými soudy, jistě platila pro zastupování jiná (volnější) pravidla. Weigartenovu sbírku zákonů a nařízení, zmiňovanou v posledním odstavci na straně 67, bych rozhodně nenazval sbírkou *„soudních pramenů“*, protože to evokuje představu sbírky soudních rozhodnutí. Pozorný čtenář tu také zaregistruje logický, ve skutečnosti však jen zdánlivý rozpor mezi konstatováním, že Weingartenova sbírka obsahuje prameny až do roku 1719, a tím, že se v následující větě spekuluje, co by se stalo, kdyby se její sestavovatel dožil roku 1709 (vysvětlení je prosté: J. J. Weingarten skutečně zemřel již v roce 1701 a „rozpor“ vznikl z toho, že v textu je vzpomínáno druhé vydání jeho sbírky z roku 1720, dodatečně doplněné o později vydané zákony a nařízení). Tento odstavec je v detailech vůbec nešťastný: ustavení kodifikační komise z roku 1709 bych rozhodně přímo nespojoval s přípravou Všeobecného občanského zákoníku rakouského z roku 1811, protože kodifikační práce se v této fázi ještě nekoncentrovaly jen na občanské právo, byly několikrát přerušeny a v mezidobí se zrodil nepříliš povedený Codex Theresianus.

Druhá část této kapitoly se pochopitelně odvíjí od změn, spojených s novým civilním soudním řádem. Mezi nimi dominují opětovné – ovšem i v rámci této etapy jen dočasné – uvolnění přístupu k výkonu advokacie a zavedení dispoziční a projednací zásady, které nepochybně zvýšilo zájem o služby advokátů. Autor tu také připomíná, jak ostatně činil i v předchozích kapitolách, významné osobnosti tehdejší české advokacie, například Beethovenova advokáta Jana Nepomuka Kaňku, jehož působení sahá i do následujících etap.

Konstrukci samostatné kapitoly věnované revolučním letům 1848-1849 si vynutil obecný význam roku 1848 a následné vydání prozatímního advokátního řádu v roce 1849. Seznámíme se v ní především s advokáty, kteří v hojném počtu zasedali ve dvou, do značné míry konkurenčních revolučních sněmech, osobujících si právo jednat také o záležitostech českých zemí – v rakouském říšském shromáždění (říšském či kroměřížském sněmu, Konstituantě) a v německém frankfurtském sněmu (shromáždění v Paulskirchenu).

Následující kapitolu autor poprvé ohraničil výlučně mezníky z historie advokátního práva – vydáním zmíněného prozatímního advokátního řádu a advokátního řádu z roku 1868. Přes výrazné politické změny, jimiž habsburská monarchie v předchozím a tomto časovém úseku prošla, můžeme konstatovat, že prozatímní advokátní řád z roku 1849 v podstatě zachoval kontinuitu s předchozím stavem, zejména když petrifikoval numerus clausus. Ostatně, jak autor správně připomíná, v době jeho vydání nikdo nepředpokládal, že bude platit téměř dvacet let. Přesto však přinesl, i když jen v zárodečné formě, podstatnou novinku – úpravu stavovské samosprávy v podobě advokátní komory. Je třeba kvitovat, že autor v této pasáži připomenul také události významné pro celou právnickou obec, jako byly vznik časopisu Právník nebo vydání Riegrova slovníku naučného.

Výklad o období let 1868-1918 je oprávněně nejobsáhlejší kapitolou. Na jejím počátku totiž stojí advokátní řád, vydaný zákonem č. 96/1868 ř. z. a platící s drobnými změnami na den přesně osmdesát let. Jeho reminiscence navíc můžeme najít i v právní úpravě advokacie z posledního dvacetiletí. Výklad jeho ustanovení se zvláštním důrazem na stavovskou samosprávu také tvoří jádro této kapitoly, i když autor pojednává též o reálném postavení advokátů, jejich angažmá ve společenském životě a zejména v politice a o situaci po vypuknutí první světové války. Jelikož v recenzentovi stále dřímá hnidopich a již delší dobu se neprojevil, upozorňuje, že podiv nad absencí požadavku rakouského státního občanství (strana 113) zmírní text na straně 117, kde se dočteme, že pro výkon advokacie se vyžadovala podmínka domovského práva (resp. že jeho ztráta vedla k zániku práva provozovat advokacii), a že ve výkladu o osvobození soukromých docentů při advokátní zkoušce je zřejmě řeč o *trestním* právu, nikoliv o právu jako takovém (strana 115).

Kapitola věnovaná první republice si svou obsáhlostí z předchozí příliš nezadá, a opět oprávněně. Sleduje dílčí změny v právní úpravě advokacie z prvních let samostatného státu, podobu stavovské samosprávy, nedotaženou přípravu unifikovaného advokátního řádu, novelu advokátního řádu (její přijetí bylo svým způsobem přiznáním, že unifikační snahy v dané fázi ztroskotaly), reálné poměry v advokacii a už tradičně i působení advokátů ve společenském a politickém životě. Hnidopich k okrajovému konstatování o prudkém růstu počtu studentů práv do roku 1930 na straně 158 dodává, že pak došlo ke zlomu a zájem o právnické studium zase výrazně klesl. Také upozorňuje, že výsledkem vypadnutí spojky *„a“* ve větě připomínající zastoupení advokátů v Revolučním národním shromáždění a v Národním shromáždění ustaveném po přijetí ústavy z roku 1920 na straně 162 vznikla nepravdivá informace a že v případě Alfréda Meissnera je třeba připomenout především jeho rozhodující podíl na přípravě prozatímní ústavy z roku 1918 (tamtéž).

Tragické období let 1938 až 1945, popsané v další kapitole, sestává ze dvou nestejně dlouhých etap. V krátké době druhé republiky se v zárodcích začaly projevovat a také do advokacie pronikat fašizující tendence, aby se za okupace plně rozvinuly. Advokáti se však nepřehlédnutelně zapojili

i do protifašistického odboje. K tomu jen připomenu, že bývalý a budoucí ministr a skvělý řečník (*„parátní debatér“*, jak se můžeme dočíst v Navrátilově *Almanachu československých právníků*) Jaroslav Stránský, vzpomínaný mezi advokáty působícími v zahraničí, byl nejen synem vlivného otce, ale také profesorem trestního práva na brněnské právnické fakultě (a vedle Adolfa Procházky dalším advokátem-ministrem v prvních poválečných vládách, k tomu strana 197).

Následující období vymezuje konec války a rok 1948, který je předělem jak ve vývoji československého státu, tak i v advokátním právu. Vnitřně je ještě rozděluje poslední novelizace platného advokátního řádu, obsahově připravená na poslední předúnorové valné hromadě České advokátní komory a jako zákon přijatá v roce 1946. Autor tu zejména ukazuje na zřetelný posun k politizaci, k němuž došlo v pojetí stavovské samosprávy i při samotném výkonu advokacie. Připomíná také poválečnou „očistu“ advokátského stavu, významné činitele advokátních komor nebo příběh Frankova obhájce Kamilla Reslera, známý z literárního a filmového zpracování. A co na to hnidopich? I když by se zase rád projevil, tentokrát mlčí, protože se odskokem na stranu 197 vyčerpal již v předchozí kapitole.

Kapitola připomínající postavení advokacie a advokátů v dlouhém období od únorových událostí roku 1948 až do roku 1989 logicky také patří k těm obsáhlejším. Byť za tu dobu bylo vydáno pět zákonů o advokacii, podmínky pro její činnost se od vydání prvního z nich (zákona č. 322/1948 Sb., o advokacii), který vtiskl organizaci a výkonu advokacie zcela nový ráz, v tom podstatném nezměnily. Advokacie napříště pozbyla svůj soukromoprávní charakter a fungovala pod dohledem státu. Prvním projevem této změny, pomineme-li další personální „očistu“, bylo zrušení advokátních komor. O jejich reálnou pozici je připravily již akční výbory a právně zanikly na základě zmíněného advokátního řádu. Samotná kapitola se člení na dílčí úseky dané platností jednotlivých advokátních řádů. Do vnitřní struktury subkapitol se promítají též významné politické změny (počátek politického uvolnění na přelomu padesátých a šedesátých let, „pražské jaro“, počátek normalizace, vznik Charty 77). Bez povšimnutí pochopitelně nezůstaly ani politické procesy z padesátých let, v nichž najdeme advokáty i v pozici obžalovaných, a následné rehabilitace. Je logické, že autor právě v této kapitole věnoval v největší míře pozornost politickým souvislostem výkonu advokacie. A hnidopich? Zaujalo jej jen použití množného čísla u právnické dvouletky (strana 206).

Předposlední kapitolu autoři věnovali období přestavby „socialistické“ advokacie do podoby tradičního právnického stavu. Z pohledu mnoha z nás toto období už ani není historií, ale součástí naší přítomnosti (podle zásady, že minulostí je doba, kterou neobsáhne má paměť). Již jsme se zmínili, že při formování nové advokacie jako vzor sloužily též starší předpisy v čele s advokátním řádem z roku 1868. To samo napovídá, k čemu vývoj především směřoval: k přeměně advokacie na svobodné povolání a k obnovení tradiční stavovské samosprávy. Ovšem do horečného dění těchto let se promítly také zcela nové problémy: řešení vztahu advokacie a komerčních právníků a snaha o začlenění do evropského společenství advokátů (Rada evropských advokátních komor), to vše v konečném důsledku zapracované do nových právních předpisů.

Poslední kapitola, k níž se ještě nadvakrát vrátím, zachycuje především evropskou či spíše světovou současnost advokacie, protože její podstatnou část tvoří text *Úmluvy mezi advokáty světa* z roku 2008.

Druhou část práce tvoří soubor krátkých studií a charakteristik, doplňujících, rozvíjejících a propojujících vlastní text. Autoři se v nich věnují především samotným advokátům, ale také některým stránkám jejich činnosti a materiálnímu zázemí advokátní komory. Do prvního okruhu můžeme vedle medailonů významných osobností české advokacie (Jan Nepomuk Kaňka, Karel Čermák) začlenit výklad o advokátkách, advokátech-encyklopedistech, advokátech-spisovatelích, prezidentech advokátních komor a nepřímo také o seznamech advokátů a bibliografických heslech o advokátech. Různých stránek výkonu advokátského povolání se dotýkají hesla o taláru, slibu advokáta, vztahu klientů a advokátů, advokátních tarifech a působení advokátů jako konkurzních (insolvenčních) správců. Konečně do třetího okruhu patří výklad o Kaňkově paláci a obrazová dokumentace z něj, z paláce Dunaj a brněnského Kleinova paláce.

Kolektivu autorů jednoznačně vévodí Stanislav Balík ml. A to nejen tím, že je jako jediný z autorů uveden jmenovitě, ale i reálně, protože naprostá většina textu je jeho dílem. Ostatní autoři – snad s výjimkou již zmíněné Marie Bláhové – samostatně zpracovali v podstatě jen kratší či delší fragmenty. Budeme-li procházet obsahem, narazíme nejdříve na jméno Stanislava Balíka st., který se podílel na úvodu. Jak jsem již naznačil, z Balíkových spoluautorů má na textu kvantitativně největší podíl Marie Bláhová, autorka výkladu o prvopočátcích advokacie na našem území (*Advokacie v českých zemích před rokem 1615*). Další jméno v pořadí představuje Karel Schelle, který se podílel na kapitole o advokacii v letech 1938-1945 a napsal také doplňující text o advokátech jako konkurzních (insolvenčních) správcích. Současnou pozici advokacie ve stručném textu, který je zároveň možné vnímat jako závěrečné slovo osvětlující souvislosti vzniku celého projektu *Dějin advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, naznačil Aleš Pejchal. Autory doplňkových textů jsou i Vendulka Valentová (*Ženy-advokátky*) a Vojtěch Lažanský (*Advokáti-spisovatelé*). Na sestavení přehledu prezidentů Moravské advokátní komory z let 1869-1948 se podílel též Petr Poledník, ale zřejmě jen dodáním podkladů, protože jeho jméno mezi spoluautory uvedenými v obsahu nenajdeme.

Jak tedy uzavřít toto historicko-hnidopišské pojednání? Aleš Pejchal v závěrečné části celého textu uvedl, že autoři dostali úkol napsat *„publikaci přístupnou jak veřejnosti odborné, tak především laické, vysvětlující srozumitelně pojem advokát z hlediska historického kontextu“*, protože *„jenom se znalostí prvopočátků dějin advokacie a dlouhého*

vývoje lidské hry na spravedlnost lze pochopit současnou úlohu advokacie v rámci širší justice a poslání advokáta jako jednoho z hlavních protagonistů při nalézání práva“. Mohu jen doplnit, že autoři (a vydavatelé) při plnění tohoto zadání obstáli se ctí, protože připravili knihu, která může zaujmout důstojné místo v knihovně každého advokáta a potěšit spoustu zájemců o českou (právní) historii. Neomezili se v ní jen na výklad právní úpravy, jak to my právníci často činíme, ale všímali si také širších souvislostí a zejména reálné praxe, a dějiny advokacie zaplnili spoustou živých lidí, kteří je spoluvytvářeli.

✤ doc. JUDr. LADISLAV VOJÁČEK, CSc.

Ladislav Moc, Ladislav Zoufalý (ed.):

In memoriam prof. Zdeněk Sláma

Nakladatelství LINDE Praha, a. s., Praha 2009, 160 stran.

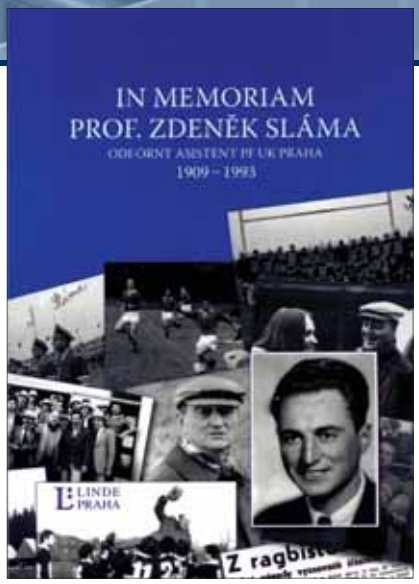

Nakladatelství LINDE přichází s půvabnou knížkou, vydanou ke 100. výročí narození prof. Zdeňka Slámy, který od roku 1955 působil na katedře tělesné výchovy humanitních fakult UK v Praze. Prof. Sláma zvaný „Dědek“, dříve vrcholový sportovec, byl kultovní postavou katedry tělesné výchovy Právnické fakulty UK, osobností, která se významně zapsala do paměti všech studentů Právnické fakulty, kteří studovali v době jeho působení. Zdeněk Sláma vedl zimní výcvikové kurzy fakulty, ale zejména letní výcvikové kurzy pořádané na Albeři nebo na řekách.

Nejvýznamnější působení prof. Slámy však bylo v rugbyovém sportu. Prof. Sláma byl jedním z praotců československého a otcem vysokoškolského rugby. Soustředil kolem sebe skupinu aktivních i pasivních příznivců tohoto sportu a jeho tým, dříve výkonnostní, by později bylo možno přirovnat, i pokud jde o zahraniční vystoupení, k týmu herecké Amfory, s tím rozdílem, že šlo o mužstvo převážně složené z právníků. Prošlo jím více než sto advokátů. Mezi příznivci i aktivními hráči rugby vedle jmen známých advokátů JUDr. Vladimíra Zoufalého (Karlovarské právnické dny) a JUDr. Jana Oškrdala, kteří jsou stále duší rugbistického seskupení, najdeme na soupisce hráčů a příznivců také jména významných právnických osobností, jako např. Vojtěcha Cepla, Petra Pitharta, Petra Hajna, Pavla Teličky, Leopolda Surgy a dalších.

Kniha velmi zajímavým způsobem zpracovává vzpomínky na profesora Slámu a jeho rugbyový svět i pedagogické působení, obsahuje historické reminiscence a materiály, a také bohatou sbírku historických fotografií. Příjemným způsobem oživuje vzpomínky tehdejších studentů Právnické fakulty UK v Praze na oblíbeného učitele i na sportovní aktivity v průběhu studia. Aktivním i pasivním rugbistům přináší i vzpomínky na jejich milovaný sport.

Zájemci o uvedenou publikaci se mohou obrátit na nakladatelství LINDE Praha.

✤ JUDr. PAVEL BLANICKÝ

Bulletin slovenskej advokácie přináší…

č. 1-2/2010

Stanislav Irsák:

Dobré mravy a súčasná slovenská právna prax

Článek je pokračováním autorových odborných článků s tematikou dobrých mravů, publikovaných v Bulletinu slovenskej advokácie č. 7-8/2008 a v Justičnej revue č. 1/2009. Článek je zamyšlením nad chápáním dobrých mravů v slovenské právní praxi všeobecně, nad jejich funkcí v právu, nad potřebou razantního přechodu od normativistického chápání práva, které má původ v autoritativním režimu, k přirozenoprávnímu výkladu právních norem a v rámci něj k výraznější aplikaci pojmu dobrých mravů a příslušných civilně-právních zákonných ustanovení v právní praxi. S tímto záměrem autor ve zkratce sumarizuje nejznámější koncepce dobrých mravů z okolních států, jejichž právní kultura je nám blízká, přičemž nabízí i vlastní charakteristiku dobrých mravů, založenou na podrobné logické analýze dotčených společenských vztahů.

Tibor Timár:

Zákonnosť dôkazov a procesu dokazovania trestných činov s drogovým prvkom (z pohľadu obhajoby)

Cílem článku bylo poukázat na manévrovací prostor obhajoby při

výkonu obhajoby osob obviněných (obžalovaných) z trestných činů zejména s drogovým prvkem. Vycházel jsem ze základní premisy váhy důkazů, která často staví před obhajobu nelehkou úlohu, nakolik předmětná trestná činnost nepatří mezi latentní. Orgány činné v trestním řízení mají poměrně široké pole pro použití jednotlivých pramenů důkazů a jednotlivých zajišťovacích úkonů, které jim poskytují možnost zabezpečit důkazy k tíži viny obviněného. Jejich využití a přítomnost jsem se snažil vysvětlit z pohledu obhajoby, zejména z pozice jejich zákonnosti a jejich zařazení do zákonnosti samotného procesu dokazování. Načrtl jsem základní zákonnou triádu znaků zákonnosti jednotlivých důkazů. Hlouběji jsem se věnoval zásadě speciality v dokazování. Článek vychází i z praxeologických zkušeností při výkonu obhajoby a názory na zákonnosti obhajoby byly v minulosti prověřeny zejména formou rozhodnutí soudů a nyní už i prokuratur. Sekundárním atributem článku je poukázat na rozhraní zásad kontradiktornosti a prvků oportunity v trestním řádu při zachování silného modelu přípravného řízení, které bylo a je podrobené opakované kritice odborné veřejnosti. V rámci návrhů jsem načrtl potřebu legislativních úprav, zejména zákona o policejním sboru SR. Na tento článek budou strukturálně navazovat další články s podobnou právní tematikou, zejména z oblasti trestního práva, jejichž konečným cílem bude poukázat na potřebu změny systému trestního procesu a postavení přípravného řízení z hlediska zásad kontradiktornosti a zásad dokazování.

Radomír Jakab:
Právo výstavby energetických zariadení na cudzích pozemkoch

V článku se autor zabývá jedním z omezení vlastnického práva, které spočívá v oprávnění energetických podniků stavět na cizích nemovitostech energetické zařízení. Aplikace právních norem v dané oblasti je vzhledem k existujícímu přechodnému ustanovení poměrně komplikovaná. V mnohých případech se aplikují předpisy z času rozkvětu socialismu, který měl ne příliš přátelský vztah k institutu vlastnického práva. Následující právní úpravy odstraňovaly vzniklé deformace v této oblasti, poslední novely nyní účinného právního předpisu regulujícího tuto sféru opětovně zavádějí prvky připomínající ty z předchozích let.

Vladimír Gembický:
K problematike prerokovania podľa § 74 Zákonníka práce a niektorých súvisiacich právnych úkonov (de lege ferenda)

Problematika ukončení pracovního poměru je velmi citlivé téma a zasahuje do práv a povinností velké části fyzických i právnických osob, ať už v pozici zaměstnance nebo zaměstnavatele. Účelem příspěvku je poukázat na problematiku, resp. nedostatečnou legislativní úpravu spojenou s platným skončením pracovního poměru ze strany zaměstnavatele některými jednostrannými právními úkony. Závěr příspěvku se zabývá teoretickými rozdíly mezi skončením pracovního poměru a zánikem pracovní smlouvy.

FLEXI KANCELÁŘ
Moje profesionální zázemí v centru Prahy - Palác Archa
Kompletně zařízená kancelář s možností pronájmu od 1 hodiny až po dobu několika měsíců.
Jste flexibilní podnikatel, který vyžaduje stejně flexibilní přístup? Potřebujete kancelářské zázemí na profesionální úrovni, ale nechcete se omezovat dlouhodobými závazky? Pak je tu pro vás naše FLEXI kancelář.
Kdy volit FLEXI kancelář?
- potřebujete kancelářské prostory rychle
- potřebujete dočasně prostory v Praze, ale nechcete se dlouhodobě vázat
- nechcete administrativní a technické zaměstnance a přitom jejich služeb potřebujete využívat
- chcete svoji kancelář bez starostí a vedlejších nákladů
Výhody FLEXI kanceláře
- prestižní lokalita v centru Prahy (ulice Na Poříčí 24-26, Praha 1)
- žádné dlouhodobé závazky
- doba pronájmu od 1 dne po několik měsíců
- kompletně zařízené prostory (nábytek, klimatizace, zasedací místnosti, atd.)
- administrativní zázemí (recepční, asistentky)
- technické vybavení a služby (tiskárna, kopírka, fax, scanner, připojení k internetu, telefony)
- pomoc kvalifikovaných IT odborníků
- řada doplňkových služeb (vyřizování pošty, zastupování na úřadech, přepis dokumentů, občerstvení apod.)
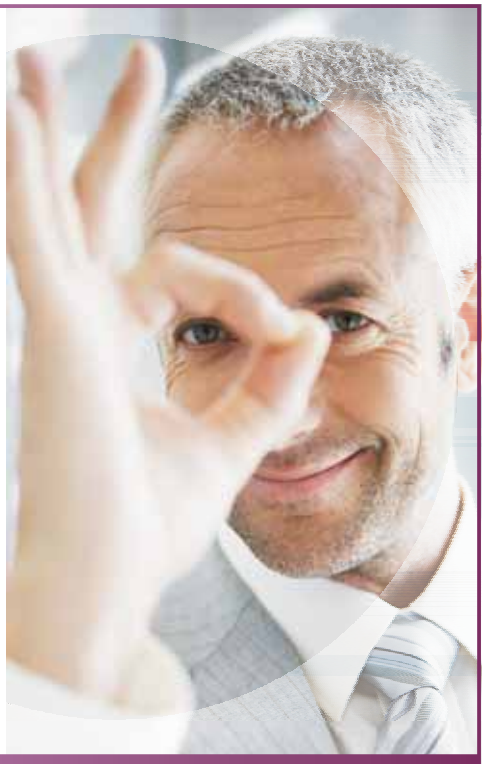
OFFICE HOUSE
Volejte 800 878 878
www.officehouse.cz
Nabízíme komplexní služby:
- krátkodobý pronájem zařízených kanceláří
- služby osobní asistentky
- poskytování virtuálních kanceláří
- pronájem zasedacích místností

z advokacie

SLOUPEK KARLA ČERMÁKA 56

Z ČESKÉ ADVOKACIE

Z kárné praxe 57
K pojištění advokátů – výluka odpovědnosti za škodu způsobenou při aplikaci směnečného práva 59
Z jednání představenstva ČAK 60

Z EVROPY

Lobbing advokátů v EU 61
Studijní cesta k Soudnímu dvoru Evropských společenství 63

Na mediální seanci

Když sestry Foxovy z Hydesville u New Yorku objevily v r. 1848 spiritismus, netušily, kam až to povede. Spiritismus je vyvolávání duchů zemřelých ze záhrobí, a to na shromážděních, zvaných seance, za přítomnosti médií. Média jsou osoby specializované na styk s duchy. Duchové se médiím manifestují buď klepáním, nebo psaním a v krajním případě materializují svá astrální těla složená z perispritu a plkají s účastníky seance. Média se při výkonu svého povolání dostávají do extáze, neboli do transu. V transu upadají do stavu beztíže, čili levitují, a nezřídka se vyskytují i na dvou místech současně, což se nazývá bilocismus. Výhodné je být zároveň v Praze a na Menorce.

Spiritismus jako společenská zábava brzy připlul do britských viktoriánských salonů, pak do Francie a Německa, nu, a odtud k nám do Čech. U nás hnutí, tak jako každé jiné, zlidovělo. Jeden fabrikant z Podkrkonoší prý pořádal seance i pro pracující lid ze svých textilek. Historie spiritismu pokračuje u C. G. Junga a jeho hlubinné psychologie, u neognosticismu, kumránských svitků a končí u Dana Browna. Náš lid tomu všemu věří dodnes místo evangelia. Oblíbení duchové jsou zejména Terminátor, Avatár a Jára Cimrman.

Médiumismus, jak se spiritismus též nazývá, zachvátil u nás sdělovací prostředky. Ty se teď chlubí názvem média, též masmédia, což, podobně jako sestry Foxovy, má původ v USA, odkud je i adjektivum „mediální“. Česky by to totiž muselo být „médiový“ nebo „médijní“, protože neříkáme ani „studiální“, ani „pódiální“. Připouštím ovšem, že věta „kolego, jaké jste měl studiální výsledky a kolika pódiálních diskusí jste se zúčastnil“ by zněla vskutku impozantně. Ještě si zdůrazníme, že masová média (masmédia) nejsou opakem vegetariánských (vegmédia), a připomeneme si z fyziky média plynná a kapalná. Konečně slovy „médium, pingl!“ objednávají důkladně vypečení podnikatelé poněkud méně vypečené stejky u Kempinského na Štrbském Plese.

Zkrátka a dobře, není médium jako médium, což vynikne v následujícím rozboru médií v médiích. Dělíme je klasicky na rámusová, písmenková a zhmotňující.

Když třeba otočíte knoflíkem od rádia, hned poznáte, že je v transu rámusové médium a že řádí mohutný poltrgajst, proti němuž je proslulý Duch ze Strašic neškodné strašidýlko typu Michaela Jacksona. Rámusová média si u nás říkají diskžokej nebo muzikolog. Když jedou v autě, ozývá se z kokpitu jejich stroje děsivé dunění a z výfuku střelba. Vždy si při tom vzpomenu na Internacionálu, že „teď duní právo jícnů temně“.

Písmenková média působí v tisku a nazývají se investigativec a jinak genderově případně. Médium vyvolá třeba ducha starosty z Nasavrk, který mu sdělí, že v Nasavrkách včera pršelo. Rozzuřené médium tlačí vyvolaného ducha ke zdi, neboť chce rozkrýt jeho podlost, samo se tím dostává do transu, někdy i na psychiatrii, a referuje pak o výroku ducha takto: „V Nasavrkách včera pršelo, doznává (uhýbá, vymlouvá se, hnusně lže, směje se, mračí se, nadává, vede si svou, koktá) starosta, jak jsme o tom jako první psali už na podzim“. Písmenková média končívají na stará kolena jako mluvčí ČEZu nebo Sazky, své nadpřirozené mediální schopnosti však neztrácejí ani s přibývající hmotností a věkem. Říká se jim pak pijáři nebo pijarky (PR) a plodům jejich Ducha presrylíz (press release), event. brýfink (briefing).

Vrcholné esoterické zážitky nabízejí média zhmotňující duchy v televizi. Jmenují se obvykle hlasatelky, moderátorky a reportérky, případně též generální ředitel. Každý večer při seanci zvané Události, Televizní noviny atp. s oblibou zhmotňují lidské orgány, převážně v patologickém stavu, a hned je podrobují chirurgickým zákrokům. Nepohrdnou ani zhmotněním sinice, streptokoka či vira prasečí chřipky a jejich nositelů, nejlépe hlavního hygienika. Dosud nenakaženého prezidenta pak straší materializovanou injekční stříkačkou zabodnutou do svalstva ministryně zdravotnictví. Díky těmto seancím se hodně dozvídáme o vkusu, který panuje v záhrobí. Všimněte si, jak médium, jinak normální panička, najednou začne koulet očima, hlas mu přeskočí do vzrušeného mumlání a tělo se zmítá v epileptickém záchvatu. To na tu ženskou leze trans, levitace a glosolálie (mluvení nesrozumitelnými jazyky). Nakonec se pak nešťastné děvče ještě představí jménem svým a jménem své stáje, např. ZZNKFMFLKTLVIZNVA.

Trans leze už i na advokáty/ky. Ujišťují nás o existenci hanebného Ducha Státu, a přicmrdují duchům hanebných státníků. Vyvolali poťouchlého Ducha rozhodčích stanných soudů, a představují ho jako ducha svých ctihodných podnikatelských záměrů a děravých zákonů. Nějaký Veleduch ze záhrobí práva nás co nevidět začne kopat do rozkroku, jak již oznámil. Vkusné, že?

Tyto nadpřirozené jevy se souhrnně nazývají amsterdamizací české advokacie. Je to něco jako toskanizace českého byznysu nebo hamburgerizace českého fast foodu. Nedejduch se ještě dočkáme leningradizace a pirogizace.

Ježto je však fástfút česky rychlá noha, beru fofrem roha. Už mizím jako duch.

Únor 2010

KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže neodmítne vymáhání pohledávky za osobou, které dříve byla poskytnuta k řešení jejích majetkoprávních záležitostí právní služba některým z jeho kolegů v téže advokátní kanceláři.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 16. 3. 2007, sp. zn. K 120/06

Kárně obviněný JUDr. J. V. byl uznán kárně vinným,

že jako advokát vykonávající advokacii ve sdružení v Advokátní kanceláři od března 2006 poskytoval právní služby svému stálému klientovi A. A. ve věci vymáhání pohledávky za B. D. a C. D. v exekučním řízení vedeném u okresního soudu, ač mu bylo známo, že jiný advokát Advokátní kanceláře Mgr. F. předtím v prosinci 2005 poskytl právní služby společnosti D., a. s., zplnomocněné B. D. k řešení jeho majetkoprávních záležitostí, přičemž odměnu za tyto právní služby vyúčtovala Advokátní kancelář B. D., který ji dne 18. 1. 2006 uhradil,

tedy
- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržoval pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
- neodmítl poskytnutí právních služeb, jestliže osobě, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, kdo o právní služby žádá, v téže věci nebo věci související poskytl právní služby advokát, s nímž vykonává advokacii ve sdružení,

čímž
porušil ust. § 16 odst. 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky a § 19 odst. 1 písm. b) zákona o advokacii.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/96 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

pokuta ve výši 10 000 Kč.

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč.

Pokuta i náklady řízení jsou splatné ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Dne 8. 11. 2006 podal kárný žalobce ČAK kárnou žalobu na kárně obviněného pro uvedený skutek.

Ke kárné žalobě se kárně obviněný vyjádřil dopisem a rovněž se vyjádřil ke stížnosti dne 13. 7. 2006, kde uvádí, že právní pomoc, o které se hovoří ve stížnosti, nebyla poskytována stěžovateli, nýbrž společnosti D., a. s.

Kárně obviněnému byla předložena plná moc udělená stěžovatelem společnosti D., a. s., k prodeji nemovitostí. Právní pomoc společnosti D., a. s., poskytoval kolega ze sdružení, jenž byl pověřen vyúčtováním. Na výslovný pokyn klienta společnosti D., a. s,. byly náklady za poskytnuté právní služby vyúčtovány stěžovateli.

Kárně obviněný potvrdil, že poskytuje právní služby společnosti A. A., která se zabývá obchodováním s pohledávkami. V rámci běžně poskytované právní pomoci byla AK předána k právnímu vymáhání pohledávka proti stěžovateli a společnosti D., s. r. o. Než tuto věc kárně obviněný převzal, na základě stanoviska začal vymáhat pohledávku.

Ve stejném duchu se kárně obviněný vyjádřil ke kárné žalobě a ve svých účastnických výpovědích při jednání kárného senátu dne 26. 1. 2007 a 16. 3. 2007 již nad rámec písemných vyjádření téměř nic neuvedl.

K důkazu byla dále konstatována podstatná část kárného spisu, především však při hodnocení důkazů vycházel kárný senát z písemných projevů stěžovatele a kárně obviněného a dospěl k závěru, že kárně obviněný se kárného provinění dopustil. Toto provinění spatřuje kárný senát především v tom, že kárně obviněný jako advokát, vykonávající advokacii ve sdružení v Advokátní kanceláři X., poskytoval právní služby ve věci vymáhání pohledávky za stěžovatelem za situace, kdy mu byly známy majetkové poměry stěžovatele, neboť mu poskytoval právní pomoc ve věci návrhu na prohlášení konkurzu. I přes tyto skutečnosti poskytoval informace vymáhající společnosti, ačkoli si tohoto střetu zájmu musel, nebo měl být, vědom. Jeho jednání tedy odporuje advokátní etice, a proto kárný senát kárně obviněného uznal vinným ve smyslu kárné žaloby.

Každý advokát, který vykonává činnost ve sdružení, si musí být vědom, že nemůže snižovat vážnost advokátního stavu právě tímto jednáním. Advokát nemůže zastupovat osobu, které poskytuje právní pomoc ohledně uspořádání jejího majetku, a poté zastupovat její případné věřitele.

Z matriky České advokátní komory bylo zjištěno, že kárně obviněný vykonává advokacii ve sdružení.

Kárný senát zjistil poměry kárně obviněného, je ženatý, má tři děti, manželka je v domácnosti, společně s manželkou vlastní družstevní byt 3+1 a rekreační

objekt v Rokytnici nad Jizerou, dále osobní automobil rok výroby 1977.

S ohledem na závažnost kárného provinění a s ohledem na jeho poměry byla kárně obviněnému uložena pokuta ve výši 10 000 Kč, která rozhodně rozpočet rodiny nikterak nenaruší. Kárně obviněný si musí uvědomit, že musí při výkonu advokacie postupovat tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, a za tím účelem je povinen dodržovat i pravidla profesionální etiky. Právě proto, že se tomu tak v tomto případě nedělo, bylo rozhodnuto tak, jak je ve výroku uvedeno.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ust. § 33a odst. 2 zák. o advokacii, v platném znění, a výše těchto nákladů je dána čl. 1 usnesení představenstva ČAK č. 2/99 Věstníku.

Proti tomuto kárnému rozhodnutí podal kárně obviněný odvolání.

Odvolání kárně obviněného odvolací kárný senát zamítl a kárné rozhodnutí potvrdil.

Z odůvodnění rozhodnutí odvolacího kárného senátu:

Kárný senát kárné komise České advokátní komory svým rozhodnutím ze dne 16. 3. 2007 uznal kárně obviněného vinným skutkem uvedeným ve výroku.

Proti tomuto rozhodnutí podal ve lhůtě kárně obviněný včasné odvolání, aniž by své odvolání blíže odůvodnil s tím, že jej doplní do 10. 8. 2007, avšak neučinil tak.

Odvolací kárný senát z podnětu podaného odvolání přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které mu předcházelo, a to z hlediska v něm učiněných podání a vyjádření, a dospěl k těmto závěrům.

Řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, není zatíženo žádnými podstatnými vadami, které by mohly mít vliv na správnost a zákonnost přezkoumávaného rozhodnutí. Nebyl tak shledán důvod pro jeho zrušení.

Skutkové závěry, které kárný senát učinil, mají oporu v provedeném dokazování, které dostatečně osvědčuje, že skutek, tak, jak je uveden ve výroku rozhodnutí, se stal. Ostatně kárně obviněný nevznášel skutkových výhrad, uvedl, že v době, kdy poskytoval právní služby svému klientovi, věděl, že zájmy klienta jsou v rozporu se zájmy stěžovatele. Kárný senát rovněž vyvodil správný právní závěr ve věci a rozhodl správně i o nákladech kárného řízení.

Podstata obhajoby kárně obviněného tkví v tom, že by byl povinen odmítnout právní službu v případě, kdyby on, nebo advokát, který s ním ve sdružení vykonává advokacii, poskytl právní službu určité osobě a posléze zastupoval jiný subjekt proti této osobě. V daném případě k tomu podle názoru kárně obviněného nedošlo, protože jiný advokát, vykonávající s ním advokacii ve sdružení, poskytoval právní služby společnosti D., a. s., a nikoliv stěžovateli B. D. či společnosti D., s. r. o. Odvolací kárný senát konstatuje, že se i přes uvedenou obhajobu kárně obviněného s úvahami kárného senátu ztotožnil. K tomu odvolací kárný senát připojuje, že si je vědom určité komplikovanosti kolize zájmů, zejména v tomto souzeném případě s ohledem na četnost a variabilitu osobních a právních vztahů. Osten stížnosti stěžovatele a jeho vnímání poskytování právní služby v poměru k jejímu bezkoliznímu výkonu není podstatný pro rozhodnutí ani co do intenzity obsahu a ani tvrzeného poškození, je ovšem podstatný z hlediska materiálního obsahu, kterou je (bez rozlišení) majetek stěžovatele, který byl předmětem poskytnutých právních služeb. Ať již po formální stránce jiný advokát, s nímž kárně obviněný vykonává advokacii společně, poskytl právní službu (právní rozbor) na pokyn kohokoliv, je nepochybné, že se jednalo o právní službu týkající se majetku (nikoliv jen konkrétní hmotné věci) stěžovatele, pro poskytnutí právní služby měl k dispozici komplexnější informaci o něm, výstup takové služby byl nepochybně stěžovateli znám a za takový výstup stěžovatel zaplatil. Nelze přehlédnout ani skutečnost, že ten, kdo pokyn učinil, jednal na základě stěžovatelova zmocnění; o obsahu právní služby svědčí rovněž objednávka právních služeb. Odvolací kárný senát uzavírá, že za takového stavu, v poměru k následně poskytnuté právní službě exekučním postižením majetku stěžovatele kárně obviněným, jde o poskytnutí právní služby kárně obviněným jinému, kterou byl postižen majetek stěžovatele (totožný předmět právní služby) jako osoby, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy toho, komu kárně obviněný právní službu poskytl, a jako osoby, jíž byla poskytnuta právní služba v téže věci, nejméně však ve věci související; podle názoru odvolacího kárného senátu obé v souvislosti se zcizením, v prvém případě chtěným, druhém potom nuceným. Odvolací kárný senát je toho názoru, že za takového stavu bylo povinností kárně obviněného poskytnutí právních služeb odmítnout.

Pokud jde o výši uloženého kárného opatření, neshledal odvolací kárný senát důvody, pro které by napadené rozhodnutí mělo být zrušeno či moderováno. Pokud jde o uložené kárné opatření, kárný senát ve svém rozhodnutí uvedl, k jakým skutečnostem přihlédl při úvahách o jeho druhu a výši. Odvolací kárný senát konstatuje, že se s těmito úvahami ztotožnil. Pokud jde o výši, připojuje odvolací kárný senát, že vzhledem ke skutku a jeho závažnosti nelze uvést, že by kárné opatření bylo nepřiměřeně přísným, aby odvolací kárný senát mohl do tohoto výroku jakkoliv zasáhnout.

Ze všech výše uvedených důvodů potom odvolací kárný senát rozhodnutí kárného senátu České advokátní komory potvrdil, a rovněž s ohledem na výsledek odvolacího jednání zavázal kárně obviněného k náhradě nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč, s povinností zaplatit uvedenou částku České advokátní komoře.

✤ Připravil JUDr. JAN SYKA, vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

K pojištění advokátů – výluka odpovědnosti za škodu způsobenou při aplikaci směnečného práva

Vážené kolegyně, vážení kolegové!

V poslední době se množí dotazy advokátů a rovněž i výtky adresované Komoře, které se týkají **výluky v hromadném pojištění advokátů ohledně odpovědnosti za škodu způsobenou při aplikaci směnečného práva**.

Výluka je považována za ohrožení zájmů advokátů, některými též za přímé porušení zákona o advokacii (ZA), resp. těch jeho ustanovení, která upravují povinné pojištění advokátů. Na podporu závěrů, že se nejedná o porušení zákona, je však nutné uvést několik argumentů:

Advokáti, případně společnosti advokátů, musí být pro případ způsobení škody při poskytování právních služeb povinně pojištěni (§ 24a odst. 1, § 24b odst. 1 ZA). Této povinnosti mohou dostát sjednáním pojištění u kterékoliv pojišťovny v tuzemsku či v zahraničí, musí pouze Komoře prokázat (§ 24c odst. 2 ZA), že pojištění kryje odpovědnost advokáta minimálně do limitu stanoveného Českou advokátní komorou a pro případ kontroly i to, že jsou pojištěni na území a v rozsahu, na jakém a v jakém poskytují právní služby.

V zájmu advokátů vykonávajících advokacii samostatně nebo ve sdružení sjednává ČAK tzv. **hromadné pojištění advokátů, které kryje jejich odpovědnost do výše v současné době představenstvem určeného limitu 1 000 000 Kč** (hromadné pojištění advokátů – § 24c odst. 1 ZA). Toto pojištění je využíváno většinou advokátů.

Hromadné pojištění má určité výhody, např. **výrazně nižší sazby pojistného** z důvodu množství pojištěných, udržování výhodných podmínek po delší dobu apod. Problém začíná v okamžiku, kdy, při relativně nízkých platbách pojistného, se celkový příjem z pojistného začíná blížit plnění pojišťovny z pojistných událostí (nepříznivý škodní průběh). V takovém případě pak mohou nastat tři varianty řešení:

- pojišťovna požaduje zvýšení pojistného;
- pojišťovna požaduje vyloučení některých případů odpovědnosti z pojištění;
- pojišťovna vypoví pojistnou smlouvu.

Protože taková situace se v rámci hromadného pojištění advokátů blížila, zvažovala Komora jak postupovat při zachování výhodných podmínek (alespoň většiny) v rámci pojištění.

Výměnu pojišťovny nepovažuje ČAK za přínosnou, neboť stávající pojišťovna Generali poskytuje jako jediná na pojišťovacím trhu pojištění na principu „příčiny“, tj. plní, pokud skutečnost vedoucí k náhradě škody nastala za trvání pojištění (i když požadavek na náhradu škody byl vznesen po skončení pojištění). Ostatní pojišťovny pojišťují na principu „claims made“, to znamená, že plnění poskytnou v případě, kdy jak skutečnost vedoucí k náhradě škody nastala v době trvání pojištění, tak i požadavek na náhradu škody byl uplatněn v této době. Tento princip pojištění vyžaduje udržování pojištění i po skončení výkonu advokacie, alespoň po dobu trvání promlčecích lhůt, může mít nepříznivý vliv na dědice v případě úmrtí advokáta, který za života způsobil klientovi škodu ap.

Komora nepovažovala za rozumné ani zvýšení pojistného, neboť advokáti, u nichž byl zjišťován názor, nehodnotili takový postup kladně. Protože hromadné pojištění je ovládáno zásadou solidarity, tj. z pojistného vybraného od všech hromadně pojištěných advokátů je hrazeno plnění za relativně málo advokátů, kteří způsobili klientům škodu, nakonec převládl názor, že **nejpřijatelnější bude výluka z pojištění v oblasti, kde advokáti většinou nemají problémy, ale kde několik málo advokátů během roku výrazně zhoršilo tzv. škodní průběh.** Tak je tomu právě při aplikaci směnečného práva, kde prozatím uplatněné nároky byly téměř vždy v řádu milionů.

Postup ČAK však neznamená, že by advokáti nemohli mít odpovědnost z tohoto druhu služeb pojištěnu vůbec. Při jednání s pojišťovnou trvala ČAK na tom, že advokáti musí mít možnost pojištění této odpovědnosti alespoň formou připojištění, což pojišťovna zaručila a **odpovědnost advokátů při aplikaci směnečného práva pojišťuje formou připojištění.**

Na druhé straně Komora v době nedávné dosáhla při jednáních s pojišťovnou významných vylepšení pojistných podmínek pro advokáty beze změny výše pojistného. Tak například v rámci hromadného pojištění jsou advokáti pojištěni i při poskytování právních služeb na území Evropské unie (dříve tak dosáhli pouze formou připojištění, hromadné pojištění zahrnovalo pouze území ČR). O těchto a jiných vylepšeních již byli advokáti informováni prostřednictvím Bulletinu advokacie a webových stránek Komory (rubrika Aktuality). Znění pojistné smlouvy a všech dodatků je uveřejňováno vždy ve Věstníku ČAK. Na webových stránkách ČAK www.cak.cz (rubrika Pojistné smlouvy) je k dispozici celá pojistná smlouva ve znění všech jejích dodatků s účinností od 1. 1. 2010.

Komora samozřejmě sleduje situaci na pojišťovacím trhu ve snaze zajistit pro advokáty co nejvýhodnější pojistné podmínky. Prozatím však důvody ke změně pojišťovny neshledala, některé z pojišťoven by sice byly ochotné o několik set korun snížit pojistné, to však za cenu dalších

výluk (jedna z pojišťoven chtěla vyloučit plnění za škody vzniklé v důsledku promeškání lhůty advokátem) a žádná nebyla ochotna sjednat pojištění na principu příčiny (viz shora). Stávající pojišťovna umožňuje připojištění k rámcové smlouvě sjednané ČAK nejen co do výše odpovědnosti (nad limit 1 000 000 Kč), ale i pokud jde o další rizika. Pro advokáty vytváří další výhodné produkty, např. v poslední době pojištění pro případ přerušení činnosti (z důvodů dlouhodobé nemoci), přičemž pojistné plnění je schopné pokrýt provoz kanceláře a další ztráty.

Nicméně, Komora sleduje i reakce advokátů a při každém dalším jednání s pojišťovnou o úpravách nebo změnách pojistných podmínek bude z většinových reakcí vycházet.

✤ JUDr. LADISLAV KRYM,
tajemník České advokátní komory

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se 9. února 2010 sešlo na své **5. schůzi** v tomto volebním období. Konala se v sídle ČAK – Kaňkově paláci v Praze.

Představenstvo ČAK projednalo a schválilo **návrh smlouvy s doporučeným vítězem poptávkového řízení na design talárů** – se společností Blažek Praha, a. s. (příslušná smlouva byla následně podepsána předsedou ČAK a zástupcem firmy). Představenstvo zároveň souhlasilo, aby komise, která vybírala design talárů, pracovala v dosavadním složení i při výběrovém řízení na výrobce talárů (s výjimkou členů, kteří rezignovali). V následné diskusi ještě k designu talárů odeznělo, že pro ceremoniální účely by měl být odlišen talár předsedy ČAK; na březnovém zasedání představenstva ČAK budou předloženy návrhy takového odlišení.

JUDr. František Smejkal, předseda výboru rozpočtového a hospodářského, přednesl členům představenstva **návrh rozpočtu ČAK na rok 2010** a podrobně odůvodnil zejména kapitoly výnosy a náklady. Navrhován je rozpočet vyrovnaný, který předpokládá výnosy i výdaje v rozsahu 129 210 000 korun. Představenstvo předložený návrh rozpočtu schválilo. Rovněž tak předložený návrh rozpočtu Sociálního fundu ČAK pro rok 2010, v něm však bude zapotřebí pokrýt rozdíl výdajů a příjmů úsporami z minulých let v částce 350 000 korun a schválilo i rozpočet Fondu koncipientů na rok 2010, který je též koncipován jako zcela vyrovnaný.

Představenstvu ČAK byly předloženy **tři návrhy** rozpočtového a hospodářského výboru – a to na **zvýšení poplatku za advokátní zkoušky** včetně zkoušek rozdílových, na **zvýšení poplatku za zápis do seznamu advokátů** a na **zvýšení sankcí pro advokáty, kteří včas nezaplatí příspěvek** na činnost ČAK. Členové představenstva se dohodli, že nejprve budou zpracovány legislativní návrhy úpravy příslušných stavovských předpisů a bude provedena ekonomická kalkulace uvedených námětů, a až poté ve věci samé rozhodnou.

JUDr. Aleš Pejchal, místopředseda ČAK, předložil představenstvu předběžný **pracovní návrh novelizace zákona o advokacii,** který byl vypracován ministerstvem spravedlnosti v souvislosti s přípravou zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Všichni diskutující k tomuto návrhu vyslovili závěr, že jde o nesystémový zásah do nezávislosti ČAK a že se ČAK proti návrhu postaví. Za naprosto nepřijatelný byl označen návrh na zúžení podmínky bezúhonnosti výlučně na beztrestnost. Stanovisko představenstva ČAK bylo zasláno ministerstvu spravedlnosti.

JUDr. Jiří Všetečka vyslovil souhlas s vedením autorského týmu **pro přípravu vydání komentovaného zákona o advokacii.** Účast v týmu přislíbili i JUDr. Pejchal, JUDr. Papež, JUDr. Brož, JUDr. Mokrý, JUDr. Sedlatý, JUDr. Krym a další. Celý autorský tým bude svolán za účelem rozdělení činnosti mezi jednotlivé členy při tvorbě komentáře.

Představenstvo ČAK schválilo svým usnesením předložený návrh grafického vzhledu identifikačního průkazu a rozsáhle diskutovalo o koncepci Bulletinu advokacie, když mělo výhrady k obsahu a úrovni jeho odborné části. Předseda redakční rady BA JUDr. Petr Toman v této souvislosti požádal o větší součinnost a aktivní spolupráci výborů a sekcí ČAK.

Podrobný zápis z 5. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápis z jednání.

✤ icha

Lobbing advokátů v EU

CCBE (Rada evropských advokátních komor), jíž je i Česká advokátní komora (dále jen „ČAK“) členem, v posledních letech věnuje stále větší pozornost prosazování zájmů evropských advokacií u evropských institucí. V roce 2008 k tomu zřídila i speciální post ředitele pro vnější vztahy. CCBE přitom reprezentuje advokacie všech členských států EU, tedy více než 700 000 evropských advokátů.[1] Členství advokátních komor v CCBE však nezbavuje tyto komory jejich práva prosazovat své zájmy a zájmy svých členů na evropské úrovni po vlastní linii. Spousta národních advokacií si také zřídila v Bruselu své pobočky či kanceláře. Jejich stálí bruselští zástupci tak intenzivně sledují vývoj zejména té evropské legislativy, která se dotýká nebo může dotýkat advokacie a/nebo advokátů. Jsou rychlými zprostředkovateli bruselských informací, na něž pak jejich národní komory mohou obratem reagovat, a přispět tak k tvorbě evropských a potažmo i národních právních předpisů. V roli prosazovatelů zájmů svých klientů na úrovni evropského lobbingu se ovšem mohou ocitnout i samotní advokáti, některé advokátní kanceláře se na tuto činnost přímo specializují.

Slovo lobbing se v belgické metropoli dnes již běžně skloňuje, dalo by se říci, že se stalo nepostradatelnou součástí evropského slovníku. Nemá přitom pejorativní význam. Zájmových skupin, které se snaží své názory a stanoviska k nejrůznějším projednávaným evropským tématům Komisi či europoslancům předestřít, však stále přibývá. Není proto divu, že Evropská komise vyvinula snahu vytvořit systém, který by evropské lobbování zprůhlednil. V rámci tzv. evropské iniciativy pro transparentnost, jíž Komise zamýšlela zlepšit přístupnost a otevření evropských institucí, **vznikl i rejstřík zástupců zájmových skupin neboli registr lobbistů**.

Přestože Komise neustále nabádá lobbisty k registraci do tohoto rejstříku, registrace je prozatím zcela dobrovolná. Rejstřík je přístupný i v českém jazyce na internetové stránce Evropské komise [https://webgate.ec.europa.eu/transparency/regrin/welcome.do?locale=cs#cs.] Prostřednictvím této webové stránky je možné se do rejstříku zapsat a své údaje podle aktuálnosti také měnit. Směrem k veřejnosti má rejstřík informativní funkci. Vedle tohoto dobrovolného rejstříku Evropské komise byl naopak pro přístup do Evropského parlamentu za účelem lobbování zřízen **speciální seznam akreditovaných lobbistů a zájmových skupin.** Tento seznam je dostupný na webu Evropského parlamentu rovněž v českém jazyce, **akreditace pro lobbing u Parlamentu je však povinná.** Seznam lobbistů Evropského parlamentu naleznete na: http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/lobbyAlphaOrderByOrg.do?language=CS.

Otázkami lobbování u evropských institucí se dlouhodobě zabývá společná pracovní skupina Evropského parlamentu a Evropské komise, ta usiluje o zřízení společného rejstříku zástupců zájmových skupin působících v institucích EU. Výstupem činnosti této speciální skupiny je prozatím jen soubor pokynů pro vytvoření budoucího společného rejstříku a nového společného kodexu chování pro lobbisty.[2] Do vytvoření jednotného registru lobbistů je nyní k dispozici alespoň společná internetová stránka Evropské komise a Evropského parlamentu, z níž je možný přístup do obou stávajících výše zmíněných rejstříků: http://europa.eu/lobbyists/interest_representative_registers/index_cs.html.

CCBE je v obou uvedených rejstřících zapsána, stejně tak i některé evropské advokátní komory, resp. jejich stálá bruselská zastoupení. ČAK se rozhodla, vzhledem k existenci své bruselské kanceláře a nominaci dvou svých bruselských zástupců (jsou jimi advokáti JUDr. Vladimír Jablonský a JUDr. Martin Radvan), prozatím jen pro svou registraci v rejstříku Evropské komise. Komise přitom apeluje i na advokátní kanceláře, které v Bruselu jménem svých klientů lobbují, aby se do jejího rejstříku zástupců zájmových skupin také zaevidovaly. V této souvislosti vyvstaly otázky, které by advokátní kanceláře při svém zápisu měly řešit. Těmi se podrobněji zabývala CCBE a problematiku shrnula do informačního dokumentu určeného primárně členským advokátním komorám o rejstříku zástupců zájmových skupin Evropské komise a zápisu advokátních kanceláří v něm. Na následujících řádcích si vás proto dovolujeme informovat o **vybraných otázkách zápisu advokátů do rejstříku zástupců zájmových skupin Evropské komise.**

Jak bylo uvedeno výše, **registrace v rejstříku Komise je zcela dobrovolná**. Advokátní kancelář, která se do rejstříku hodlá zapsat, však musí respektovat striktní pravidla zápisu, jinak z něj může být jednoduše vyškrtnuta, a to dočasně nebo trvale. Vyškrtnutí z tohoto rejstříku přitom nepodléhá speciálnímu řízení, ani neexistuje opravný prostředek proti takovémuto vyškrtnutí. Advokát nebo advokátní kancelář by se měli do rejstříku zapsat, pokud provozují činnost označovanou Komisí jako „zastupování zájmových skupin“, čímž se rozumí „činnosti vykonávané s cílem ovlivnit formulování politiky a rozhodovací procesy evropských orgánů“ s výjimkou např. „činností spojených s právním či jiným odborným poradenstvím, pokud souvisí s výkonem základního práva na spravedlivé soudní řízení,

1 Pojem evropský advokát se zde nekryje se stejným pojmem používaným zákonem o advokacii, v platném znění.

2 Uvedený dokument naleznete v anglickém znění na následující webové adrese: http://ec.europa.eu/commission_barroso/kallas/doc/joint_statement_register.pdf.

včetně práva na obhajobu ve správním řízení; jedná se např. o činnosti vykonávané právníky či jinými odborníky zúčastněnými v uvedených řízeních; či činností vykonávaných na přímou žádost Komise, jako např. žádost ad hoc či pravidelnou žádost o věcné informace, údaje či odbornou konzultaci, výzvy k účasti na veřejných slyšeních či působení v poradních výborech a na jiných podobných fórech".[3] Jak uvádí Evropská komise na svém webu v rámci odpovědí na často kladené dotazy stran rejstříku lobbistů, činnosti vykonávané s cílem ovlivnit formulování politiky a rozhodovací procesy evropských orgánů zahrnují „kontaktování zaměstnanců evropských orgánů, přípravu a distribuci dopisů, informačních materiálů nebo diskusních a pozičních dokumentů, organizování akcí, setkání či propagačních kampaní (v kancelářích nebo na jiných místech) ve prospěch zájmové skupiny" a dále také „činnosti, které jsou součástí formálních konzultací o návrzích právních předpisů a dalších otevřených konzultací".[4]

Do registru **je nutné se zapsat pod jednu ze čtyř základních kategorií, a to podle typu činností příslušné zájmové skupiny**. **S advokátními kancelářemi se přitom počítá hned v rámci první kategorie, jež je označena „odborné poradenské společnosti a advokátní kanceláře zapojené do zastupování zájmových skupin u orgánů EU".** Pro registraci tedy není rozhodujícím faktorem povaha organizace, ale **povaha činností**, které organizace vykonává. „Zaregistrovat se však nemusí advokátní kanceláře, veřejnoprávní poradci, účetní znalci a další subjekty, které pomáhají klientům v individuálních právních sporech předložených Soudnímu dvoru nebo v přímé souvislosti se spory v oblasti hospodářské soutěže nebo při žádosti o přístup k dokumentu, kterou vyřizují útvary Komise.... Na druhou stranu, jestliže stejná advokátní kancelář, veřejnoprávní poradce, odbory nebo profesní sdružení podnikají iniciativy mimo tento rámec a zastávají konkrétní pozici ve vztahu k evropské politice nebo stávajícím či budoucím právním předpisům, stávají se z nich zástupci zájmových skupin, jak je definuje Komise, a měly by se zaregistrovat."[5] **Pro registraci není podstatné, zda má advokát v Bruselu pobočku či kancelář. Místo kanceláře nehraje žádnou roli, jediným kritériem pro rozhodnutí advokáta, zda se do rejstříku zaeviduje, či nikoliv, je jeho činnost, tedy vyřešení otázky, zda některá z jeho profesních aktivit spadá pod „zastupování zájmových skupin", tak, jak je definuje Komise.**

Registrace v rejstříku Komise je bezplatná. Za informace, které advokátní kanceláře v rejstříku uvedou, tyto samy odpovídají. Informace je nutné při každé změně aktualizovat, přitom procedurou aktualizace musí každý zaregistrovaný subjekt projít alespoň jednou ročně, jinak informace o něm nebudou nadále veřejně přístupné a následně bude z databáze zcela vymazán.[6]

Registrace se provádí on-line přímo přes web Komise,[7] kde je k dispozici i podrobný návod, jak postupovat. Mezi povinné údaje, které je advokát/advokátní kancelář povinen/povinňa v rejstříku uvést, patří informace o zastupovaném subjektu (o jeho jméně nebo názvu a právní formě). **Je nezbytné zveřejnit úplný seznam všech klientů, za něž advokát u orgánů EU lobboval**, a dále **celkový obrat advokáta související s jeho lobbistickou činností**, jakož **i podíl jednotlivých klientů na tomto obratu**. A právě povinnost odtajnit zastupované klienty se v mnoha zemích střetává s povinností dodržovat profesní tajemství, s povinností mlčenlivosti. Český zákon o advokacii (zákon č. 85/1996 Sb., v platném znění) ve svém § 21 odst. 1 ukládá advokátovi povinnost zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb, což zahrnuje i zákaz uvádět jména a totožnost advokátových klientů. Povinnost mlčenlivosti je v českém právním prostředí prolomena jen v určitých striktně vymezených případech. Jedním z nich je možnost klienta, resp. jeho právního nástupce/právních nástupců svého advokáta této povinnosti písemnou formou zprostit (§ 21 odst. 2 zákona o advokacii). **Advokáti, kteří u orgánů EU provozují jménem svých klientů lobbingovou činnost, by si tedy měli v případě, že se budou mít zájem do registru zástupců zájmových skupin Evropské komise zaregistrovat, opatřit písemné zproštění povinnosti mlčenlivosti od všech svých klientů, které v Bruselu takto zastupují**. Jak správně poznamenává CCBE, advokáti jsou i při lobbování jménem svých klientů povinni respektovat národní etická pravidla.[8] S náležitou pečlivostí by pak otázku dodržení profesního tajemství měly před svým zápisem do registru lobbistů zvážit mezinárodní advokátní kanceláře, které se zároveň setkávají s problémem tzv. dvojí deontologie (tj. konfliktem povinností uložených různými soubory etických pravidel – pravidel různých zemí).[9]

Posledním krokem registračního procesu je **potvrzení souhlasu s dodržováním Etického kodexu pro zástupce zájmových skupin vytvořeného Komisí,**[10] **nebo jiného profesního kodexu obsahujícího podobná pravidla.** Etický kodex Komise obsahuje sedm pravidel, která jsou zástupci zájmových skupin povinni dodržovat, pokud se k tomu zaváží. Jedním z těchto pravidel je právě i povinnost

3 Takovouto definici lobbingu uvádí Evropská komise na své webové stránce, na níž je uveřejněn i Etický kodex pro zástupce zájmových skupin: https://webgate.ec.europa.eu/transparency/regrin/infos/codeofconduct.do?locale=cs.

4 Viz odpověď na otázku č. 2 „Kdo by se měl zaregistrovat?" dokumentu Evropská iniciativa pro transparentnost (ETI) – časté otázky ohledně rejstříku zástupců zájmových skupin uveřejněného na: http://ec.europa.eu/transparency/docs/reg/FAQ_cs.pdf.

5 Viz odpověď na otázku č. 3 „Měly by se zaregistrovat také advokátní kanceláře, odbory a profesní sdružení?" dokumentu Evropská iniciativa pro transparentnost (ETI) – časté otázky ohledně rejstříku zástupců zájmových skupin uveřejněného na: http://ec.europa.eu/transparency/docs/reg/FAQ_cs.pdf.

6 Viz odpovědi na otázky č. 9, 13 a 15 dokumentu Evropská iniciativa pro transparentnost (ETI) – časté otázky ohledně rejstříku zástupců zájmových skupin uveřejněného na: http://ec.europa.eu/transparency/docs/reg/FAQ_cs.pdf.

7 https://webgate.ec.europa.eu/transparency/regrin/welcome.do?locale=cs#cs (proklikem přes rubriku „Jsem zástupce zájmové skupiny" a poté „Registrace organizace v rejstříku").

8 Informace CCBE pro své členské advokátní komory o rejstříku zástupců zájmových skupin Evropské komise a zápisu advokátních kanceláří v něm, s. 5.

9 Tamtéž, s. 4.

10 Etický kodex Komise je dostupný na: https://webgate.ec.europa.eu/transparency/regrin/infos/codeofconduct.do?locale=cs#code.

uvést název subjektu, pro něhož lobbisté pracují či který zastupují. Advokáti, jelikož jsou vázáni svými profesními etickými kodexy, nemusí při registraci souhlasit s dodržováním Etického kodexu Komise. Jsou však povinni Komisi nahlásit, kterým jiným etickým kodexem jsou vázáni, přitom tento „alternativní" kodex musí obsahovat obdobné povinnosti jako Etický kodex Komise. Na požádání pak musí advokáti tento svůj národní profesní kodex Komisi předložit k přezkoumání.[11]

Zůstává otázkou, nakolik se pravidla Etického kodexu Komise shodují s pravidly obsaženými v českém zákoně o advokacii a českém advokátním etickém kodexu. Domnívám se, že právě výše citované pravidlo Etického kodexu Komise ukládající zástupcům zájmových skupin povinnost uvést název subjektu (subjektů), pro nějž (něž) pracují či který (které) zastupují, není bez dalšího v souladu s povinností mlčenlivosti, kterou advokátům v České republice ukládá zákon o advokacii. Advokáti, kteří se rozhodnou do registru lobbistů Komise zaevidovat, by se tak dle mého názoru mohli zavázat k dodržování Etického kodexu Komise, pokud se vypořádají s povinností dodržovat profesní tajemství uloženou jim českým zákonem o advokacii tak, že si opatří písemný souhlas svých klientů s jejich nahlášením Komisi v rámci tohoto zápisu.

✤ JUDr. MARKÉTA TOŠNEROVÁ,
vedoucí odboru mezinárodních vztahů ČAK

11 Viz odpověď na otázku č. 7 dokumentu Evropská iniciativa pro transparentnost (ETI) – časté otázky ohledně rejstříku zástupců zájmových skupin uveřejněného na: http://ec.europa.eu/transparency/docs/reg/FAQ_cs.pdf.

Zdroje:

1. Webová stránka Evropské komise s rejstříkem zástupců zájmových skupin: https://webgate.ec.europa.eu/transparency/regrin/welcome.do?locale=cs#cs.
2. Evropská iniciativa pro transparentnost (ETI) – časté otázky ohledně rejstříku zástupců zájmových skupin: http://ec.europa.eu/transparency/docs/reg/FAQ_cs.pdf.
3. Návod Evropské komise „Jak zaregistrovat svou organizaci? Postup registrace pro poradenské firmy a advokátní kanceláře zabývající se lobbováním u orgánů EU" dostupný na webu Komise: http://ec.europa.eu/transparency/docs/reg/HELP1_cs.pdf.
4. Webová stránka Evropského parlamentu, na níž je uveřejněn seznam akreditovaných lobbistů u EP: http://www.europarl.europa.eu/parliament/expert/lobbyAlphaOrderByOrg.do?language=CS.
5. Informace CCBE pro své členské advokátní komory o rejstříku zástupců zájmových skupin Evropské komise a zápisu advokátních kanceláří v něm.
6. Sdělení Komise KOM(2007) 127 – Opatření vyvozená ze Zelené knihy „Evropská iniciativa pro transparentnost".
7. Etický kodex pro zástupce zájmových skupin dostupný na webu Komise: https://webgate.ec.europa.eu/transparency/regrin/infos/codeofconduct.do?locale=cs#code.

Studijní cesta k Soudnímu dvoru Evropských společenství

Jako je NAŠÍM hlavním justičním městem Brno, je NAŠÍM evropským hlavním justičním trojměstím Haag, Lucemburk a Štrasburk. Pozornosti nemůže uniknout, že většina (nebo všechna, neboť jak počešťovat slovo hág?) z těchto měst má počeštěná jména, jako doklad odedávných čilých styků. Ostatně ten Evropan, který byl, ač jen poloviční Přemyslovec, v nedávné veliké anketě zvolen největším Čechem, pochází odtamtud. A tak večerní návštěva hradu Vianden, rodiště Jana Lucemburského (jak již podobnost s Karlštejnem napovídá), předznamenala krátký listopadový pobyt v sídle NAŠEHO Soudního dvora Evropských společenství v Lucemburku.

Skupina advokátů přijala návrh a program, dohodnutý odborem mezinárodních vztahů ČAK a vlastním nákladem využila této příležitosti k rozšíření obzorů a prohloubení znalostí.

Jednací síň Soudního dvora Evropské unie s 24 tlumočnickými kabinami.

Ujali se nás evropští soudci, generální advokát, asistenti, odborníci pečující o výzkum judikatury, tlumočení, překlady, knihovnu, pocházející z České republiky a ze Slovenské republiky. V přednáškách a odpovědích na otázky nás seznamovali s pravomocemi, vztahy, postupy, příklady, výsledky. S mnohým z toho se lze seznámit na níže uvedených webových stránkách. Důležité bylo poznání, jak smysl celé činnosti všechny motivuje ke kvalitní práci.

Po této přípravě jsme byli pozváni do NAŠÍ evropské jednačky. Navštívili jsme ji zatím bez talárů, ale vybaveni úvodními informacemi o projednávaném případu, které nám byly podány s nadšenou kolegialitou.

Advokát Spojeného království měl nejen paruku, ale i hodně pod ní.

Soudce Soudního dvora EU profesor Malenovský nás v Lucemburku upřímně přivítal.

Aby každý dobře rozuměl, jak se aplikuje NAŠE evropské komunitární právo, má tato jednačka 24 kabin s dvojicemi tlumočníků. O přístupu k soudu v rodné řeči se pečuje pečlivě natolik, že někteří irští soudci se již učí irsky.

I přehlídku talárů (a jedné paruky a jednoho metálu), včetně samozřejmosti vlání a splývání na jejich zdravě sebevědomých nositelkách a nositelích, jsme mohli sledovat.

Shodli jsme se, že nejvíce pohotovosti a stručné jasnosti argumentace se linulo zpod té paruky.

Žalováno bylo Španělské království Komisí Evropských společenství, neboť svým pojištěncům, v jiném členském státě léčeným, nedoplácí rozdíl náhrady nákladů léčení a tím je podle žalobkyně odrazuje od návštěv členských států s nižší úrovní náhrady léčebných nákladů, odrazuje je od čerpání služeb (např. turistických, vzdělávacích) v těchto státech a porušuje tak čl. 49 ES.

Dne 24. 11. 2009, po rozsáhlé písemné přípravě, velký senát a generální advokát vyslechli strany, včetně států připojených na straně žalované, položili jim otázky, připravené, i ty, které ze slyšení vyplynuly. Po jednání pracují dále generální advokát a soudci, ostatní čekají, zda rozsudek navrhovaným způsobem podpoří volný pohyb osob a služeb, přesněji řečeno, odstraní překážku, pokud žalobou předložený stav jako překážku uzná a její odstranění bude považovat za přiměřené.

Uveřejnění pokroku ve věci **C 211/08** na **www.curia.europa.eu** bylo stanoveno na **25. února 2010.** Tam je možno sledovat, jaký rozsudek přibude k judikatuře, závazné pro všechny soudy v EU.

Na závěr jsme procházeli NAŠÍ evropskou knihovnou, kde to všechno je, včetně NAŠEHO důmyslného evropského šuplíčku s NAŠÍM Bulletinem advokacie a všemi dalšími časopisy našich evropských kolegů.

A abychom věděli, jak snáze do NAŠEHO evropského Štrasburku nebo do NAŠEHO evropského Lucemburku, navštívili jsme také Trier, jak jinak, než Trevír. Město římské a později kurfiřtské dává příležitost k doplňování znalostí na NAŠÍ ERA, Akademii evropského práva. Bližší informace jsou na **www.era.int** nebo přímo na **www.cak.cz/Vzdělávací akce**. Dohoda o výrazné slevě školného pro ČAK platí i pro rok 2010.

Příští podobná cesta již bude směřovat k Soudnímu dvoru Evropské unie, jak zní od 1. prosince 2009 název, pod kterým jsou vykonávány pravomoci od začátku platnosti Lisabonské smlouvy.

✤ Text a foto JUDr. JAN SYKA

Hrad Vianden.

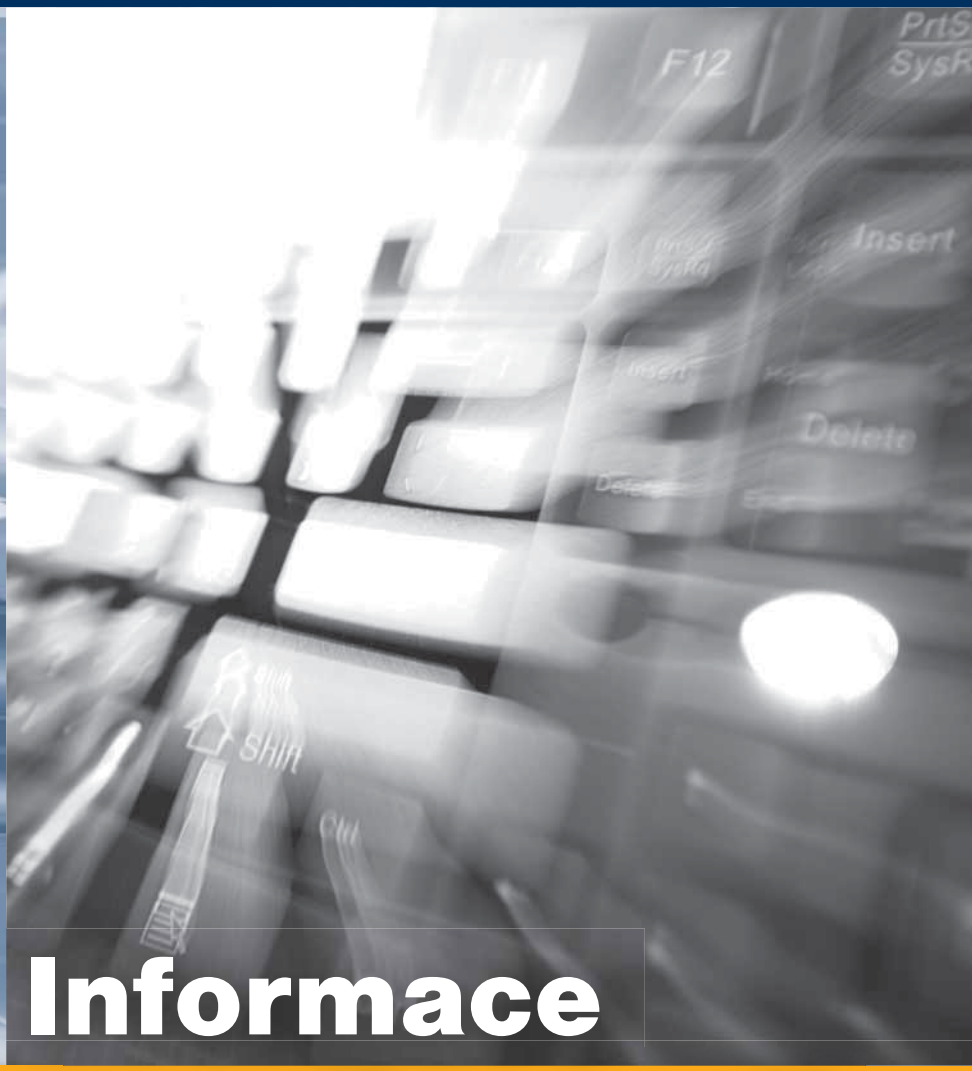

Informace a zajímavosti

MĚLI BYSTE VĚDĚT

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2009 66
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK 74
Pozvání na semináře Jednoty českých právníků v prvním pololetí 2010 76
Pozvánka na konferenci „Mediace v občanských a obchodních sporech“ 77
Jak bylo na stáži v Paříži 78
Advokátní stáž v Paříži 2010 79
Diskuse s novináři počtvrté: tématem byl trestní zákoník 80
3. zimní justiční hry 81

Z PRÁVNICKÉ SPOLEČNOSTI

Za JUDr. Zdeňkem Pikartem 82

NAKONEC ..... 83 – 84

Vítězná práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2009

Nezávislý státní zástupce – zbožné přání nebo dosažitelná realita?

JUDr. JAN LATA, Ph.D.

právníkroku 2009

JUDr. Jan Lata, Ph.D.

Motto:

Neodvislý státní zástupce, osobně za své počínání zodpovědný a ve výsledcích své činnosti soudy korigovaný, mohl by se vyvinouti v jakési obávané zlé svědomí i četných vysokých činitelů veřejných, kteří dnes spoléhají právě na politické ohledy a dovolují si leccos, co by jinak si činiti rozmysleli, kdyby nebyli si jisti, zda neodvislý a neúprosný státní zástupce nepožene je bez milosti k zodpovědnosti, která jinak u nich zůstává jen na papíře.

Krcha, K.: K otázce neodvislosti státních zástupců, Soudcovské listy, rok 1933, č. 2, str. 34.

Nezávislý státní zástupce je pojem, který bývá poslední dobou médii i politiky často skloňován. Na rozdíl od soudců, jejichž nezávislost vyhlašuje Ústava (v čl. 82 odst. 1) a hned v prvním ze svých ustanovení též zákon o soudech a soudcích, však požadavek nezávislosti státních zástupců žádný zákon explicitně nestanoví a nutnost jejich nezávislého postavení je dovozována zejména naukou.[1] Ambicí tohoto článku je popsat hlasy hovořící pro i proti nezávislosti státního zástupce, rekapitulovat platné právní záruky garantující jeho postavení, jakož i upozornit na aspekty, které jeho nezávislost ohrožují, a konečně navrhnout změny zákonné úpravy sledující posílení jeho nezávislosti.

1. Postavení státního zastupitelství v rámci veřejné moci

Jistě nebude překvapující úvodní konstatování, že státní zastupitelství je článkem 80 Ústavy vřazeno do moci výkonné, což se v zákoně o státním zastupitelství č. 283/1993 Sb. (dále též „ZSZ“) odráží v řadě oprávnění ministra spravedlnosti vůči resortu státního zastupitelství (jmenování státních zástupců a určování jejich počtu, jmenování a odvolávání vedoucích státních zástupců, zajištění financování resortu, vydávání jednacího řádu, právo vyžadovat informace apod.). Jakkoliv tyto pravomoci byly oproti původnímu znění zákona o státním zastupitelství novelou č. 14/2002 Sb. významně oslabeny (do té doby mj. byl dle § 123 odst. 1 ZSZ ministr spravedlnosti služebně nadřízen nejvyššímu státnímu zástupci a vykonával dohled nad činností Nejvyššího státního zastupitelství), stále je závislost státního zastupitelství na moci výkonné dle stanoviska Ústavního soudu natolik významná, že: *„zákonodárcem zvolené funkční uspořádání institucionálně nebrání možným ingerencím exekutivy do rozhodo-*

1 Srov. Fenyk, J.: Veřejná žaloba (Historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby). Ministerstvo spravedlnosti, Praha 2001, str. 149-158; Kocourek, J., Záruba, J.: Zákon o soudech a soudcích; zákon o státním zastupitelství. Komentář. C. H. Beck, Praha 2004, str. 392-399.

vání státních zástupců" (...), přičemž *„právě potencionalita možného účinného nátlaku brání považovat státního zástupce za orgán nezávislý, jak to má na mysli Úmluva."*[2] Dalším významným faktorem oslabujícím nezávislost státního zástupce je samotná vnitřní struktura fungování státního zastupitelství, spočívající na vztazích nadřízenosti a podřízenosti jak mezi jednotlivými stupni státních zastupitelství, tak i uvnitř jednotlivých úřadů, i když i zde došlo oproti bývalé prokuratuře k oslabení principů centralizace a monokracie.

Na druhou stranu je zřejmé, že státní zastupitelství svou úlohou i postavením vybočuje z rámce „běžných" orgánů výkonné moci. Nejedná se o správní orgán, což ve své judikatuře potvrdil i Nejvyšší správní soud, který uvedl: *„Přestože státní zastupitelství je v Ústavě zařazeno k moci výkonné, nejedná se o vykonavatele veřejné správy ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť při výkonu své působnosti vystupuje jako nezávislý a nestranný státní orgán. Jedná se o zvláštní druh státního orgánu, který se od správních úřadů odlišuje druhem činnosti, tj. zastupování veřejné žaloby, odlišnost je možno dále odvodit z jeho nezávislosti."*[3] Správní úřady přitom byly v rámci teorie dělby moci definovány jako opozitum úřadu soudního a vynětí státního zastupitelství z okruhu správních úřadů z něj tak činí orgán sui generis mající blízko k moci soudní.[4]

Poslání státního zastupitelství reprezentovat veřejný zájem (formou žaloby) v trestním řízení z něj činí orgán justiční povahy, který se podílí na uskutečňování trestní spravedlnosti. Soud je svým způsobem závislý na aktivitě státního zástupce, který je výlučným trestním žalobcem a bez něj tedy nelze trestní spravedlnost realizovat. Státní zástupce jako jediný může napadnout odvoláním zprošťující rozsudek v neprospěch obžalovaného, jakož i v rámci odvolacího řízení požadovat uložení přísnějšího trestu. V kompetenci státního zástupce je rovněž meritorně ukončit trestní stíhání konkrétní osoby, ať již cestou zastavení trestního stíhání, nebo odklonu. Za velmi trefný lze tedy pokládat výrok Bohumila Vašáka, předsedy liberecké sekce Soudcovské unie, učiněný v souvislosti s odvoláním Adama Bašného z funkce vedoucího liberecké pobočky Krajského státního zastupitelství v Ústí n. L., že bez nezávislého státního zástupce není ani nezávislý soudce.[5] Další aspekt činnosti státního zástupce, z něhož lze dovodit potřebu jeho nezávislosti, spočívá v jeho oprávnění zasahovat do základních lidských práv a svobod obviněných, ať již při zahájení trestního stíhání vůči konkrétní osobě, či při zajišťovacích úkonech, které jsou pravidelně realizovány dokonce před zahájením trestního stíhání, přičemž u některých rozhoduje na návrh státního zástupce soud (vazba, domovní prohlídka), jiné jsou pak výlučně v rukou státního zástupce (zadržení, zajištění věcí a jiných majetkových hodnot, prohlídka jiných prostor a pozemků). Státní zástupce je odpovědný, aby v rámci přípravného řízení bylo při případném zásahu do lidských práv a svobod šetřeno jejich podstaty a bylo tak činěno v souladu se zákonem, a v tomto ohledu rovněž odpovídá za zákonný postup policie v trestním řízení.[6]

2. Nezávislost a nestrannost státního zástupce ve srovnání se soudci

Jak již bylo shora uvedeno, zákon o státním zastupitelství explicitně nezávislost státního zástupce nezakotvuje. Stanoví nicméně, že státní zastupitelství vykonává svoji působnost nestranně a dbá na ochranu základních práv a svobod (§ 2 odst. 2 ZSZ), státní zástupce je pak při výkonu své funkce povinen postupovat mj. nestranně a spravedlivě a musí odmítnout jakýkoliv vnější zásah nebo jiný vliv, jehož důsledkem by mohlo být porušení těchto povinností (§ 24 odst. 1 ZSZ). Shora zmíněná novela zákona o státním zastupitelství č. 14/2002 Sb. posílila nezávislost státního zástupce i v tom směru, že tento již nemá za povinnost chránit zájmy státu, ale veřejný zájem,[7] což je nepochybně pojem nadřazený, a lze si představit i situaci, kdy veřejný zájem nemusí být se státním zájmem v souladu. Zájem státu totiž nemusí být vždy totožný s nedotknutelnými právy a svobodami občanů.[8]

Zákon tedy namísto o nezávislém hovoří o nestranném státním zástupci. Jakkoliv jsou tyto pojmy velmi blízké, nelze je směšovat. Zatímco nestrannost se týká zejména nezaujatého vztahu státního zástupce k projednávané věci a účastníkům řízení s vyvarováním se jakékoliv diskriminace,[9] lze nezávislost (pravda, poněkud tautologicky) definovat jakožto absenci závislosti na mocenských, politických a dalších vlivech, kdy legislativa vytváří podmínky sledující maximální omezení zmíněných vlivů, čímž vytváří garance pro nezávislé rozhodování. Obávám se nicméně, že pojem nezávislosti je vždy do jisté míry relativní, a to dokonce i v případě soudů. Ty jsou totiž rovněž závislé na výkonné moci v celé řadě aspektů, ať již jde o jmenování soudců, soudních funkcionářů, či v otázce financování. Závislost soudů na exekutivě je sice ve srovnání se státním zastupitelstvím slabší, nejedná se však o žádný závratný rozdíl. Stejně tak hierarchická struktura státního zastupitelství má svoji analogii ve vázanosti nižšího soudu právním názorem soudu nadřízeného v rámci přezkumného řízení, kdy nerespektování pokynů může vyústit až v odejmutí věci soudci a její přikázání soudci jinému, přičemž i zde nacházíme analogii s možností odebrat věc státnímu zástupci, pokud odmítne splnit pokyn, jenž je dle jeho názoru nezákonný (§ 12d odst. 2 a § 12e odst. 3 ZSZ). Ze shora uvedeného plyne, **že mezi nezávislostí soudce a státního zástupce je rozdíl spíše v kvalitě a nikoliv v podstatě, přičemž již nyní platná zákonná úprava poskytuje státnímu zástupci řadu**

2 Nález Ústavního soudu ze dne 23. března 2004, sp. zn. I. ÚS 573/02.

3 Rozsudek Nejvyššího správního soudu z 27. října 2005, č. j. 6 As 58/2004-45.

4 Kocourek, J., Záruba J.: Zákon o soudech a soudcích; zákon o státním zastupitelství. Komentář. C. H. Beck, Praha 2004, str. 392.

5 http://www.sucr.cz:80/cz/akt_detail.php?id=389

6 Fenyk, J.: Veřejná žaloba (Historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby). Ministerstvo spravedlnosti, Praha 2001, str. 198-9.

7 Srov. § 1 odst. 1 ZSZ před a po zmíněné novele.

8 Růžička, M.: Veřejná žaloba a orgány konající přípravné řízení v ČR. C. H. Beck, Praha 2005, str. 45.

9 Žďárský, Z.: Závislý a nestranný státní zástupce? Právní praxe, 1994, č. 4, str. 195 an.

garancí podporujících jeho nezávislost. V úvahu pak připadá celý okruh legislativních změn, kterými může být jeho nezávislost významně posílena.

3. Není nezávislost státního zástupce pojmově vyloučena?

Před popisem platné právní úpravy se však zastavme u názorů, které potřebu nezávislosti státního zástupce zpochybňují. Petr Coufal a Pavel Kučera v polemice s článkem Jaroslava Fenyka uvádějí, že nezávislost státního zástupce je pojmově vyloučena, neboť klíčovou rolí státního zastupitelství je realizace trestní politiky státu (potažmo vlády), což plyne ze zařazení státního zastupitelství do moci výkonné, přičemž právě za účelem jednotného prosazování trestní politiky je uspořádáno hierarchicky: *„Státní zástupce tak svoji pravomoc nevykonává jako nezávislý jedinec, ale jako součást vertikálně i horizontálně členěné soustavy státního zastupitelství za působení všech vazeb včetně funkční a instanční nadřízenosti, podřízenosti a dohledu.“*[10] Tento názor rozhodně nelze pokládat za překonaný, neboť se k němu přihlásila i nejvyšší státní zástupkyně Renata Vesecká.[11]

Odmítnutí nezávislého státního zástupce s argumentem nutnosti prosazování jednotné trestní politiky státu však pokládám za nepřesvědčivé, jakož i nebezpečné. Domnívám se totiž, že stát by měl svoji trestní politiku prosazovat prvořadě svým zákonodárstvím, kdy změnami trestního zákona může nově kriminalizovat určité nebezpečné jednání či naopak jiné jednání dekriminalizovat, stejně tak může zpřísňovat či naopak zmírňovat trestní sazby za různé trestné činy, zavádět nové druhy trestů, posilovat práva poškozených apod. Jistě lze připustit, že ne všechny aspekty trestní politiky lze realizovat novelizací trestních kodexů, tyto však lze upravit cestou obecných pokynů, vydávaných např. Nejvyšším státním zastupitelstvím, ve kterých může být kladen důraz na preferenci určitých druhů trestů (např. peněžitého), maximální využívání odklonů, přísnější trestání určitých rozmáhajících se trestných činů apod. To však nic nemění na tvrzení, že **primární cestou pro vytváření a prosazování trestní politiky je zákonodárství.** Obávám se totiž, že prosazování nejasně definované trestní politiky prostřednictvím vládě podřízené a hierarchicky strukturované soustavy státního zastupitelství, ve kterém jsou vedoucí státní zástupci plně závislí na svých nadřízených, resp. na vládě, může vést k pokušení vládních představitelů ovlivňovat konkrétní trestní kauzy; ke snaze zajistit beztrestnost mocným či naopak kriminalizovat vládě nepohodlné osoby.

4. Záruky nezávislosti státního zástupce v platném právním řádu

Podobnost postavení soudců a státních zástupců zvláště vynikne při srovnání jejich pracovněprávního postavení. Předpokladem jejich jmenování je v prvé řadě úspěch v náročném přijímacím řízení na funkci právních (resp. justičních) čekatelů, včetně úspěšného absolvování psychotestů, absolvování tříleté kvalifikované praxe a složení odborné zkoušky, zákon tedy klade na soudce i státní zástupce podstatně přísnější požadavky než pouhé absolvování právnické fakulty. Státní zástupci jsou stejně jako soudci do své funkce jmenováni na dobu neurčitou a zbaveni funkce mohou být (vedle odsouzení za úmyslný trestný čin, zbavení způsobilosti apod.) pouze v rámci kárného řízení. Státní zástupce je přidělen ke konkrétnímu státnímu zastupitelství a přeložen může být pouze na základě svého souhlasu, přičemž přeložení bez souhlasu je konstruováno jako zcela výjimečné, za splnění řady podmínek a kompenzací na maximální dobu šesti měsíců (§ 19 ZSZ). Snahu po omezení vlivů ohrožujících nezávislost lze vysledovat z celé řady omezení kladených na státní zástupce, mj. ze zákazu vykonávat výdělečnou činnost, s výjimkou správy vlastního majetku a činnosti akademické a umělecké, ze zákazu poskytovat právní služby či být členem zastupitelstva [§ 24 odst. 2 písm. e), odst. 6, § 21 odst. 1 písm. d) ZSZ]. Tato omezení jsou do jisté míry kompenzována výší platu, který je ve srovnání s jinými pracovníky veřejné zprávy nadprůměrný a jeho výše se odvíjí od násobku průměrné nominální mzdy v nepodnikatelské sféře.[12] Součástí příjmu přitom není osobní ohodnocení určované nadřízenými, jak tomu bylo v době komunistického režimu, kteréžto opatření sleduje zamezení libovůle při odměňování.

Ze shora uvedeného vyplývá, že **pracovní postavení státního zástupce, podobně jako soudce, je ve srovnání s ostatními zaměstnanci veřejné moci daleko stabilnější a bezpečnější, a pokud si státní zástupce plní své základní povinnosti, je velmi těžko postižitelný a ze své funkce de facto neodvolatelný. Je tedy, podobně jako soudce, dobře zajištěn, aby mohl odolávat nepřípustným tlakům na svoji činnost.**

Mezi další ustanovení, podporující nezávislost státního zástupce, patří ty, které omezují jeho podřízenost v rámci hierarchické struktury státního zastupitelství a posilují jeho autonomní postavení. Je to zejména **možnost odmítnout splnění nezákonného pokynu uděleného vedoucím státním zástupcem, resp. vyšším státním zastupitelstvím** (§ 12d a § 12e ZSZ). Posouzení, zda uložený pokyn je nezákonný, je přirozeně plně na úvaze státního zástupce, jemuž byl pokyn uložen, přičemž při vědomí skutečnosti, že státní zástupce je povinen odmítnout vnější zásahy nebo jiné vlivy porušující jeho zákonem uložené povinnosti (srov. § 24 odst. 1 ZSZ), může být posouzení nezákonnosti pokynu vykládáno značně extenzivně. Na druhou stranu zcela zjevně nedůvodné odmítnutí splnění pokynu s odkazem na jeho údajnou nezákonnost může

10 Coufal, P., Kučera, P.: Několik poznámek k úvaze o nezávislosti státního zástupce. Trestní právo, 1996, č. 11, str. 9.

11 Srov. Vesecká, R.: Aktuální problematika veřejné žaloby v právní úpravě České republiky. Státní zastupitelství, 2008, č. 11-12, str. 56.

12 Požadavek zákonně zakotveného, stabilního a do budoucna odhadnutelného platového ohodnocení je poslední dobou ohrožován jednak „zmrazením“ platové základny na dobu tří let, jejím snížením o 4 % v roce 2010, jakož i doposud nerealizovaným záměrem toto zmrazení prodloužit a následně snížit koeficienty pro odměňování soudců i státních zástupců.

být podnětem pro zahájení kárného řízení.[13] Podřízenost státního zástupce ve prospěch jeho samostatné odpovědnosti je zcela potlačena při jednání před soudem, pokud dojde ke změně důkazní situace (§ 12e odst. 4 ZSZ).

5. Faktory omezující nezávislost státního zástupce

Na první pohled by se mohlo zdát, že nejvýraznějším aspektem ohrožujícím nezávislost státního zástupce je sama hierarchická struktura státního zastupitelství, kdy v rámci vnitřního a vnějšího dohledu je státní zástupce podřízen jak vedoucímu státnímu zástupci, tak nadřízenému státnímu zastupitelství. Dle mého názoru **není problematické samotné zákonné zakotvení dohledu,** přičemž, jak jsem shora uvedl, jeho analogii lze spatřovat u soudů při závaznosti pokynů nadřízených soudů, **nebezpečná je spíše převládající praxe, která dohledová oprávnění nemístně nafukuje a rozmnožuje.** Jakkoliv naprosto respektuji oprávnění nadřízeného státního zastupitelství být průběžně informován o průběhu nejzásadnějších kauz, je okruh případů, na něž dopadá „zprávová" povinnost, natolik rozsáhlý, že je zapotřebí informovat (kupříkladu) o každém nespokojenci s provedenou exekucí či hajlujícím opilci. Průběžný dohled má pak často podobu vyžadování sepisu obsáhlých zpráv, které mají spíše rituální a samoúčelnou povahu. Dvojstupňová soustava státního zastupitelství je pravidelně obcházena tím, že vrchní státní zastupitelství vykonávají dohled nad dohledovou činností krajských státních zastupitelství vůči okresním státním zastupitelstvím, a to v konkrétních věcech, event. je dohledová pyramida ještě doplněna o Nejvyšší státní zastupitelství (tzv. dohled nad dohledem).[14] Činnost státních zástupců je svazována všemožnými pokyny a opatřeními, jejichž detailní znalost je u většiny státních zástupců pochopitelně pouhou fikcí. Navzdory oprávnění nejvyššího státního zástupce vydávat vzorový organizační řád (§ 13e odst. 2 ZSZ) jsou organizační a aprobační řády zhusta ponechány na míře fantazie jednotlivých vedoucích, přičemž aprobace je často chápána nikoliv jako prostředek, jímž jsou vedoucí informováni o stavu řízení, ale jako proces schvalování postupu řadových státních zástupců.[15] Byrokratizace státního zastupitelství pak vede k alibismu a oslabování odpovědnosti konkrétního státního zástupce. Tato neblahá praxe má zřejmě kořeny v dobách komunistické prokuratury a jakkoliv na ni bylo poukazováno téměř od vzniku státního zastupitelství,[16] jeví se prozatím jako takřka nevykořenitelná.

Za potenciálně zneužitelné a tedy nezávislost státního zástupce ohrožující je nutno pokládat oprávnění vedoucího státního zástupce volně přidělovat jednotlivé trestní případy. V úvahu přicházejí dva rizikové aspekty. Objeví-li se „zájmový" případ, který bude „vhodné" vyřídit určitým způsobem, pak s tímto srozuměný vedoucí státní zástupce přidělí věc kolegovi, který má pro takový postup „pochopení". Druhým rizikem tohoto oprávnění je možnost mobbingu vůči svéhlavému státnímu zástupci, kterého lze „zavalit prací" (nemusí se mu přitom přidělovat více věcí než ostatním, bohatě postačí, jsou-li mu vybírány složitější či nepříjemné případy). Jako důkaz toho, že nejde pouze o akademické sýčkování, lze uvést případy Romana Hájka a Igora Stříže, státních zástupců z Nejvyššího státního zastupitelství a Vrchního státního zastupitelství v Olomouci. Oba byli trvale pověřeni přijímáním stěžovatelů a sepisováním jejich podání. U Romana Hájka se tak stalo poté, co publikoval článek, ve kterém zpochybnil zákonnost postupu Nejvyššího státního zastupitelství při odnětí jisté nejmenované kauzy Okresnímu státnímu zastupitelství v Přerově a jejím přikázání Okresnímu státnímu zastupitelství v Jihlavě.[17] Toto pověření bylo ústně odůvodněno tak, že má-li čas na sepisování článků, jistě si též najde čas na sepisování trestních oznámení.[18] Igor Stříž je pak bývalým náměstkem na Vrchním státním zastupitelství v Olomouci a pověření přišlo několik dní předtím, než měl svědčit ve věci tzv. justiční mafie na straně žalované Marie Benešové. Přijímání trestních oznámení a jiných podání je přitom často činností mechanickou a úmornou, přičemž mezi oznamovateli je nezanedbatelné množství notorických kverulantů a osob pletoucích si státní zastupitelství s lampárnou.[19] Je proto pravidlem, že při sepisu ústních podání se státní zástupci střídají anebo je tento nevděčný úkol svěřen právním čekatelům či asistentům státních zástupců. Trvale pověřit tímto úkolem jednoho státního zástupce zavání šikanou.

Za jeden z nejdůležitějších faktorů zabraňující nepřípustnému ovlivňování státních zástupců pokládám pevné a stabilní postavení vedoucích státních zástupců. Ti jsou jmenováni ministrem spravedlnosti na návrh nadřízeného státního zástupce, nejvyššího státního zástupce pak jmenuje na návrh ministra spravedlnosti vláda. Vrchní, krajský a okresní státní zástupce může být ministrem spravedlnosti na návrh nadřízeného státního zástupce též odvolán, pokud závažným způsobem poruší povinnosti vyplývající z výkonu funkce vedoucího státního zástupce, přičemž poruší-li povinnosti při výkonu státní správy státního zastupitelství, může tak ministr učinit i bez tohoto návrhu (§ 10 odst. 4 ZSZ). Pro jmenování do vedoucí pozice tedy nejsou předepsána žádná kvalifikační kritéria a záleží tak na volném rozhodnutí dvou subjektů. Odvolání vrchního, krajského a okresního státního zástupce je podmíněno závažným porušením jeho povinností, a pro-

13 Kocourek, J., Záruba J.: Zákon o soudech a soudcích; zákon o státním zastupitelství. Komentář. C. H. Beck, Praha 2004, str. 486.

14 Blíže viz Crha, L.: Dohled nad dohledem – nekončící téma. Státní zastupitelství, 2004, č. 6, str. 14-17.

15 Blíže viz Fenyk, J.: Veřejná žaloba (Historie, současnost a možný vývoj veřejné žaloby). Ministerstvo spravedlnosti, Praha 2001, str. 153-4.

16 Srov. Fenyk, J.: Nezávislý státní zástupce? Trestní právo, 1996, č. 9, str. 22.

17 Blíže viz Fenyk, J., Hájek, R.: Několik poznámek k podmínkám použití výkladu a analogie při rozhodování o odnětí a přikázání věci podle § 25 TrŘ v přípravném řízení trestním, Trestněprávní revue 2007, č. 11.

18 Vycházím z osobního svědectví Romana Hájka.

19 Viz http://necyklopedie.wikia.com/wiki/Lamparna: Lampárna je na téměř každém nádraží. Obvykle se nachází nedaleko většího z obou zhlaví, mezi opuštěným skladištěm brambor a hromadou rezavých vyřazených bazmeků z lokomotiv. V lampárně možno podat stížnost na jiného člověka, na firmu, na úřad, na politickou stranu, na sousedovo zvíře, na milence své ženy, na vlastní ženu, na cizí ženu, na počasí, na poměry, na vládu, na daně, na Vláďu a na fůru jiných věcí.

to se dovozuje, že je soudně přezkoumatelné.[20] Jakkoliv bylo podáno několik málo soudních žalob proti odvolání z funkce, doposud o žádné nebylo meritorně rozhodnuto, ba nebylo ani finálně určeno, zda se jedná o pracovněprávní spor s příslušností obecného soudu, či o spor s veřejnoprávním prvkem, ke kterému je příslušný správní soud.[21] Je nutno odmítnout názor nabádající k akceptování i sporného odvolání s tím, že jinak by vznikla právní nejistota o osobě vedoucího státního zástupce.[22] Domnívá-li se funkcionář, že byl odvolán nezákonně, je po mém soudu téměř jeho povinností toto rozhodnutí napadnout žalobou, neboť jen tak lze zamezit svévoli, přesněji vymezit důvody pro možné odvolání z funkce a upevnit postavení vedoucích státních zástupců. Nejistota v osobě vedoucího, myslím, nenastane: do doby pravomocného rozhodnutí soudu je jím nově jmenovaný vedoucí, a je-li soudem zrušeno odvolání původního, navrátil by se tento zřejmě automaticky do funkce. Je-li ostatně odvolání zjevně svévolné, pak lze případnou nejistotu nově dosazených osob ohledně perspektivy udržení své funkce pouze uvítat.

Za bližší okomentování stojí **oprávnění ministra odvolat jednostranně vedoucího státního zástupce, porušíli povinnosti při výkonu státní správy státního zastupitelství.** Závěr, zda k tomuto porušení povinností došlo, činí pochopitelně rovněž ministr spravedlnosti, avšak i toto jeho rozhodnutí je možno soudně napadnout. Nejznámějším případem využití tohoto oprávnění je odvolání Jiřího Křivance ministrem Pospíšilem z pozice krajského státního zástupce v Ústí nad Labem kvůli jeho postupu při odvolání Adama Bašného z funkce vedoucího liberecké pobočky krajského státního zastupitelství. Principiálně lze toto oprávnění ministra označit za nežádoucí, a to právě vzhledem k jeho jednostrannosti. S přihlédnutím ke konkrétní kauze nicméně musím uvést, že s postupem ministra v této věci plně souhlasím. Dle svědectví Adama Bašného (kterému nemám důvod nevěřit) mu Jiří Křivanec osobně jako jediný důvod odvolání uvedl jeho vyjádření na konferenci Transparency International, kde Bašný obecně kriticky hodnotil tzv. kauzu Čunek. Křivanec měl dále Bašnému sdělit, že jde o pokyn shora, přičemž mu přečetl dopis vrchního státního zástupce v Praze Vlastimila Rampuly, kriticky hodnotící vystoupení Bašného na konferenci TI, a pokud by tomuto pokynu nevyhověl, byl by sám odvolán. Po medializaci celé věci Jiří Křivanec na tiskové konferenci potvrdil, že jedním z důvodů odvolání Bašného bylo jeho vystoupení na konferenci, a dále nově vyrukoval s jeho údajnými „manažerskými selháními“. Inspekce ministra spravedlnosti zjistila, že Bašný se vytýkaných pochybení ve funkci vedoucího vůbec nedopustil, a tedy jediným nevyvráceným důvodem jeho odvolání byla kritická slova pronesená na odborné konferenci. Pokud vedoucí státní zástupce sankcionuje své podřízené kvůli veřejně projevenému kritickému názoru, jde o situaci natolik alarmující, že zásah ministra spravedlnosti nezbývá, než přivítat. Na uvedeném případě je ostatně zřejmé, že pokud by se vedoucí státní zástupci cítili bezpečnější ve svých pozicích, nenechali by se k podobným krokům tak snadno donutit.

Hmotněprávní podmínky pro odvolání pak nejsou vůbec vymezeny v případě nejvyššího státního zástupce a náměstků, kdy postačí pouze shoda dvou subjektů (ministra spravedlnosti a vlády, resp. vedoucího státního zástupce a ministra), odvolání těchto funkcionářů tedy zřejmě nelze úspěšně soudně napadnout.

Jasná zákonná kritéria absentují nejen u jmenování vedoucích státních zástupců, ale i v případě překládání státních zástupců na státní zastupitelství vyšších stupňů. Na rozdíl od soudců není ani předepsána nutnost několikaleté praxe jako podmínka přeložení na státní zastupitelství vyššího stupně (u soudců je předepsána praxe osmi let před přeložením na krajské a vrchní soudy a deseti let před přeložením na Nejvyšší soud). Dle § 19 odst. 2 ZSZ se při překládání přihlíží k dosažené odborné úrovni a výsledkům prohlubování odborných znalostí státního zástupce, což je ustanovení zcela nekonkrétní a gumové. Hrozí tedy riziko, že namísto schopností a odborných znalostí je při povyšování zohledňována zejména poslušnost a loajalita. **Jako vysoce žádoucí se tak jeví přijetí kariérního řádu,** jenž by jasně vymezil kritéria služebního postupu a zamezil tak možné libovůli v této vysoce citlivé oblasti. Navzdory několika pokusům nebyl kariérní řád přijat, přičemž se obávám, že hlavní příčinou tohoto stavu je nechuť rozhodujících funkcionářů k sebeomezení při „povyšování“ státních zástupců.

Stabilita místa výkonu práce, coby jeden z klíčových prvků garantujících nezávislé postavení státního zástupce, byla zásadně ohrožena v případě státních zástupců působících na úřadech se zřízenými pobočkami, a to postupem vrchní státní zástupkyně v Olomouci Mileny Hojovcové, která ze dne na den přikázala Ivo Ištvanovi, státnímu zástupci působícímu na brněnské pobočce VSZ Olomouc, aby nastoupil práci do Olomouce (stalo se tak několik dní před tím, než měl svědčit ve věci tzv. justiční mafie na straně žalované Marie Benešové). Ivo Ištvan toto přeložení napadl soudně, přičemž dle prozatím nepravomocného rozhodnutí soudu je přeložení neplatné. Vrchní státní zastupitelství v Olomouci argumentovalo v rámci soudního sporu tím, že místem výkonu práce státních zástupců jsou všechna pracoviště státního zastupitelství. Soud prvního stupně oproti tomu konstatoval, že místem výkonu práce je konkrétní pracoviště, přičemž pokud žalobce po dohodě s nadřízenými začal vykonávat práci na pobočce, je místem výkonu práce Brno, a jeho jednostranné přeložení do Olomouce

20 Kocourek, J., Záruba J.: Zákon o soudech a soudcích; zákon o státním zastupitelství. Komentář. C. H. Beck, Praha 2004, str. 462, Černý, P.: Odvolání státního zástupce jako výkon správy. Státní zastupitelství, 2009, č. 6, str. 22-26.

21 V současné době jsou podány nejméně dvě kasační stížnosti proti rozhodnutí správního soudu, jímž odmítl svoji příslušnost s tím, že se jedná o pracovněprávní spor. Soukromě tento závěr pokládám za nesprávný, finální odpověď však přinese až rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Blíže viz Černý, P.: Odvolání státního zástupce jako výkon správy. Státní zastupitelství, 2009, č. 6, str. 22-26.

22 Koudelka, Z.: Změna zákona o státním zastupitelství. Státní zastupitelství, 2009, č. 5, str. 2.

je proto neplatné. Pravomocné potvrzení tohoto názoru je přitom mimořádně žádoucí, neboť akceptování výkladu vedení Vrchního státního zastupitelství v Olomouci by znamenalo, že státní zástupci mohou být jednostranně překládáni z poboček na kmenová pracoviště a opačně, kterážto jsou často vzdálena desítky, ba stovky kilometrů. Státních zastupitelství se zřízenými pobočkami je přitom celá řada[23] a nad státními zástupci působícími na těchto úřadech by se tak permanentně vznášela hrozba přeložení.[24]

Vzhledem k doposud nerealizovanému záměru vrchní státní zástupkyně v Olomouci Hojovcové zrušit brněnskou a ostravskou pobočku svého úřadu **by ostatně bylo z hlediska jistoty státních zástupců žádoucí, aby pobočky státních zastupitelství byly zřízeny zákonem,** jako je tomu u poboček soudních, a nikoliv „pouze" vyhláškou Ministerstva spravedlnosti ČR.

Za další prvek potenciálně ohrožující nezávislost státních zástupců (či přesněji v tomto bodě státního zastupitelství) pokládám novelu ZSZ č. 7/2009 Sb. umožňující asistentům státních zástupců vystupovat v řízení před okresními soudy. S ohledem na generální zmocnění asistentů v § 33 odst. 7 ZSZ[25] je v trestním řízení na „okresní" úrovni státní zástupce de facto zcela nahraditelný asistentem (resp. právním čekatelem), a otevírá se tak cesta pro tzv. asistenční model státního zastupitelství, kdy v čele úřadu stojí jeden státní zástupce, který výkon své pravomoci v jednotlivých případech přenáší na substituty. Za nově platné zákonné úpravy tedy existuje možnost, že na okresním státním zastupitelství bude jmenován pouze okresní státní zástupce, snad jeho náměstek a dále několik asistentů, kteří budou fakticky vykonávat úkoly řadových státních zástupců, kdy vedoucí státní zástupce bude namísto nich jen podepisovat. Nastíněný model by byl oproti nynějšímu stavu jistě levnější a „flexibilnější". Vzpurného asistenta se totiž lze zbavit nepoměrně snadněji než vzpurného státního zástupce. Schválená úprava přinejmenším do budoucna usnadňuje tlak na snižování tabulkových míst státních zástupců ve prospěch asistentů (takový návrh byl ostatně předložen několik dní po účinnosti zmíněné novely).[26]

V souvislosti s „kauzou Bašný" se také vyskytla kritika § 24 odst. 4 ZSZ, dle kterého je státní zástupce „povinen zachovávat náležitou úctu k ostatním státním zástupcům, jiným osobám vykonávajícím právnické povolání, k ostatním zaměstnancům státního zastupitelství a dalším osobám, s nimiž při výkonu své funkce jedná; je povinen zejména zdržet se **nepřiměřené** veřejné kritiky státního zastupitelství a výkonu jeho působnosti, jiných státních zástupců, soudců, advokátů a notářů". Domnívám se, že samo o sobě toto ustanovení nezávislost státních zástupců neohrožuje, nepřípustný je však jeho excesivní výklad, kterého se dopustili Jiří Křivanec a Vlastimil Rampula, pokud tvrdili, že Adam Bašný svým vyjádřením na konferenci Transparency International, kde mj. uvedl, že tzv. kauza Čunek je největší ranou do pracně a dlouhodobě budovaného image naší justice, toto ustanovení porušil.[27]

6. Návrhy de lege ferenda posilující nezávislost státních zástupců

Před nastíněním jednotlivých návrhů zákonných změn posilujících nezávislost státních zástupců pokládám za vhodné vrátit se k samotnému pojmu nezávislosti. **Nezávislost je v prvé řadě vnitřní kvalitou konkrétního jedince.** Zákonná úprava má vytvořit takové prostředí, aby do funkce státního zástupce byli vybíráni jednici touto kvalitou disponující, zajistit státním zástupcům stabilní prostředí pro výkon práce a zamezit vlivům, které by mohly ohrožovat jejich nestranné a spravedlivé rozhodování. Zákon však pouze vytváří prostředí, v němž se může nezávislost státního zástupce rozvinout, avšak sám o sobě ji zajistit nemůže, neboť toto je úkol pro každého konkrétního jednotlivce.[28] Nezávislost (ve smyslu jejích zákonných garancí) je nicméně pojmem natolik neurčitým a relativním, že lze jen velmi těžko kategoricky určit, při které zákonné úpravě je či není dána, tedy kdy „ještě není" a „už je". Nezávislost je požadavek kladený na každého státního zástupce, přičemž platný zákon mu dává dostatek záruk k tomu, aby při svém rozhodování mohl být nezávislým, v úvahu však připadá přijetí dalších záruk, které by jeho nezávislost garantovaly v takové míře, že by se blížila nezávislosti soudců.

Jakkoliv matoucí a principiálně nevhodné je zařazení státního zastupitelství dle čl. 80 Ústavy do moci výkonné, je možné významně posílit nezávislost státních zástupců i bez novelizace ústavy, pouze cestou změny „jednoduchého" práva. Znění čl. 80 Ústavy je totiž natolik obecné,[29] že samo jeho znění žádnou závislost na exekutivě nepresumuje a toto vyplývá pouze z jeho řazení do moci výkonné. Ostatně jakkoliv je moc soudní vymezena v samostatné hlavě ústavy, jsou i soudy v řadě významných aspektů závislé na moci výkonné, aniž by to vedlo ke zpochybňování nezávislosti soudní moci.

Za klíčový prvek pro posílení postavení i řadových státních zástupců pokládám vymezení přesnějších podmínek pro jmenování vedoucích státních zástupců. Platná právní úprava vyžaduje při jmenování součinnost dvou subjektů (vláda a ministr spravedlnosti při jmenování nejvyššího státního zástupce a ministr spravedlnosti a bezprostředně nadřízený vedoucí státní zástupce při jmenování

23 Příkladmo: KSZ Ústí n. L. má pobočku v Liberci, KSZ Brno má pobočky v Jihlavě a ve Zlíně, VSZ Olomouc v Brně a Ostravě.

24 Blíže viz Vašíček, M. Šavelka, J.: Místo výkonu práce soudců a státních zástupců. Právní rozhledy, 2009, č. 5, str. 164-9.

25 § 33 odst. 7 ZSZ: „V trestním řízení může státní zástupce pověřit právního čekatele nebo asistenta státního zástupce, aby jej zastupoval při jednotlivém úkonu tohoto řízení; v řízení před soudem se může dát zastoupit právním čekatelem nebo asistentem státního zástupce pouze před okresním soudem."

26 Blíže viz Lata, J.: Hrozí asistenční model státního zastupitelství? Státní zastupitelství, 2009, č. 3, str. 28-31.

27 Srov. Rampula, V.: S postupem JUDr. Křivance souhlasím! Právo 24. 2. 2009, str. 6.

28 Srov. Kocourek, J., Záruba J.: Zákon o soudech a soudcích; zákon o státním zastupitelství. Komentář. C. H. Beck, Praha 2004, str. 139.

29 Čl. 80 (1) Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon. (2) Postavení a působnost státního zastupitelství stanoví zákon.

ostatních vedoucích státních zástupců). **Postavení nejvyššího státního zástupce by jistě posílilo, pokud by byl jmenován prezidentem republiky na návrh vlády,** neboť by se tak oprostil od bezprostřední závislosti na vládě. O změně „jmenovacích subjektů" lze uvažovat i u ostatních vedoucích, přičemž **jmenovací pravomoc by mohla být odebrána ministru spravedlnosti ve prospěch představitelů státního zastupitelství (okresního státního zástupce by mohl jmenovat vrchní na návrh krajského, krajského státního zástupce by mohl jmenovat nejvyšší na návrh vrchního a vrchního státního zástupce by jmenoval prezident republiky na návrh nejvyššího státního zástupce).**[30] Za ještě podstatnější, než jsou změny v navrhujících a jmenujících subjektech, však **pokládám vymezení kvalifikačních předpokladů pro zastávání funkce vedoucího státního zástupce, jakož i zřízení personální rady (příp. rad) státního zastupitelství a její zapojení do jmenovacího procesu.**

Vymezení jasných kvalifikačních předpokladů pro vedoucí státní zástupce (včetně náměstků) by jednak omezilo libovůli při jejich jmenování, a rovněž zúžilo okruh kandidátů na ty potenciálně kvalitnější. Nynější absence kritérií totiž může vést k tomu, že se hlavním předpokladem pro jmenování vedoucích stane slepá poslušnost a (všeho)schopnost. Nabízí se stanovení celé řady kvalifikačních předpokladů, jako např. délka praxe ve funkci státního zástupce či jiné justiční profesi, vyšší stupeň akademického vzdělání, úspěšné vedení mimořádně závažných kauz, publikační činnost apod., přičemž pro každý vedoucí stupeň by byla kritéria stanovena v různém stupni přísnosti. V úvahu připadá i vypisování výběrových řízení při obsazování funkcí vedoucích státních zástupců.

Za velmi žádoucí pokládám **zřízení personální rady státního zastupitelství volené všemi státními zástupci,** která by se vyjadřovala ke jmenování a odvolání vedoucích státních zástupců. I pokud by jí nebyla svěřena rozhodovací pravomoc a byla by pouze povinným konzultačním orgánem, domnívám se, že zřízení orgánu reprezentujícího všechny státní zástupce, který k zásadním otázkám resortu veřejně vyjadřuje své stanovisko, by bylo jasným přínosem. Personální rada by se mohla vyjadřovat i k dalším otázkám, jako např. metodice výběru právních čekatelů, přeřazování státních zástupců na vyšší státní zastupitelství apod. S jejím zřízením počítal neschválený návrh nového zákona o státním zastupitelství předložený v roce 1999 tehdejším ministrem spravedlnosti Otakarem Motejlem.

Bližší úpravu zasluhuje vymezení důvodů pro odvolání vedoucích státních zástupců, přičemž nynější znění je značně vágní a dává soudům, které zákonnost odvolání v případě jeho napadení posuzují, neúměrně široký prostor pro volné uvážení. Zřetelně by též mělo být určeno, jaké soudy (správní či civilní) přezkoumávají důvodnost odvolání. Další variantou úpravy odvolávání vedoucích je výlučné svěření tohoto oprávnění kárnému soudu. Jeho rozhodnutí by bylo konečné, bez možnosti soudního přezkumu, čímž by se odstranila časová prodleva mezi změnou v osobě vedoucího a výsledkem soudního sporu vyvolaného odvolaným vedoucím. V takovém případě by však bylo nutno speciálně upravit kárná provinění vedoucích státních zástupců tak, aby pod ně bylo možno podřadit např. i naprostou manažerskou neschopnost.

Další zákonné změny posilující nezávislost státních zástupců je možno provést přesnějším vymezením dohledové pravomoci vedoucích státních zástupců a nadřízených státních zastupitelství. Obecně lze uvést, že dohled by měl plnit zejména funkci informační, sjednocující a metodickou, přičemž možnost ukládat závazné pokyny v konkrétních kauzách by měla být omezena na výjimečné situace a takové pokyny by měly být zcela transparentní. Oprávnění státního zástupce odmítnout pokyn by mělo být rozšířeno i o možnost, kdy je pokyn v rozporu s jeho právním názorem, a pokud by nadřízený státní zástupce trval na splnění takového pokynu, musel by věc přidělit jinému státnímu zástupci. **Precizněji by měl být upraven postup při odmítnutí pokynu z důvodu jeho nezákonnosti.** Dle platné právní úpravy, odmítne-li státní zástupce pokyn vydaný nadřízeným státním zastupitelstvím coby nezákonný, pak o věci rozhoduje právě nadřízené státní zastupitelství, které sporný pokyn vydalo, a toto věc vyřídí samo (§ 12d odst. 2 ZSZ). I pokud by tedy státní zástupce důvodně namítal nezákonnost pokynu, avšak nadřízené státní zastupitelství by na jeho provedení trvalo, byl by tento pokyn realizován i přes jeho nezákonnost (byť v odpovědnosti nadřízeného státního zastupitelství). Jako vhodnější se mi proto jeví řešení, že pokud dojde k odmítnutí pokynu pro jeho nezákonnost, a státní zastupitelství, které pokyn vydalo, důvodnost tohoto odmítnutí neuzná, pak věc předloží bezprostředně nadřízenému státnímu zastupitelství ke konečnému rozhodnutí, které buď akceptuje námitku nezákonnosti a pokyn zruší, anebo věc postoupí k rozhodnutí státnímu zastupitelství, jež pokyn vydalo. V případě takto zásadního sporu by tedy nerozhodovala jedna ze dvou stran, ale třetí instance.[31]

Uvnitř jednotlivého státního zastupitelství je postup při odmítnutí nezákonného pokynu dle platné úpravy vymezen tak, že odmítne-li státní zástupce pokyn coby nezákonný a státní zástupce, který pokyn vydal, na jeho splnění trvá, předloží věc k rozhodnutí vedoucímu (§ 12e odst. 3 ZSZ). Vznikne-li tedy spor mezi řadovým státním zástupcem a náměstkem, věc finálně rozhodne vedoucí státní zástupce, vydá-li však pokyn přímo vedoucí (což je v případě drtivé většiny okresních státních zastupitelství pravidlem), pak věc končí rovněž u něj. Zákonná úprava by proto mohla být změněna tak, že jedná-li se o pokyn vedoucího státního zástupce, pak věc finálně rozhoduje vedoucí státní zástupce nadřízeného státního zastupitelství.

30 Srov. Koudelka, Z.: Změny postavení státního zastupitelství, Státní zastupitelství, 2008, č. 11-12, str. 60.

31 Srov. Fenyk, J.: Nezávislý státní zástupce? Trestní právo, 1996, č. 9, str. 20.

Jako prvek ohrožující nezávislost státního zástupce (či přesněji státního zastupitelství) jsem označil oprávnění vedoucího volně přidělovat věci státním zástupcům. V této souvislosti by **bylo vhodné se reálně zamyslet nad možností přidělovat případy dle rozvrhu práce, jako je tomu v případě soudců.** Dobře vím, že by se jednalo o řešení značně netradiční, vůči kterému by bylo namítáno, že se tak náročné kauzy mohou dostat do rukou nezkušených nebo ne zcela schopných státních zástupců, či že mechanické rozdělování nezohledňuje náročnost jednotlivých případů, a tedy fakticky vede k nerovnoměrnému zatěžování státních zástupců. Takový okruh námitek lze odmítnout s poukazem na praxi soudů, neboť ty se musí s těmito negativními následky rozvrhu práce rovněž vyrovnávat. Je-li nápad rozdělován rozvrhem práce soudcům, pak nevidím důvod, proč by tomu tak nemohlo být i u státních zástupců, přirozeně při zohlednění jejich specializace. Volné rozdělování nápadu vedoucími je sice jednodušší a operativnější, avšak transparentnější a méně zneužitelné je zavedení rozvrhu práce.

Další změny posilující nezávislost státních zástupců shrnu jen stručně, neboť de facto jde jen o opositum shora uvedených rizikových faktorů: jedná se o **přijetí kariérního řádu, zrušení zastupitelnosti asistenty v řízení před okresními soudy, jakož i zřízení poboček státních zastupitelství zákonem a nikoliv pouhou vyhláškou.** Postavení státního zastupitelství by rovněž významně posílila jeho **finanční samostatnost**, pokud by v rámci státního rozpočtu bylo samostatnou rozpočtovou kapitolou, nenavázanou na rozpočet ministerstva spravedlnosti. Rozpočtová autonomie by oslabila finanční závislost na ministru spravedlnosti, která nyní existuje nejen u státního zastupitelství, ale i u soudů.

7. Závěr

Shora popsané návrhy posilující nezávislost státních zástupců je jistě možno podrobněji rozpracovat, případně rozšířit o další aspekty. Jsem si dobře vědom, že ne všechny z nich jsou jednoduše realizovatelné, ani prosty možných negativních následků, jako např. jistého snížení operativnosti. Cílem tohoto příspěvku bylo zejména sestoupit od obecných proklamací o nutnosti nezávislé justice (jíž je státní zastupitelství integrální součástí) k vypíchnutí konkrétních faktorů, které tuto nezávislost ohrožují. Předložené návrhy sledující posílení nezávislosti státních zástupců jsou pak příspěvkem do diskuse nad postavením státního zastupitelství, jejíž přetavení do legislativních změn je během na dlouhou trať.

Sebedokonalejší právní úprava však nebude mnoho platná, pokud se státní zástupci neoprostí od dědictví bývalé komunistické prokuratury, vyznačujícího se alibismem, opatrností a nechutí převzít vlastní odpovědnost. Nelze přitom paušálně říct, že se jedná jen o problém generační, neboť zakořeněné nešvary se mohou přenášet i na mladší generace státních zástupců. Jde o úkol, který si každý státní zástupce musí vybojovat sám. Státní zástupce by měl být hrdý na svoji profesi a jeho sebeúcta by mu měla bránit v tom, aby se nechal degradovat do pozice pouhého „referenta“. Se sebeúctou pak souvisí charakterová vlastnost, kterou pokládám pro státního zástupce za vůbec nejdůležitější, a sice odvaha: odvaha hájit veřejný zájem, odvaha odmítnout nezákonné postupy, odvaha veřejně projevit svůj názor, odvaha nemlčet k šikaně a zastrašování. Jen odvážný státní zástupce může být plně nezávislý. Doufám přitom, a události poslední doby, myslím, dávají této mé naději oprávnění, že odvahy mezi státními zástupci přibývá a že ideál nezávislého státního zástupce se tak může stát realitou.

• • •

POZNÁMKA AUTORA:

Po vypracování a odevzdání příspěvku došlo k vydání několika soudních rozhodnutí, které mají pro postavení státních zástupců mimořádný význam. Nejvyšší správní soud v celkem třech případech (sp. zn. 9 As 94/2008, 9 As 2/2009, 1 As 9/2009) jednotně rozhodl, že odvolávání vedoucích státních zástupců je veřejnoprávním aktem ministra spravedlnosti, jehož případný soudní přezkum spadá do pravomoci správních soudů. Věci tedy byly vráceny Městskému soudu v Praze k meritornímu rozhodnutí.

Dne 28. 1. 2010 potvrdil Krajský soud v Ostravě, coby odvolací soud, neplatnost přeložení Ivo Ištvana z brněnské pobočky VSZ Olomouc na kmenové pracoviště v Olomouci. Bylo tak pravomocně potvrzeno, že státní zástupce vykonává svoji práci v místě, které s ním bylo sjednáno, a toto nemůže být jednostranně měněno (výjimkou jsou samozřejmě zvláštní ustanovení zákona o státním zastupitelství, které však na daný případ nedopadají). Soud prvního ani druhého stupně se tedy neztotožnil s extrémním právním názorem vedení VSZ Olomouc, že státního zástupce může vedoucí bez jeho souhlasu libovolně překládat, neboť má místo výkonu práce kdekoli v obvodu působnosti příslušného úřadu. Dle informací médií zvažuje vrchní státní zástupkyně v Olomouci Milena Hojovcová podání dovolání.

✤ Autor je státní zástupce Městského státního zastupitelství v Brně.

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA, ERA A JUSTIČNÍ AKADEMIE VÁS ZVOU NA MEZINÁRODNÍ KONFERENCI

• v pátek 26. března 2010 – budova Justiční akademie, Hybernská 18, Praha 1

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE: Mezinárodní právo rodinné v praxi

Řečníci: Dr. Kerstin Niethammer-Jürgens, advokátka, odborná advokátka pro právo rodinné
prof. Bea Verschraegen, Univerzita ve Vídni
Mgr. Zuzana Fišerová, ředitelka mezinárodního odboru civilního Ministerstvo spravedlnosti ČR
JUDr. Lubomír Ptáček, soudce Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka Liberec
JUDr. Lenka Pavlová, Ph.D, advokátka, Křtiny

Číslo semináře: 41016 | Poplatek za seminář: 1400 Kč | Uzávěrka přihlášek: 18. března 2010

• ve čtvrtek 8. dubna 2010

Novelizovaný exekuční řád

Lektorka: JUDr. Martina Kasíková, předsedkyně Okresního soudu Praha-východ

Číslo semináře: 41013 | Poplatek za seminář: 750 Kč | Uzávěrka přihlášek: 2. dubna 2010

• ve čtvrtek 15. dubna 2010

Beck-online – předpisy, judikatura, komentáře a další texty v elektronické podobě

Lektor: Ing. Radim Krejčí

Číslo semináře: 41014 | Poplatek za seminář: ZDARMA | Uzávěrka přihlášek: 11. dubna 2010

• ve čtvrtek 29. dubna 2010

Advokát u Ústavního soudu

Lektoři: JUDr. Jiří Nykodým, soudce Ústavního soudu ČR
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, soudce Ústavního soudu ČR

Číslo semináře: 41015 | Poplatek za seminář: 750 Kč | Uzávěrka přihlášek: 23. dubna 2010

• ve čtvrtek 6. května 2010

Právní aspekty udělení milosti prezidentem republiky

Lektorka: JUDr. Dana Římanová, ředitelka odboru legislativy a práva Kanceláře prezidenta republiky

Číslo semináře: 41017 | Poplatek za seminář: 500 Kč | Uzávěrka přihlášek: 29. dubna 2010

• **ve čtvrtek 20. května 2010** **Problematika odpovědnosti za škody způsobené vadným výkonem veřejné moci**

Lektor: JUDr. Jan Vyklický, předseda Obvodního soudu pro Prahu 10, čestný prezident Soudcovské unie ČR

Číslo semináře: 41018 Poplatek za seminář: 750 Kč Uzávěrka přihlášek: 13. května 2010

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA A JUSTIČNÍ AKADEMIE VÁS ZVOU NA SPOLEČNÝ SEMINÁŘ

• **ve čtvrtek 27. května 2010** **Evropské soudy – některé zajímavé aspekty jejich činnosti**

Lektoři: prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., soudkyně Tribunálu
prof. JUDr. Jiří Malenovský, soudce Soudního dvora
Arnaud Raclet, asistent soudkyně Tribunálu
JUDr. David Petrlík, asistent soudce Soudního dvora

Číslo semináře: 41019 Poplatek za seminář: 750 Kč Uzávěrka přihlášek: 20. května 2010

Semináře probíhají **v Praze 1 v Paláci Dunaj, Národní 10** (vchod z Voršilské ul. č. 14), pokud není uvedeno jiné místo konání, obvykle **od 9.00 do 16.00 hodin** s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, www.cak.cz vlevo pod odkazem Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK, a zašlou ji e-mailem na adresu: **seminare@cak.cz.** Po potvrzení příjmu přihlášky odborem výchovy a vzdělávání ČAK uhradí přihlášení účastníci příslušný účastnický poplatek (včetně DPH v zákonné výši) **na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatele) bez pomlčky či lomítka (např. 4100300333). Kopii dokladu o úhradě účastníci vezmou s sebou na seminář, daňový doklad obdrží při prezenci semináře, popřípadě poštou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače – 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese **www.cak.cz** v levém menu nazvaném **Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK.** Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová. Těšíme se na setkání s vámi.

✤ Ing. LENKA PONDĚLÍČKOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• **ve středu 21. dubna 2010** **Insolvenční řízení z pohledu věřitele a uplatňování jeho pohledávek. Aktuální otázky z pohledu soudce, advokáta a insolvenčního správce**

Lektoři: Mgr. Martin Liška, insolvenční soudce Městského soudu v Praze
JUDr. Michal Žižlavský, advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením

Číslo semináře: 68009 Poplatek za seminář: 700 Kč Uzávěrka přihlášek: 14. dubna 2010

Semináře se konají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době **od 9.00 do 16.00 hodin.**

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: **sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz** a poukáží příslušný **účastnický poplatek** (tj. 700 Kč včetně DPH v zákonné výši) na účet **6724361001/2700,** konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 680010123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

• **ve čtvrtek 1. dubna 2010**

BECK-ONLINE – předpisy, judikatura, komentáře a další texty v elektronické podobě

Lektorka: Mgr. Leona Buzrlová, školitelka Beck-online

Číslo semináře: 68008 | Poplatek za seminář: ZDARMA | Uzávěrka přihlášek: **25. března 2010**

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin **(pokud není na pozvánce uvedeno jinak).**

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: **sekr@cakbrno.cz**, **modlitbova@cakbrno.cz.** Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný **účastnický poplatek** (tj. 550 Kč včetně DPH v zákonné výši) poukáží účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet **6724361001/2700,** konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 680010123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401 pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

Pozvání na semináře Jednoty českých právníků v prvním pololetí 2010

Výbor Pražského sdružení Jednoty českých právníků připravil v souladu se svým posláním a stanovami a ve spolupráci s Justiční akademii ČR v prvém pololetí 2010 tyto odborné semináře s aktuální právní problematikou, na které vás srdečně zve:

pátek 9. dubna 2010, seminář č. 0310

NOVELIZACE OBCHODNÍHO ZÁKONÍKU V ROCE 2009 A SOUVISEJÍCÍ PROBLEMATIKA

Přednášející: **JUDr. Ivana Štenglová,** Nejvyšší soud ČR

úterý 18. května 2010, seminář č. 0410

PRAKTICKÉ ZKUŠENOSTI SE SOUHRNNOU NOVELOU OSŘ A NOVINKY V CIVILNÍM ŘÍZENÍ

Přednášející: **JUDr. Jaromír Jirsa,** Městský soud Praha

čtvrtek 24. června 2010, seminář 0510

EXEKUCE PO NOVELÁCH

Přednášející: **JUDr. Martina Kasíková,** Okresní soud Praha-východ

Všechny uvedené semináře se konají v Přednáškovém sále Justiční akademie ČR, Praha 1, Hybernská 18, od 9 do 14 hodin. Účastnický poplatek činí za každý seminář 950 Kč, pro členy JČP pouze 500 Kč.

Poplatek lze poukázat buď převodem z účtu účastníka (příp. jeho zaměstnavatele) na účet Pražského sdružení JČP u Československé obchodní banky v Praze číslo 106 231 472/0300, nebo poštovní poukázkou, doplněnou našimi finančními údaji. Jako variabilní symbol uveďte vždy kód příslušného semináře (např. 0909), konstantní symbol 0308.

Přihlášky posílejte faxem na číslo 222 717 719 nebo e-mailem na: JCPPraha@quick.cz.

Všechny další informace získáte u koordinátorů:
JUDr. Ludmila Suchá, tel. 272 766 026, 607 103 037
JUDr. Božena Burdychová, tel. 604 245 079, 286 881 113

Česká advokátní komora coby partner JAMS International ADR Center, Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Conflict Management International, a ve spolupráci se Soudcovskou unií ČR, pod záštitou Evropské unie, vás srdečně zve na mezinárodní konferenci s názvem

MEDIACE V OBČANSKÝCH A OBCHODNÍCH SPORECH

Právníci ve světě ADR
Úloha, odpovědnost a příležitost pro právníky v oblasti alternativního řešení sporů (ADR)

23. – 24. duben 2010
Univerzita Karlova, Právnická fakulta, nám. Curieových 7, Praha 1

Účast zdarma, nutná registrace předem na **www.jamsadrcenter.com/civil-justice/prague**. Počet míst omezen, rozhoduje pořadí došlých přihlášek na uvedenou adresu.
Pro další informace můžete napsat e-mailem na **civil-justice@jamsadrcenter.com.**

PROGRAM:

23. dubna

Celý den simultánně tlumočeno.

ZAHÁJENÍ (14.00 – 14.45)
prof. Giuseppe De Palo, JAMS ADR Center, Itálie
prof. JUDr. Aleš Gerloch, Univerzita Karlova v Praze
JUDr. Martin Vychopeň, Česká advokátní komora
JUDr. Tomáš Lichovník, Soudcovská unie ČR

DEMONSTRACE MEDIAČNÍHO PROCESU (14.45 – 16.00)
Živá ukázka řešení mezinárodního obchodního sporu – v angličtině
Dr. Adi Gavrila, Craiova Mediation Center, Rumunsko
Dr. Roman Rewald, Weil, Gotshal, Manges, Polsko
JUDr. Vít Horáček, Glatzová & Co., Česká republika
JUDr. Antonín Mokrý, Česká advokátní komora
Dr. Helena De Backer, DS De Backer & Bastin, Belgie

PŘESTÁVKA (16.00 – 16.30)

LEKCE ZE „ZÁKOPŮ“ (16.30 – 17.15)
Interview prof. Giuseppe De Palo s mezinárodně uznávaným mediátorem Bruce Edwardsem, JAMS, USA.

KULATÝ STŮL NA TÉMA MEDIACE VE STŘEDNÍ EVROPĚ (17.15 – 18.30)
Mgr. Dana Potočková, Conflict Management International, Česká republika
JUDr. František Kutlík, Slovenský institut mediace
Dr. Roman Rewald, Weil, Gotshal, Manges, Polsko
Dr. Adi Gavrila, Craiova Mediation Center, Rumunsko
JUDr. Martina Doležalová, Česká advokátní komora
Dr. Bojana Jovin-Hrastnik, Council for ADR, Slovinsko
JUDr. Marie Brejchová, ECLA, Česká republika

24. dubna

PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ (9.00 – 10.00)

Perspektivy ADR v České republice – v češtině
JUDr. Tomáš Horáček, Univerzita Karlova v Praze
Mgr. Šárka Hájková, Soudcovská unie ČR
JUDr. Martina Doležalová, Česká advokátní komora
Mgr. Robert Cholenský, Institut mediace ČR
Mgr. Dana Potočková, Conflict Management International

PARALELNÍ WORKSHOPY (10.00 – 11.30/11.45 – 13.15)

V češtině:
- **Základní mediační styly a dovednosti**
  Mgr. Martina Kykalová, Institut mediace
- **Mediační praxe na Slovensku**
  JUDr. František Kutlík, Slovenský institut mediace
- **Jak se připravit na účast v mediačním procesu**
  Mgr. Robert Cholenský, Institut mediace
- **Mediační techniky pro právníky**
  Mgr. Dana Potočková, Conflict Management International

V angličtině:
- **Právník jako řešitel konfliktu**
  Dr. Helena De Backer, DS De Backer & Bastin
- **Psychologické bariéry směřující proti uzavření dohody**
  prof. Giuseppe De Palo, JAMS ADR Center
- **Mediace a soudci**
  Dr. Machteld Pel, Národní úřad pro soudní mediaci
  Mgr. Šárka Hájková, Soudcovská unie ČR
  JUDr. Jaromír Jirsa, Městský soud v Praze
  JUDr. Martina Kasíková, OS Praha-východ
- **Vykonatelnost mediačních dohod v rámci Evropské unie**
  prof. Maria Pilar Canedo, Deusto University
- **Pokročilé mediační techniky**
  Bruce Edwards, JAMS
- **ADR ve stavebnictví**
  Dr. Peter Kamminga, Gould Center, Stanford University Law School
  Dr. Paola Cecchi Dimeglio, Gould Center, Stanford University Law School

Jak bylo na stáži v Paříži

V období od **2. 10. do 27. 11. 2009** pořádala Pařížská advokátní komora (l'Ordre des Avocats de Paris) již tradiční každoroční stáž pro zahraniční advokáty. Podmínkou účasti je praxe v oboru v zemi původu a výborná znalost francouzského jazyka včetně právní terminologie. Veškerá komunikace během stáže probíhala totiž výhradně ve francouzštině, a to včetně volnočasových aktivit.

Stáže se účastnilo téměř padesát advokátů a advokátních koncipientů z celého světa, včetně Severní a Jižní Ameriky, Japonska, Nového Zélandu, afrických států a Evropy. Z České republiky jsme byly tři advokátky.

Stáž byla rozdělena do dvou hlavních částí. První měsíc byl spíše „teoretický". Docházeli jsme na přednášky do školy při Pařížské advokátní komoře (EFB – Ecole de formation des barreaux). Seznamovali jsme se nejen s francouzským právem, ale i s právem evropským a mezinárodním. Na programu byly nejen přednášky z různých právních odvětví, včetně rodinného práva, obchodního práva, ústavního práva a mezinárodního smluvního práva, ale i diskuse o podmínkách a možnostech založení vlastní advokátní kanceláře ve Francii, mediace, jednodenní kurz prezentace projevu a jiné praktické otázky. Dozvěděli jsme se o základech francouzského procesního práva, které se nám následně hodily během druhého měsíce stáže. Měli jsme možnost účastnit se soudních jednání v civilních, trestních i obchodních věcech. Jeden den jsme strávili na Rozhodčím soudu při Pařížské obchodní komoře. Byli jsme pozváni na návštěvu Francouzského národního shromáždění včetně účasti na jednání, francouzského senátu, Státní rady apod. Během přednášek, ale i ve volných chvílích jsme měli možnost diskutovat a porovnávat právní řády různých zemí, včetně fungování justice nebo advokátních praxí. Bylo zajímavé srovnávat kulturní rozdíly různých států, odlišnosti v právních úpravách, ale na druhou stranu i podobnosti týkající se advokátní etiky apod.

Po večerech a o víkendech jsme měli volno, které jsme využívali k procházkám po Paříži a utužování přátelských vztahů s ostatními stážisty. Navštěvovali jsme nejen muzea a výstavy, ale i obchody, kavárničky atd., zkrátka vše, co metropolitní město nabízí. Několikrát jsme byli v divadle, někteří v opeře, jiní na koncertech či v kinech na nejnovějších francouzských filmech. V Českém centru jsme oslavili 20. výročí sametové revoluce.

Na konci první části stáže byl pro nás zorganizován dvoudenní výlet do Bruselu, kde jsme navštívili Evropský parlament, Komisi a Bruselský soudní dvůr a prohlédli si město.

Druhý měsíc stáže byl každý z nás přidělen do advokátní kanceláře. Někteří pracovali pro nadnárodní kanceláře, jiní pro malé kanceláře o jednom advokátovi, kterých je ve Francii stále obrovské množství. Během této praktické části jsme měli možnost se seznámit s fungováním kanceláří, studovali jsme advokátní spisy, účastnili se soudních jednání, jednání s klienty apod. Tato část stáže byla velmi zajímavá, byť pro každého probíhala v jiném stylu. Do advokátních kanceláří jsme byli rozřazeni víceméně dle oblastí práva, které nás zajímaly, byť to ale nebylo bezvýjimečné. Obecně lze říci, že v menších kancelářích byla praxe zajímavější, jelikož byl užší vztah mezi

pracovníky kanceláře a stážistou, ale i tak velmi záleželo na každém z nás, jak dovedl stáže využít. Nejednalo se fakticky o práci advokáta v pravém slova smyslu, jelikož by pro nás bylo velmi obtížné sepisovat vyjádření tak, aby byla v souladu s francouzským právem a navíc v dokonalé právnické francouzštině. Nicméně jsme měli možnost vyjadřovat se k určitým případům; základy práva a právní teorie jsou v kontinentální Evropě velmi podobné, a tak jsme svými nápady a názory byli schopni pomáhat řešit aktuální právní kauzy. Byť je stáž otevřená i pro advokátní koncipienty, stáže se v naprosté většině účastnili advokáti, neboť dostatečná předchozí praxe v oboru byla žádoucí.

Pařížská advokátní komora ani škola nám na druhý měsíc již žádný program pro volný čas nepřipravovaly. Využívali jsme navázané kontakty z prvního měsíce, abychom si domlouvali společné trávení volných večerů a víkendů. Během druhého měsíce bylo ostatně volného času mnohem méně, jelikož pracovní doba v mnohých kancelářích nekončila před šestou či sedmou hodinou večerní.

Co se týká finančních aspektů stáže, Pařížská advokátní komora hradila veškeré přednášky a výukovou část včetně cesty do Bruselu. Účastníci z ČR a stážisté z některých dalších zemí mohli navíc využít stipendia francouzské vlády, která prostřednictvím organizace EGIDE zajistila ubytování a pojištění a vyplácela každý měsíc finanční příspěvek, který pokryl většinu základních životních nákladů (jídlo, doprava po městě), nikoli však nadstandard v podobě cestování, návštěv restaurací apod.

Účast na stáži hodnotíme jednoznačně kladně. Byla obrovskou životní zkušeností a všem doporučujeme, aby zkusili své štěstí ve výběrovém řízení a v případě úspěchu strávili dva přínosné měsíce v Paříži. Nejednalo se jen o zlepšení znalostí francouzského jazyka a seznámení se s fungováním francouzských advokátních kanceláří, ale i seznámení se s advokáty z celého světa a navázání nejen pracovních, ale i přátelských vztahů, které bude možno budovat i po ukončení pobytu ve francouzské metropoli. Chtěly bych tímto poděkovat české straně za perfektní organizaci, a to jmenovitě JUDr. Markétě Tošnerové z České advokátní komory a Mgr. Kataríně Horňáčkové z francouzské ambasády. V případě dotazů na průběh stáže anebo další podrobnosti jsme k dispozici na e-mailových adresách **martina@kacerova.cz, lucie_jiraskova@yahoo.com** a **zuzanavalouskova@gmail.com**.

✤ Mgr. Ing. MARTINA KAČEROVÁ, advokátka
✤ Dr. Iur. LUCIE JIRÁSKOVÁ, LL.M., advokátka

Advokátní stáž v Paříži 2010

Pařížská advokátní komora (l´Ordre des Avocats de Paris) organizuje již po šestnácté mezinárodní stáž pro mladé advokáty/advokátky, koncipienty/koncipientky ze střední a východní Evropy a některých dalších, zejména frankofonních, zemí. **Stáž je dvouměsíční, proběhne v říjnu a listopadu 2010** a bude rozdělena do dvou částí – studijní (v l´Ecole de formation du Barreau) a pracovní (praxe v některé z pařížských advokátních kanceláří).

Požadavky na uchazeče o stáž:

Tato stáž je určena primárně mladým advokátům/advokátkám, hlásit se ovšem mohou i koncipienti/koncipientky (všichni do 35 let věku). Vyžaduje se výborná znalost francouzského jazyka, včetně znalosti francouzské právní terminologie.

Při výběru kandidáta budou upřednostněni ti, kdo ještě studijní nebo studijně-pracovní stáž zaměřenou na získání znalostí francouzského práva neabsolvovali.

Financování stáže:

Účastníkovi bude přiznáno stipendium francouzské vlády, které pokryje zejména náklady ubytování a stravy v Paříži. Náklady cesty do Francie a zpět ponese účastník. Letos Francouzské velvyslanectví v ČR nabízí jen jedno stipendium.

V případě Vašeho zájmu o stáž zašlete, prosím, strukturovaný životopis a motivační dopis, obojí ve francouzském jazyce, poštou, e-mailem nebo faxem na odbor mezinárodních vztahů České advokátní komory, Národní třída 16, 110 00 Praha 1, k rukám Martiny Kurzové (e-mail: kurzova@cak.cz, fax: 224 933 941). V životopise prosím uveďte i Vaše aktuální kontaktní údaje, včetně telefonu, faxu či e-mailu. Následně budete pozváni na pohovor s francouzským mluvčím, v němž bude ověřena znalost francouzského jazyka. Pohovory proběhnou koncem dubna nebo začátkem května 2010.

Uzávěrka přihlášek je 16. 4. 2010.

Diskuse s novináři počtvrté: tématem byl trestní zákoník

Již čtvrté setkání právnické veřejnosti s představiteli médií v rámci cyklu „Diskutujte s těmi, kteří zákon skutečně aplikují“ se dne **10. února 2010** konalo na půdě České advokátní komory, v pražském Školicím a vzdělávacím centru ČAK v Paláci Dunaj.

Nad tématy „Potřebujeme vůbec trestní zákoník?“ a „Jsou u nás tresty dostatečné?“ se zamýšleli známý pražský advokát a člen sekce pro právo trestní ČAK **JUDr. Josef Ložičař**, soudkyně Krajského soudu v Ústí nad Labem **JUDr. Kamila Krejcarová** a státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Hodoníně **Mgr. Zdeněk Matula**.

Debatu jako již tradičně moderoval předseda výboru pro vnější vztahy ČAK **JUDr. Václav Vlk**. Ten zaujal velmi vyhraněné a provokativní stanovisko, kdy zpochybnil vůbec samu nutnost jakéhokoliv trestního zákoníku a také smysl trestání, když trest není podle něj v moderní společnosti chápán jako odplata a u většiny činů, včetně vražd, nemá ani odstrašující funkci.

Všichni hosté se však shodli na tom, že žádná společnost se nemůže obejít bez trestního zákoníku, který manifestuje chráněné hodnoty, a také bez trestání, jehož smyslem je ochrana společnosti před pachateli. Všichni také

podpořili zvýšení trestů za zločiny proti životu a zdraví, jak je zavedl nový trestní zákoník, účinný od 1. ledna 2010. Podle státního zástupce Matuly jsou trestní sazby relativně dobře nastaveny, soudci se ale bojí vysoké tresty udělovat. Odlišný názor vyjádřil doktor Ložičař, podle něhož došlo za posledních dvacet let ke zpřísnění represe, takže ve výkonu trestu je dnes více lidí než před listopadem 1989.

Zástupci všech tří právnických profesí se rovněž shodli na závažném jevu, s nímž se v praxi všichni setkávají – a tím je **využívání, či přímo zneužívání trestních oznámení, především podnikateli** ve věcech, které jednoznačně patří před civilní soudy. Důvod je podle nich jasný – nefungující civilní soudnictví a možnost dostat se díky práci policie bezplatně k řadě potřebných informací, které pak lze využít v obchodním soudním sporu.

Jak uvedl Mgr. Matula, často se setkává s podnikateli, kteří kvůli dlužným pohledávkám podávají trestní oznámení i na své dlouholeté obchodní partnery, aniž se předtím snažili cokoliv ve věci udělat po linii občanskoprávní. „Když se jich ptám, oni nechtějí toho člověka zavřít, chtějí jen ty peníze, které jim dluží,“ konstatoval Matula.

Na trestní justici se ale obracejí s věcmi, které nejsou trestným činem, i „normální lidé“, kteří doplatili na svoji naivitu, důvěřivost, a někdy i nenasytnost. „Půjčili třeba někomu peníze bez jakéhokoliv potvrzení a nyní čekají, že to za ně soud, policie, státní zastupitelství vyřeší,“ popsala své zkušenosti z praxe soudkyně doktorka Krejcarová.

PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ
Foto MARIE HAKLOVÁ

3. zimní justiční hry

Pod záštitou ministryně spravedlnosti Daniely Kovářové se ve dnech 25. – 27. ledna 2010 uskutečnil již třetí ročník zimních justičních her, který se tentokrát konal na běžeckých, sjezdových a sáňkařských drahách na šumavském Špičáku a jeho okolí.

Před startem.

Na 120 účastníků této malé zimní justiční olympiády – advokátů, soudců, státních zástupců, exekutorů, ale i zaměstnanců Vězeňské služby a ministerstva spravedlnosti změřilo své síly v klasickém lyžování a v obřím slalomu jednotlivců. Hry zakončily závody sáňkařů a klasické lyžování jednotlivců na 3,5 km (ženy) a na 7 km (muži).

Advokáti se bohužel letošního ročníku zúčastnili v nepříliš hojném počtu. Čest stavu zachránila a jedinou medaili – stříbrnou v obřím slalomu žen – získala s celkovým časem 00:56,88 min. advokátka JUDr. Alice Tomková, která navíc získala i 8. místo v 1. kategorii běhu žen; o tři příčky výš se v této kategorii umístila její kolegyně JUDr. Jaroslava Přibylová. V první desítce, sedmá v obřím slalomu žen, skončila též advokátní koncipientka Mgr. Alena Ropková.

Čest advokátů-mužů zachránil Mgr. Jaroslav Brož, který se v 1. kategorii běhu umístil na pěkném pátém místě, a také Mgr. Petr Czyž a Mgr. Luis Velázquez, který se probojovali na šesté a sedmé místo v obřím slalomu mužů.

Poháry vítězům jednotlivých disciplín předala během závěrečného neformálního večera ministryně spravedlnosti Daniela Kovářová. Putovní pohár pro nejúspěšnější justiční složku s převahou získala Vězeňská služba ČR.

✤ Red.

Vítězové.

Jízda na saních může být adrenalinová záležitost...

Za JUDr. Zdeňkem Pikartem

Dne 2. ledna 2010 zemřel po delší zákeřné nemoci emeritní advokát JUDr. Zdeněk Pikart.

Svého času šlo o jednoho z nemnoha brněnských advokátů, jejichž jméno a erudice byly takřka notorietou. V odborných kruzích byl ctěn a vážen v celém Československu.

JUDr. Pikart byl brněnským rodákem. Patřil ke generaci (nar. 1924), u níž se těšilo úctě a vážnosti vojenské povolání. Vojákem z povolání, důstojníkem, se stal nedlouho po druhé světové válce rovněž Zdeněk Pikart. Posléze studoval na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V letech 1948 až 1949 studoval na Právnické fakultě v Paříži, Sorbonně.

V roce 1957 nastoupil do advokacie. Prvým jeho působištěm byla Banská Bystrica. Poté mohl působit i v rodném Brně. Více než čtvrtstoletí vykonával advokacii v bývalé advokátní poradně č. 1 v Brně, v Divadelní ulici. V průběhu roku 1990, ve věku šestašedesáti let, započal s výkonem advokacie jako člen České advokátní komory. Tehdy, ve zralém věku, byl stále tak zdatný, že jej zastupováním pověřila např. též Česká televize.

JUDr. Pikart takřka celý svůj život budil dojem muže mladšího, než odpovídalo jeho kalendářnímu věku. Tak tomu bylo i koncem roku 2007, když z advokacie, po více než padesáti letech, odcházel. Dlouhá léta jeho kroky někdejší advokátní poradnou byly dobře k rozeznání, měly výrazně vyšší frekvenci, než je obvyklé.

Desítky let byl význačným, zejména v Brně, chvalně známým reprezentantem advokacie. Byl za všech okolností zdvořilý, pozorný, svědomitý, korektní, precizní. Jeho jednání bylo uměřené, věcné, prosté populismu. Byl mužem racionálním, bez nadbytečných teatrálních projevů.

Pikartovy rady, zejména jako „trestňáka“, byly mimořádně cenné. Kladl cílené otázky, jeho argumentace byla pádná, závěry přiléhavé. Rovněž v řadě jiných agend byl nadprůměrně „silný“. Kupříkladu, když šlo o rodinně-právní problematiku, byl též vyhledáván, zejména ženami, jako špičkový advokát.

A jít za Zdeňka jako substitut, to byla radost. Poznámky učiněné jeho úhledným rukopisem sotva mohou kolegům vymizet z paměti. Navíc zachycovaly vše podstatné. Když se ve skupinových procesech stávalo, že ostatní obhájci u soudu jen naslouchali, Zdeněk si dělal poznámky. „Ad rem“, samozřejmě. Substitut pak šel na věc s lehkým srdcem, nemusel tápat.

Dr. Pikart byl i vzorem pořádku. Na jeho stole to nikdy nebylo jako „na bojišti“, vše muselo pěkně „zařezávat“, být, řečeno vojenskou mluvou, v úhledném „komínku“.

Byl vynikajícím školitelem koncipientů. Školil nejen pohledné advokátky, také mužům se dostalo jeho laskavého a pečlivého odborného vedení.

Bylo potěšením mít Zdeňka po boku nejen při práci, ale též při zábavě. Běhával pro zdraví spolu s mladšími kolegy při někdejších luhačovických školeních jihomoravského Krajského sdružení advokátů, startoval i v závodě v běhu na lyžích na Krakonošově poháru – ačkoliv už v době konání prvého ročníku byl pětapadesátiletý.

Radostí bylo slyšet jeho zasvěcené úvahy o cyklistice, podbarvené osobní zkušeností bývalého cyklistického závodníka. (V roce 1969 byl v Brně ředitelem závodu o titul mistra světa v silniční cyklistice.) Ne dost na tom, Zdeněk Pikart také svého času hrával v úspěšné brněnské kapele a vyskytly se i pochyby, zda je to plně kompatibilní s výkonem advokacie. Hudební talent po něm zdědila jeho dcera.

V posledním půldruhém roce se Zdeňkův zdravotní stav náhle a nečekaně zhoršil. Zákeřné chorobě pak nedokázal ani on vzdorovat, navzdory celoživotnímu vzornému způsobu života. V nedožitých osmdesáti šesti letech nás JUDr. Zdeněk Pikart opustil.

Buď čest jeho světlé památce.

JUDr. PETR POLEDNÍK, advokát v Brně, místopředseda ČAK
JUDr. JINDŘICH SKÁCEL, advokát v Brně

Vzpomínky na „citlivého cynika“

Letošní „Právník roku“ nabídl účastníkům i zábavné záběry z filmů, v nichž hlavní roli hrál svět práva a většinou i Vlasta Burian. Na obří obrazovce se objevily také snímky z loňského ročníku soutěže a připomenuly jednoho z těch oceněných, který již není mezi námi. Tento kontrapunkt pohledů veselých i tristních mne pobídl k tomu, abych dokončil rozepsanou vzpomínku na profesora Vojtěcha Cepla. Půjde o hrst historek svým způsobem humorných, jak se to hodí nejen k stylu této rubriky. Doplňují a snad i dotvářejí všechno to vážné, co až dosud bylo napsáno v souvislosti s úmrtím „zlobivého profesora“.

❑

Již ani nevím, jak jsem se ocitl v ragbyovém týmu, který na pražské právnické fakultě sestavil tělocvikář a bývalý reprezentant Zdeněk Sláma. Byli jsme tam studenti z různých ročníků a já si z těch nejméně patnácti kluků – nechť mi to prominou – pamatuji spolehlivě jediného, Vojtu Cepla. Dosud ho v duchu slyším, jak halasí *„meleme, meleme“*, když jsme se mačkali v mlýnu – jedné z formací té hry. Vybavuji si rovněž, jak trousil ironické promluvy: *„Gorodky jsme měli pěstovat, gorodky. To by bylo uznání a podpory.“*

❑

S Vojtou Ceplem jsem se setkal i při další sportovní příležitosti – na zimním lyžařském kurzu. Jeho povinnou podobu jsem absolvoval se svým studijním ročníkem, kde jsme po večerech provozovali naivní zpěvánky (o kouzelném dědečkovi, jemuž *„klistr, mix, medium voněly libě snad, proto ten dědeček lyžaře měl rád“*) i hry, při nichž jedna skupina měla gesty a mimikou představovat kuriózní věty (například *„Sivý mník zaharašil přídatným pazdírkem“*) a druzí se měli dobírat jejich významu. Sportovně i duchovně výš byl výběrový výcvik lyžování, při němž kluci z práv a děvčata z filozofické fakulty pobývali týden na krkonošské chatě „Patejdlovce“. Dlouhé zimní večery tam připomínaly jednou literární salon, jindy mírně provokující kabaret. V jednom z jeho hudebních čísel se pělo *„Afrika černá, Afrika černá, Afrika nejčernější“*, což se pak opakovalo v rozmanitých jazykových verzích a zakončovalo zvlášť bujarým *„Afrika čornaja, Afrika čornaja, Afrika proletarskaja“*. Tehdy oblíbený song *„Čím víc tě mám rád, tím víc je mých strastí“* byl uváděn s parafrázovaným textem: *„Mám rád ementál, ten sýr co má díry; mám rád i žervé, ten mi nervy nerve. A tím pojídáním sýrů, sílí naše cesta vpřed, sílí jím i celý tábor míru, vybudujem lepší svět.“* K programovým vrcholkům pak patřila vystoupení Vojty Cepla, který si dobíral nedělní rozhlasové proslovy Zdeňka Nejedlého – neodolatelně napodoboval jeho skřehotavý hlas i obsah jeho projevů, kde se splétaly odkazy na národní kulturní fenomény s politickými dobovými postuláty. Stále si pamatuji úryvky z té parodie: *„Za první republiky dělník neměl kapra. A my teď máme Kapra a Dobiáše a Jeremiáše a jiné...Lešetínský kovář – kladivo a kleště. Jaký je v tom symbol? Ty kleště, to jsou ty kleště, co s nimi sevřela Rudá armáda u Stalingradu Němce. Ale není Němec jako Němec. I my máme svou Boženu Němcovou a Jiráska a jiné.* (Po létech, při obědě v Brně, jsem pak Jeho Ctihodnost ústavního soudce Vojtěcha Cepla požádal, aby mi ono vyprávění reprodukoval. Vyhověl mi a jenom dodal: *„Jestlipak víš, že za první republiky byl Zdeněk Nejedlý předsedou Spolku pánů domácích?“)*

❑

V dobách po absolutoriu fakulty jsem byl – při jedné ze služebních cest do Prahy – pozván k Ceplovým, kde mne přivítala i paní Zuzana. (Ano, jedna z oněch bývalých studentek filologie, s nimiž jsme byli společně na lyžích; tehdy již knižní redaktorka a překladatelka.) Pochválil jsem jí působivé interiéry domu, načež se manžel Vojtěch ozval: *„Toto je také moje kandidátská práce.“* Hned však způsobem typicky ceplovským „shodil“ tuto sebechválu. Poukázal na výroky: *„Nemáme nemovitost, ona má nás.“*; *„Když člověk postaví dům, dozví se něco, co měl vědět, než ho začal stavět.“* Také mi hlasem zkoušejícího kantora položil otázku: *„Jaká jsou tři kritéria, která ovlivňují cenu domu?“* Hádal jsem, hádal marně, až mne triumfálně poučil: *„Poloha, poloha, poloha!“*

❑

Počátkem devadesátých let, při společném letu do Anglie na vědeckou konferenci, mi předkládal již ucelenější a teoretičtější právnické poznatky o bytové problematice. I ty však prokládal argumenty téměř aforistickými: *„Bombardování je druhou hlavní příčinou, která vede k devastaci bytového fondu. A jaká že je příčina první? Inu, regulované nájemné.“* Navíc znal anglické univerzitní prostředí a za nás oba zvládal organizační nároky, které s sebou přináší pobyt v něm. Komentoval jsem to slovy: *„Ta dělba úkolů se mi zamlouvá. Ty se staráš a já se strachuji, aby všechno klapalo.“* Ocenil tu sebeironii přiznáním, že i on je někdy plný obav. Již tehdy mne napadlo slovní spojení z titulku a dnes si říkám: *„Co když vnitřní křehkost překrýval silovým ragbyovým sportem a někdy i siláckými návrhy či výrazy.“*

❑

Od jiných jsem slýchal, že profesor Vojtěch Cepl oslovoval vědeckou radu své fakulty *„Tak zvaná vědecká rado!“* a na závěr jednání se ptával *„Je tu ještě někdo, koho jsem nestačil urazit?“* Nemohu to potvrdit. Pokud k tomu skutečně docházelo, nebylo to zřejmě vnímáno – stejně jako jiné Ceplovy provokativní výroky – úplně doslova a nebylo to vždy negativně opláceno. Když například ona vědecká rada rozhodovala, zda má být docent Vojtěch Cepl profesorem, učinila to přesvědčivým způsobem. Sám jsem tehdy jmenování doporučoval a říkal: *„Nedovedu si představit, že by v profesorském sboru fakulty byli sami Ceplové, byla by ale škoda, kdyby tam nebyl nikdo takový.“* Myslím si to dodnes.

✤ prof. PETR HAJN

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- advokáta portrétoval i vlámský malíř Jan van Eyck? Stalo se tak v případě slavného obrazu Madona kancléře Rolina z r. 1435. Kancléř burgundského vévody Filipa Dobrého Nicolas Rolin (1376-1462) totiž začínal svoji profesní dráhu jako pařížský advokát. Rolin se ve službách Filipa Dobrého v roce 1435 mimo jiné podílel na přípravě smlouvy, uzavřené mezi Burgundskem a Francií v Arrasu. Obdobně jako kancléř Rolin byl i autor Gentského oltáře van Eyck diplomatem. Do diskuse o tom, zda krajina v pozadí obrazu Madona kancléře Rolina je pohledem na Lutych, Ženevu, Lyon nebo Utrecht (srov. např. Jan van Eyck, in: Největší malíři. Život, inspirace a dílo, č. 51/2000, str. 16), si troufnu přispět hypotézou, že se jedná o Prahu. Madonu kancléře Rolina lze v originále obdivovat v pařížském Louvru.

- na slavnostním banketu konaném dne 26. září 1882 při příležitosti VI. sjezdu advokátů rakouských byla proslovena celá řada přípitků? Po přípitku, proneseném „předsedou p. drem Hermannem na Jeho Veličenstvo, co nejvyššího ochránce práva“, následovaly přípitky dr. Härdtla na přítomné hosty, a ministra dr. Pražáka „na hodnostáře a členy šestého sjezdu advokátního“. Podle zprávy v časopisu Právník pak „pan dr. Schloffer připil pod heslem: ‚Recta tueri! Justitia regnorum fundamentum’ na stav soudcovský, načež jeho Exc. svob. pán Streit, předseda vrchního soudu ve Vídni, připil na stav advokátní, jehož závodění se stavem soudcovským směřuje ke společnému cíli, k vítězství práva a pravdy. Pan dr. ryt. Aull z Prahy připil na město Vídeň, načež náměstek purkmistrův p. dr. Prix připil na zdar advokátního sjezdu. Dalšími přípitky na veřejný tisk a na shodu mezi advokacií a publicistikou, pak na umělce, kteří staví velkolepé budovy parlamentu, university a radnice, a na společné snažení se umělců a učenců o blaho vlasti, byl banket skončen.“

✤ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel
Antonín Mokrý: **Die Rechtsanwaltsroben allein sind noch keine Lösung, aber...** 3

Aktuelles
Es stellen sich vor: Die neuen Rechtsanwaltsroben Iva Chaloupková 4
Entwurf eines modernen Modells der künftigen Justizverwaltung Tomáš Lichovník 7
Helfen Sie Haiti mit der Umgestaltung der Justiz 10
Praktika beim Gerichtshof der Europäischen Gemeinschaften in Luxenburg 11
Angebot einer Studienreise nach Strassburg 11
Einladung zu den XVII. Karlsbader Juristentagen 12
Einladung zur Konferenz „ National pro bono Forum“ 14
Einladung zum tschechisch-österreichischen Seminar in Budweis 14

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel
Zusammenfassung 18
Einige Anmerkungen zum tschechischen Antidiskriminierungsrecht Michal Čermák, Jana Kvasnicová 19
Ein kleineres Ansinnen hinsichtlich des § 68a des Handelsgesetzbuches Bořivoj Líbal, Radek Malenovský 23
Anhang zum Insolvenzgesetz – Verpflichtung der Gläubiger, Einzahlungen in die Vermögensmasse auf Grundlage der Ergebnisse der Überprüfungen der Anmeldungen zu leisten Daniel Ševčík 28
Bedeutende Reform des Gesetzes über öffentliche Aufträge und des Konzessionsgesetzes Zuzana Valoušková 32
Gerichtliche Auseinandersetzung von Miteigentum durch die Aufteilung eines Gebäudes auf Einheiten im Zusammenhang mit der Rechtsprechung des Höchsten Gerichts Martin Machač 35
Die Interpretierung von Wahrscheinlichkeitsschlussfolgerungen aus graphologischen Untersuchungen Jiří Straka, Jan Zimmer, Jan Chmelík 37

Aus der Rechtsprechung
Rechtsanwaltsroben der Rechtsanwälte 42
Verfallsfrist für den Haftbeschluss 43
Aus der Rechtsprechung des EuGH 44

Aus der Fachliteratur
Alena Macková, Bohumír Štědroň: **Gesetz über elektronische Leistungen und die authorisierte Konvertierung von Dokumenten mit Kommentar** (Tomáš Pohl) 47
Renata Vesecká, Jakub Chromý: **Kriminalität, Öffentlichkeit und Medien: Probleme über die (nicht) allzu sehr gesprochen wird** (Pavel Kožín) 47
Milana Hrušáková (Hrsg.): **Zu Ehren von Petr Hlavas. Sammlung von Konferenzbeiträgen** (Jana Křiváčková) 48
Stanislav Balík und Koll.: **Geschichte der Rechtsanwaltschft in Böhmen, Mähren und Schlesien** (Ladislav Vojáček) 49
Ladislav Moc, Ladislav Zoufalý (Hrsg.): **In Gedenken an Prof. Zdeněk Sláma** (Pavel Blanický) 53
Aus dem Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft.... 53

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák
Auf einer Medienseance 56

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka 57
Zur Versicherung von Rechtsanwälten – Haftungsausschluss bei einem, bei der Anwendung von Wechselrecht verursachten Schaden Ladislav Krym 59
Aus der Sitzung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha 60

Aus Europa
Lobbying von Rechtsanwälten in der EU Markéta Tošnerová 61
Studienreise zum Gerichtshof der Europäischen Gemeinschaften Jan Syka 63

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten
Die Siegerarbeit in der Kategorie Talent des Jahres im Rahmen des Wettbewerbs Jurist des Jahres 2009 Jan Lata 66
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten in den Ausbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 74
Einladung zum Seminar der Vereinigung tschechischer Juristen im ersten Halbjahr 2010 76
Einladung zur Konferenz „Mediation in zivilrechtlichen und handelsrechtlichen Streitigkeiten“ 77
Erfahrungsbericht vom Praktikum in Paris Martina Kačerová, Lucie Jirásková 78
Anwaltspraktikum in Paris 2010 79
Diskussion mit Journalisten zum vierten Mal: zum Thema Strafgesetzbuch Ivana Cihlářová 80
3. Winterspiele der Justiz Red. 81

Aus der juristischen Gesellschaft
In Memoriam JUDr. Zdeněk Pikart Petr Poledník, Jindřich Skácel 82

Zum Schluss
Erinnerungen and einen „sensiblen Zyniker“ Petr Hajn 83
Zeichnung von Lubomír Lichý 84
Wussten Sie, dass.... Stanislav Balík 84

Inhaltsverzeichnis 85
Zusammenfassung/Summary 86
Table of Contents 87

Michal Čermák, Jana Kvasnicová: Einige Anmerkungen zum tschechischen Antidiskriminierungsrecht

Der Artikel beschäftigt sich mit praktischen Aspekten der Auswirkungen des Antidiskriminierungsgesetzes auf die rechtliche Praxis; es wird der Begriff der Diskriminierung abgegrenzt, sowie seine Verankerung in der Rechtsordnung und die Beziehung zum europäischen Recht. Besondere Aufmerksamkeit wird der Beziehung zwischen dem Antidiskriminierungsgesetz und den Bestimmungen des Bürgerlichen Gesetzbuches im Hinblick auf den Persönlichkeitsschutz gewidmet. Eine weitere praktische Frage, mit der sich der Artikel beschäftigt, ist die sachliche Zuständigkeit in Diskriminierungsstreitigkeiten, das neue Wirkungsfeld und die Befugnisse des Ombudsmanns auf dem Gebiet des Rechts auf Gleichbehandlung. Der abschließende Teil des Texts ist der Analyse der gegenwärtigen Rechtssituation, die sich auf die Verlagerung der Beweislast in Diskriminierungsstreitigkeiten bezieht, gewidmet, als auch den Möglichkeiten ihrer Ausnutzung in der Zivil- als auch der Verwaltungsgerichtsbarkeit.

Bořivoj Líbal, Radek Malenovský: Ein kleineres Ansinnen hinsichtlich des § 68a des Handelsgesetzbuches

Dieser Beitrag beschäftigt sich mit der Frage, ob es für die gerichtliche Erklärung hinsichtlich der Ungültigkeit einer Gesellschaft notwendig ist, dass der Mangel, der die Grundlage für die Erklärung der Ungültigkeit der Gesellschaft bildet (d.h. der in § 68a Abs. 2 des Handelsgesetzbuches aufgeführte Mangel) im Zeitpunkt der gerichtlichen Entscheidung über die Ungültigkeit angedauert hat. Weiterhin behandelt der Artikel, ob das Gericht auch nach Behebung eines solchen Mangels die Gesellschaft für ungültig erklären kann, d.h. ob ein solcher Mangel überhaupt behoben werden kann. Kommentare zum Handelsgesetzbuch widmen sich dieser Frage überhaupt nicht, oder falls eine Ansicht zur gegebenen Problematik geäußert wird, werden keine Begründung und keine Argumente geliefert. Die Autoren gelangen nach einer detaillierten Argumentation zur Ansicht, dass es für die gerichtliche Erklärung über die Ungültigkeit einer Gesellschaft unerläßlich ist, dass der Mangel, der Grund für die Erklärung der Ungültigkeit der Gesellschaft sein soll, im Zeitpunkt der Entscheidung des Gerichts andauert.

Daniel Ševčík: Anhang zum Insolvenzgesetz – Verpflichtung der Gläubiger, Einzahlungen in die Vermögensmasse auf Grundlage der Ergebnisse der Überprüfungen der Anmeldungen zu leisten

Der Autor untersucht die Bestimmungen des § 178 und § 179 des Gesetzes Nr. 182/2006 Smlg., über die Insolvenz und die Arten ihrer Handhabung (Insolvenzgesetz). Gem. der ersten Bestimmung, des § 178, wird die Forderung des Gläubigers, dessen Forderung bei der Überprüfung in der Art festgestellt wurde, dass ihre tatsächliche Höhe weniger als 50% des angemeldeten Betrages beträgt (d.h. falls ihn der Insolvenzverwalter zu mehr als zur Hälfte bestreitet und der betroffene Gläubiger keine Insolvenzklage einreicht oder im Insolvenzverfahren unterliegt), auch in dem Umfang nicht beachtet, in dem sie festgestellt wurde, wobei das Insolvenzgericht dem Gläubiger, der eine solche Forderung angemeldet hat, auferlegt, dass er zu Gunsten der Vermögensmasse den Beitrag bezahlt, um den die angemeldete Forderung den Umfang überschritten hat, in dem sie festgestellt wurde. Die zweite Bestimmung, des § 179 bestimmt dann die analoge Regelung für gesicherte Gläubiger. Nach der Ansicht des Autors geht es um eine Erfüllung, für die kein materiell rechtlicher Titel besteht und die verfassungswidrig ist. Er schlägt deshalb vor, diese Bestimmung entweder legislativ zu beseitigen oder die Sache in einem konkreten Fall dem Verfassungsgericht vorzulegen.

Zuzana Valoušková: Bedeutende Reform des Gesetzes über öffentliche Aufträge und des Konzessionsgesetzes

Der Beitrag bringt einen Überblick über die wichtigsten Änderungen, die die Reform des Gesetzes über öffentliche Aufträge und des Konzessionsgesetzes, die ab dem 1. Januar 2010 für die Praxis gilt, mit sich gebracht hat, und zwar insbesondere aus dem Blickwinkel der Anbieter, die sich um die öffentlichen Beiträge bewerben: Die Einführung der Strafe des Verbots der Erfüllung von öffentlichen Aufträgen, die Stärkung der Überprüfung von Entscheidungen der Autraggeber und das Verbot der Erfüllung bereits abgeschlossener Verträge in bestimmten Fällen von sehr schweren Verletzungen von Prinzipien der Vergabe von öffentlichen Aufträgen. Weiterhin beschäftigt sich der Artikel mit der Frage der (Un)gültigkeit eines Vertrages, der trotz der Verletzung des Gesetzes über öffentliche Aufträge abgeschlossen wurde.

Martin Machač: Gerichtliche Auseinandersetzung von Miteigentum durch die Aufteilung eines Gebäudes auf Einheiten im Zusammenhang mit der Rechtsprechung des Höchsten Gerichts

Der Artikel ist auf die Problematik der Auflösung und der Auseinandersetzung von Miteigentum eines Wohnhauses durch gerichtliche Entscheidung gem. der Bestimmung des § 142 Bürgerlichen Gesetzbuches, mit Schwerpunkt auf eine der möglichen Arten der Auseinandersetzung, und zwar die Aufteilung des Wohnhauses (des Gebäudes) auf Einheiten gem. der Bestimmung des § 5 Abs. 2 des Gesetztes Nr. 72/1994 Smlg. gerichtet. Auf die erwähnte Art der Auseinandersetzung des Miteigentums bei einem Gebäude bezieht sich der Artikel insbesondere im Zusammenhang mit der Entwicklung der Rechtsprechung des Höchsten Gerichts der Tschechischen Republik, die sich zu der Möglichkeit der Aufteilung auf Einheiten äußert.

Jiří Straka, Jan Zimmer, Jan Chmelík: Die Interpretierung von Wahrscheinlichkeitsschlussfolgerungen aus graphologischen Untersuchungen

Die Autoren analysieren in einer allgemeinen Einleitung zunächst die Unterschiede zwischen der quantitativen und der qualitativen Wahrscheinlichkeit, um sich dann weiterhin den verschiedenen Arten der Wahrscheinlichkeiten von Schlussfolgerungen in der Graphologie zu widmen, die zu den qualitativen Wahrscheinlichkeitsschlussfolgerungen gehören, und ebenso der Art ihrer Auslegung.

Michal Čermák, Jana Kvasnicová: Several comments concerning Czech anti-discriminatory law

The article deals with the practical aspects of the impact of the anti-discriminatory law in legal practice; it defines the concept of discrimination, its positive embodiment in the rule of law and relationship to European law. Attention is directed at the relationship of the anti-discriminatory law and the provisions of the Civil Code applying to the protection of personality rights. The other practical issues that the article examines are the material jurisdiction of courts in discriminatory disputes, new activities and powers of the public protection of rights concerning the equality law. The final part of the text contains an analysis of the current situation applying to transfer of the burden of proof in discriminatory disputes and the possibility of its use in the civil and administrative judiciary.

Bořivoj Líbal, Radek Malenovský: A small consideration of parties under Section 68a of the Commercial Code

This article deals with the issue of whether the nullity of the company is necessary for a court ruling so any shortcoming that may be the reason for the ruling on the nullity of a company (i.e. any shortcoming listed in Section 68a (2) of the Commercial Code) remains at the time of the court ruling on the nullity of the company. Furthermore, whether after removing such a shortcoming the court may declare the company null and void, i.e. if such a shortcoming can be removed at all. The commentary to the Commercial Code does not deal with this issue at all, or may express an opinion concerning this problem, but basically does not present its justification and does not provide arguments. The authors in their detailed arguments conclude that any shortcoming which is to be the reason for declaring the nullity of a company must still remain at the time of the decision of the court so a court ruling on the nullity of a company can be made.

Daniel Ševčík: Appendix to the Insolvency law – duty of the creditors to pay into property depending on the result of the review of applications

The author analyses the provision of Section 178 and Section 179 of Act No. 182/2006 Coll., on Bankruptcy and the methods of its settlement (Insolvency Act). Under the first of these, Section 178, the creditor's claim (receivable) will not be considered if it is found after a review that the real amount of his claim is less than 50 % of the registered amount (i.e. if the insolvency administrator denies more than half and the creditor concerned does not file an incidence lawsuit or is unsuccessful in the proceedings), or even in the extent in which it was ascertained, while the creditor who registered such a claim will be instructed by the insolvency court to pay a sum in favour of the property by which the registered claim exceeded the extent in which it was ascertained. The other provision, Section 179 sets forth an analogous modification for secured creditors. In the author's opinion this concerns performance for which there is no substantive law title and it is unconstitutional. Hence the author suggests either cancelling it by legislative means or submitting the matter in a specific case to the Constitutional Court.

Zuzana Valoušková: Significant amendment to the Public Procurement Act and the Concessions (Franchise) Act

The article brings an overview of important changes introduced by the amendment to the Public Procurement Act and the Concessions (Franchise) Act effective as of 1 January 2010 in practice, especially with regard to contractors applying for a public contract: the introduction of punishment in banning contractors from performing public contracts, enhancing a review of the decision of contractors and a ban on the performance of already concluded contracts in certain cases of the most severe breach of principles of awarding public contracts. It also deals with the issue of the in(validity) of a contract which was concluded despite breach of the Public Procurement Act.

Martin Machač: Court settlement of mutual co-ownership by the division of the building into units in the context of Supreme Court case law

The article is engaged in the problem of dissolving and settling mutual co-ownership of a residential house by a court decision under the provision of Section 142 of the Civil Code focusing on one of the possible forms of settlement, and the division of the residential house (building) into units under the provision of Section 5 (2) of Act No. 72/1994 Coll. It focuses on the referred form of settlement of mutual co-ownership to the building especially in the context of the development of case law of the Czech Republic's Supreme Court which expresses its opinion of the possibility of dividing the units.

Jiří Straka, Jan Zimmer, Jan Chmelík: Interpretation of the probability conclusions of handwriting examination

In a general introduction, the authors firstly analyse the differences between quantitative and qualitative probabilities in order to deal further with various types of probability conclusions of handwriting examination which are part of qualitative probability conclusions and the form of their interpretation.

Leading Article
Antonín Mokrý: **Robes alone will not solve matters, but...** 3

News
Presenting the new lawyer robes Iva Chaloupková 4
Sketch of the potential model of the future administration of the judiciary Tomáš Lichovník 7
Help for Haiti to rebuild its judiciary 10
Work placements at the EU Court of Justice in Luxembourg! 11
Offer of a study visit to Strasburg 11
Invitation to the XVIII Karlovy Vary Law Days Conference 12
Invitation to the Conference „National Pro Bono Forum“ 14
Invitation to the Czech-Austrian Seminar in České Budějovice 14

Legal Theory and Practice

Articles
Summary 18
Several comments concerning Czech anti-discriminatory law Michal Čermák, Jana Kvasnicová 19
A small consideration of parties under Section 68a of the Commercial Code Bořivoj Líbal, Radek Malenovský 23
Appendix to the Insolvency law – duty of the creditors to pay into property depending on the result of the review of applications Daniel Ševčík 28
Significant amendment to the Public Procurement Act and the Concessions (Franchise) Act Zuzana Valoušková 32
Court settlement of mutual co-ownership by the division of the building into units in the context of Supreme Court case law Martin Machač 35
Interpretation of the probability conclusions of handwriting examination Jiří Straka, Jan Zimmer, Jan Chmelík 37

Case-law
Lawyer robes 42
Time of foreclosure for a decision on detention 43
ECJ case-law 44

Professional Literature
Alena Macková, Bohumír Štědroň: **Act on Electronic Acts and Authorised Conversions of Documents with Commentary** (Tomáš Pohl) 47
Renata Vesecká, Jakub Chromý: **Criminality, the Public and the Media: Problems not really talked about** (Pavel Kožín) 47
Milana Hrušáková (ed.): **In honour of Petr Hlavsa. Collection of conference papers** (Jana Křiváčková) 48
Stanislav Balík and al.: **History of the Legal Profession in Bohemia, Moravia and Silesia** (Ladislav Vojáček) 49
Ladislav Moc, Ladislav Zoufalý (ed.): **In memoriam Prof. Zdeněk Sláma** (Pavel Blanický) 53
Slovak Law Bulletin brings... 53

Legal Profession

Karel Čermák's Column
Media Sessions 56

Czech Legal Profession
Disciplinary Practice Jan Syka 57
Lawyer insurance – exclusion of liability for damage caused with the application of the Bill of Exchange Act Ladislav Krym 59
Meeting of the CBA Board of Directors icha 60

Europe
Lobbying lawyers in the EU Markéta Tošnerová 61
Study visit to the European Communities Court of Justice Jan Syka 63

Information and Points of Interest

You should know
Winning paper in the Talent of the Year category of the Lawyer of 2009 competition Jan Lata 66
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the CBA educational and training centres 74
Invitation to the seminars of the Czech Lawyer's Association in the first half of the year 2010 76
Invitation to the "Mediation in civil and commercial disputes" conference 77
How was the work placement in Paris Martina Kačerová, Lucie Jirásková 78
Legal work placements in Paris in 2010 79
Fourth discussion with journalists: topic was the Criminal Code Ivana Cihlářová 80
Third winter of judicial games Red. 81

Legal community
In memoriam JUDr. Zdeněk Pikart Petr Poledník, Jindřich Skácel 82

Finally
Recollections of the "sensitive cynic" Petr Hajn 83
Drawing by Lubomír Lichý 84
Do you know that... Stanislav Balík 84

Inhaltsverzeichnis 85
Zusammenfassung/Summary 86
Table of Contents 87

Advokátní kancelář **Becker & Poliakoff s.r.o.**
hledá pro svůj team

ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA / KONCIPIENTKU

Požadujeme:
• výbornou znalost angličtiny • schopnost týmové práce
• vysoké pracovní nasazení a flexibilitu • profesionální vystupování
• dlouhodobý zájem o práci v advokacii

Nabízíme:
• zázemí úspěšné mezinárodní kanceláře • zajímavou práci v mladém kolektivu v centru Prahy • odpovídající platové ohodnocení • možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

V případě Vašeho zájmu zasílejte strukturovaný životopis na e-mail: mikulenkova@becker-poliakoff.cz případně poštou na adresu **Becker & Poliakoff s.r.o.**, U Prašné brány 1078/1, 110 00 Praha 1.

Novela zákona o platebním styku přináší advokátům pozitiva i negativa

Novela zákona o platebním styku přinesla ke konci loňského roku řadu změn v oblasti tuzemských a zahraničních plateb. Jednou z nejdůležitějších změn je skutečnost, že všechny příchozí nekonverzní zahraniční platby v měně Evropského hospodářského prostoru (EHP) na účet v měně EHP jsou připisovány v ten samý den, kdy banka obdrží platbu do stanovené lhůty. U konverzních plateb v měně EHP na účet v měně EHP došlo ke zkrácení valuty přípisu o jeden den, pokud banka obdrží platby do stanovené lhůty.

Zákon o platebním styku dále popisuje situace, kdy je banka povinna převést částku platební transakce v plné výši bez jakýchkoliv srážek, což má dopad na stanovení řízení poplatků SHA/BEN/OUR. Při realizaci nekonverzních zahraničních plateb je nutné počítat s tím, že v rámci EHP již není možné zvolit řízení poplatků, při kterém hradí všechny poplatky pouze příjemce (BEN), nebo hradí všechny poplatky pouze plátce (OUR). Půjde-li o platbu v měně EHP a je-li stejná jako je měna účtu, je možné použít pouze řízení poplatků (SHA), při kterém poplatky banky plátce hradí plátce a poplatky banky příjemce hradí příjemce. Platby s řízením poplatků BEN nebo OUR jsou i nadále možné při všech konverzních platbách a platbách mimo prostor EHP nebo jiné měně než EHP.

„Výše uvedené změny v zahraničním platebním styku tedy pro advokáty znamenají, že pokud přijmou, nebo vydají úschovu na zahraniční úschovný účet ve stejné měně jako je měna platby, musí platit poplatky spojené s převodem/připsáním platby. Ve svém důsledku se následně poníží vlastní jistina spravované částky. Z tohoto důvodu bych doporučila advokátům, aby o této změně v řízení poplatků již dopředu informovali své klienty," říká Jana Kupková z UniCredit Bank.

Hlavní informace z oblasti zahraničního platebního styku:

1. Všechny příchozí nekonverzní zahraniční platby v měně Evropského hospodářského prostoru (EHP) na účet v měně EHP jsou připisovány ihned po přijetí instrukcí a prostředků bankou, tedy v den D (pokud je banka obdržela v rámci platných lhůt).
2. Pro všechny nekonverzní standardní odchozí zahraniční platby v rámci EHP a EUR a pro některé platby v EUR, které byly podány elektronicky do stanovené lhůty, jsou z banky odeslány s valutou D + 1.
3. V případě, že je zadána zahraniční platba v měně EHP do zemí EHP, při které nebude probíhat konverze, lze použít pouze řízení poplatků SHA (Share), tedy poplatky banky plátce hradí plátce a poplatky banky příjemce hradí příjemce platby. Platby splňující kritéria uvedená v tomto bodě, ale zadané s řízením poplatků BEN nebo OUR, jsou automaticky upraveny bankou na řízení poplatků SHA.
4. Ve všech ostatních případech, tedy i v případě, že je zadána zahraniční platba v měně EHP do zemí EHP, při které bude probíhat konverze měn, lze i nadále používat všechna řízení poplatků SHA, BEN (všechny poplatky hradí příjemce) nebo OUR (všechny poplatky hradí plátce).

I KDYŽ JE PRO MĚ SVOBODA DŮLEŽITÁ, NĚKDY SE RÁD SPOLEHNU NA SEHRANÝ TÝM

Kompetenční centrum pro svobodná povolání nyní najdete na nové adrese: **Revoluční 17, Praha 1, tel.: 221 113 603–7, www.unicreditbank.cz**.

UniCredit Bank

DÍKY SVÉ PROFESI JSEM ZÍSKAL SKUTEČNOU SVOBODU

Konto PROFESE je určeno pro klienty, kteří si zvolili svobodné povolání a chtějí optimálně zajistit efektivní a spolehlivou správu financí pro výkon své profese. Uzavřením jediné smlouvy získáte řadu výhod a slev. **kompetencni.centrum@unicreditgroup.cz, www.unicreditbank.cz**

UniCredit Bank

join us!

www.schoenherr.eu

Advokátní kancelář Schönherr (www.schoenherr.eu) hledá pro svůj tým v Praze:

advokátní koncipientku/koncipienta

s praxí nebo se zájmem o právo hospodářské soutěže a veřejných zakázek

Nabízíme:
- zajímavou práci pro náročnou klientelu
- atraktivní finanční ohodnocení a zaměstnanecké benefity
- možnost profesního růstu
- možnost krátkodobých pracovních stáží v zahraničních pobočkách kanceláře Schönherr
- příjemné pracovní prostředí a kolektiv

Očekáváme:
- velmi dobrou právnickou kvalifikaci
- zájem o oblast hospodářské soutěže a veřejných zakázek; zahraniční studium výhodou
- výbornou znalost anglického případně i německého jazyka
- flexibilitu a schopnost týmové práce

Své nabídky se stručným životopisem zasílejte, prosím, na adresu:

Martin Nedelka
Schönherr v.o.s. | Palladium, nám. Republiky 1079/1a, 110 00 Praha 1 | m.nedelka@schoenherr.cz | www.schoenherr.eu

schönherr

AUSTRIA | BULGARIA | CROATIA | CZECH REPUBLIC | EUROPEAN UNION | HUNGARY | POLAND | ROMANIA | SERBIA | SLOVAKIA | SLOVENIA | UKRAINE

KOTRLÍK BOURGEAULT ANDRUŠKO

advokátní kancelář

přijme do svého týmu

ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA/KONCIPIENTKU

Požadujeme vysokou úroveň odborných znalostí, vynikající znalost angličtiny, flexibilitu a vysoké pracovní nasazení, profesionální vystupování, schopnost týmové práce v mezinárodním kolektivu, uživatelské schopnosti práce s PC.

Nabízíme zajímavou práci s odpovídajícím finančním ohodnocením, příjemné pracovní prostředí, možnost profesního růstu.

Nabídky se životopisem v českém i anglickém jazyce zašlete, prosím, faxem na číslo 224 990 001 nebo e-mailem k rukám paní Dagmar Klečkové (dkleckova@kotrlik.com), popřípadě poštou na adresu

Kotrlík Bourgeault Andruško
advokátní kancelář
Jungmannova 31, 110 00 Praha 1

Úspěch našich klientů mluví za nás

Hledáme do svého týmu nové koncipienty a advokáty

CV/informace: legal@bbh.eu
www.bbh.eu

- Bankovní právo
- Finanční a pojišťovací právo
- Kapitálové trhy
- M&A
- Korporátní právo
- Soudní spory
- Rozhodčí a jiná řízení
- Právo nemovitostí
- IT/IP
- Soutěžní právo
- Energetické právo

Praha / Moskva / Bratislava

Havel & Holásek
advokátní kancelář

Advokátní kancelář HAVEL & HOLÁSEK s.r.o. hledá do svého rychle se rozšiřujícího týmu (více než 80 právníků, 60 studentů právnických fakult a celkem více než 200 spolupracovníků) nové kolegy.

Podle výsledků oficiálních českých právních soutěží *Právník roku* a *Právnická firma roku* za poslední dva roky patří kancelář mezi tři nejúspěšnější české právnické firmy.

Mezinárodní rankingové agentury *Thomson Reuters, Practical Law Company* či *European Legal 500* a další řadí kancelář mezi vedoucí na českém právním trhu.

Kancelář je jediným českým členem prestižní mezinárodní sítě *State Capital Group*, která sdružuje 140 advokátních kanceláří s více než 10 000 právníky po celém světě.

PRAHA

Advokáty/Advokátky
- Bankovnictví, finance a kapitálové trhy
- Farmacie a zdravotnictví
- Veřejné zakázky, hospodářská soutěž, právo EU
- Řešení sporů a vymáhání pohledávek
- Telekomunikace, IT, IP a mediální právo
- Právo v oblasti sportu
- Italská právní deska

Koncipienty/Koncipientky
- Bankovnictví, finance a kapitálové trhy
- Fúze, akvizice a prodeje podniků
- Farmacie a zdravotnictví
- Nemovitosti a výstavba
- Řešení sporů a vymáhání pohledávek
- Pracovní právo

Právník/Právnička
- Professional support lawyer

BRNO

Advokáty/Advokátky
- Veřejné zakázky, hospodářská soutěž, právo EU
- Fúze, akvizice a prodeje podniků
- Nemovitosti a výstavba
- Právo obchodních společností
- Řešení sporů a vymáhání pohledávek

OSTRAVA

Koncipienty/Koncipientky
- Fúze, akvizice a prodeje podniků
- Nemovitosti a výstavba
- Řešení sporů a vymáhání pohledávek

BRATISLAVA

Advokáty/Advokátky/ Koncipienty/Koncipientky/ I celé právní týmy
- Všechny oblasti právních služeb

Nabízíme:
- možnost profesního růstu
- vynikající finanční ohodnocení
- mladý kolektiv rychle se rozvíjející advokátní kanceláře
- spolupráce s odborníky z partnerských poradenských společností či prestižních zahraničních právních firem
- studijní a pracovní pobyty v zahraničí

Očekáváme:
- výbornou znalost platného práva
- zkušenosti v mezinárodní nebo přední české právní firmě
- výbornou znalost anglického, případně dalšího světového jazyka
- flexibilitu a vysoké pracovní nasazení
- schopnost týmové práce v mezinárodním kolektivu
- loajalitu a zájem o trvalý profesní růst v rámci kanceláře

Profesní životopis v anglickém či českém jazyce prosím zašlete na adresu:
HAVEL & HOLÁSEK s.r.o.,
advokátní kancelář
Týn 1049/3, 110 00 Praha 1
kariera@havelholasek.cz
Více informací o nabízených pozicích: **www.havelholasek.cz**

ŠACHTA & PARTNERS
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

přijme do svého týmu advokáty a advokátní koncipienty s praxí

Nabízíme

Zajímavou práci pro významnou mezinárodní i českou klientelu, spolupráci se zahraničními partnery, dynamický pracovní kolektiv, možnost profesního růstu a finanční ohodnocení odpovídající pracovním výsledkům.

Požadujeme

Vysoké pracovní nasazení, schopnost týmové práce, aktivní přístup, vysokou úroveň odborných znalostí, výbornou znalost AJ, flexibilitu a dlouhodobý zájem o práci v advokacii.

V případě zájmu zašlete svůj životopis v českém a anglickém jazyce k rukám slečny Šárky Babákové, hr@jurista.cz.

ŠACHTA & PARTNERS, v.o.s., advokátní kancelář
Radlická 28/663, 150 00 Praha 5, tel.: +420 251 566 005, fax: +420 251 566 006

www.jurista.cz

PRAHA
BRATISLAVA
BUDAPEŠŤ
OSTRAVA

PRK Partners hledá spolupracovníky / spolupracovnice pro kanceláře v Praze a v Ostravě na pozice:

právní student, advokátní koncipient, advokát

PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář - do konce roku 2008 působící pod názvem Procházka Randl Kubr - je vedoucí česká nezávislá kancelář poskytující komplexní právní služby v Praze, Ostravě, Bratislavě a Budapešti.

PRK Partners poskytuje svým mezinárodním a domácím klientům právní služby nejvyšší kvality zejména v oblasti bankovnictví, financí, fúzí a akvizic, korporátního práva, obecného obchodního práva, pracovního práva, práva nemovitostí a daní. Díky vzdělání a pracovním zkušenostem svých právníků nabízí mezinárodní pohled doplněný o hlubokou znalost místního právního a daňového systému a obchodní praxe.

Kancelář v Praze:
Jáchymova 2
110 00 Praha 1

Kancelář v Ostravě:
Stodolní 3
702 00 Ostrava

Nabízíme:

- perspektivu odborného růstu v rámci mezinárodní praxe PRK (aktivní účast na přednáškové a publikační činnosti, odborné stáže a školení), možnost práce s nadnárodními korporacemi
- možnost získání právních zkušeností na úrovni požadované v mezinárodním obchodním styku
- perspektivu profesního růstu
- dobré finanční ohodnocení
- individuální přístup, zajímavou práci v příjemném pracovním prostředí
- zaměstnanecké benefity

Požadujeme:

student:

- studium 4. nebo 5. ročníku právnické fakulty univerzity v České republice - ověřuje se potvrzením o studiu
- zkušenost s přípravou právních dokumentů v čj a aj výhodou

advokátní koncipient:

- absolutorium právnické fakulty univerzity v České republice
- vysoká úroveň odborných znalostí

advokát:

- absolutorium právnické fakulty univerzity v České republice
- úspěšně složené advokátní zkoušky ČAK

celkově:

- velmi dobré vyjadřovací schopnosti v ČJ
- aktivní znalost právní angličtiny slovem i písmem na velmi dobré úrovni
- praxe v oblasti obchodního práva výhodou (zejména v některém z následujících oborů: právo společností, nemovitosti, právo duševního vlastnictví, závazkové právo, procesní právo, finanční právo)
- časovou flexibilitu, vysoké pracovní nasazení, odolnost proti stresu a ochotu cestovat
- schopnost samostatného uvažování a týmové práce
- znalost práce s dokumenty v textovém editoru MS Word

Své písemné nabídky zasílejte na adresu PRK Partners, Jáchymova 2, 110 00 Praha 1 (k rukám Romany Konečné) nebo na e-mailovou adresu PRK_recruitment@prkpartners.com. Do předmětu e-mailové zprávy uvádějte název pozice.

Další informace o **PRK Partners s.r.o.** advokátní kancelář naleznete na www.prkpartners.com

www.prkpartners.com

Prague +420 221 430 111 prague@prkpartners.com
Bratislava +421 259 241 180 bratislava@prkpartners.com
Budapest +361 331 4580 budapest@prkpartners.com
Ostrava +420 558 272 505 ostrava@prkpartners.com

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a proto přijme:

ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA/ KONCIPIENTKU

Požadujeme:

- výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího cizího jazyka výhodou)
- schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- profesionální vystupování
- dlouhodobý zájem o práci v advokacii

Nabízíme:

- zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kancelářemi v Evropě, Asii a Severní Americe
- odpovídající platové ohodnocení
- práci v mladém kolektivu pražské kanceláře
- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

www.lovells.com

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zasílejte, prosím, faxem na číslo 224 210 004 nebo prostřednictvím e-mailu k rukám Michaely Kádnerové (michaela.kadnerova@lovells.com), případně poštou na adresu Lovells, Na Příkopě 22, 110 Praha 1.

Lovells LLP a její přidružené společnosti mají kanceláře v následujících městech: Alicante Amsterdam Brusel Chicago Dubaj Düsseldorf Frankfurt Hamburk Ho Či Minovo Město Hongkong Hanoj Londýn Madrid Milán Moskva Mnichov New York Paříž Peking Praha Řím Singapur Šanghaj Tokio Varšava Přidružené kanceláře: Budapešť Záhřeb

nejúspěšnější mezinárodní advokátní kancelář působící v České republice
(Chambers Europe 2008)

nejlepší advokátní kancelář v České republice dle výběru klientů
(International Law Office 2008)

nejúspěšnější advokátní kancelář střední a východní Evropy v oblasti M&A
(Financial Times/Mergermarket 2007)

nejúspěšnější advokátní kancelář v České republice
(International Financial Law Review/Euromoney 2006)

nejúspěšnější advokátní kancelář v České republice
(International Financial Law Review/Euromoney 2004)

WEIL GOTSHAL

WEIL, GOTSHAL & MANGES

nabízí pracovní příležitosti pro

ADVOKÁTY a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY

Kandidát by měl splňovat následující požadavky:

- velmi dobrá znalost platného práva
- motivace k vysokému pracovnímu nasazení
- výborná znalost anglického jazyka
- předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou

Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím:

průvodní dopis a Curriculum Vitae v českém a anglickém jazyce
Písemné nabídky s uvedením Vaší kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu:

WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář
k rukám Kláry Koppové a Martiny Křížkové
Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310
e-mail: klara.koppova@weil.com, martina.krizkova@weil.com

CHAMBERS EUROPE AWARDS

CLIENT CHOICE 2008 WINNER

mergermarket

FT FINANCIAL TIMES

IFLR INTERNATIONAL FINANCIAL LAW REVIEW

ALLEN & OVERY

At Allen & Overy, we believe that how you work is just as important as what you achieve. We are looking for **TRAINEES (KONCIPIENTY)** with working experience of up to 18 months who see things differently. Ours is an organisation that thrives on the eclectic mix of personalities, backgrounds and opinions our people bring with them. It makes our Prague office an exciting and stimulating place to work where we can offer innovative, original and highly effective legal services to our clients.

Our people are a part of a global team in 33 major business centres worldwide. Could you be one of them?

We're looking for team players ... ... not sheep

If you are interested in learning more about what we could offer you in Prague, please contact us at

recruitment.prague@allenovery.com

Allen & Overy means Allen & Overy LLP and/or its affiliated undertakings.

DVOŘÁK & SPOL.

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ LAW OFFICES

Advokátní kancelář se zaměřením na obchodní právo, právo kapitálového trhu a právo nemovitostí pracující pro významné české i mezinárodní společnosti, doporučovaná publikací Legal500 (www.legal500.com) pro oblast korporátního práva/fúzí a akvizic a finančního práva/práva kapitálového trhu, hledá pro posílení svého týmu:

- **spolupracujícího zkušeného advokáta, na pozici senior advokáta / partnera kanceláře pověřeného vedením pobočky v Ostravě**
- **advokáta / advokátního koncipienta s praxí v oblasti korporátního práva, finančního práva nebo práva nemovitostí**
- **advokátního koncipienta se znalostí německého jazyka a s praxí v oblasti korporátního práva nebo práva nemovitostí**
- **advokátního koncipienta se zájmem o oblast pracovního práva**

Očekáváme: odborné zkušenosti, vysokou úroveň odborných znalostí, vysoké pracovní nasazení, schopnost týmové práce, výbornou znalost anglického jazyka (znalost německého jazyka výhodou) a připravenost podílet se na dalším rozvoji kanceláře.

Nabízíme: zajímavou práci v oboru obchodního práva, finančního práva a práva nemovitostí, finanční ohodnocení v závislosti na pracovním výkonu, perspektivu uplatnění v dynamicky se rozvíjející advokátní kanceláři, prostor pro vlastní profesní růst a příjemné pracovní prostředí.

V případě zájmu zašlete prosím strukturovaný životopis v českém a anglickém jazyce na adresu: DVOŘÁK & SPOL., advokátní kancelář, Burzovní palác, Rybná 14, 110 00 Praha 1, k rukám slečny Jany Chrenkové, případně e-mailem na adresu: jana.chrenkova@akds.cz. V případě dotazů volejte 255 706 500. Všechny nabídky budeme považovat za přísně důvěrné.

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA

ATLAS®

CODEXIS® ADVOKACIE

PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

- Jedinečný evropský právní informační systém
- Vyvíjen ve spolupráci s Českou advokátní komorou pro Vás
- Využijte řadu výkonných funkcí vyhovujících Vaší náročnosti

CODEXIS® ADVOKACIE

www.codexisadvokacie.cz klientske.centrum@atlasconsulting.cz